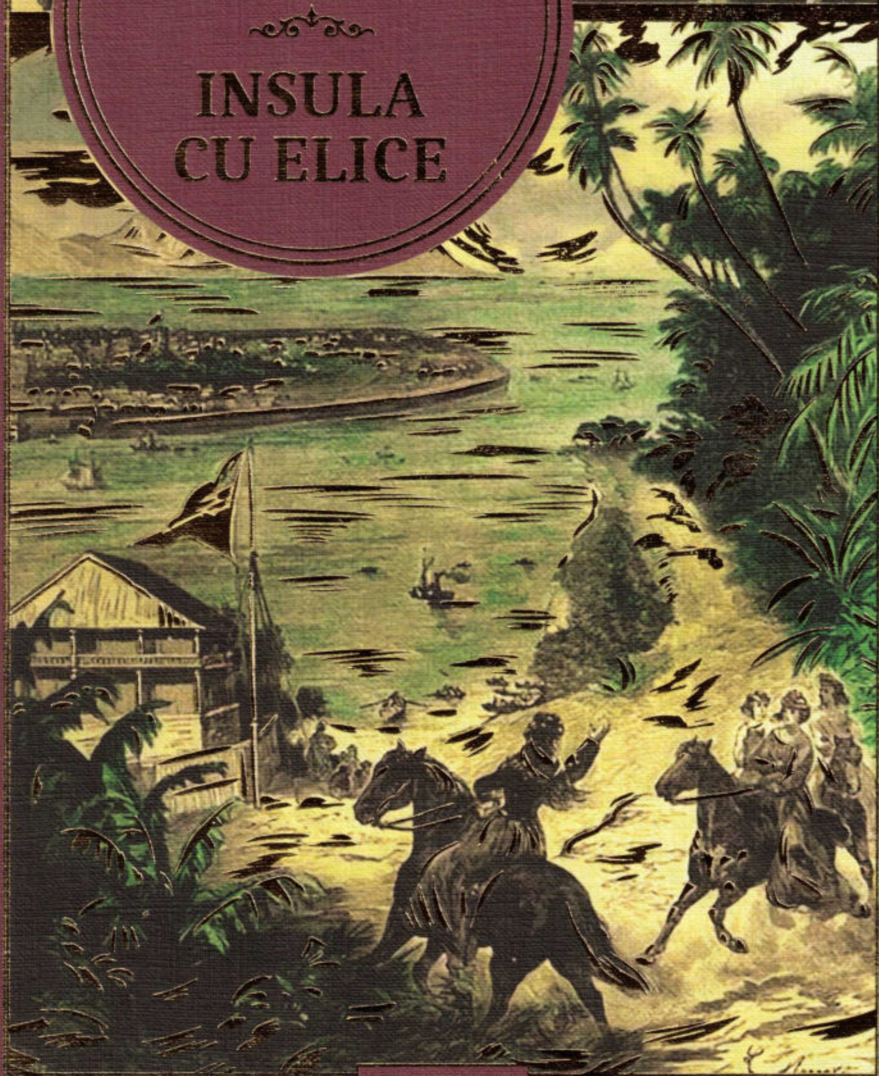
COLECȚIA HETZEL

JULES VERNE

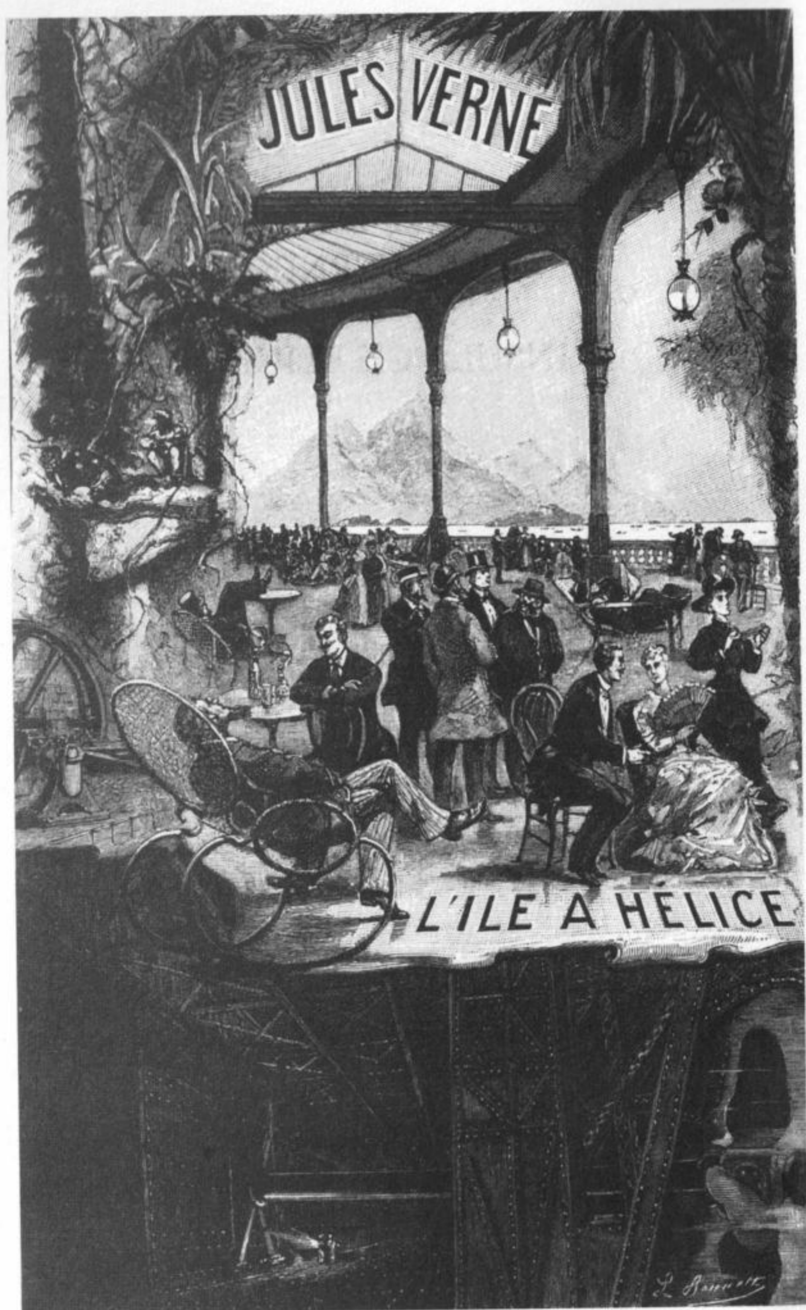
INSULA CU ELICE

LITERA

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

JULES VERNE
L'ILE A HELICE

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

Ilustrații de L. Benett

Traducere și note de Ecaterina Crețulescu

LITERA
București

L'Île à Hélice
Jules Verne

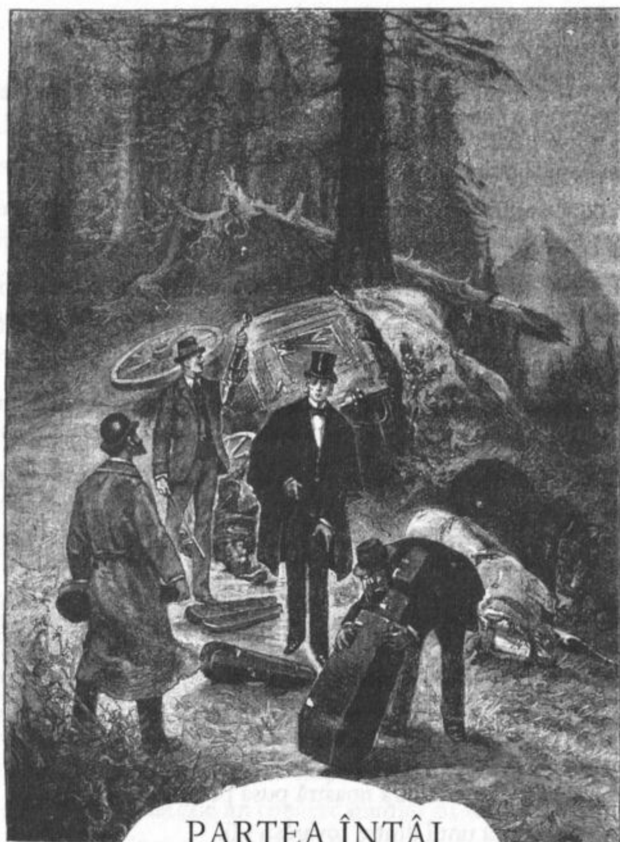
Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Insula cu elice
Jules Verne

Editor: Vidrașcu și fiii
Corector: Nicoleta Arsenie
Copertă și prepress: Andreea Apostol

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VERNE, JULES
Insula cu elice /Jules Verne;
trad.: Ecaterina Crețulescu. – București: Litera, 2024
ISBN 978-630-342-105-6
I. Crețulescu, Ecaterina (trad.)

821.111-31=135.1

PARTEA ÎNTÂI

I

CVARTETUL CONCERTANT

Se întâmplă arareori ca o călătorie ce începe prost să se sfârșească altfel, adică bine. În orice caz, cu acest lucru trebuiau să fie de acord patru instrumentiști, ale căror instrumente zăceau pe jos. Într-adevăr, trăsura în care fuseseră nevoiți să se suie la ultima stație de cale ferată se răsturnase, așa, din senin, într-un șanț de pe drum.

– E cineva rănit? întrebă primul dintre ei, care, mai sprinten, se ridicase de jos.

– Eu nu am decât o zgârietură! răspunse cel de-al doilea, ștergându-și obrazul brăzdat de un ciob de sticlă.

– Și eu numai o julitură! spuse și al treilea, arătându-și pulpa, pe care se vedeau câteva picături de sânge.

Ce mai, nimic grav în cele din urmă.

– Și violoncelul meu? exclamă cel de-al patrulea. Sper că nu s-a întâmplat nimic cu violoncelul meu!

Din fericire, cutiile erau neatinse. Zdruncinătura nu atinsese nici violoncelul, nici cele două viori, nici viola și aproape că nici n-ar fi fost nevoie să fie reacordate. Instrumente de calitate bună, nu-i așa?

– Blestemata asta de cale ferată ne-a lăsat baltă la jumătatea drumului! spuse unul dintre ei.

– Și blestemata asta de trăsură care ne-a abandonat în câmpul ăsta pustiu! replică un altul.

– Și tocmai când începe să se înnopteze! spuse cel de-al treilea.

– Din fericire, concertul nostru e de-abia poimâine! remarcă al patrulea.

Conversația pe care o avură în continuare cei patru artiști dovedi că nu făcuseră o nenorocire din accidentul petrecut. Iar unul dintre ei, după un obicei încetățenit, începu să vorbească în jocuri de cuvinte de sorginte muzicală:

– Până una, alta, iată trăsura noastră pusă pe *do*[1].

– Pinchinat! strigă unul dintre tovarășii săi.

– Și mai cred, continuă Pinchinat, că sunt cam multe *accidente la cheie*!

– Nu vrei să-ți ții gura?...

– Și că am face bine să ne cărăm *piesele*[2] într-o altă trăsură! mai îndrăzni să adauge Pinchinat.

Da! cam multe accidente, după cum cititorul nostru va afla în curând.

Toate aceste cuvinte fuseseră rostite în franceză. Dar tot atât de bine ai ar fi putut vorbi englezește, căci acest cvartet vorbește limba lui Walter Scott și a lui Cooper ca pe propria sa limbă, și asta datorită numeroaselor peregrinări în țările anglo-saxone. Prin urmare, îl abordară pe vizitiu în engleză.

Bietul om suferise cel mai mult, fiind azvârlit de pe locul lui în momentul în care se sfărâmase osia roților din față. Cu toate astea, nu se alesese

[1] În original, joc de cuvinte, în limba franceză: mi sur le do.
[2] În original, cu sensul de partitură.

decât cu niște vânătăi, mai degrabă dureroase decât grave. Totuși nu putea merge din cauză că-și scrântise piciorul. Iată de ce trebuia găsit un mijloc de transport până la cel mai apropiat sat.

Ce-i drept, fusese o minune că accidentul nu se soldase cu moartea vreunuia dintre ei. Drumul șerpuiește de-a lungul unui ținut muntos, trecând pe lângă prăpăstii adânci, mărginit în multe locuri de torente învolburate, întretăiat de vaduri greu de trecut. Dacă osia s-ar fi rupt cu câțiva pași mai jos, e neîndoios că trăsura s-ar fi rostogolit pe stâncile acestor prăpăstii și nimeni nu ar fi supraviețuit catastrofei.

Până una-alta, vizitiul era scos din circulație.

Unul dintre cei doi cai s-a izbit cu capul de o piatră ascuțită și geme, doborât la pământ. Celălalt este destul de serios rănit la șold. Rămăseseră deci și fără trăsură, și fără cai.

Într-un cuvânt, ghinionul îi urmărise pe cei patru artiști în ținutul Californiei de Jos. Două accidente în douăzeci și patru de ore... cam greu de acceptat dacă nu ești, poate, filosof...

La acea vreme, San Francisco, capitala statului, avea legătură directă prin calea ferată cu San Diego, situat aproape de frontiera vechii provincii californiene. Spre acest important oraș se îndreptau cei patru călători, care aveau de dat peste două zile un concert anunțat cu surle și trâmbițe. Plecat în ajun din San Francisco, trenul se afla la vreo cincizeci de mile de San Diego, când se petrecu cel dintâi „contratimp".

Da, contratimp! cum spusese glumețul trupei, și trebuie acceptată această expresie folosită de un vechi laureat al solfegiului.

Fuseseră nevoiți să se oprească în stația Paschal, deoarece calea ferată fusese ruptă de o inundație venită din senin, pe o lungime de trei, patru mile.

Era cu neputință de continuat drumul, căci accidentul având loc cu numai câteva ore mai devreme, nu putuse fi organizată transbordarea.

Trebuia să aleagă: să aștepte ca drumul să redevină practicabil sau să ia o trăsură din primul târg, care să-i ducă la San Diego.

Iar cvartetul alesese această a doua soluție. Într-un sat din apropiere, descoperiră un fel de cărucior vechi, sunând a fier vechi, mâncat de molii și deloc confortabil. Se tocmiseră cu cel care-l închiria, îl convinseseră pe

vizitiu, promițându-i un bacșiș gras, și plecaseră fără bagaje, luându-și cu ei doar instrumentele. Asta se petrecea pe la ora două după-amiaza și până pe la șapte seara călătoria decurse normal, fără prea multă greutăți și fără prea mare oboseală. Dar iată că se produse și cel de-al doilea „contratimp“: se răsturnă trăsura, și încă atât de rău, că nu mai putea fi folosită în continuare.

Iar cvartetul se găsea la mai bine de douăzeci de mile de San Diego!

Dar de ce se aventuraseră oare patru muzicieni de naționalitate franceză, mai mult chiar, parizieni prin naștere, în aceste ciudate regiuni ale Californiei de Jos?

De ce?... Vă vom spune pe scurt și vom încerca să-i descriem din câteva trăsături de condei pe acești patru virtuoși pe care întâmplarea, acest regizor plin de fantezie, i-a amestecat printre personajele acestei povești extraordinare.

În acel an – pe care-l aproximăm cam la trei decenii – Statele Unite ale Americii își dublaseră numărul de stele de pe steagul Federației. Ele se aflau în plină dezvoltare a puterii industriale și comerciale, după ce anexaseră dominionul Canadei, până la limitele mării polare, provinciile mexicane, guatemaleze, hondurasiene, nicaraguane și pe cele din Costa Rica, până la canalul Panama. În același timp, acești yankei invadatori începuseră să-și dezvolte dragostea pentru artă și, chiar dacă propriile lor producții în domeniul frumosului erau puține la număr, iar geniul lor național nu excela în materie de pictură, sculptură și muzică, se născuse în ei gustul pentru operele frumoase. Și așa, tot cumpărând la prețul aurului tablourile maeștrilor vechi și moderni pentru a înființa galerii particulare sau publice, angajând la prețuri exorbitante artiști lirici sau dramatici renumiți, instrumentiștii cei mai talentați, și-au sădit în suflet simțul lucrurilor frumoase și nobile care le lipsise atâta timp.

În ceea ce privește muzica, diletanții de pe Noul Continent au făcut mai întâi o pasiune pentru compozitorii celebri ai celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea: Meyerbeer, Halévy, Gounod, Berlioz, Wagner, Verdi, Massé, Saint-Saëns, Reyer, Massenet, Delibes. Apoi încet, încet au ajuns să înțeleagă opera mai profundă a lui Mozart, Haydn, Beethoven, ajungând astfel la izvoarele acestei arte minunate care se afla la apogeu în timpul secolului al XVIII-lea. Și tot astfel au început să guste operele, dramele lirice,

și, după acestea din urmă, simfoniile, sonatele, suitele pentru orchestră. Și chiar la data la care ne aflăm, sonata cunoștea un enorm succes în diferitele state ale Uniunii. Erau chiar în stare s-o plătească cu nota, douăzeci de dolari doimea, zece dolari pătrimea, cinci dolari optimea.

Aflând despre această mare poftă pentru muzică, patru instrumentiști de mare valoare o porniră în căutarea succesului și a căpătuirii în Statele Unite ale Americii. Erau patru buni prieteni, foști elevi ai Conservatorului, foarte cunoscuți la Paris și apreciați în audițiile de așa-zisă „muzică de cameră", un gen foarte puțin răspândit în America de Nord. Ei interpretau cu o măiestrie greu de închipuit, într-o totală armonie și cu un adânc sentiment, operele lui Mozart, Beethoven, Mendelssohn, Haydn sau Chopin, scrise pentru patru instrumente cu coarde – prima și a doua vioară, o violă, un violoncel! Nimic nu era zgomotos, s-o recunoaștem, nimic nu trăda meșteșugul, dar câtă perfecțiune în execuție, ce virtuozitate inegalabilă! Succesul acestui cvartet este cu atât mai explicabil cu cât, la acea epocă, lumea începuse să se cam sature de celebrele orchestre armonice și simfonice. Poate că muzica nu este decât o zguduire a undelor sonore combinate cu măiestrie, dar aceste unde nu trebuie dezlănțuite în furtuni asurzitoare.

În fine, cert este că acești patru instrumentiști se hotărâseră să-i inițieze pe americani în duioasele și vaporoasele plăceri ale muzicii de cameră. Plecaseră împreună în Lumea Nouă, și, timp de doi ani, diletanții de yankei îi răsplătiseră din belșug cu urale și dolari. Matineele sau seratele muzicale avuseseră un mare succes. Cvartetul concertant – cum i se spunea – putea face față cu greu numeroaselor invitații venite din partea unor persoane particulare bogate. În lipsa lui, era de neconceput o serbare, o reuniune, o sindrofie, o după-amiază muzicală, o petrecere în aer liber care să atragă atenția publicului. Datorită acestei pasiuni, cvartetul încasase sume importante de bani care, dacă ar fi fost depuse în casele de bani ale Băncii din New York, ar fi reprezentat la ora asta un capital serios. Dar de ce să nu recunoaștem? Parizienii noștri americanizați nu sunt prea cumpătați, ci mai degrabă cheltuitori! Acești prinți ai arcușului, acești regi ai coardelor nici nu se gândesc să strângă banii! Ei au prins gust pentru această existență aventuroasă, siguri întotdeauna că vor fi bine primiți și bine plătiți, alergând de la New York la San Francisco, de la Québec la New Orleans, din

Noua Scoție în Texas, fiind oarecum boemi – această Boemă a tinereții, care este neîndoios cea mai veche, încântătoare, dorită și iubită provincie a bătrânei noastre Franțe!

Și iată că a sosit și momentul să-i prezentăm pe fiecare în parte și să spunem numele celor pe care cititorii noștri nu au avut și nu vor avea vreodată plăcerea de a-i asculta.

Yvernés – prima vioară – treizeci și doi de ani, de înălțime un pic peste cea medie, reușind să rămână slab, cu părul blond și ușor ondulat, imberb, cu ochi mari, negri, mâini lungi, făcute pentru a cuprinde vioara în toată mărimea ei, cu o atitudine elegantă, având plăcerea de a se înveșmânta întotdeauna în haine de culoare închisă, purtând cu plăcere pălărie de mătase înaltă, poate puțin voit cochet, dar cu siguranță cel mai nepăsător din toată banda, cel mai puțin interesat materialicește, artist de o rară măiestrie, admirator entuziast al lucrurilor frumoase, un virtuoz foarte talentat și de mare viitor.

Frascolin – vioara a doua – treizeci de ani, scund, cu o tendință de obezitate, ceea ce îl nemulțumește, cu părul și barba brune, cu un cap puternic, ochi negri, nasul lung și fremătător și cu un semn roșu în locul în care își prinde lornionul de miop cu o ramă de aur de care nu se poate lipsi, băiat bun, serviabil, preluând toate treburile mai neplăcute ale colegilor săi, ținând contabilitatea cvartetului, pledând pentru economii și nefiind niciodată ascultat, deloc invidios pe succesele camaradului său Yvernés, fără a avea ambiția de a cânta vreodată ca solist, dar un muzician impecabil, și îmbrăcat, la momentul respectiv, cu un fulgarin larg peste costumul de călătorie.

Pinchinat-alto, căruia i se spune în general „Alteță", douăzeci și șapte de ani, cel mai tânăr membru al trupei, dar și cel mai nebunatic, unul dintre acei oameni incorigibili care rămân toată viața copii, cu o figură plină, ochi spirituali, întotdeauna iscoditori, cu un păr cu reflexe roșcate, mustăți ascuțite, pocnindu-și limba între dinții albi și ascuțiți, mare amator de glume și calambururi, gata întotdeauna să atace și să riposteze, cu mintea scormonitoare, folosind-o în descifrarea diferitelor chei în do pe care le cere instrumentul său – „o adevărată trusă de menajeră", cum spunea el – întotdeauna binedispus, mare amator de farse și negândindu-se la neplăcerile pe care

acestea le-ar putea provoca tovarășilor săi, motiv pentru care era adesea certat, dojenit, „luat în primire" de șeful cvartetului concertant.

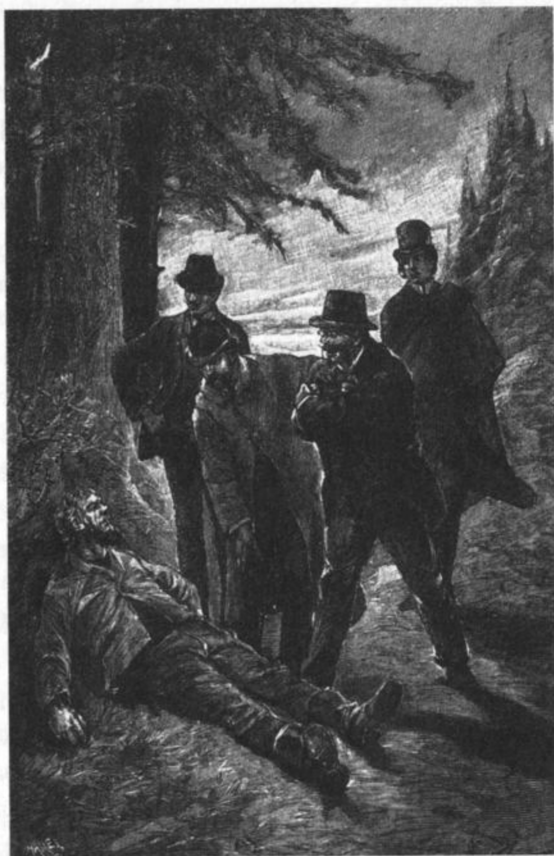
Da! exista și un șef, violoncelistul Sebastién Zorn, șef datorită talentului său, dar și vârstei – cincizeci și cinci de ani, mic, plinuț, blond, cu un păr bogat și pieptănat cu bucle pe tâmple, cu mustața zbârlită printre favoriții stufoși, ascuțiți la capete, cu o culoare a feței maronie, cu ochii strălucitori ce se iveau de sub lentilele ochelarilor, peste care purta și un *lorgnon* atunci când descifra o partitură, cu mâinile plinuțe, cea dreaptă obișnuită cu mișcările ondulatorii ale arcușului și împodobită cu inele mari, pe inelar și pe degetul mic.

Credem că această ușoară creionare este suficientă pentru a zugrăvi atât omul, cât și artistul. Dar nu rămâne nepedepsit faptul că timp de patruzeci de ani ai ținut pe genunchi o cutie sonoră. Acest lucru te urmărește toată viața și îți influențează și caracterul. Cei mai mulți dintre violonceliști sunt vorbăreți și artăgoși, vorbesc tare și de-a valma, dar cu mult tâlc. Exact așa este și Sebastién Zorn, căruia Yvernés, Frascolin și Pinchinat i-au încredințat din toată inima conducerea turneelor lor muzicale. Îl lasă să facă tot ce crede de cuviință, căci se pricepe de minune. Obișnuiți cu firea lui autoritară, râd când „întrece măsura", lucru regretabil pentru un executant, cum spune obraznicul de Pinchinat. Temperamentul lui agresiv are ocazia să se manifeste în tot felul de împrejurări: alcătuirea programelor, stabilirea itinerariilor, corespondența cu impresarii. În schimb, nu se băga deloc în chestiunile financiare, încredințate viorii a doua și contabil principal, minuțiosul și meticulosul Frascolin.

Și iată că acum cvartetul este prezentat de parcă s-ar afla pe un podium, îi cunoaștem pe membrii lui, fiecare cu personalitatea sa, chiar dacă nu sunt foarte originali. Deci a sosit momentul la care cititorul să permită desfășurarea acestei ciudate povești: astfel va vedea la ce vor fi supuși cei patru parizieni care, după ce au cules atâția lauri de-a lungul și de-a latul statelor Confederației americane, urmau să fie transportați...

Dar să nu anticipăm, „să nu grăbim mișcarea!" cum ar spune Alteța Sa, și să avem răbdare.

Deci cei patru parizieni se aflau, către ora opt a serii, pe un drum pustiu din California de Jos, în vecinătatea „trăsurii sfărâmate" – pe muzică de

– Unde? strigă Sebastién Zorn, care se fâțâia nervos pe drum.

Boieldieu, cum spunea Pinchinat. Dacă el, împreună cu Frascolin și Yvernés au privit filosofic toată întâmplarea asta și au făcut chiar glume muzicale pe această temă, e ușor de înțeles accesul de furie căruia i-a căzut pradă șeful cvartetului. Ce vreți? Violoncelistul are sângele fierbinte și, cum se spune, e iute la mânie. De aceea, Yvernés susține că el se trage din Ajax și Ahile, acești faimoși furibunzi ai Antichității.

Și să nu uităm a spune că, deși Sebastién Zorn are o fire năbădăioasă, Yvernés este nepăsător, Frascolin – liniștit, Pinchinat – de o veselie ieșită din comun, cu toții sunt prieteni foarte buni și se au ca frații.

Între ei există o legătură ce nu poate fi desfăcută de nicio controversă, interese sau orgolii, legătură ce își are originile în gusturi comune, provenind din aceeași sursă. Sufletele lor, asemenea instrumentelor bine fabricate, sunt întotdeauna în deplină armonie.

În timp ce Sebastién Zorn drăcuie, pipăind cutia violoncelului pentru a se asigura că nu a pățit nimic, Frascolin se apropie de vizitiu:

– Ei bine! amice, îi spuse el, ce crezi că ne rămâne de făcut?

– Ceea ce trebuie făcut, răspunse bărbatul, când rămâi și fără cai, și fără trăsură... să aștepți...

– Să aștepți să vină! strigă Pinchinat. Și dacă nu va veni...

– Atunci trebuie să cauți, remarcă Frascolin cu nelipsitul lui spirit practic.

– Unde? strigă Sebastién Zorn, care se fâțâia nervos pe drum.

– Acolo unde există! replică și vizitiul.

– Hei! ia spune, omule cu trăsura, replică violoncelistul, a cărui voce începu să capete, încet-încet, tonalități mai puternice, ăsta-i un răspuns! Cum așa... un neîndemânatic ne răstoarnă, își zdrobește trăsura, își mutilează atelajul și se mulțumește să spună: „Ieșiți din încurcătura asta cum știți!"

Cuprins de vorbăria lui naturală, Sebastién Zorn începu să se piardă în tot felul de perorații, cât se poate de inutile, când Frascolin îl întrerupse, spunând:

– Las' pe mine, dragul meu Zorn.

Apoi se adresă din nou vizitiului:

– Prietene, cam pe unde ne aflăm?

– La cinci mile de Freschal.

– Acolo se află o stație de tren?

– Nu... un sat aproape de coastă.

– Și vom găsi acolo o trăsură?

– Nu chiar o trăsură... dar poate o șaretă...

– O șaretă trasă de boi, ca pe timpul regilor merovingieni? strigă Pinchinat.

– Nu are importanță! spuse Frascolin.

– Mai bine l-ai întreba dacă există vreun han pe acolo, spuse Sebastién Zorn. M-am săturat să alerg așa, noaptea...

– Prietene, întrebă Frascolin, există vreun han la Freschal?

– Da... hanul la care trebuia să schimbăm caii.

– Și pentru a ajunge în satul ăsta, trebuie s-o pornim pe drumul principal?

– Drept înainte.

– S-o pornim! strigă violoncelistul.

– Dar, remarcă Pinchinat, ar fi o cruzime din partea noastră să-l părăsim pe acest om aflat într-o situație atât de nenorocită. Ia să vedem, amice, n-ai putea... cu puțin ajutor...

– Imposibil! răspunse vizitiul. De altfel, prefer să rămân aici, cu trăsura mea... Când se va lumina de ziuă, voi vedea cum voi ieși din încurcătura asta...

– După ce vom ajunge la Freschal, mai spuse Frascolin, v-am putea trimite ajutoare...

– Da... hangiul mă cunoaște bine și nu mă va lăsa la necaz...

– Plecăm odată? strigă violoncelistul, ridicându-și instrumentul.

– Imediat, spuse Pinchinat. Mai întâi, să-l ajutăm pe vizitiu să ajungă lângă povârniș...

Se hotărâră să-l scoată din mijlocul drumului, și cum bietul om nu se putea folosi de picioarele lui rănite, Pinchinat și Frascolin îl ridicară, îl duseră și-l sprijiniră de rădăcina unui copac mare ale cărui ramuri joase formau un leagăn de verdeață.

– Plecăm? urlă Sebastién Zorn pentru a treia oară, după ce-și fixase cutia pe spate cu ajutorul unei curele duble.

– Gata, am terminat, spuse Frascolin bietului om. Apoi adăugă: Deci ne-am înțeles... hangiul din Freschal vă va trimite ajutoare... Până atunci, nu vă lipsește nimic, așa-i?

– Ba da, răspunse vizitiul, un pic de gin, dacă vă prisosește.

Plosca lui Pinchinat era încă plină, și Alteța Sa se sacrifică bucuros.

– În felul ăsta, dragul meu, nu vă va fi frig pe dinăuntru în această noapte...

O ultimă înjurătură a violoncelistului îi făcu pe prietenii săi să se urnească. Din fericire, bagajele lor se aflau în vagonul trenului, și nu în trăsură.

Dacă tot ajungeau la San Diego cu o oarecare întârziere, muzicienii noștri nu mai aveau măcar a-și da osteneala să-și ducă bagajele până la Freschal.

Și așa erau de-ajuns cutiile viorilor, și mai ales cutia violoncelului. Este adevărat că un muzician care se respectă nu se desparte niciodată de instrumentul său – asemenea unui soldat de armele sale sau unui melc de cochilie.

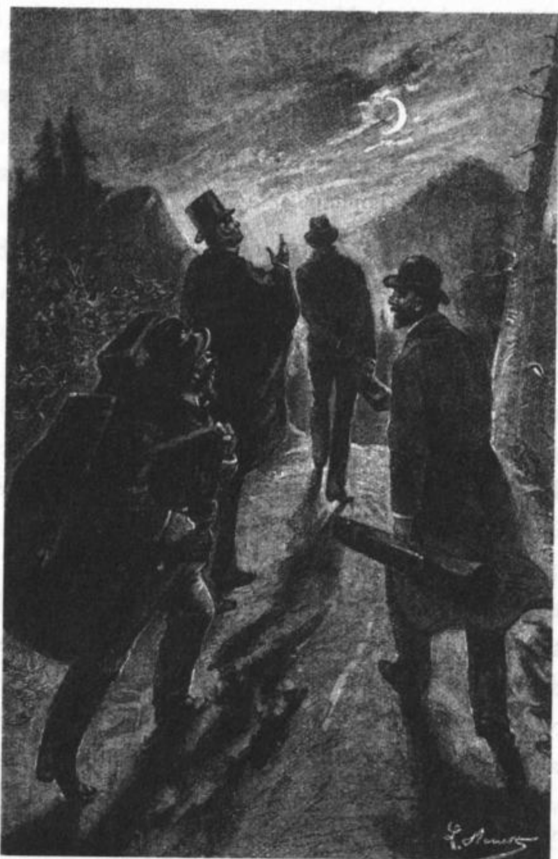
II

FORȚA UNEI SONATE CACOFONICE

Este destul de neliniștitor să umbli noaptea pe jos, pe un drum necunoscut, într-un ținut aproape pustiu, în care, în general, răufăcătorii sunt mai puțin rari decât călătorii. Cu această situație se confrunta și cvartetul nostru. Este de la sine înțeles că francezii sunt curajoși, iar cei din povestea noastră sunt dintre cei mai neînfricați. Dar între vitejie și temeritate există o limită ce nu poate fi depășită de o judecată înțeleaptă. În fond, dacă linia ferată nu ar fi dat peste o câmpie inundată de apele învolburate, dacă trăsura nu s-ar fi răsturnat la cinci mile de Freschal, instrumentiștii noștri nu s-ar fi aflat în situația de a o porni noaptea pe un drum nesigur. Să sperăm totuși că nu li se va întâmpla nimic rău.

Era aproape opt, când Sebastién Zorn și prietenii săi o apucară spre litoral, urmând sfaturile vizitiului. Având asupra lor doar cutiile în piele ale viorilor, ușoare și nu foarte incomode, violoniștii nu prea aveau motive să se plângă. Și, altminteri, nu se plângea nici înțeleptul Frascolin, nici veselul Pinchinat, nici idealistul Yvernés. Dar altfel stăteau lucrurile cu violoncelistul și cutia lui – un soi de dulap agățat pe spate! Având în vedere firea sa, e ușor de înțeles că avea de ce să fie furios. De aceea puteau fi auzite bombăneli și gemete materializate în onomatopee ca: ah! oh! uf!

Se întunecase de-a binelea. Spațiul era străbătut de nori groși printre care se putea vedea, când și când, o lună șireată, aflată în primul său sfert. Nu știm bine de ce, poate doar din cauza firii sale mereu pusă pe harță și

– Să grăbim pasul, spuse Frascolin, altfel riscăm să dormim sub cerul liber.

irascibilă, dar Sebastién Zorn o detesta pe blonda Phoebe[1], căreia îi arăta pumnul, strigând:

– Uită-te la tine! ce cauți acolo, cu mutra ta prostească!... Nu! Nu știu ceva mai idiot decât felia asta de pepene necopt care se plimbă acolo sus!

– Ar fi mai bine ca Luna să ne privească în față, spuse Frascolin.

– Și de ce mă rog? întrebă Pinchinat.

– Pentru că am vedea mai bine.

[1] Zeița vânătorii și a Lunii în mitologia greacă.

– O, pură Diană, declamă Yvernés, o, mesageră a nopților liniștite, o, palid satelit al Pământului, o, idol adorat al minunatului Endymion...

– Ți-ai terminat poezia? strigă violoncelistul, când aceste prime viori încep să se tânguie.

– Să grăbim pasul, spuse Frascolin, altfel riscăm să dormim sub cerul liber.

– Dacă n-ar fi înnorat... și să mai ratăm și concertul de la San Diego! remarcă Pinchinat.

– Iată o idee bună, pe cinstea mea! strigă Sebastién Zorn, zdrăngănindu-și cutia, care scoase un sunet plângăcios.

– Dar asta-i ideea ta, bunul meu prieten, spuse Pinchinat.

– A mea?

– Fără doar și poate. De ce n-om fi rămas noi la San Francisco, unde puteam încânta atâtea urechi californiene?

– Mai întreb o dată, spuse violoncelistul, de ce am plecat?

– Pentru că așa ai vrut tu.

– Ei bine, trebuie să recunosc că am avut o inspirație cât se poate de proastă, și dacă...

– Ei!... prieteni! spuse atunci Yvernés, arătând cu mâna un anume punct de pe cer, în care o firavă rază a lunii țesea un tiv albicios pe marginile unui nor.

– Ce-i, Yvernés?

– Spuneți și voi dacă norul ăsta nu are forma unui dragon, cu aripile întinse și o coadă de păun împodobită cu cei o sută de ochi ai lui Argus!

Probabil că Sebastién Zorn nu avea vederea însutită a paznicului fiicei lui Inachus, căci nu observă un șanț adânc în care, din nefericire, i se afundă piciorul. Urmă o căzătură zdravănă pe burtă, care, cu cutia în spate, îl făcu să semene cu un gândac uriaș care se cațără pe pământ.

Toate astea atraseră furia îndreptățită a instrumentistului, urmată de înjurături la adresa primului violonist, care se afla în admirația monstrului aerian.

– Asta-i din vina lui Yvernés! susținu Sebastién Zorn. Dacă n-aș fi vrut să privesc blestematul ăsta de dragon...

– Acum nu mai e un dragon, este o amforă! Cu puțină imaginație, o poți vedea ținută de Hebe, turnând nectarul...

– Să fim atenți să nu fie multă apă în nectarul ăsta, strigă Pinchinat, iar fermecătoarea ta zeiță a tinereții să nu ne ude leoarcă!

Asta, într-adevăr, ar fi creat neplăceri, și era cât se poate de adevărat că vremea prevestea ploaia. Era deci prudent să grăbească cu toții pasul pentru a se adăposti la Ferschal.

Îl ridicară pe violoncelistul furios și îl puseră pe picioare, cu toate bombănelile lui. Bunul Frascolin se oferi să-i care cutia. Sebastién Zorn refuză la început... Cum adică, să se despartă de instrumentul său... un violoncel fabricat de Grand și Bernandel, ce mai, o parte din ființa lui... Acceptă însă în cele din urmă, și prețioasa lui jumătate trecu în spatele lui Frascolin, care-i încredință cutia ușoară a viorii.

Își văzură mai departe de drum. Merseră într-un ritm vioi cam vreo două mile. Nu se întâmplă nimic demn de luat în seamă. Noaptea se lăsa tot mai mult și, odată cu ea, și amenințarea ploii. Căzură chiar câteva picături mari, dovadă că proveneau din nori amenințători aflați la înălțime. Dar amfora frumoasei Hebe a lui Yvernés secă, și cei patru noctambuli putură spera că vor ajunge la Freschal uscați bine.

Cu toate acestea, trebuiau să fie prudenți în continuare pentru a nu cădea pe acest drum întunecat, plin de gropi, frângându-se uneori brusc, mărginit de adâncituri largi, șerpuind de-a lungul prăpastiilor sumbre, de unde se auzeau zgomotele torenților. Datorită firii sale, Yvernés găsește că situația e poetică, în timp ce Frascolin e cam neliniștit.

Erau de temut și anumite întâlniri supărătoare care pun în pericol siguranța călătorilor pe aceste drumuri din California de Jos. Singurele arme ale cvartetului erau arcușurile celor trei viori și cel al unui violoncel, lucru ce nu prea era de folos într-o țară în care fuseseră inventate revolverele Colt, atât de perfecționate în acea epocă. Dacă Sebastién Zorn și tovarășii săi ar fi fost americani, s-ar fi înarmat cu una dintre acele mașinării mici care putea fi pusă într-un buzunăraș al pantalonului. Chiar și într-o simplă călătorie cu trenul de la San Francisco la San Diego, un yankeu adevărat ar fi avut asupra sa un pistol cu șase focuri. Dar francezii nu se gândiseră că ar

avea nevoie de așa ceva. Putem spune chiar că nici prin cap nu le trecuse un lucru ca ăsta și poate că urmau să se căiască.

Pinchinat mergea în frunte, iscodind în toate părțile. Când povârnișul e foarte abrupt pe stânga și pe dreapta, sunt mai puține riscuri să fii atacat pe neașteptate. Cu firea lui mucalită, Alteța Sa simte nevoia să joace renghiuri prietenilor săi, o dorință prostească de „a-i speria", cum ar fi să se oprească brusc și să bâiguie, tremurând de spaimă:

– Hei!... acolo... ce văd?... Să fim gata să tragem.

Îi piere însă cheful de glume atunci când drumul se afundă în pădurea deasă, în mijlocul arborilor-mamut, al copacilor înalți de o sută cincizeci de picioare, al acestei vegetații gigantice a regiunilor californiene. În spatele acestor trunchiuri enorme se pot ascunde cu ușurință zece oameni... O lumină strălucitoare, urmată de o împușcătură scurtă... șuieratul rapid al unui glonț... Îl vezi... Îl auzi?... În asemenea locuri, parcă făcute pentru un atac nocturn, o cursă este un lucru firesc. Dacă, din fericire, nu întâlnești niciun bandit, înseamnă că acest onorabil cetățean a dispărut cu totul din America de Vest și că acum se ocupă de operațiuni financiare pe piețele de pe Vechiul și Noul Continent!... Unde poate ajunge un strănepot al unor Karl Moor și Jean Sbogar! Cine se putea gândi la toate astea, dacă nu Yvernés? „În mod sigur, piesa nu este pe măsura decorului!"

Deodată, Pinchinat se opri în loc.

În urma lui, Frascolin făcu același lucru.

Sebastién Zorn și Yvernés îi ajunseră și ei din urmă.

– Ce se întâmplă? întrebă cel de-al doilea violonist.

– Mi s-a părut că văd... răspunse primul.

Și de data asta nu mai era o glumă. Într-adevăr, printre copaci se mișca o formă oarecare.

– E om sau animal? întrebă Frascolin.

– Nu știu.

Nimeni nu îndrăzni să spună ce ar fi putut fi. Toți privesc, strânși unul lângă altul, fără să se miște, fără să scoată un cuvânt.

Printr-o spărtură a norilor, razele lunii scăldară în lumină pădurea întunecată, lumină ce răzbătea, prin desișul arborilor, până la pământ. Astfel se putea vedea clar cam până la o sută de pași.

Printre copaci se mișca o formă oarecare...

Pinchinat nu fusese păcălit de o iluzie de data asta. Forma, prea mare pentru a fi omenească, nu putea fi decât a unui patruped foarte mare. Ce patruped?... O sălbăticiune?... Era precis o sălbăticiune... Dar ce oare?...

– Un plantigrad! spuse Yvernés.

– Al naibii animal, mormăi Sebastién Zorn, cu o voce joasă, dar neliniștită, și, când spun animal, la tine mă refer, Yvernés!... Nu poți vorbi ca toată lumea?... Ce-i ăla un plantigrad?

– Un animal care merge pe tălpi! explică Pinchinat.

– Un urs! răspunse Frascolin.

Era, într-adevăr, un urs de talie mare. În aceste păduri din California de Jos nu se întâlnesc nici lei, nici tigri, nici pantere. Oaspeții obișnuiți sunt urșii, și întâlnirile cu ei nu sunt dintre cele mai plăcute.

Astfel, nu-i de mirare că parizienii noștri, de comun acord, avură ideea de a ceda locul plantigradului. În fond, se afla pe teritoriul lui... Așa că grupul se strânse și dădu înapoi, cu fața spre animal, încet-încet, fără panică, neavând aerul că o rupe la fugă.

Fiara o porni pe urmele lor, mișcându-și labele de dinapoi, de parcă ar fi fost brațele unui telegraf, și unduindu-și șoldurile, asemenea unei tinere cochete aflate la plimbare. Încet-încet, prinse să câștige teren și începu să se manifeste ostil, cu țipete răgușite și un clămpănit al maxilarelor care te cam punea pe gânduri.

– Dacă am lua-o fiecare în altă parte? propuse Alteța Sa.

– Nu facem nimic! spuse Frascolin. Unul dintre noi va fi prins și va plăti pentru toți ceilalți!

Deci această imprudență fu evitată, căci ar fi putut avea urmări dintre cele mai neplăcute.

Astfel, cvartetul ajunse la marginea unei poienițe mai puțin întunecate. Ursul se afla la vreo zece pași distanță. Oare locul i se părea potrivit pentru a ataca?... Era de bănuit, căci începu să urle mai tare și să grăbească pasul.

Grupul se dădu în grabă înapoi și cel de-al doilea violonist îi sfătui:

– Păstrați-vă calmul... calmul, prieteni!

Ieșiră din poieniță și găsiră adăpost sub copaci. Dar nici acolo pericolul nu era mai mic. Sprijinindu-se când de un trunchi de copac, când de altul, animalul putea năvăli pe neașteptate, ceea ce de altfel se și pregătea să facă, dar, deodată, mormăiturile lui groaznice încetară și mișcările i se încetiniră...

Întunericul profund răsună de o muzică pătrunzătoare, un „largo" expresiv care conținea în întregime sufletul unui artist.

Era Yvernés, care, scoțându-și vioara, o făcu să vibreze, sub puternica mângâiere a arcușului. O idee genială!

În fond, de ce să nu-și caute muzicienii salvarea în muzică? Până și pietrele, mișcate de acordurile lui Amphion, au venit să se așeze singure împrejurul Tebei. Iar fiarele sălbatice, îmblânzite de inspirația lirică, veneau

și se așezau la picioarele lui Orfeu. Ei bine! se pare că acest urs californian, sub influența predispozițiilor sale atavice, era dotat artistic, asemenea rudelor sale din fabulă, căci cruzimea sa dispăru ca prin farmec, se lăsă dominat de instinctele sale de meloman și, pe măsură ce cvartetul se retrăgea în ordine, el îl urma, scoțând sunete de satisfacție. Nu mai rămânea decât să strige și bravo!...

Peste un sfert de oră, Sebastién Zorn și tovarășii săi se aflau la marginea pădurii. Trecură de ea în sunetele viorii lui Yvernés...

Animalul se oprise și nu părea să dorească a merge mai departe. Bătu din labele lui mari.

Atunci, Pinchinat, la rândul său, apucă vioara și strigă:

– „Dansul urșilor", și să înceapă petrecerea!

Apoi, în timp ce prima vioară scârțâia în ton major acest foarte cunoscut motiv, viola o susținu fals în minor...

Animalul începu să danseze, ridicând piciorul drept, apoi pe cel stâng, mișcându-se, schimonosindu-se și lăsă grupul să se îndepărteze.

– Ce prostie, remarcă Pinchinat, nu era decât un urs de circ!

– Ce importanță are! răspunse Frascolin. Nebunaticul de Yvernés a avut o idee grozavă!

– S-o ștergem... „allegretto", replică violoncelistul, și fără a ne uita în urmă!

Era aproape ora nouă când cei patru discipoli ai lui Apollon ajungeau teferi la Freschal. În această ultimă etapă merseseră într-un ritm drăcesc, deși plantigradul nu se mai afla pe urmele lor.

Freschal, un sat izolat, așezat la vreo două mile de coastă, era alcătuit din vreo patruzeci de case, sau, mai bine zis, căsuțe de lemn dispuse în jurul unei piațete în care erau plantați fagi.

Artiștii noștri trecură pe lângă niște locuințe umbrite de copaci înalți, ajunseră într-o piață, zăriră în depărtare clopotnița modestă a unei biserici pe măsură, se așezară în cerc, ca și cum urmau să execute o piesă muzicală, și se opriră în acel loc, cu intenția de a se sfătui.

– Asta-i un sat? întrebă Pinchinat.

– Doar nu te așteptai să dai peste o metropolă ca Philadelphia sau New York? răspunse Frascolin.

– Dar satul vostru doarme! replică Sebastién Zorn, ridicând din umeri.

– Să nu trezim un sat care doarme! suspină melodios Yvernés.

– Ba dimpotrivă, să-l trezim! strigă Pinchinat.

Într-adevăr, asta era singura modalitate de a nu dormi sub cerul liber.

În rest, locuri pustii, liniște totală. Niciun oblon ridicat, nicio lumină la ferestre. În aceste condiții, castelul Frumoasei din pădurea adormită putea sta acolo în liniște și pace.

– Ei bine! și hanul? întrebă Frascolin.

Da... hanul despre care vorbise vizitiul, unde călătorii aflați în dificultate puteau găsi o gazdă ospitalieră și o masă pe cinste... Și hangiul, care s-ar fi grăbit să trimită ajutoare nefericitului vizitiu... Oare bietul om visase toate astea? Sau, altă ipoteză, oare Sebastién Zorn și trupa sa se rătăciseră?... Nu se afla aici satul Freschal?...

Toate aceste întrebări diferite cereau un răspuns ferm.

Era deci nevoie să fie întrebat un sătean, iar pentru asta, trebuia bătut la ușa uneia dintre căsuțe, de preferat la cea a hanului, dacă norocul le-ar fi scos în cale tocmai ce căutau.

Iată-i deci pe cei patru muzicieni porniți în recunoaștere prin piața întunecată, mergând prin dreptul fațadelor, încercând să zărească o firmă agățată pe undeva... Nimic nu semăna a han.

Și totuși! În lipsa hanului era imposibil să nu se găsească un adăpost ospitalier și, cum nu se aflau în Scoția, vor proceda după obiceiul american. Care locuitor din Freschal ar refuza, pentru unul sau doi dolari de persoană, să ofere un pat și o cină?

– Să batem, spuse Frascolin.

– În măsura șase a opta, adăugă Pinchinat.

Chiar în măsura a treia sau a patra, rezultatul ar fi fost același. Nu se deschise nicio fereastră și nicio ușă la niciuna dintre cele douăzeci de case la care bătură prietenii noștri.

– Ne-am înșelat, declară Yvernés. Asta nu-i un sat, e un cimitir unde cine doarme își doarme somnul de veci... *„Vox clamantis in deserto"*[1].

– Amin! răspunse Alteța Sa cu vocea groasă de cântăreț bisericesc.

[1] Vocea celui care strigă în deșert (limba latină).

Ce era de făcut în fața acestei tăceri totale? Să-și continue drumul spre San Diego?... Se putea spune că mureau de foame și de oboseală... Și ce drum să urmeze așa, fără o călăuză, în noaptea neagră?... Să încerce să ajungă în alt sat?... Care ar fi acela?... După spusele vizitiului, nu mai exista niciunul prin părțile respective... Asta i-ar face să se rătăcească și mai rău... Cel mai bine era să aștepte ivirea zorilor!... Dar totuși să stea șase ore așa, fără adăpost, sub cerul care se acoperea de nori groși, amenințând cu o ploaie torențială, nu era o soluție nici chiar pentru niște artiști.

Atunci, Pinchinat avu o idee. Ideile sale nu sunt întotdeauna nemaipomenite, dar are capul plin de ele. Aceasta avu de această dată chiar aprobarea înțeleptului Frascolin.

– Prieteni, spuse el, credeți că, ceea ce am reușit cu ursul, n-am reuși și cu un sat californian?... Am îmblânzit plantigradul ăla cu puțină muzică... să-i trezim pe săteni cu un concert viguros, din care nu vor lipsi nici părțile „forte", nici cele „allegro"...

– Putem încerca, răspunse Frascolin.

Sebastién Zorn nu-l lăsă pe Pinchinat nici să-și termine fraza. Își scoase pe dată violoncelul din cutie, ținându-l sprijinit pe vârful de oțel și stând în picioare, pentru că nu avea niciun scaun la îndemână, cu arcușul în mână; era pregătit să scoată din el toate vocile înmagazinate în această carcasă sonoră.

Aproape imediat, prietenii săi se pregătiră să-l urmeze până la ultimele limite ale artei.

– „Cvartetul în si bemol" de Onslow, spuse el. Haideți... O măsură pentru tact.

Cu toții știau pe de rost acest cvartet, iar niște instrumentiști buni nu trebuie să vadă bine pentru a-și plimba degetele abile pe strunele unui violoncel, a două viori și a unei viole.

Iată-i deci lăsându-se pradă inspirației. Poate că niciodată nu cântaseră cu mai mult talent și nu puseseră mai mult suflet în concertele date în teatrele Confederației americane. Spațiul se umplu de o armonie sublimă, și niște ființe umane puteau rămâne nepăsătoare doar dacă aveai de-a face cu niște surzi. Și chiar dacă te-ai fi aflat într-un cimitir, cum spunea Yvernés,

Poate că niciodată nu cântaseră cu mai mult talent...

farmecul muzicii ar fi făcut ca mormintele să se deschidă, morții să se scoale, scheletele să aplaude...

Cu toate acestea, casele rămaseră ferecate, iar cei ce dormeau nu se treziră. Concertul se termină în trombă, dar puternicul său final nu făcu satul să dea vreun semn de viață.

– Aha! Deci așa! strigă Sebastién Zorn în culmea enervării. E nevoie de o hărmălaie ca pentru urs, pentru urechile lor de sălbatici? Fie! S-o luăm de la capăt, dar tu, Yvernés, cânți în re, tu, Frascolin, în mi, Pinchinat, în sol. Eu rămân în si bemol, iar acum, cu toată puterea!

Ce cacofonie! Ce sfâșiere de timpane! Parcă ar fi fost acea orchestră improvizată, dirijată de prințul de Joinville, într-un sat necunoscut dintr-o regiune braziliană! Ai crede că se cânta vreo oribilă simfonie – Wagner cântat pe de-a-ndoaselea!...

De fapt, ideea lui Pinchinat era grozavă. Ceea ce o execuție admirabilă nu putuse obține, această hărmălaie avu succes. Ici și colo, la ferestre, se aprinseră luminile. Deci locuitorii satului nu erau morți, din moment ce dădeau semne de viață, și nu erau nici surzi, pentru că auzeau și ascultau.

– O să arunce cu mere, spuse Pinchinat într-o pauză, căci, deși cântată într-o tonalitate ciudată, măsura a fost respectată cu strictețe.

– Cu atât mai bine... o să le mâncăm! răspunse practicul Frascolin.

Și, la îndemnul lui Sebastién Zorn, concertul reîncepu în forță. Apoi, când se termină într-un puternic acord perfect în patru tonalități diferite, artiștii se opriră.

Nu! nu aruncară cu mere prin cele douăzeci sau treizeci de ferestre deschise, ci se auziră aplauze, urale, hip! hip! Niciodată urechile celor din Freschal nu fuseseră delectate cu asemenea plăceri muzicale! Și era neîndoios că toate aceste case erau gata să-i primească cu ospitalitate pe acești nemaipomeniți virtuozi.

Dar în timpul acestui delir instrumental, un nou spectator se apropie de ei fără a fi remarcat de cineva. Personajul, coborât dintr-un soi de car electric, stătea într-un colț al pieței. Era un bărbat înalt și destul de corpolent, după cât se putea vedea pe întuneric.

În timp ce parizienii noștri se întrebau dacă, după ferestre, li se vor deschide și ușile caselor pentru a fi primiți, ceea ce nu era prea sigur – nou-venitul se apropie și, într-o limbă franceză perfectă, le spuse pe un ton binevoitor:

– Sunt un diletant, domnilor, și am avut norocul de a vă aplauda...

– Pentru ultima noastră interpretare? întrebă Pinchinat, pe un ton ironic.

– Nu, domnilor, pentru cea dintâi, și rar mi-a fost dat să ascult o execuție mai măiastră a cvartetului lui Onslow!

Neîndoios că sus-numitul personaj era un cunoscător.

– Domnule, răspunse Sebastién Zorn în numele trupei sale, suntem măguliți de complimentele dumneavoastră... Dacă cea de-a doua bucată v-a zgâriat urechile, asta este pentru că...

– Domnule, răspunse necunoscutul, întrerupând o frază care promitea a nu se mai sfârși, niciodată nu am auzit cântându-se ceva fals cu atâta perfecțiune. Asta pentru a-i trezi pe cinstiții săteni din Freschal, care au și readormit... Ei bine! domnilor, permiteți-mi mie să vă ofer ceea ce ați încercat să obțineți de la ei prin acest mod disperat...

– Ospitalitate? întrebă Frascolin.

– Da, ospitalitate, o ospitalitate foarte scoțiană. Dacă nu mă înșel, mă aflu în fața acelui cvartet concertant renumit în superba noastră Americă, care nu și-a precupețit entuziasmul...

– Domnule, găsi de cuviință să spună Frascolin, suntem cu adevărat flatați. Iar... această ospitalitate, unde am putea-o găsi, mulțumită dumneavoastră?

– La două mile de aici.

– Într-un alt sat?

– Nu... într-un oraș.

– Un oraș important?

– Cu siguranță.

– Dacă nu vă supărați, remarcă Pinchinat, ni s-a spus că nu mai există niciun oraș până la San Diego...

– Este o greșeală... pe care mi-e greu s-o explic.

– O greșeală? repetă Frascolin.

– Da, domnilor, și dacă doriți să mă însoțiți, vă promit o primire demnă de niște artiști ca dumneavoastră.

– Eu cred că ar trebui să acceptăm! spuse Yvernés.

– Și eu împărtășesc ideea ta, afirmă Pinchinat.

– O clipă... o clipă, strigă Sebastién Zorn, să nu o luăm înaintea dirijorului!

– Ce vrea să însemne asta? întrebă americanul.

– Că suntem așteptați la San Diego, răspunse Frascolin.

– La San Diego, adăugă violoncelistul, unde am fost angajați pentru o serie de matinee muzicale, iar primul trebuie să aibă loc poimâine, duminică...

– Așa! spuse personajul nostru pe un ton care trăda o nemulțumire evidentă.

Apoi relua:

– Nu face nimic, domnilor. Într-o zi veți avea tot timpul să vizitați un oraș care merită pe deplin, și vă asigur că vă voi conduce la următoarea stație, astfel încât să ajungeți la San Diego la ora dorită!

Pe cinstea mea, oferta era tentantă și bine-venită în același timp. Cvartetul avea astfel asigurată o cameră bună, într-un hotel bun – fără a mai vorbi de favorurile pe care le garanta acest binevoitor personaj.

– Acceptați, domnilor?

– Acceptăm, răspunse Sebastién Zorn, care, mânat de foame și de oboseală, primi cu plăcere o asemenea invitație.

– Ne-am înțeles, replică americanul. Plecăm imediat... În douăzeci de minute am și ajuns și-mi veți mulțumi, sunt sigur de asta!

E de la sine înțeles că, în urma ultimelor urale provocate de concertul zgomotos, ferestrele caselor se închiseseră la loc. Cu luminile stinse, satul Freschal recăzu într-un somn adânc.

Americanul și cei patru artiști ajunseră la carul electric, își puseră instrumentele și se așezară în spate, în timp ce americanul ocupă locul din față, lângă șoferul-mecanic. Fu manevrată o pârghie, acumulatorii electrici intrară în funcțiune, vehiculul se puse în mișcare și o porni în viteză, îndreptându-se spre vest.

După un sfert de oră, se zări o sclipire albicioasă, o strălucitoare împrăștiere de raze lunare. Acolo se afla un oraș, a cărui existență nici n-ar fi putut fi bănuită de parizienii noștri.

Carul se opri, și Frascolin spuse:

– În fine, iată-ne pe litoral.

– Pe litoral... nu, răspunse americanul. Este o apă peste care trebuie să trecem.

– Cum așa? întrebă Pinchinat.

– Cu ajutorul acestui bac pe care vom pune carul.

Într-adevăr, acolo se afla unul dintre numeroasele feriboturi din Statele Unite și pe care se îmbarcară pasagerii și carul care-i transportase. Feribotul era pus în mișcare printr-un procedeu electric, asta era sigur, căci nu ieșeau vapori, și în două minute acostă la cheiul unui bazin, la marginea unui port.

Carul își reluă drumul de-a lungul unei câmpii și pătrunse într-un parc, deasupra căruia lămpi aeriene revărsau o lumină puternică.

La grilajul parcului se deschise o poartă prin care se ajungea la o stradă largă și lungă, pavată cu dale sonore. Peste cinci minute, artiștii coborâră pe peronul unui hotel confortabil, unde fură întâmpinați cu mult zel, la un singur cuvânt rostit de american. Fură conduși la o masă luxoasă, unde cinară cu poftă, lucru lesne de înțeles.

După ce mâncară, majordomul îi conduse într-o cameră spațioasă, luminată de becuri cu incandescență, pe care niște întrerupătoare le puteau transforma în niște plăcute veioze. Acolo lăsară pe a doua zi grija de a-și explica toate aceste minuni și adormiră în cele patru paturi așezate în cele patru colțuri ale camerei, pornind să sforăie cu aceeași armonie extraordinară care dăduse faima cvartetului concertant.

III

UN CICERONE VORBĂREȚ

A doua zi, chiar de la ora șapte, camera răsună de următoarele cuvinte care erau mai degrabă niște strigăte, imitând sunetele trompetei – ceva în genul „deșteptarea“ regimentului:

– Haideți!... hopa!... În picioare... și asta în doi timpi! zbieră Pinchinat.

Yvernés, cel mai nepăsător din cvartet, ar fi preferat să iasă de sub plapumă în trei, dacă nu chiar patru timpi. Dar fu nevoit să urmeze exemplul celorlalți și să treacă de la poziția orizontală la cea verticală.

– N-avem niciun minut de pierdut... niciun minuțel! remarcă Alteța Sa.

– Da, răspunse Sebastién Zorn, căci mâine trebuie să fim la San Diego.

– Bine, spuse Yvernés, o jumătate de zi ne va ajunge pentru a vizita orașul acestui american atât de amabil.

– Ceea ce mă miră, adăugă Frascolin, este că există un oraș important în apropiere de Freschal!... Cum se face că vizitiul nostru a uitat să ne spună asta?

– Important este că ne aflăm aici, bătrâna mea cheie sol, spuse Pinchinat, și iată că suntem aici!

Lumina pătrundea cu toată puterea prin două ferestre mari, și priveliștea cuprindea, cale de o milă, o stradă superbă, plină de copaci.

Cei patru prieteni își făcură toaleta într-o baie confortabilă – lucru cu atât mai lesnicios cu cât ea era „dotată“ cu cele mai moderne îmbunătățiri: robinete gradate în funcție de temperatură pentru apa caldă și cea rece,

chiuvete care se goleau printr-o basculare automată, calorifere, pulverizatoare de esențe parfumate care funcționau la cerere, ventilatoare-morișcă puse în mișcare de un curent voltaic, perii acționate mecanic, unele pentru cap, altele pentru haine sau ghete, obținându-se astfel o curățire sau o lustruire perfectă.

Apoi, în diferite locuri, în afară de ceas și becuri electrice aflate la îndemână, existau butoane pentru sonerii sau un telefon care te puneau imediat în legătură cu diversele servicii ale hotelului.

Sebastién Zorn și prietenii săi puteau comunica nu numai în interiorul hotelului, ci și cu diferitele cartiere ale orașului și poate, opina Pinchinat, cu oricare alt oraș din Statele Unite ale Americii.

– Sau poate chiar cu cele două continente, adăugă Yvernés.

În așteptarea ocaziei de a experimenta acest lucru, la ora șapte și patruzeci și șapte de minute, li se comunică prin telefon în limba engleză:

– Calistus Munbar prezintă respectele sale matinale fiecărui onorabil membru al cvartetului concertant și îi roagă să coboare, de îndată ce sunt pregătiți, în restaurantul Hotelului *Excelsior*, unde le va fi servită prima masă.

– Calistus Munbar este amabilul nostru american, remarcă Pinchinat, și are un nume superb!

– Prieteni, strigă violoncelistul al cărui stomac era la fel de nerăbdător ca și proprietarul său, din moment ce micul dejun este servit, să mergem să mâncăm și apoi...

– Și apoi... să mergem în oraș, adăugă Frascolin. Dar ce oraș poate fi ăsta?

Parizienii noștri fiind aproape îmbrăcați, Pinchinat spuse la telefon că, în mai puțin de cinci minute, vor onora invitația domnului Calistus Munbar.

Într-adevăr, gata pregătiți, se îndreptară spre un lift care se puse în mișcare și îi lăsă în monumentalul hol al hotelului. La capătul lui se putea vedea ușa restaurantului, o sală mare cu sclipiri aurii.

– Sunt al dumneavoastră, domnilor, numai al dumneavoastră! Această frază formată din șapte cuvinte fusese rostită de bărbatul care-și făcuse apariția în ajun. Făcea parte din acea categorie de oameni despre care se poate

Calistus Munbar trebuia să aibă în jur de cincizeci, șaizeci de ani...

spune că se prezintă singuri. Nu pare oare că îi cunoști de mult sau, pentru a vorbi mai exact, „dintotdeauna"?

Calistus Munbar trebuia să aibă în jur de cincizeci, șaizeci de ani, dar nu-i dădeai mai mult de patruzeci și cinci. Era înălțuț, cu un început de burtă, picioarele groase și puternice, viguros și sănătos, cu mișcări sigure; crăpa de sănătate, dacă ne este permisă expresia.

Sebastién Zorn și prietenii săi întâlniseră adesea oameni de acest gen, pe care te aștepți să-i găsești în Statele Unite.

Calistus Munbar avea un cap enorm, rotund, cu un păr încă blond și buclat, pe care-l mișcă asemenea unor frunze bătute de vânt; culoarea feței este aprinsă; barba gălbuie, destul de lungă, se despică în smocuri; mustața este rasă; gura este ridicată la marginile buzelor și surâzătoare, mai bine spus, batjocoritoare; dinții sunt albi ca fildeșul; nasul are vârful puțin mai gros, cu nările fremătătoare, solid înrădăcinat la baza frunții, între două cute verticale, suportând o pereche de ochelari legați cu fir de argint fin și suplu ca un fir de mătase. În spatele lor strălucesc ochii vii, cu un iris verzui și cu pupila incandescentă. Capul este legat de umeri de un gât de taur. Trunchiul este solid implantat pe coapse pline și picioare puternice, cu tălpile puțin ieșite în afară.

Calistus Munbar era îmbrăcat cu o haină largă, dintr-o stofă în dungi, de culoarea tutunului. Din buzunarul lateral se strecoară colțul unei batiste cu monograme. Vesta este albă, foarte scrobită, cu trei nasturi de aur. De la un buzunar la altul trece un lanț masiv, având la un capăt un cronometru, iar la celălalt un podometru, fără a mai vorbi de brelocurile care atârnă la mijloc. Această aurărie este întregită de un șir de inele care-i împodobesc mâinile grăsuțe și rozalii. Cămașa este de un alb imaculat, țeapănă și strălucitoare, presărată cu trei diamante, are un guler răsfrânt, sub al cărui fald e înnodată o cravată imperceptibilă, un simplu șiret auriu. Pantalonul, din stofă dungată, cu pliuri largi, se îngustează spre ghetele de lac cu agrafe de aluminiu.

Cât despre fizionomia yankeului, ea este foarte expresivă, cu totul deschisă – acea fizionomie a oamenilor care nu se îndoiesc de nimic și care „au văzut destule la viața lor", cum se spune. Cu siguranță că este un om descurcăreț, energic, lucru ce se vede după elasticitatea mușchilor săi și contracția vizibilă a sprâncenelor și a maxilarelor. În fine, râde bucuros, în hohote, un râs mai degrabă nazal decât oral, un soi de râs în bătaie de joc, „nechezat", cum îl numesc fiziologii.

Acesta este Calistus Munbar. La intrarea cvartetului, își scoase pălăria amplă, căreia nu i-ar fi stat rău o pană Ludovic al XIII-lea. Strânse mâna celor patru artiști și îi conduse la o masă pe care se afla un ceainic fierbinte și de unde venea un miros de fripturi tradiționale. Vorbește tot timpul, nelăsând să se pună nicio întrebare – asta poate pentru a evita un răspuns

– laudă splendorile orașului, extraordinara construire a acestui oraș, monologhează fără întrerupere și, odată masa terminată, își sfârși perorația cu aceste cuvinte:

– Veniți, domnilor, și binevoiți a mă urma. Dar v-aș sfătui ceva...

– Ce anume? întrebă Frascolin.

– Este cu desăvârșire interzis scuipatul pe străzile noastre.

– Dar noi nu obișnuim! protestă Yvernés.

– Bine!... asta vă va scuti de amenzi!

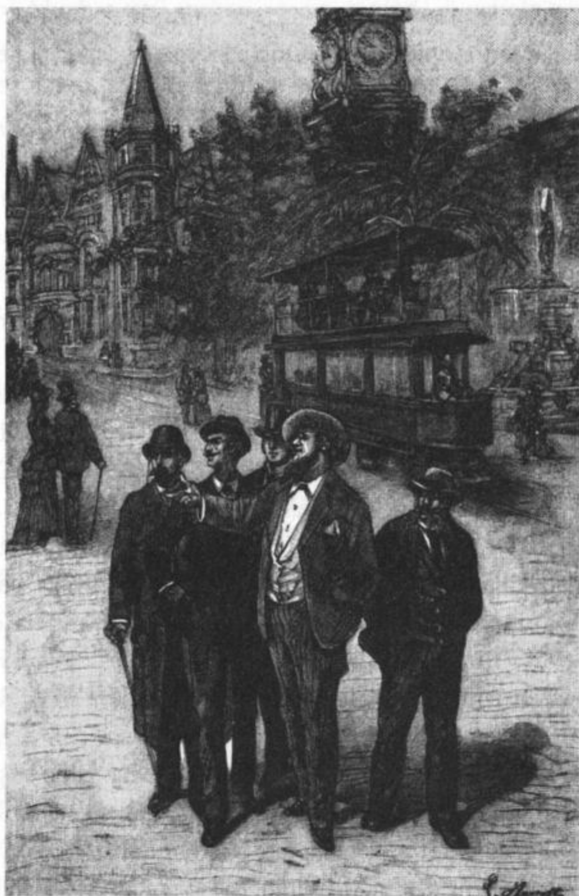
– Să nu scuipi... în America! șușoti Pinchinat, pe un ton în care surpriza era amestecată cu stupefacția.

Ar fi fost greu să-ți procuri un ghid, dublat de un Cicerone, mai complet decât Calistus Munbar. Cunoștea foarte bine orașul. Nu exista hotel căruia să nu-i știe proprietarul, o casă care să nu știe de cine este locuită, un trecător cu care să nu se salute cu o familiaritate plină de simpatie.

Orașul era construit cu regularitate. Bulevardele și străzile aveau verande deasupra trotuarelor și se întretăiau în unghi drept, ca un soi de tablă de șah. Unitatea se regăsea în special în plan geometric. Nu lipsea nici varietatea; atât în stil, cât și în amenajarea lor interioară, clădirile nu urmaseră altă regulă decât fantezia arhitecților. În afară de câteva străzi comerciale, locuințele par niște palate, cu curțile lor de onoare mărginite de pavilioane elegante, cu armonia arhitectonică a fațadelor, cu luxul pe care-l ghicești în interiorul apartamentelor, cu grădinile – ca să nu spunem parcurile – așezate în spatele lor. Se putea remarca totuși că arborii plantați recent, fără îndoială, nu erau încă pe deplin dezvoltați. Același lucru era valabil și pentru parcuri, situate la distanță de intersecțiile principalelor artere ale orașului, acoperite de peluze de o prospețime englezească.

Boschetele lor, în care se amestecă plantele zonelor temperate și toride, nu au scos din măruntaiele pământului destulă putere vegetativă. Iată de ce această particularitate naturală era într-un contrast izbitor cu partea de vest a Americii, unde abundă pădurile gigantice în apropierea marilor orașe californiene.

Cvartetul mergea drept înainte, observând acest cartier al orașului fiecare în felul său. Yvernés era atras de altceva decât Frascolin, pe Sebastién Zorn îl interesa cu totul altceva decât pe Pinchinat – dar toți erau foarte

– Iată-ne ajunși pe cel de-al Treilea Bulevard...

surprinși de misterul care învăluia acest oraș necunoscut. Din această diversitate de opinii, urmau să se nască remarci destul de juste. De altfel, Calistus Munbar se afla acolo și avea răspuns la toate.

Dar ce spunem noi, răspuns?... Nici nu aștepta să fie întrebat, și vorbea, vorbea, de nu-ți rămânea decât să-l lași să vorbească. Moara lui de cuvinte se învârte, iar și iar, la cea mai slabă adiere.

La un sfert de oră după ce plecaseră de la Hotelul *Excelsior*, Calistus Munbar spuse:

– Iată-ne ajunși pe cel de-al Treilea Bulevard, și există treizeci în oraș. Acesta este cel mai comercial, este Broadway-ul nostru, Regent Street-ul nostru, propriul nostru Bulevard al Italienilor. În aceste magazine și bazaruri poți găsi lucruri inutile și necesare, tot ceea ce nu trebuie să lipsească unei existențe doritoare de bunăstare și confort modern!

– Văd magazinele, remarcă Pinchinat, dar nu-i văd pe cumpărători...

– Poate e prea devreme? adăugă Yvernés.

– Asta-i din cauză că majoritatea comenzilor se fac telefonic sau chiar telegrafic, răspunse Calistus Munbar.

– Și asta ce înseamnă? întrebă Frascolin.

– Asta înseamnă că folosim cu toții teleautograful, un aparat perfecționat care transmite scrisul, așa cum telefonul transmite cuvântul, fără a omite kinetograful, care înregistrează mișcările, fiind pentru ochi ceea ce fonograful este pentru ureche, și telefotoul, care reproduce imaginile. Acest teleautograf prezintă o garanție mai serioasă decât o simplă scrisoare, care poate fi citită de primul venit. Putem semna electric mandate sau chiar polițe...

– Chiar și acte de căsătorie? spuse Pinchinat, pe un ton ironic.

– Fără îndoială, domnule cu viola. În fond, de ce nu s-ar încheia căsătorii prin fir telegrafic?

– Și divorțuri?

– Și divorțuri!... Chiar pentru asta sunt cel mai des folosite aparatele noastre!

Spunând acestea, Cicerone izbucni într-un râs care făcu să zăngăne toate bijuteriile de pe vesta sa.

– Sunteți vesel, domnule Munbar, spuse Pinchinat, împărtășind ilaritatea americanului.

– Da... ca un zbor de cintezoi într-o zi însorită!

Ajunseră în dreptul unei artere transversale. Era cel de-al Nouăsprezecelea Bulevard, unde era interzis orice fel de comerț și care era brăzdat de liniile tramvaielor. Carele electrice treceau fără a ridica un fir de praf, căci șoseaua, acoperită cu un parchet foarte rezistent din lemn de karry și jarrah, din Australia – de ce nu acaju din Brazilia? – era curată de parcă ar fi fost

frecată cu peria de sârmă. De altfel, Frascolin, un fin observator al fenomenelor fizice, observă că aceasta răsuna precum o placă de metal.

„Ia uite-i și pe metalurgiștii ăștia!" își spuse el. „Acum fac «casele din tablă»!"

Tocmai voia să-l întrebe despre acest lucru pe Calistus Munbar, când acesta strigă:

– Domnilor, priviți acest hotel!

Și le arătă o construcție mare, cu un aspect grandios, ale cărei aripi, mărginind curtea de onoare, erau îmbinate printr-un grilaj de aluminiu.

– Acest hotel – am putea spune, un adevărat palat – este locuit de familia unuia dintre cei mai importanți oameni ai orașului. Este vorba de Jem Tankerdon, proprietarul unor bogate mine de petrol în Illinois, poate cel mai bogat și, în consecință, cel mai onorabil și onorat dintre concetățenii noștri.

– Milioane? întrebă Sebastién Zorn.

– Aiurea! spuse Calistus Munbar. Pentru noi, milionul este banalul dolar, iar aici sunt numărați cu sutele! În acest oraș nu există decât nababi putred de bogați. Așa se explică de ce, în câțiva ani, negustorii „en-detail" din cartierele comerciale fac avere – mă refer la aceștia, căci negustorii sau comercianții „en gros" lipsesc cu desăvârșire din acest microcosmos unic în lume...

– Și industriașii? întrebă Pinchinat.

– Nu există industriași!

– Și armatorii? întrebă Frascolin.

– Nici ei.

– Atunci, rentierii? replică Sebastién Zorn.

– Nu există decât rentieri și negustori pe cale să-și facă rente.

– Bine, bine! Și muncitorii? remarcă Yvernés.

– Atunci când este nevoie de muncitori, ei sunt aduși de afară, domnilor, iar când își termină treaba se întorc cu... o sumă importantă!

– Totuși, domnule Munbar, spuse Frascolin, trebuie să existe niște săraci în orașul dumneavoastră, măcar așa, ca să nu le piară rasa...

– Săraci, domnule vioara a doua?... Nu veți întâlni nici măcar unul singur.

– Deci cerşitul este interzis?

– Nu a fost niciodată nevoie să fie interzis, pentru că oraşul este inaccesibil cerşetorilor. Asta este valabil pentru oraşele Uniunii, cu arestul, azilurile, casele lor pentru săraci... plus şcolile de corecţie.

– O să-mi spuneţi că nu aveţi nici închisori?

– Nu, din moment ce nu avem deţinuţi.

– Dar criminali?

– Aceştia sunt rugaţi să rămână în Vechiul şi Noul Continent, unde-şi pot face meseria în condiţii mai bune.

– Ei bine, domnule Munbar, spuse Sebastién Zorn, după câte spuneţi, s-ar părea că nu ne aflăm în America?

– Acolo vă găseaţi ieri, domnule violoncelist, răspunse ciudatul Cicerone.

– Ieri? replică Frascolin, care se întreba ce sens putea avea această frază stranie.

– Fără îndoială!... Astăzi sunteţi într-un oraş independent, un oraş liber, asupra căruia Uniunea nu are niciun drept, total autonom...

– Şi care se numeşte? întrebă Sebastién Zorn, a cărui nervozitate începea să iasă la iveală.

– Cum se numeşte? răspunse Calistus Munbar. Permiteţi-mi să nu vă spun încă...

– Şi când vom şti?

– Când vă veţi încheia vizita, lucru de care oraşul nostru este, de altfel, foarte onorat.

Această reţinere a americanului era cel puţin ciudată. Dar, la urma urmei, nu avea prea mare importanţă. Înainte de prânz, cvartetul îşi va fi terminat strania plimbare, şi, chiar dacă ar fi fost să afle numele acestui oraş numai în momentul plecării, tot ar fi fost bine, nu-i aşa?

Singurul lucru care dă de gândit este acesta: „Cum este posibil că un oraş atât de important, situat pe coasta californiană, nu aparţinea Republicii Federale a Statelor Unite, şi cum se explica trecerea lui sub tăcere de către vizitiu?" Dar, în cele din urmă, principalul era că, în douăzeci şi patru de ore, instrumentiştii aveau să ajungă la San Diego, unde misterul va fi dezlegat, în cazul în care Calistus Munbar se va încăpăţâna să tacă.

Acest personaj ciudat își reîncepu descrierea plină de amănunte, dând însă de înțeles că nu dorea să dea explicații mai clare.

– Domnilor, spuse el, iată-ne la intrarea în cel de-al Treizeci și Șaptelea Bulevard. Priviți ce perspectivă admirabilă! Nici în acest cartier nu se găsesc magazine, bazaruri, nici acel freamăt al străzilor care denotă o existență comercială. Sunt numai hoteluri și case particulare, dar există mai puțină bogăție decât pe cel de-al Nouăsprezecelea Bulevard. Rentieri cu zece, douăsprezece milioane.

– Niște sărăntoci, ce mai! răspunse Pinchinat cu o mutră batjocoritoare.

– Da, domnule violă, spuse Calistus Munbar, poți fi oricând cerșetorul cuiva! Un milionar este bogat în comparație cu cel care nu are decât o sută de mii de franci! Nu în comparație cu cel care are o sută de milioane!

Era pentru a nu știu câta oară când artiștii noștri putură observa că, dintre toate cuvintele folosite de Ciceronele lor, cel care revenea cel mai des era milionul! Îl pronunța umflându-și obrajii și cu o sonoritate metalică. Ai fi spus că scoate bani doar vorbind despre ei. Dacă din gura lui nu ies diamante, ca din cea a finului zânelor, din care izvorau perle și smaralde, în schimb, ies monede de aur.

Iar Sebastién Zorn, Pinchinat, Frascolin, Yvernés străbat în continuare acest oraș extraordinar, a cărui denumire geografică le este încă necunoscută. Văzură străzi animate de acel du-te-vino al trecătorilor, toți îmbrăcați confortabil, fără ca vederea să le fie atrasă de zdrențele vreunui cerșetor. Peste tot erau tramvaie, camioane, care electrice. Anumite artere mari sunt prevăzute cu acele trotuare mișcătoare, acționate prin tracțiunea unui lanț fără sfârșit și pe care trecătorii se plimbă ca și cum s-ar afla într-un tren în mișcare, participând la propriul mers.

Mai circulă și mașini electrice pe șosele, alunecând asemenea unor bile pe covorul mesei de biliard. În ceea ce privește echipajele, în adevăratul sens al cuvântului, adică vehicule trase de cai, acestea nu puteau fi întâlnite decât în cartierele foarte bogate.

– Ah! iată o biserică, spuse Frascolin.

Și arătă spre o clădire greoaie, fără un anume stil arhitectonic, un soi de pateu de Savoia, înfipt în mijlocul unei piețe pline de verdeață.

– Este templul protestant, răspunse Calistus Munbar, oprindu-se în fața acestei clădiri.

– Există și biserici catolice în orașul dumneavoastră? întrebă Yvernés.

– Da, domnule. De altfel, trebuie să vă spun că, deși pe pământ se practică vreo mie de religii diferite, noi suntem doar adepții catolicismului și ai protestantismului. Aici nu este ca în acea Americă dezbinată de religie, dacă nu de politică, unde sunt tot atâtea secte câți locuitori, metodiști, anglicani, prezbiterieni, anabaptiști, wesleyeni etc. Aici sunt numai protestanți fideli doctrinei calviniste sau catolici romani.

– Și ce limbă se vorbește?

– În mod curent, engleza și franceza...

– Vă felicităm pentru asta, spuse Pinchinat.

– Orașul, continuă Calistus Munbar, este împărțit în două secțiuni aproape egale. Aici ne aflăm în secțiunea...

– De vest, cred? observă Frascolin, orientându-se după poziția soarelui.

– Vest... dacă așa vreți...

– Cum adică... dacă așa vreau? replică cel de-al doilea violonist, surprins de acest răspuns. În orașul ăsta punctele cardinale variază după bunul-plac al fiecăruia?

– Da... și nu... spuse Calistus Munbar. Vă voi explica asta mai târziu... Revin deci la această secțiune... vest, dacă doriți, care este locuită numai de protestanți, care au rămas, chiar și aici, oameni practici, în timp ce catolicii, mai intelectuali, mai rafinați, stau în secțiunea de... est. Mă rog, vreau să spun că acesta este templul protestant.

– Așa și arată, remarcă Yvernés. Cu arhitectura asta greoaie, ruga cred că nu se îndreaptă spre cer, ci se strivește de pământ...

– Frumos spus! strigă Pinchinat. Domnule Munbar, într-un oraș atât de modern, probabil că predica sau mesa pot fi ascultate la telefon, așa-i?

– Exact.

– Și cum te poți confesa?

– Tot așa cum te poți căsători, prin telegraf, și trebuie să recunoașteți că ăsta-i un lucru practic...

– De necrezut, domnule Munbar, răspunse Pinchinat, de necrezut!

IV

CVARTETUL CONCERTANT NEDUMERIT

După o plimbare atât de lungă, pe la ora unsprezece, este normal să ți se facă foame. Iar artiștii noștri resimțiră acest lucru; stomacurile lor ghiorăiau la unison, și căzură cu toții de acord că trebuiau să mănânce.

Asta era și părerea lui Calistus Munbar, care simțea, asemenea prietenilor săi, nevoia refacerii cotidiene. Să se întoarcă la Hotelul *Excelsior*?

Da, căci se pare că nu sunt prea multe restaurante în acest oraș, în care fiecare preferă să stea în casă, și care nu pare prea vizitat de turiștii din cele două lumi.

În câteva minute, un tramvai îi duse pe înfometați la hotel, unde se așezară la o masă îmbelșugată. Aici exista un contrast uimitor față de acele mese „americănești", unde, în ciuda felurilor numeroase, cantitatea nu este suficientă. Carnea de vacă sau de oaie erau excelente; puiul avea carnea fragedă și aromată; peștele era de o prospețime ispititoare. Apa cu gheață din restaurantele americane era înlocuită cu diverse feluri de bere și vinuri distilate sub soarele Franței, cu zece ani în urmă, pe coastele din Médoc și Bourgogne.

Asemenea lui Sebastién Zorn și Yvernés, Pinchinat și Frascolin onorară acest dejun... Este de la sine înțeles că și Calistus Munbar acceptă masa oferită celorlalți.

De altfel, acest yankeu, a cărui limbuție nu avea limite, era de o bună dispoziție încântătoare. Vorbea despre tot ceea ce privea orașul, în afară de

ceea ce mesenii doreau să știe – ce era acest oraș independent, al cărui nume ezita să-l dezvăluie. Puțină răbdare, îl va spune când se va sfârși explorarea lui. Oare avea în intenție să amețească cvartetul pentru a-l face să rateze ora plecării trenului spre San Diego?... Nu, dar se bea serios după o masă bună. Desertul urma să se încheie cu băutul ceaiului, al cafelei și lichiorurilor, când o bubuitură zgudui geamurile hotelului.

– Ce se întâmplă? întrebă Yvernés, tresărind.

– Nu vă neliniștiți, domnilor, răspunse Calistus Munbar. Este turnul Observatorului.

– Dacă bate miezul zilei, pot spune că este în întârziere, replică Frascolin, uitându-se la ceas.

– Nu, domnule violă, nu! Soarele nu întârzie aici mai mult decât în alte părți!

Și americanul zâmbi într-un mod straniu, ochii îi sclipeau jucăuș în spatele ochelarilor, și-și freca mâinile. Ai fi zis că se felicita că „făcuse o glumă bună".

Frascolin, mai puțin surescitat de mâncarea gustoasă decât prietenii săi, îl privi bănuitor, fără a ști ce să creadă.

– Haideți, prieteni, dacă-mi permiteți să vă numesc așa din simpatie, adăugă el pe un ton amabil, trebuie să vizităm cea de-a doua parte a orașului, și aș fi absolut dezolat dacă v-ar scăpa cel mai mic detaliu! Nu avem timp de pierdut.

– La ce oră pleacă trenul spre San Diego? întrebă Sebastién Zorn, preocupat de a nu-și încălca promisiunile din cauza întârzierii.

– Da... la ce oră? repetă cu insistență Frascolin.

– O!... pe seară, răspunse Calistus Munbar, clipind din ochiul stâng. Veniți, oaspeții mei, veniți... Nu veți regreta că m-ați luat ghid!

Cum să nu asculți de o persoană atât de îndatoritoare? Cei patru artiști părăsiră restaurantul Hotelului *Excelsior* și-o porniră de-a lungul șoselei. Ca să spunem drept, se pare că vinul își făcea din plin efectul, căci simțiră cum li se cam înmuiau încheieturile. Părea că pământul le cam fugea de sub picioare, deși nu se găseau pe unul dintre acele trotuare mobile care se deplasează lateral.

– Hei! hei!... să ne ţinem pe picioare, Chatillon! strigă Alteţa Sa, clătinându-se.

– Cred că am cam băut! replică Yvernés, ştergându-şi fruntea.

– Bine, domnilor parizieni, asta nu înseamnă că suntem nişte beţivani! Trebuia să stropim sosirea dumneavoastră.

– Şi am golit toată stropitoarea! spuse Pinchinat, care băuse din plin şi nu se simţise niciodată atât de binedispus.

Ghidaţi de Calistus Munbar, ajunseră pe o stradă care ducea la unul dintre cartierele celei de-a doua secţiuni. În acest loc era o cu totul altă animaţie şi un aspect mai puţin puritan. Ai fi zis că te afli transportat deodată din statele de nord ale Uniunii în cele de sud, de la Chicago la New Orleans, de la Illinois la Louisiana. Magazinele sunt mai bine garnisite, locuinţele sunt construite cu o fantezie plină de eleganţă, mai confortabile, hotelurile – la fel de frumoase ca cele din secţiunea protestantă, dar cu un aspect mai vesel. Şi populaţia are un alt aer, un alt mers, un alt fel de a fi. Ai spune că este un oraş dublu, aidoma anumitor stele, şi că cele două secţiuni nu se învecinează, ci se suprapun.

Ajunşi aproape de centrul secţiunii, grupul se opri în mijlocul celui de-al Cincisprezecelea Bulevard, iar Yvernés exclamă:

– Pe cinstea mea, iată un palat.

– Este palatul familiei Coverley, răspunse Calistus Munbar. Nat Coverley, echivalentul lui Jem Tankerdon.

– Mai bogat decât el? întrebă Pinchinat.

– La fel, răspunse americanul. Un fost bancher din New Orleans care are mai multe sute de milioane decât degetele de la cele două mâini.

– Frumoasă pereche de mănuşi, dragă domnule Munbar!

– Cum credeţi!

– Şi bogătaşii ăştia, Jem Tankerdon şi Nat Coverley, sunt, fără îndoială, duşmani?

– În orice caz, rivali care caută să deţină supremaţia în afacerile oraşului şi se invidiază...

– Poate... dacă unul îl înghite pe celălalt...

– Atunci să vezi indigestie! răspunse Alteţa Sa.

Calistus Munbar izbucni în hohote de râs, găsind acest răspuns foarte nostim.

Biserica catolică se înălța într-o piață vastă, putându-i fi admirate proporțiile perfecte. Este construită în stilul gotic, acel stil care nu are nevoie decât de un mic pas înapoi pentru a putea fi apreciat, căci liniile verticale care-i dau frumusețea nu se văd bine din depărtare.

Biserica Saint Mary merită toată admirația pentru zveltețea turnurilor, finețea rozetelor, eleganța ogivelor strălucitoare, grația ferestrelor îngemănate.

– O frumoasă mostră a goticului anglo-saxon! spuse Yvernés, foarte interesat de arhitectură. Aveați dreptate, domnule Munbar, cele două secțiuni ale orașului dumneavoastră nu se aseamănă deloc, dacă este să ne gândim la templul uneia și la catedrala celeilalte!

– Și cu toate astea, domnule Yvernés, cele două secțiuni au aceeași mamă...

– Dar... nu și același tată? remarcă Pinchinat.

– Ba da, același tată, stimații mei prieteni! Atâta doar că au fost construite în mod diferit. Au fost adaptate cerințelor celor care veneau aici în căutarea unui trai tihnit, fericit, lipsit de orice griji... o existență ce nu poate fi oferită de niciun alt oraș, nici de pe Vechiul, nici de pe Noul Continent.

– Vă jur pe Apollo, domnule Munbar, aveți grijă să nu ne stârniți prea tare curiozitatea... Este ca și cum ați cânta una dintre acele fraze muzicale care nu mai ajunge odată la „tonică"...

– Și asta obosește auzul până la urmă! adăugă Sebastién Zorn. Ia să vedem, a sosit momentul să ne dezvăluiți numele acestui oraș extraordinar?

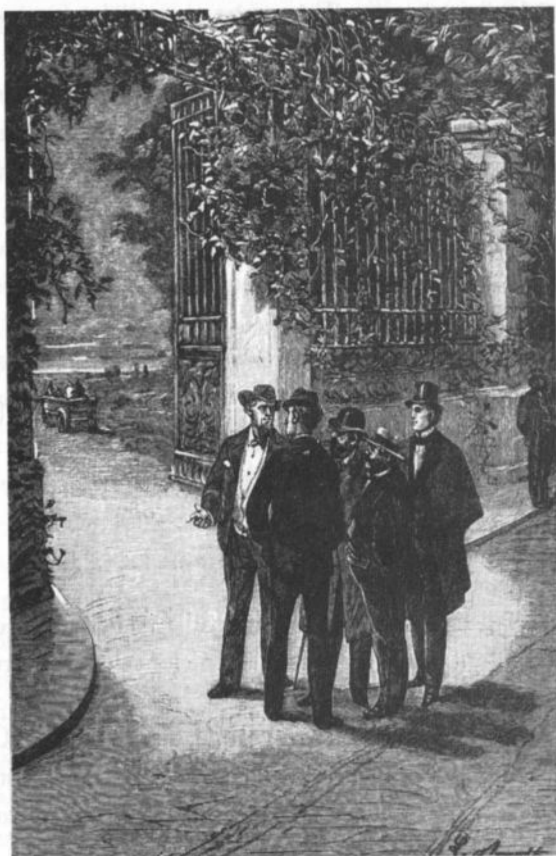
– Încă nu, dragii mei oaspeți, răspunse americanul, aranjându-și ochelarii pe nas. Așteptați sfârșitul plimbării și să continuăm...

– Înainte de a continua, spuse Frascolin, care simți o ușoară neliniște, amestecată cu un sentiment de curiozitate, aș vrea să fac o propunere.

– Care anume?

– Ce-ar fi să ne urcăm în clopotnița bisericii Saint Mary? De acolo am putea vedea...

– Nici vorbă! strigă Calistus Munbar, scuturându-și părul zbârlit. Nu acum... mai târziu...

Către ora două, cvartetul ajunsese în acea margine a orașului încinsă cu un superb grilaj împodobit cu flori și plante agățătoare.

– Și când asta? întrebă violoncelistul, care începuse să fie enervat de atâtea eschivări misterioase.

– Când se va termina excursia noastră, domnule Zorn.

– Atunci ne vom reîntoarce la biserică?

– Nu, prieteni, plimbarea noastră se va sfârși cu o vizită la Observator, al cărui turn este mai înalt decât clopotnița bisericii.

– Dar totuși, reluă Frascolin cu insistență, de ce n-am profita acum?

– Pentru că... nu m-ați lăsa să vă fac surpriza!

Și fu cu neputință de a smulge un alt răspuns acestui personaj enigmatic.

Cum era preferabil să accepte, parcurseră cu conștiinciozitate diferitele bulevarde ale celei de-a doua secțiuni. Vizitară apoi cartierele comerciale, cele ale croitorilor, cizmarilor, pălărierilor, măcelarilor, băcanilor, brutarilor, negustorilor de fructe etc. Calistus Munbar răspundea tuturor celor care-l salutau, cu o satisfacție plină de vanitate. Nu mai contenea cu laudele, asemenea unui magician, iar limba sa suna ca dangătul unui clopot într-o zi de sărbătoare.

Către ora două, cvartetul ajunsese în acea margine a orașului încinsă cu un superb grilaj împodobit cu flori și plante agățătoare. Dincolo, se întindea câmpia, a cărei linie circulară se confunda cu orizontul cerului.

În acel loc, Frascolin făcu o remarcă în sinea lui pe care nu crezu de cuviință s-o împărtășească tovarășilor săi. Era vorba despre faptul că soarele, în loc să se afle la sud-vest, cum era normal la ora două după-amiaza, se afla la sud-est.

Acesta era, într-adevăr, un motiv de uimire pentru un spirit atât de rațional ca Frascolin, care începu să-și „metagrabolizeze creierul", cum spune Rabelais, când Calistus Munbar îl făcu să-și piardă șirul ideilor, strigând:

– Domnilor, tramvaiul va pleca în câteva minute. S-o pornim spre port...

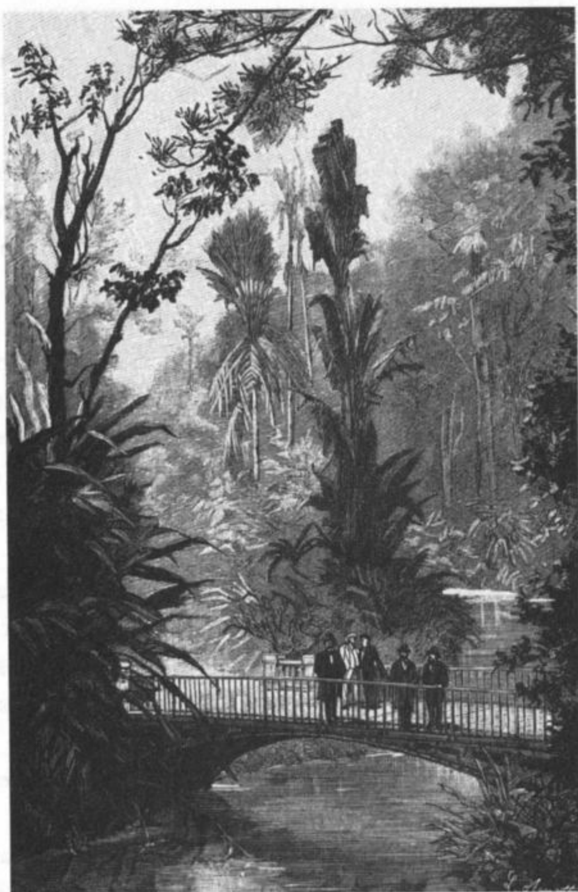
– Spre port? replică Sebastién Zorn.

– A! e un drum de nicio milă, lucru ce vă va permite să ne admirați parcul!

Dacă există un port, acesta ar trebui să fie situat puțin deasupra sau dedesubtul orașului, pe coasta Californiei de Jos... În fond, unde s-ar putea afla, dacă nu într-un anume loc de pe acest litoral?

Puțin amețiți, artiștii se așezară pe banchetele unui vagon elegant, unde se aflau deja mai mulți călători. Aceștia îi strânseră mâna lui Calistus Munbar – afurisitul ăsta era cunoscut de toată lumea – și dinamurile tramvaiului se puseră în mișcare.

Calistus Munbar avea dreptate să numească parc acea câmpie care înconjura orașul: alei cât vedeai cu ochii, peluze înverzite; bariere vopsite, drepte sau în zigzag; tot felul de arbori, stejari, arțari, fagi, castani, micoculieri, ulmi, cedri încă tineri, însuflețiți de mii de specii de păsări. Era o adevărată grădină englezească, cu fântâni țâșnitoare, brazde de flori de

Serpentine River

o prospețime primăvăratică, masive de arbuști în care se amestecă soiurile cele mai diferite, mușcate uriașe ca acelea din Monte Carlo, portocali, lămâi, măslini, dafini roșii, fistici, aloe, camelii, dalii, trandafiri de Alexandria cu flori albe, hortensii, lotuși albi și roșii, floarea-patimii din America de Sud, bogate colecții de cerceluși, salvii, begonii, zambile, lalele, narcise, renonculi de Persia, stânjenei, toporași, orhidee, ferigi arborescente și apoi esențe specifice zonelor tropicale – trestii de India, palmieri, curmali, smochini, eucalipți, mimoze, bananieri, goyavieri, calebasieri, cocotieri, într-un

cuvânt, tot ce poate pretinde un amator de la cea mai bine dotată grădină botanică.

Cu obiceiul lui de a evoca amintiri din poezia veche, Yvernés se credea transportat în peisajele bucolice ale romanului Astréei. De pe aceste pășuni nu lipseau nici oile, vacile roșcate pășteau printre bariere, ciutele, căprioarele și alte patrupede grațioase din fauna forestieră săreau printre boschete... Numai păstorii lui d'Urfé[1] și încântătoarele lui păstorițe lipseau, din păcate. Cât despre Lignon, el este reprezentat printr-un râu, Serpentine River, care-și plimbă apele dătătoare de viață de-a lungul vâlcelelor acestei câmpii...

Numai că totul pare artificial, ceea ce-l face pe Pinchinat să exclame:

– Ia te uită! Asta-i tot ce aveți în materie de râu?

Iar Calistus Munbar răspunse:

– Râuri... la ce bun?

– Pentru a avea apă, pe toți dracii!

– Apă... adică o substanță nesănătoasă, în general, microbiană și tifoidică?

– Poate, dar e posibil să fie epurată...

– Și la ce bun toate astea, când e așa de ușor să fabrici o apă igienică, lipsită de orice impurități, și chiar gazoasă sau feruginoasă, la alegere...

– Vă fabricați singuri apa? întrebă Frascolin.

– Bineînțeles, și distribuim apă caldă sau rece la domiciliu, la fel ca și lumina, sunetul, căldura, frigul, forța motrice, agenții antiseptici, electrizarea prin autoconducție...

– Mă faceți să cred, replică Yvernés, că fabricați și ploaia pentru a vă stropi peluzele și florile?

– Exact, domnule, replică americanul, făcând să scânteieze bijuteriile care-i împodobeau degetele, printre smocurile de barbă.

– Ploaie la comandă! strigă Sebastién Zorn.

– Da, dragii mei prieteni, ploaie pe care conductele noastre de sub pământ o răspândesc într-un mod regulat, regulamentar, oportun și practic. Nu-i mai bine așa, decât să fii la dispoziția bunului-plac al naturii și să te

[1] Scriitor francez (1567-1625), autorul romanului „Astrée".

supui capriciilor climaterice, să blestemi intemperiile, fără a putea îndrepta nimic, când o prea mare umiditate, când o secetă prelungită?

– Aici vreau să puneți punct, domnule Munbar. Accept faptul că produceți ploaia când doriți! Dar a o împiedica să cadă din cer...

– Cerul? Ce legătură are el cu toate astea?

– Cerul sau, dacă preferați, norii care se revarsă, curenții atmosferici cu cortegiul lor de cicloane, tornade, burnițe, rafale, uragane... Cum se întâmplă când e vreme rea, de exemplu...

– Vreme rea? repetă Calistus Munbar.

– Da... iarna...

– Iarna... Ce-i aia iarnă?...

– Vi s-a spus iarnă, înghețuri, zăpezi, gheață! exclamă Yvernés, iritat de răspunsurile ironice ale yankeului.

– Nu știm despre așa ceva! răspunse liniștit Calistus Munbar.

Cei patru parizieni se uitară unul la altul. Aveau în față un nebun sau un șarlatan? În primul caz, trebuia închis, în cel de-al doilea, pedepsit pentru ifosele lui.

În acest timp, vagoanele tramvaiului mergeau cu viteză redusă printre aceste grădini miraculoase. Lui Sebastién Zorn și prietenilor săi li se părea că, în afara limitelor acestui imens parc, bucăți de pământ, cultivate metodic, își etalează diversele culori, asemenea eșantioanelor de stofă expuse odinioară în fața croitorilor. Sunt, fără îndoială, câmpuri de legume, cartofi, varză, morcovi, napi, praz, în fine, tot ce intră în compoziția unei supe delicioase. Artiștii noștri abia așteaptă să ajungă în plin câmp, unde își vor putea da seama dacă această regiune ciudată produce și grâu, ovăz, porumb, orz, secară, hrișcă și alte cereale.

Dar iată că se poate zări o uzină, dominând cu coșurile ei metalice acoperișurile joase de sticlă mată. Aceste coșuri, susținute cu odgoane de fier, seamănă cu cele ale unui vapor în mers, ale unui „Great-Estern", ai cărui o sută de mii de cai-putere ar face să se miște elicele puternice. Dar în locul unui fum des și negru, gurile lor nu scot decât firicele subțiri de aburi, care nu năclăiesc atmosfera.

Uzina se întinde pe o suprafață de zeci de mii de yarzi pătrați, aproape un hectar. Este prima clădire industrială pe care o vede cvartetul de când

tot „excursionează", dacă-mi este permis cuvântul, sub conducerea americanului.

– Ei! ce-i clădirea asta? întrebă Pinchinat.

– Este o fabrică cu aparate evaporatoare de petrol, răspunse Calistus Munbar, a cărui privire pătrunzătoare amenință să străpungă lentilele ochelarilor.

– Și ce fabrică fabrica dumneavoastră?

– Energie electrică, pe care o distribuie orașului, parcului, câmpiei, producând forță motrice și lumină. În același timp, uzina ne alimentează telegraful, teleautografele, telefoanele, telefoto-urile, soneriile, cuptoarele de bucătărie, mașinile-unelte, aparatele cu arc și cu incandescență, lunile de aluminiu, cablurile submarine...

– Cablurile submarine? remarcă deodată Frascolin.

– Da!... cele care leagă orașul de diversele puncte ale litoralului american.

– Și a fost necesară crearea unei uzine de o asemenea importanță?

– Bineînțeles... cu consumul nostru de energie electrică... și morală! răspunse Calistus Munbar. Vă rog să credeți, domnilor, că a fost nevoie de o doză incalculabilă de energie pentru a fonda acest unic oraș, fără rival pe lume!

Se aud sforăiturile surde ale uzinei gigantice, zgomotele mașinilor și repercusiunile lor la suprafața solului, toate demonstrând un efort mecanic superior față de tot ce-a dat până acum industria modernă. Cine și-ar fi putut imagina că era nevoie de o asemenea putere pentru a pune în mișcare dinamurile sau pentru a încărca acumulatorii?

În tot acest timp, tramvaiul înaintează și, după un sfert de milă, se oprește în stația portului.

Călătorii coboară, iar ghidul lor, necontenind cu laudele, îi plimbă pe cheiurile care mărginesc antrepozitele și docurile. Portul are o formă ovală și poate adăposti nu mai mult de o duzină de vapoare. Este mai degrabă un bazin decât un port, terminat cu două diguri susținute prin armături de fier și luminate de două faruri care ușurează intrarea bastimentelor venind din larg.

Frascolin remarcă faptul că intrarea acestui port era orientată spre nord.

În acea zi, în bazin se afla numai o jumătate de duzină de vapoare, unele destinate transportului petrolului, altele pentru mărfurile necesare consumului cotidian – și câteva bărci, dotate cu aparate electrice care sunt folosite la pescuitul pe mare.

Frascolin remarcă faptul că intrarea acestui port era orientată spre nord și conchise că trebuie să fie situat în partea septentrională a unuia dintre acele promontorii cu care litoralul Californiei de Jos străpunge Pacificul. Mai constată și propagarea curentului marin spre est, cu o oarecare viteză, lunecând pe lângă vârful digurilor, ca valurile de-a lungul laturilor unui vas

în mers, efect datorat, fără îndoială, fluxului, deși mareele sunt foarte slabe pe coastele de vest ale Americii.

– Dar unde este fluviul pe care l-am străbătut aseară cu feribotul? întrebă Frascolin.

– Stăm cu spatele la el, se mulțumi să răspundă yankeul.

Dar e mai bine să nu mai zăbovească dacă doresc să se întoarcă în oraș pentru a lua trenul de seară spre San Diego. Iată ce-i aminti Sebastién Zorn lui Calistus Munbar, care răspunse:

– Nu aveți nicio grijă, dragii mei prieteni... Avem tot timpul... Ne vom întoarce în oraș cu un tramvai, după ce vom vizita litoralul... Ați dorit să aveți o privire de ansamblu a acestei regiuni și o veți avea în mai puțin de o oră, din turnul Observatorului.

– Sunteți sigur? insistă violoncelistul.

– Vă asigur că mâine, la răsăritul soarelui, nu veți mai fi aici!

Nu putură decât să accepte acest răspuns destul de vag. De altfel, curiozitatea lui Frascolin, mai mult chiar decât cea a prietenilor săi, era împinsă la extrem. De-abia aștepta să se vadă în vârful acelui turn, de unde americanul pretinde că priveliștea se întinde pe un orizont cu o circumferință de cel puțin o sută de mile. Dacă nici atunci nu vor cunoaște poziția geografică a acestui oraș incredibil, vor trebui să renunțe pentru totdeauna.

De cealaltă parte a bazinului începe o a doua linie de tramvai, care merge de-a lungul țărmului. Tramvaiul este compus din șase vagoane, în care se așezase un număr destul de mare de călători. Vagoanele sunt trase de o locomotivă electrică, cu acumulatori având o capacitate de două sute amperiohmi, iar viteza este de cincisprezece-optsprezece kilometri pe oră.

Calistus Munbar conduse cvartetul la tramvai, și parizienii noștri putură crede că numai pe ei îi aștepta pentru a porni.

Câmpia pe care o văd acum nu se deosebește mult de parcul situat între oraș și port. Chiar și șesul întins este întreținut cu grijă. Prerii înverzite și câmpuri în locul peluzelor – iată diferența, și câmpuri de legume în locul celor de cereale. În acel moment, conductele subterane făcură să cadă o ploaie artificială, care se revărsa în averse binefăcătoare peste aceste lungi dreptunghiuri trasate cu sfoara și echerul.

Nici norii de pe cer n-ar fi putut s-o dozeze și s-o distribuie mai precis și în cel mai potrivit moment.

Calea ferată mergea de-a lungul litoralului, având de o parte marea și de cealaltă câmpia. Vagoanele goniră așa preț de vreo patru mile – aproximativ cinci kilometri. Apoi se opriră în fața unei baterii de douăsprezece tunuri de mare calibru, la a cărei intrare stă scris: „Bateria Pintenului".

– Tunuri care se încarcă, dar nu se descarcă niciodată prin chiulasă... cum se întâmpla atât de des în bătrâna Europă! le atrase atenția Calistus Munbar.

În acest loc, coasta este tăiată cu precizie. Se conturează un soi de cap foarte ascuțit, asemănător cu prora unui vapor sau chiar cu pintenul unui cuirasat, despicând valurile care-l stropesc cu spuma lor albă. Este probabil efectul curentului, căci hula din larg nu provoacă decât încrețituri lungi care devin tot mai slabe, pe măsură ce soarele coboară la orizont.

Din acest punct, pornește o altă linie de tramvai ce coboară spre centru, în timp ce prima linie își continuă traseul de-a lungul sinuozităților litoralului.

Calistus Munbar îi invită pe oaspeți să schimbe linia, anunțându-i că se vor întoarce direct în oraș.

Plimbarea a fost îndeajuns de lungă. Calistus Munbar își scoase ceasul, capodoperă a lui Sivan din Geneva – un ceas vorbitor, fonografic, apasă pe buton, și deodată se aud cu claritate aceste cuvinte:

– Ora patru și treisprezece.

– N-ați uitat de ascensiunea pe care trebuie s-o facem la Observator? amintește Frascolin.

– Să uit, dragii și, de acum, vechii mei prieteni!... Mi-aș uita mai degrabă propriul nume, care se bucură totuși de o oarecare celebritate! Mai avem de făcut patru mile și vom ajunge în fața minunatei clădiri construite la extremitatea Bulevardului Unu, cea care separă cele două secțiuni ale orașului nostru.

Tramvaiul se puse în mișcare. După câmpurile peste care continuă să cadă o ploaie „de după-amiază" – cum o numește americanul – regăsiră parcul închis cu bariere, cu peluzele sale, boschetele și straturile de flori.

Ceasul bătu ora patru și jumătate. Minutarele arată ora pe un cadran enorm, asemănător celui de la Casa Parlamentului din Londra, așezat pe un turn dreptunghiular.

La picioarele acestui turn se înalță clădirile Observatorului, clădiri destinate diverselor servicii, dintre care unele, acoperite de emisfere metalice cu deschizături transparente, permit astronomilor să studieze mersul stelelor. Ele sunt dispuse în jurul unei curți centrale, în mijlocul căreia se înalță turnul înalt de o sută cincizeci de picioare. Din galeria sa superioară, privirea poate cuprinde totul pe o rază de douăzeci și cinci de kilometri, deoarece orizontul nu e limitat de nicio ridicătură, fie deal sau munte.

Luând-o înaintea oaspeților săi, Calistus Munbar intră pe o ușă deschisă de un portar îmbrăcat într-o superbă livrea. În capătul holului se află ascensorul electric, în care se suie cvartetul, împreună cu ghidul său. Liftul se ridică cu o mișcare ușoară și uniformă. După patruzeci și cinci de secunde, se oprește la nivelul platformei superioare a turnului.

Aici se înalță prăjina unui drapel gigantic, a cărui etamină fâlfâie sub adierea brizei nordice.

Oare ce naționalitate are drapelul ăsta? Niciunul dintre parizienii noștri nu reușește s-o recunoască. Putea fi steagul american, cu dungile sale roșii și albe; dar în locul celor șaizeci și șapte de stele care străluceau pe firmamentul Confederației la acea epocă, pe blazon nu se vedea decât una singură: o stea, sau, mai degrabă, un soare de aur răsfirat pe albastrul blazonului și care pare a se lua la întrecere cu strălucirea astrului zilei.

– Drapelul nostru, domnilor, spuse Calistus Munbar, descoperindu-se respectuos.

Sebastién Zorn și tovarășii săi nu putură decât să facă același lucru. Apoi înaintară pe platformă până la parapet, și, aplecându-se...

Ce strigăt – mai întâi de surpriză, apoi de mânie – izbucni din piepturile lor!

Întreaga câmpie li se întindea în fața ochilor. Ea nu reprezenta decât un oval perfect, mărginit de orizontul mării, și, cât vedeai cu ochii, nu se zărea nicio bucată de pământ.

Și cu toate acestea, în ajun, în timpul nopții, după ce plecaseră din Freschal în trăsura americanului, Sebastién Zorn, Frascolin, Yvernés,

Pinchinat merseseră pe un drum de pământ mai bine de două mile... Apoi se urcaseră în carul electric pe un feribot, pentru a traversa cursul apei... Ajunseseră apoi din nou pe pământ... De fapt, dacă ar fi părăsit litoralul californian pentru un mijloc oarecare de navigație, și-ar fi dat seama de acest lucru...

Frascolin se întoarse spre Calistus Munbar:

– Ne aflăm pe o insulă? întrebă el.

– După cum puteți vedea! răspunse yankeul, cu un zâmbet dulceag.

– Și ce insulă e asta?

– Standard Island.

– Și acest oraș?

– Milliard City.

V

STANDARD ISLAND ȘI MILLIARD CITY

La acea vreme era încă așteptat acel statistician îndrăzneț care să fie totodată și geograf, capabil să stabilească cifra exactă a insulelor răspândite pe suprafața globului. Putem spune cu curaj că această cifră se ridica la mai multe mii. Nu se găsea oare printre ele măcar una care să corespundă dorinței celor care au întemeiat Standard Island și exigențelor viitorilor ei locuitori? Nu! Nici măcar una. De aici, ideea aceasta „americamecanicește" practicată pentru a crea o insulă artificială care să fie „ultimul strigăt" al industriei metalurgice moderne.

Standard Island – cuvânt ce ar putea fi tradus prin „Insula Tip" – este o insulă cu elice. Capitala este Milliard City. Asta, bineînțeles, pentru că este capitala miliardarilor, un oraș gouldian, vanderbiltian și rothschildian[1]. Dar, se poate obiecta, cuvântul miliard nu exista în limba engleză. Anglo-saxonii de pe Vechiul și Noul Continent au spus întotdeauna: „A thousand millions", o mie de milioane... Miliard este un cuvânt franțuzesc... Bine, dar, cu toate astea, de câțiva ani, el a intrat în limbajul curent al Marii Britanii și al Statelor Unite... și din această cauză a fost folosit pentru a denumi capitala Insulei Tip.

O insulă artificială este o idee care nu are nimic extraordinar în sine. Nu este peste puterile oamenilor să o realizeze cu ajutorul unei mase suficiente de materiale cufundate într-un fluviu, într-un lac sau într-o mare. Dar asta

[1] Adjective derivate din numele unor miliardari americani.

n-ar fi fost de-ajuns. Dată fiind destinația sa, cerințele pe care urma să le satisfacă, insula trebuia să se poată deplasa și, în consecință, să fie plutitoare, în asta constă dificultatea, dar o dificultate care nu întrecea posibilitățile uzinelor metalurgice, înzestrate cu mașini de o putere, ca să zicem așa, infinită.

Chiar de la sfârșitul secolului al XIX-lea, datorită instinctului lor pentru „mare"[1], admirației lor pentru tot ceea ce este „enorm", americanii proiectaseră instalarea la câteva sute de leghe în larg a unei plute gigantice, fixate cu ancore puternice. Ar fi trebuit să fie, dacă nu un oraș, măcar o stațiune a Atlanticului, cu restaurante, hoteluri, cluburi, teatre etc., unde turiștii ar fi putut găsi toate distracțiile stațiunilor balneare celor mai moderne. Ei bine! Acest proiect a fost realizat și completat, dar, în locul plutei fixe, a fost creată insula plutitoare.

Cu șase ani înainte de a începe povestea noastră, fusese fondată Standard Island Company Limited, cu un capital de cinci sute de milioane de dolari, împărțit în cinci părți, pentru fabricarea unei insule artificiale care să ofere bogătașilor din Statele Unite diversele avantaje ale regiunilor sedentare ale globului terestru. Capitalul a fost găsit fără osteneală, căci averile uriașe erau numeroase atunci în America fie datorită exploatării căilor ferate, fie operațiunilor bancare, fie randamentului regiunilor petrolifere, fie comerțului cu conserve de carne de porc.

Construirea insulei a durat patru ani, și se cuvine să-i arătăm dimensiunile, amenajările interioare, mijloacele de locomoție care-i îngăduie să utilizeze cea mai frumoasă parte a imensei suprafețe a Pacificului. Îi vom da dimensiunile în kilometri și nu în mile – sistemul decimal învingând la acea dată inexplicabila repulsie pe care o provocase odinioară rutinei anglo-saxone.

Asemenea orașe plutitoare există în China, pe fluviul Yang-tse kiang, în Brazilia, pe Amazon, în Europa, pe Dunăre. Dar aici nu există decât niște construcții efemere, câteva căsuțe așezate pe plute. Odată ajunsă la destinație, pluta se desface, căsuțele se demontează, satul dispare. Insula despre care vorbim este cu totul altfel: ea e făcută pentru a fi lansată pe mare, e făcută pentru a dăinui... atât cât pot dăinui lucrurile făcute de mâna omului.

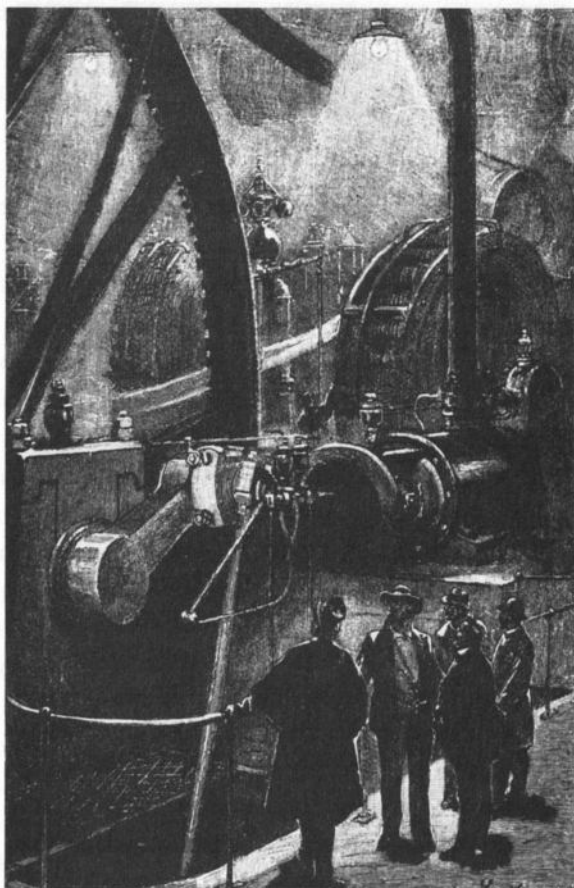
[1] Big, în original, în limba engleză.

Standard Island

Și, de altminteri, cine știe dacă Pământul nu va fi vreodată prea mic pentru locuitorii săi, al căror număr poate atinge aproape șase miliarde în 2072 – lucru pe care, după spusele lui Ravenstein, savanții îl afirmă cu o precizie uimitoare? Și oare nu va fi nevoie de construcții pe mare, atunci când continentele vor fi prea aglomerate?

Standard Island este o insulă de oțel, iar rezistența scheletului ei a fost calculată pentru enorma greutate pe care trebuia s-o suporte. Ea este compusă din două sute șaptezeci de mii de chesoane, având fiecare șaisprezece metri și șaizeci și cinci de centimetri înălțime, zece metri lungime și zece

Standard Island este o insulă de oțel...

lățime. Suprafața lor orizontală reprezintă un pătrat cu latura de zece metri, deci o sută de metri pătrați. Toate aceste chesoane, înșurubate și nituite între ele, fac ca insula să aibă circa douăzeci și șapte de milioane de metri pătrați, adică douăzeci și șapte de kilometri. Având o formă ovală, ea măsoară șapte kilometri lungime și cinci kilometri lățime, iar circumferința sa este de optsprezece kilometri, în cifre rotunde[1].

[1] Incinta fortificată a Parisului măsoară treizeci și nouă de kilometri și numără douăzeci și trei de kilometri până la vechiul ei zid de concesiune. (n.a.)

Partea scufundată a insulei este de treizeci de picioare, partea care iese la suprafață – de douăzeci de picioare. Asta înseamnă că se cufundă în apă zece metri când poartă întreaga ei încărcătură. Volumul se cifrează la patru sute treizeci de milioane de metri cubi și are o deplasare egală cu trei cincimi din volum, adică două sute cincizeci și nouă de milioane de metri cubi.

Toată partea scufundată a chesoanelor a fost acoperită cu un preparat găsit după lungi căutări, care l-a făcut miliardar pe inventatorul său. Acesta împiedică cochiliile și algele să se lipească de pereții aflați în contact cu apa mării.

Subsolul noii insule nu riscă nici deformații, nici rupturi, atât de bine sunt asamblate tăbliile de oțel, atât de bine sunt înșurubate și nituite.

Trebuiau create șantiere speciale pentru fabricarea giganticului aparat maritim. Este ceea ce a făcut Standard Island Company după ce a cumpărat golful Madelaine și litoralul său, la capătul lungii peninsule a vechii Californii, aproape de Tropicul Cancerului.

În acest golf au fost executate lucrările sub conducerea inginerilor Companiei, având-l ca șef pe celebrul William Tersen, mort la câteva luni după terminarea operei, asemenea lui Brummel după lansarea eșuată a Great-Eastern-ului său. Și ce altceva este Standard Island dacă nu un Great-Eastern modernizat și de mii de ori mai mare?

E de la sine înțeles că insula nu putea fi lansată pe suprafața oceanului. De aceea, ea a fost fabricată din bucăți, în compartimente, îmbinate apoi pe apele golfului Madelaine. Această porțiune a țărmului american a devenit portul de ataș al insulei plutitoare, care vine aici când are nevoie de reparații.

Carcasa insulei, chila, dacă o putem numi astfel, formată din două sute șaptezeci de mii de compartimente, a fost acoperită cu un strat gros de pământ vegetal, cu excepția părții rezervate orașului, unde este puternic întărită. Acest „humus" satisface nevoile unei vegetații mărginite la peluze, parcuri și arbuști, masive de arbori, pășuni, câmpuri de legume. Nu ar fi fost practic de a cere acestui sol artificial să producă cereale și hrana necesară animalelor de tăiere, care sunt importate cu regularitate. Dar au fost create instalațiile necesare pentru ca laptele și păsările de curte să nu depindă de import.

Trei sferturi din solul insulei, adică aproximativ douăzeci și unu de kilometri pătrați, sunt acoperite cu vegetație. Peluzele parcului sunt mereu înverzite, câmpurile cultivate intensiv abundă în legume și fructe, iar pe pășunile artificiale pasc câteva turme. Este mult întrebuințată electrocultura, adică influența curenților continui care determină o accelerație extraordinară a creșterii și apariția unor legume de dimensiuni incredibile: ridichi de patruzeci și cinci de centimetri și morcovi de trei kilograme. Parcurile, grădinile de zarzavat, livezile pot rivaliza cu cele mai frumoase surate din Virginia și Louisiana. Nu e de mirare: aici nu contează cheltuielile, pe insula numită, pe bună dreptate, *Bijuteria Pacificului*.

Capitala, Milliard City, ocupă aproximativ o cincime din cei douăzeci și șapte de kilometri pătrați, adică aproape cinci kilometri sau cinci sute de hectare, cu o circumferință de nouă kilometri. Cititorii noștri, care au avut bunăvoința de a-i întovărăși pe Sebastién Zorn și pe camarazii săi în excursia lor, o cunosc destul de bine pentru a nu se rătăci. De altfel, nu te pierzi în orașele americane, care, din păcate și din fericire, sunt atât de moderne – din fericire, pentru ușurința cu care se fac comunicațiile urbane, din păcate, din punct de vedere artistic și al fanteziei, care le lipsesc cu desăvârșire. Se știe că Milliard City, de formă ovală, este împărțit în două sectoare despărțite de o arteră centrală, Bulevardul Unu, lung de peste trei kilometri. Observatorul, care se înalță la una dintre extremități, are de partea cealaltă primăria, a cărei masă impozantă se profilează la polul opus. Acolo sunt centralizate toate serviciile publice – pentru starea civilă, apă și căi de comunicație, plantații și locuri de plimbare, poliția municipală, vama, halele și piețele, înmormântări, ospicii, diverse școli, culte și arte.

Și acum să vedem care este populația cuprinsă în această circumferință de optsprezece kilometri!

Se pare că Pământul numără la ora actuală douăsprezece orașe – dintre care patru în China – care au peste un milion de locuitori. Ei bine, insula cu elice nu are decât aproximativ zece mii – numai originari din Statele Unite. Nu s-a dorit iscarea unor controverse internaționale între cetățenii care veneau aici să-și caute liniștea și odihna. Și așa este regretabil faptul că nu toți au aceeași religie. Dar ar fi fost dificil să se rezerve yankeilor din nord, care sunt babordezii insulei cu elice, sau americanilor din sud, care sunt

tribordezii ei, dreptul exclusiv de a-și fixa reședința pe Standard Island. De altfel, interesele Companiei ar fi avut mult de suferit.

După ce a fost terminată construcția solului metalic și a fost hotărâtă partea rezervată orașului, după ce planul străzilor și al bulevardelor a fost aprobat, au început să se înalțe și construcțiile: palate superbe, locuințe mai simple, magazine, edificii publice, biserici și temple, dar niciuna dintre acele clădiri cu douăzeci și șapte de etaje, acei „sky-scrapers", adică „zgârie-nori", care se văd la Chicago. Materialele sunt, în același timp, ușoare și rezistente. Este întrebuințat mai ales aluminiul, un metal inoxidabil, de șapte ori mai ușor decât fierul, la volum egal, și care corespunde tuturor cerințelor unei construcții solide – „metalul viitorului", cum îl numise Sainte-Claire Deville. Lui i se mai adaugă piatra artificială, acele cuburi de ciment care se îmbină cu atâta ușurință. Se folosesc până și cărămizile din sticlă, cioplite, suflate, mulate ca niște sticle și unite printr-un lichid subțire de mortar, cărămizi transparente care pot realiza idealul casei de sticlă... Dar tot armătura metalică este cel mai des folosită, așa cum se procedează în ultimul timp și în arhitectura navală.

Și nu este oare Standard Island un imens vapor?

Aceste diferite proprietăți aparțin Companiei. Cei care locuiesc în ele nu sunt decât simpli locatari, indiferent de mărimea averii lor. În ceea ce privește confortul, el este la înălțimea cerințelor acestor americani incredibil de bogați, în comparație cu care suveranii Europei și nababii Indiei fac o figură mediocră.

Într-adevăr, dacă statistica stabilește că valoarea stocului de aur acumulat în lumea întreagă este de optsprezece miliarde și cea a argintului de douăzeci de miliarde, trebuie să spunem că locuitorii *Bijuteriei Pacificului* dețin o bună parte a acestei valori.

Peste toate, de la bun început, afacerea s-a prezentat bine din punct de vedere financiar. Hotelurile și locuințele au fost închiriate la prețuri fabuloase. Anumite chirii depășesc mai multe milioane, și destule familii și-au putut permite să cheltuiască asemenea sume anual. Și astfel, Compania obține numai din chirii un venit important. Trebuie să recunoașteți: capitala insulei își justifică numele pe care-l poartă.

Lăsând deoparte aceste familii bogate, mai sunt câteva sute care plătesc o chirie de o sută până la două sute de mii de franci și care se mulțumesc cu această situație modestă. În rest, populația este alcătuită din profesori, furnizori, funcționari, servitori și foarte puțini străini în trecere, care nu sunt autorizați să se stabilească în oraș sau pe insulă. Sunt foarte puțini avocați, ceea ce face ca procesele să fie destul de rare; medici sunt și mai puțini, ceea ce a făcut ca mortalitatea să scadă până la o cifră derizorie. De altfel, fiecare locuitor își cunoaște exact constituția, forța sa musculară, măsurată la dinamometru, capacitatea sa pulmonară, măsurată cu spirometrul, puterea de contracție a inimii, măsurată cu sfigometrul, și gradul de forță vitală, măsurat cu magnetometrul. Apoi, în acest oraș nu există baruri, cafenele sau cabarete, nimic care să provoace alcoolismul. Nu se cunoaște niciun caz de dypsomanie, să spunem beție, pentru cei care nu știu limba greacă. De altfel, nu trebuie uitat că serviciile orășenești distribuie energie electrică, lumină, forță mecanică și căldură, aer comprimat, aer rarefiat, aer rece, apă sub presiune, ca și telegramele și audițiile telefonice. Dacă se moare pe această insulă cu elice, ferită metodic de intemperiile climaterice și de orice influențe microbiene, aceasta este pentru că trebuie să mori odată și odată, dar numai după ce resorturile vieții s-au uzat până la o bătrânețe centenară.

Există soldați pe Standard Island? Da! Un corp de cinci sute de oameni, sub comanda colonelului Stewart, căci regiunile Pacificului nu sunt totdeauna sigure. În apropierea anumitor grupuri de insule, e bine să fii pregătit împotriva piraților de tot felul. Nu ne poate surprinde faptul că această miliție este foarte bine plătită, că fiecare om capătă un salariu mai bun decât cel al generalilor bătrânei Europe. Recrutarea soldaților, găzduiți, hrăniți, îmbrăcați pe cheltuiala administrației, are loc în condiții excelente, sub controlul unor șefi având veniturile lui Cresus. Nu există decât dificultatea de a alege.

Există poliție pe Standard Island? Da, câteva grupe, suficiente pentru a asigura securitatea unui oraș care nu este pândit de nicio primejdie. Coastele sunt păzite de un corp de agenți ai vămii, zi și noapte. Nu se poate debarca decât în porturi. Cum s-ar putea strecura răufăcătorii? În ceea ce-i privește pe cei care ar deveni deodată pungași, ei ar fi prinși cât ai clipi, condamnați și deportați în vestul sau estul Pacificului, în vreun colț oarecare

al Noului sau Vechiului Continent, fără a mai avea posibilitatea de a se întoarce vreodată pe Standard Island.

Am spus: porturile insulei. Există deci mai multe? Da, două, situate pe laturile diametrului oval al insulei. Unul se cheamă Tribord Harbour, celălalt, Babord Harbour, după terminologia folosită în marina franceză.

În niciun caz nu se poate risca întreruperea importurilor, lucru imposibil datorită construcției celor două porturi, orientate în direcții opuse. Dacă, din cauza timpului nefavorabil, unul dintre ele nu poate fi folosit, celălalt este deschis bastimentelor care pot acosta în orice fel de condiții. Prin Babord Harbour și Tribord Harbour se face aprovizionarea cu diverse mărfuri, petrolul adus cu nave speciale, făină și cereale, vinuri, bere și alte băuturi, ceai, cafea, ciocolată, coloniale, conserve etc. Tot aici sosesc și boii, oile, porcii cumpărați de pe cele mai bune piețe ale Americii și care asigură consumul de carne proaspătă, în sfârșit, toate produsele comestibile pe care și le-ar dori cel mai pretențios pofticios. Tot aici se importă stofele, lenjeria, articolele de modă pe care și le-ar putea dori cel mai cochet bărbat sau cea mai elegantă femeie. Toate aceste lucruri sunt cumpărate de la furnizorii orașului la un preț pe care nu îndrăznim să-l spunem, de teama de a nu fi crezuți de cititori.

Acestea fiind spuse, se poate pune întrebarea cum se face legătura între litoralul american și o insulă cu elice care, prin natura ei, este mișcătoare – o zi în cutare loc, a doua zi cu douăzeci de mile mai departe?

Răspunsul este simplu. Standard Island nu se mișcă la întâmplare. Deplasarea ei este coordonată cu programul alcătuit de administrația superioară, după avizul meteorologilor Observatorului. Este o plimbare susceptibilă totuși de câteva modificări, prin această zonă a Pacificului care cuprinde cele mai frumoase arhipelaguri, evitându-se pe cât este posibil variația de temperatură, cauza atâtor afecțiuni pulmonare.

De aceea, răspunsul lui Calistus Munbar, la întrebarea legată de iarnă, a fost:

– N-am auzit de așa ceva!

Standard Island nu se deplasează decât între a treizeci și cincea paralelă la nord și a treizeci și cincea paralelă la sud de Ecuator. Șaptezeci de grade, adică o mie patru sute de leghe marine, ce câmp de navigație minunat!

Navele știu deci întotdeauna unde să găsească *Bijuteria Pacificului*, pentru că itinerarul său este stabilit dinainte, între diversele grupuri de insule care par tot atâtea oaze în imensul deșert al oceanului.

Ei bine, chiar în această situație, bastimentele nu sunt silite a căuta la întâmplare locul unde se află Standard Island. Și, cu toate astea, Compania nu a vrut să recurgă la cele douăzeci și cinci de cabluri de șaisprezece mii de mile pe care le posedă Eastern Extension Australasia and China Co. Nu! Insula cu elice nu vrea să depindă de nimeni. De aceea, a fost de-ajuns să se așeze la suprafața oceanului câteva sute de geamanduri, de care sunt prinse extremitățile cablurilor electrice legate de Madelaine-bay. Standard Island acostează lângă aceste geamanduri, firul este conectat la aparatele Observatorului. Se trimit depeșele, și agenții din golf ai Companiei sunt întotdeauna informați asupra poziției insulei cu elice.

Se poate deduce deci că serviciul navelor de aprovizionare merge ca pe roate.

Cu toate acestea, este o problemă care trebuie să fie lămurită. Cum se procură apa dulce, necesară numeroaselor băuturi de pe insulă?

Apa? Este fabricată prin distilare în două uzine speciale aflate în vecinătatea porturilor. Ea este adusă în locuințe prin conducte sau plimbată pe sub păturile vegetale ale câmpiei. Ea servește astfel tuturor serviciilor particulare și publice și recade într-o ploaie binefăcătoare pe câmpuri și peluze, care nu mai sunt supuse astfel capriciilor vremii.

Iar această apă este nu numai dulce, ci și distilată, electrizată, mai igienică decât cele mai pure izvoare de pe cele două continente, în care o picătură de volumul unei gămălii de ac poate cuprinde cincisprezece miliarde de microbi.

Rămâne de spus în ce condiții se efectuează deplasarea acestui minunat aparat. Nu are nevoie de o viteză prea mare din moment ce, în șase luni, nu trebuie să părăsească meleagurile cuprinse între tropice, pe de o parte, și între meridianele o sută treizeci și o sută optzeci, pe de altă parte. Standard Island se mulțumește să străbată cincisprezece, douăzeci de mile, în douăzeci și patru de ore.

Această deplasare s-ar fi realizat mai ușor dacă insula cu elice s-ar fi mișcat de-a lungul unui cablu rezistent și ușor, totodată, care ar fi plutit

între două ape în așa fel, încât să nu se destrame în contact cu fundul mării. Cablul s-ar fi înfășurat pe cilindri acționați de forța aburilor, și Standard Island ar fi fost trasă înainte și înapoi, ca acele ambarcațiuni care urcă și coboară anumite fluvii ale Vechiului și Noului Continent.

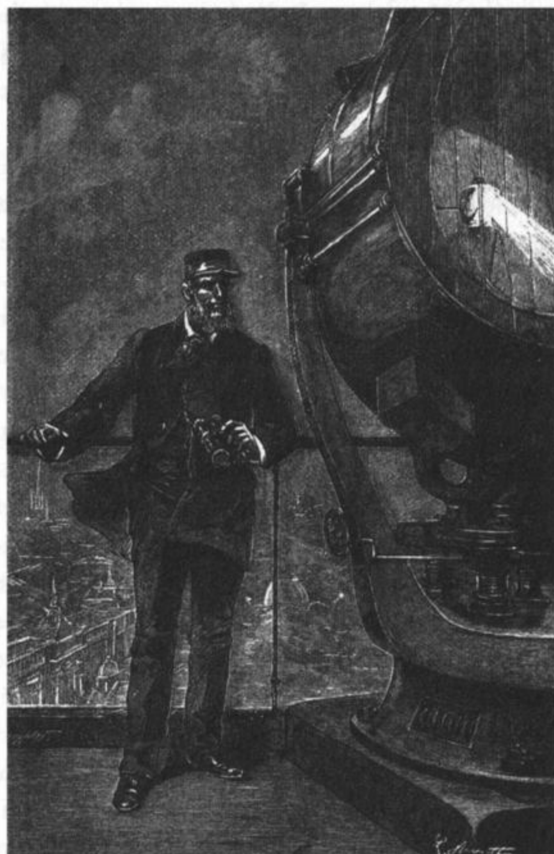
Dar acest cablu ar fi trebuit să fie foarte gros pentru o asemenea masă și ar fi fost supus multor avarii. Ar fi însemnat libertatea înlănțuită, obligația de a urma linia imperturbabilă a cablului și, când e vorba de libertate, cetățenii din libera Americă sunt de o intransigență minunată.

Din fericire, la acea vreme, electricienii progresaseră atât de mult în meseria lor, încât s-ar fi putut cere totul electricității, acest suflet al universului. Ei i-a fost încredințată și locomoția insulei artificiale. Două uzine sunt de-ajuns pentru a face să se miște dinamurile de o putere aproape infinită, furnizând energie electrică sub formă de curent continuu, cu un voltaj moderat de două mii de volți. Aceste dinamuri acționează un puternic sistem de elice, așezate în apropierea celor două porturi. Ele dezvoltă, fiecare, cinci milioane de cai-vapori, datorită sutelor de cazane încălzite cu brichete de petrol, mai ușor de mânuit și mai puțin murdare decât huila, fiind, totodată, mai bogate în calorii. Uzinele sunt conduse de doi ingineri șefi, domnii Watson și Somwah, ajutați de un numeros personal de mecanici și fochiști, sub comanda superioară a comandorului Ethel Simcoë.

Din reședința sa de la Observator, comandorul comunică telefonic cu uzinele, aflate una aproape de Tribord Harbour, cealaltă aproape de Babord Harbour. El transmite instrucțiunile de navigație, urmărind itinerarul stabilit. De acolo a plecat, în noaptea de 25 spre 26, ordinul de a pregăti de drum Standard Island, care se găsea în vecinătatea coastei californiene, la începutul campaniei sale anuale.

Aceia dintre cititorii noștri care vor dori să ne însoțească cu gândul vor asista la diferitele peripeții ale acestei călătorii pe suprafața Pacificului și poate că nu vor regreta.

Este momentul să spunem acum că viteza maximă a insulei, când mașinile dezvoltă zece milioane de cai-putere, atinge opt noduri pe oră. Cele mai puternice valuri stârnite de vânt n-o clintesc din loc. Prin mărimea sa, ea nu este afectată de ondulațiile hulei. Nu trebuie să te temi nici de răul de mare. În primele zile petrecute „la bord", abia dacă se simte un ușor tremur

Comandorul Ethel Simcoë

imprimat subsolului de rotația elicelor. Având pinteni de șaizeci de metri la proră și pupă, insula despică apele fără efort și străbate fără zdruncinături vastul spațiu lichid oferit excursiilor sale.

Se înțelege de la sine că energia electrică fabricată în cele două uzine mai are și alte întrebuințări, pe lângă locomoția insulei cu elice. Ea este cea care luminează câmpia, parcul, orașul. Ea este cea care produce, îndărătul lentilelor farului, acel izvor luminos puternic al cărui mănunchi de raze, proiectat în larg, semnalează de departe prezența insulei cu elice și previne orice pericol de ciocnire. Ea este cea care furnizează curentul folosit de

serviciile telegrafice, telefotoice, teleautografice, telefonice, pentru nevoile caselor particulare și ale cartierelor comerciale.

În sfârșit, ea este cea care alimentează acele Luni artificiale, având fiecare o putere egală cu aceea a cinci mii de lumânări și putând lumina o suprafață de cinci sute de metri.

La acea dată, acest aparat marin extraordinar se afla la a doua călătorie în Oceanul Pacific. Cu o lună înainte, el părăsise golful Madelaine, urcând către paralela treizeci și cinci, ca să-și reia itinerarul din dreptul insulelor Sandwich. Era încă în dreptul coastei Californiei de Jos, când Calistus Munbar, aflând de vestitul cvartet concertant, părăsise San Francisco și se îndrepta spre San Diego, cu intenția de a-și asigura participarea acestor artiști eminenți. Știm de acum în ce mod procedase, cum i-a îmbarcat pe Insula cu elice, care staționa atunci la câteva ancabluri de litoral, și cum, datorită acestui tertip, muzica de cameră avea să-i încânte pe diletanții din Milliard City.

Aceasta este cea de-a noua minune a lumii, capodoperă a geniului uman demnă de secolul al XX-lea, care-i poartă pe oaspeții săi – doi violoniști, un violist și un violoncelist – către meleagurile occidentale ale Oceanului Pacific.

VI

INVITAȚI... „INVITI"[1]

Chiar dacă am fi de acord că Sebastién Zorn, Frascolin, Yvernés și Pinchinat ar fi fost niște oameni care nu se mirau de nimic, nu e prea greu de înțeles mânia îndreptățită cu care se repeziră la Calistus Munbar. Să ai toate motivele să crezi că te afli pe pământul Americii septentrionale, și să te trezești dus în largul oceanului! Să te crezi la vreo douăzeci de mile de San Diego, unde ești așteptat a doua zi pentru un concert, și să afli deodată că ești la bordul unei insule artificiale, plutitoare și mișcătoare! Ca să fim drepți, această mânie era pe deplin justificată.

Din fericire pentru american, acesta se ferise de un astfel de prim acces de furie. Profitând de surpriza sau, mai bine spus, de buimăceala cvartetului, părăsise platforma turnului și luase liftul, scăpând astfel, deocamdată, de reproșurile și violența celor patru parizieni.

– Ce pungaș! strigă violoncelul.

– Ce animal! strigă viola.

– Hei, hei!... dacă datorită lui suntem martorii atâtor minuni... spuse cu simplitate vioara solo.

– Îi găsești o scuză? răspunse vioara a doua.

– Nicio scuză, replică Pinchinat, și dacă există o justiție pe Standard Island, vom face să fie condamnat acest yankeu șarlatan!

– Și dacă există un călău, urlă Sebastién Zorn, vom face să fie spânzurat!

---

[1] Fără voie (în limba latină).

Deasupra lor se desfășura pânza drapelului.

Dar, pentru a obține toate astea, trebuiau mai întâi să coboare printre locuitorii din Milliard City, poliția nefuncționând la o sută cincizeci de picioare în văzduh. Și toate astea s-ar fi putut petrece în câteva secunde, dacă o asemenea coborâre ar fi fost posibilă. Dar cușca liftului nu se întorsese, și nu exista nimic care să semene cu o scară. În vârful acestui turn, cvartetul nostru se afla rupt de orice comunicare cu restul omenirii.

După primul lor acces de dezgust și de mânie, Sebastién Zorn, Pinchinat, Frascolin, lăsându-l pe Yvernés pradă admirației lui, rămaseră tăcuți și nemișcați. Deasupra lor se desfășura pânza drapelului. Sebastién Zorn

simțea un impuls feroce de a-i tăia frânghia și de a-l da jos, ca pe drapelul unui vapor care se predă. Dar era mai bine să nu-și atragă vreo neplăcere, și tovarășii săi îl opriră în momentul în care în mână îi apăru un cuțit de vânătoare bine ascuțit.

– Să nu facem vreo greșeală, atrase atenția înțeleptul Frascolin.

– Deci... accepți această situație? întrebă Pinchinat.

– Nu... dar nu cred că e cazul s-o complicăm.

– Și bagajele noastre sunt în drum spre San Diego! remarcă Alteța Sa, încrucișându-și brațele.

– Și concertul nostru de mâine! strigă Sebastién Zorn.

– Îl vom da prin telefon! răspunse prima vioară, a cărui glumă nu avu darul să calmeze nervozitatea violoncelistului.

După cum se știe, Observatorul se afla în mijlocul unui parc mare care ducea spre Bulevardul Unu. În capătul opus al acestei artere principale, lungă de trei kilometri, care desparte cele două secțiuni ale orașului, artiștii putură vedea un fel de palat monumental, cu un turn aerian și elegant, în același timp. Își spuseră că acolo trebuia să se găsească reședința municipalității, asta în cazul în care Milliard City ar fi avut un primar și adjuncți. Nu se înșelau. Ceasul din turn începu să sune cu voioșie, iar sunetul lui ajungea până la Observator, odată cu ultimele adieri ale brizei.

– Ia te uită! Este un re major, spuse Yvernés.

– Și în două a patra, spuse Pinchinat. Ceasul sună ora cinci.

– Și cina? țipă Sebastién Zorn. Unde vom dormi? Oare din vina acestui nenorocit de Munbar ne vom petrece noaptea pe această platformă, la cincizeci de picioare în aer?

Aceasta se putea chiar întâmpla, dacă ascensorul nu ar fi venit pentru a-i elibera pe prizonieri din închisoare.

Într-adevăr, amurgul nu ține mult la aceste latitudini joase, iar astrul luminos se prăbușește ca un proiectil la orizont. Privirile pe care cvartetul și le îndreaptă până la marginile cerului nu deslușesc decât o mare pustie, fără o pânză, fără o urmă de fum. Pe câmpie circulă tramvaiele, îndreptându-se către periferia insulei sau deservind cele două porturi. La această oră, parcul este încă foarte animat. Din înălțimea turnului, ai zice că-i un coș cu flori plin cu azalee, clematite, iasomie, glicine, begonii, salvii, iacinte, dalii,

camelii, trandafiri de sute de soiuri. E plin de lume, oameni în toată firea, tineri, dar nu acei „filfizoni" care sunt rușinea marilor orașe europene, ci adulți viguroși și bine făcuți. Femei și fete tinere, cele mai multe îmbrăcate în rochii galben deschis, culoarea preferată a zonelor toride, își plimbă ogarii cu hăinuțe de mătase și jartiere tivite cu aur. Ici și colo, această lume străbate aleile presărate cu nisip fin, desenate capricios printre peluze. Unii sunt întinși pe pernele vagoanelor electrice, alții sunt așezați pe băncile adăpostite de verdeață.

Mai încolo, tineri domni joacă tenis, crichet, golf, fotbal și polo, călare pe ponei iuți. Grupuri de copii – acei copii americani de o exuberanță uimitoare, cu un individualism atât de precoce, în special la fetițe – se joacă pe iarbă. Câțiva călăreți galopează pe piste întreținute cu grijă, în timp ce alții se întrec în emoționante curse de viteză.

Și cartierele comerciale ale orașului mai sunt frecventate la această oră. Trotuarele mobile își poartă încărcătura de-a lungul principalelor artere. La picioarele turnului, în parcul Observatorului, este un du-te-vino al trecătorilor cărora prizonierii noștri nu se sfiesc să le atragă atenția. Astfel, în mai multe rânduri, Pinchinat și Frascolin scot strigăte răsunătoare.

E limpede că sunt auzite, căci brațele trecătorilor se întind spre ei, și chiar aud niște cuvinte. Dar nu se observă niciun gest de uimire. Se pare că nimeni nu este intrigat de grupul simpatic care se agită pe platformă. Iar cuvintele ce pot fi auzite sunt „la revedere!" și „ce mai faceți?", precum și alte formule pline de amabilitate și de politețe. S-ar spune că populația știe de sosirea celor patru parizieni pe Standard Island, cărora Calistus Munbar le-a făcut toate onorurile.

– Ei, asta-i bună! Își bat joc de noi! spuse Pinchinat.

– Așa mi se pare și mie! răspunse Yvernés.

Și așa se scurse o oră în care strigătele se dovediră inutile. Invitațiile insistente ale lui Frascolin nu avură mai mult succes decât desele invective ale lui Sebastién Zorn. Și cum se apropia ora cinei, parcul începu să se golească, la fel și străzile străbătute de cei care nu aveau nicio treabă.

În cele din urmă, totul devenea de nesuportat!

– Fără îndoială, spuse Yvernés, depănându-și amintirile, semănăm cu acei profani atrași de un geniu rău într-o incintă sacră, condamnați să piară pentru a fi văzut ceea ce le era interzis...

– Și vom fi lăsați să murim în chinurile foamei! răspunse Pinchinat.

– Dar asta nu se va întâmpla înainte de a fi epuizat toate mijloacele de a ne lungi viața! strigă Sebastién Zorn.

– Și dacă vom ajunge să ne mâncăm între noi... primul va fi Yvernés! spuse Pinchinat.

– Când veți dori! suspină prima vioară, cu o voce înduioșătoare, aplecându-și capul în așteptarea loviturii ucigătoare.

În acea clipă, se auzi un zgomot venind din măruntaiele turnului. Cușca ascensorului urcă din nou și se opri în dreptul platformei. Gândindu-se că-l vor vedea apărând pe Calistus Munbar, prizonierii erau deciși să-l întâmpine după cum merita...

Cușca era goală.

Fie! Asta nu era decât o amânare. Cei înșelați vor ști să-l găsească pe cel care i-a înșelat. Acum, cel mai important era să coboare, iar asta însemna să se suie în lift. Asta și făcură. De îndată ce violoncelistul și prietenii săi se suiră, cușca se puse în mișcare și, în mai puțin de un minut, ea se afla la parterul turnului.

– N-ai zice, strigă Pinchinat, bătând din picior, că nu ne mai aflăm pe un pământ adevărat!

Nu prea era momentul pentru a spune asemenea gogomănii! De aceea, nu-i răspunse nimeni. Ușa era deschisă. Ieșiră toți patru. Curtea interioară era pustie. O străbătură și o porniră pe aleile parcului.

Acolo se mai plimbau câteva persoane cărora nu părea să le pese de străini. La o remarcă a lui Frascolin, care cerea prudență, Sebastién Zorn trebui să renunțe la vociferările lui zgomotoase. Numai autoritățile puteau face dreptate. Pentru moment, nu se aflau în pericol. Fu luată hotărârea de a se întoarce la Hotelul *Excelsior* și a aștepta până a doua zi, când vor cere să fie respectate drepturile omului, și, astfel, cvartetul o porni pe jos, de-a lungul Bulevardului Unu.

Aveau oare parizienii măcar privilegiul de a atrage atenția publică? Da și nu. Sunt priviți, dar fără prea mare insistență – poate ca și cum ar fi fost

acei câțiva turiști care vizitează din când în când Milliard City. Dar ei, după toate cele petrecute, nu se simt prea în largul lor și au impresia falsă că sunt priviți cu atenție. Pe de altă parte, era firesc ca artiștilor noștri să li se pară niște ființe bizare acești insulari mobili, acești oameni care s-au izolat de semenii lor și rătăcesc pe suprafața celui mai mare dintre oceanele sferoidului nostru. Cu puțină imaginație, puteau crede că ei aparțin unei alte planete a sistemului solar. Asta era părerea lui Yvernés, al cărui spirit întotdeauna scormonitor îl ducea spre lumi imaginare. Pinchinat se mulțumi să spună:

– Trecătorii ăștia au un aer de milionari, v-o spun pe cinstea mea, și îmi lasă impresia că au la spate câte o mică elice, asemenea insulei lor.

În acest timp, foamea creștea. Dejunul trecuse de mult, și stomacul își cerea drepturile zilnice. Trebuiau deci să ajungă cât mai repede la Hotelul *Excelsior*. De a doua zi, vor începe demersurile asupra cărora conveniseră, încercând să ajungă la San Diego cu unul dintre vapoarele din Standard Island, după ce vor fi despăgubiți de Calistus Munbar, așa cum era drept.

Dar iată că, mergând pe Bulevardul Unu, Frascolin se opri în fața unei clădiri somptuoase pe frontonul căreia era scris cu litere de aur: „Casino". La dreapta superbei arcade de deasupra porții principale, prin geamurile împodobite cu arabescuri, se putea vedea un restaurant cu un șir de mese, unele ocupate, și împrejurul cărora circula un personal numeros.

– Aici se mănâncă! spuse vioara a doua, uitându-se la tovarășii lui înfometați.

La aceasta, Pinchinat dădu un răspuns scurt:

– Să intrăm!

Și intrară în restaurant, înșirați unul în spatele celuilalt. Prezența lor nu păru a fi remarcată în acest loc, frecventat îndeobște de străini. După numai cinci minute, înfometații noștri începură să se înfrupte din primul fel al unui meniu comandat de Pinchinat, care era cel mai priceput într-ale gastronomiei. Din fericire, aveau destui bani, și chiar dacă i-ar fi cheltuit pe toți în Standard Island, ei aveau să fie puși la loc din încasările de la San Diego.

Bucătăria era excelentă, mult superioară celei a hotelurilor din New York sau San Francisco, totul era gătit pe cuptoare electrice, la fel de bune pentru coptul la foc moale sau la foc iute. Supă de stridii conservate, tocană

Nota de plată îi fu dată casierului Frascolin de către șeful chelnerilor, îmbrăcat în haine negre.

de grăunțe de porumb, țelină crudă, tradiționalele turte de revent, apoi pește foarte proaspăt, ramsteak-uri de o incomparabilă frăgezime, vânat provenit fără îndoială din preriile și pădurile californiene, legume din culturile bogate ale insulei. Ca băutură, nu apă rece, după moda americană, ci bere și vinuri variate, pe care podgoriile din Burgundia, din Bordelais și de pe Rin le-au expediat pe bani grei pivnițelor din Milliard City.

Această cină îi înveseli pe parizienii noștri și le mai schimbă ideile. Parcă nu mai vedeau într-o lumină atât de întunecată aventura în care intraseră.

Dar ceea ce este natural la niște oameni care-și risipesc suflul gonind undele sonore de-a lungul instrumentelor de suflat pare mai puțin scuzabil la cei care mânuiesc instrumentele cu coarde. Asta însă are prea puțină importanță! Yvernés, Pinchinat și însuși Frascolin începură să vadă viața în culori mai frumoase, ba chiar într-o culoare aurie, în acest oraș al miliardarilor. Numai Sebastién Zorn își înfrunta prietenii, nelăsându-și mânia să se înece în vinurile franțuzești.

Pe scurt, cvartetul era destul de bine „făcut", cum se spune în galeza veche, când sosi momentul de a cere nota de plată. Aceasta îi fu dată casierului Frascolin de către șeful chelnerilor, îmbrăcat în haine negre.

Vioara a doua își aruncă privirea pe suma totală, se sculă, se reașeză, își frecă ochii și privi spre tavan.

– Ce te-a apucat? întrebă Yvernés.

– Un tremur din cap până-n picioare! răspunse Frascolin.

– E scump?

– Mai mult decât scump... Avem de plătit două sute de franci...

– Toți patru?

– Nu... fiecare.

Într-adevăr, erau nici mai mult, nici mai puțin de o sută șaizeci de dolari – și, ca un amănunt, zarzavaturile costă cincisprezece dolari, peștele – douăzeci de dolari, ramsteak-urile – douăzeci și cinci, médocul și bourgogne-ul, treizeci de dolari sticla – iar restul cam la fel.

– Drace! strigă Alteța Sa.

– Hoții! strigă Sebastién Zorn.

Aceste cuvinte spuse în limba franceză nu fură înțelese de șef. Cu toate acestea, el cam bănuia despre ce era vorba. Cu toate acestea, surâsul care-i apare pe buze este unul de surpriză, și nu de dispreț. I se pare absolut normal ca o cină pentru patru persoane să coste o sută șaizeci de dolari. Astea sunt prețurile pe Standard Island.

– Să nu facem scandal! spuse Pinchinat. Franța ne privește! Să plătim...

– Și indiferent cum, adăugă Frascolin, o pornim spre San Diego. Poimâine nu vom mai avea cu ce să ne cumpărăm un sendviș!

Acestea fiind spuse, își scoase portofelul și luă un număr mare de dolari de hârtie care, din fericire, sunt valabili la Milliard City, dar tocmai când se pregătea să plătească, auzi o voce:

– Acești domni nu vă datorează nimic.

Era vocea lui Calistus Munbar.

Yankeul intrase în salon vesel, zâmbitor, plin de bună dispoziție, ca de obicei.

– Uite-l! strigă Sebastién Zorn, care simți nevoia să-l strângă de beregată ca pe gâtul violoncelului său la pasajele forte.

– Calmați-vă, dragul meu Zorn, spuse americanul. Aveți bunăvoința de a merge împreună cu prietenii dumneavoastră în salonul în care ne așteaptă cafeaua. Acolo vom putea vorbi în tihnă, și la sfârșitul discuției noastre...

– Vă voi sugruma! replică Sebastién Zorn.

– Nu... îmi veți săruta mâinile...

– Nu vă voi săruta deloc! strigă violoncelistul, roșu și, în același timp, palid de mânie.

După câteva clipe, Calistus Munbar își pofti invitații să se întindă pe divane confortabile, în timp ce el se legăna într-un balansoar. Și iată ce spuse, prezentându-se oaspeților săi:

– Calistus Munbar, din New York, cincizeci de ani, strănepotul celebrului Barnum, actualmente supraintendent al artelor frumoase pe Standard Island, însărcinat cu tot ceea ce privește pictura, sculptura, muzica și, în general, cu toate lucrurile plăcute din Milliard City. Și acum, că mă cunoașteți, domnilor...

– Oare, din întâmplare, întrebă Sebastién Zorn, nu sunteți și agent de poliție, însărcinat să atragă oamenii în cursă și să-i rețină fără voia lor?

– Nu vă grăbiți să mă judecați, violoncel supărăcios, răspunse supraintendentul, și așteptați sfârșitul.

– Vom aștepta, continuă Frascolin pe un ton grav, și vă ascultăm.

– Domnilor, continuă Calistus Munbar, luând un aer delicat, nu doresc să tratez cu dumneavoastră în timpul acestei întrevederi decât problema muzicii, așa cum este ea înțeleasă astăzi pe insula noastră cu elice. Milliard City nu are încă teatre, dar atunci când se va dori aceasta, ele vor răsări din pământ, ca prin minune. Până acum, concetățenii noștri și-au satisfăcut

– Calmați-vă, dragul meu Zorn, spuse americanul.

plăcerea pentru muzică prin intermediul aparatelor perfecționate care i-au ținut la curent cu capodoperele lirice. Cu ajutorul fonografului îi ascultăm când dorim pe compozitorii clasici și moderni, pe marii artiști ai epocii, pe cei mai renumiți instrumentiști...

– O flașnetă, fonograful dumitale! strigă Yvernés cu dispreț.

– Nu-i chiar așa cum credeți, domnule vioară solo, răspunse supraintendentul. Posedăm aparate care au avut de mai multe ori indiscreția de a vă asculta, atunci când concertați la Boston sau la Philadelphia. Și dacă vă face plăcere, vă puteți aplauda singuri...

La acea dată, invențiile ilustrului Edison atinseseră perfecțiunea la cel mai înalt nivel. Fonograful nu mai era acea cutie muzicală cu care semăna atât de bine la început. Mulțumită admirabilului său inventator, talentul efemer al executanților, instrumentiști sau cântăreți, se putea păstra și putea fi admirat de generațiile viitoare cu aceeași precizie ca opera sculptorilor sau a pictorilor. Era, dacă vreți, un ecou, dar un ecou fidel ca o fotografie, reproducând nuanțele, finețea cântecului sau jocul, în întreaga lor puritate.

Spunând toate astea cu atâta căldură, Calistus Munbar își impresiona auditoriul. Vorbi de Saint-Saëns, de Reyer, de Ambroise, Thomas, Gounod, Massenet, Verdi și de capodoperele nemuritoare ale lui Berlioz, Meyerbeer, Halévy, Rossini, Beethoven, Haydn, Mozart, ca un bun cunoscător care știe să le aprecieze și care și-a consacrat întreaga existență de impresar răspândirii lor pretutindeni.

Totodată, nu părea să fie atins de epidemia wagneriană, aflată, de altfel, în descreștere la acea epocă.

Când se opri pentru a-și trage sufletul, Pinchinat profită de tăcere:

– Toate astea sunt bune și frumoase, spuse el, dar orașul dumneavoastră, Milliard City, n-a auzit decât muzică la cutie, conserve melodice care sunt expediate precum cele de sardele sau de carne...

– Iertați-mă, domnule alto!

– Alteța mea vă iartă, dar, cu toate acestea, insist asupra acestui aspect: fonografele dumneavoastră înglobează numai trecutul, și, la Milliard City, nu a putut fi auzit niciodată un artist în momentul în care își cântă partitura...

– Iertați-mă încă o dată.

– Prietenul nostru Pinchinat vă va ierta de câte ori veți dori, domnule Munbar, spuse Frascolin. Are buzunarele pline de iertare. Dar ceea ce spune el este adevărat. Mai rămâne să comunicați cu teatrele din America sau Europa...

– Și credeți că asta ar fi peste putință, dragul meu Frascolin? exclamă supraintendentul, oprindu-se din legănat.

– Ce vreți să spuneți?...

– Spun că este doar o problemă de bani, iar orașul nostru este destul de bogat pentru a-și satisface toate fanteziile și toate aspirațiile în materie de artă lirică! Așa a și făcut...

– Și cum asta?

– Cu ajutorul teatrofoanelor care sunt instalate în sala de concert a acestui cazinou. Oare nu posedă Compania numeroase cabluri submarine, scufundate în apele Pacificului, cu un capăt atașat în golful Madelaine și cu celălalt susținut în suspensie de geamanduri puternice? Ei bine! atunci când concetățenii noștri doresc să asculte un cântăreț de pe Vechiul sau Noul Continent, se folosește unul dintre aceste cabluri și se trimite un ordin telefonic agenților din golful Madelaine. Acești agenți stabilesc comunicarea fie cu America, fie cu Europa. Firele sau cablurile sunt racordate cu unul sau altul dintre teatre, cu una sau alta dintre sălile de concert, și amatorii noștri, instalați în acest cazinou, asistă cu adevărat la aceste spectacole îndepărtate și aplaudă...

– Dar acolo nu sunt auzite aceste aplauze! strigă Yvernés.

– Vă rog să mă scuzați, dragul meu domn Yvernés, sunt auzite prin firul de întoarcere.

Și Calistus Munbar începu să se lanseze în considerații transcendentale asupra muzicii, considerată nu numai o manifestare artistică, ci și un agent terapeutic. După sistemul J. Harford, din Westminster Abbey, milliardezii au putut constata rezultatele extraordinare ale utilizării acestei arte lirice. Acest sistem le asigură o sănătate perfectă. Muzica exercitând o acțiune reflexă asupra centrilor nervoși, vibrațiile armonice au ca efect dilatarea vaselor arteriale și influențează circulația, făcând-o să scadă sau să crească, după caz. Ea determină o accelerare a bătăilor inimii și a mișcărilor respiratorii, în virtutea tonalității și a intensității sunetelor, fiind totodată un auxiliar al nutriției țesuturilor. Iată de ce la Milliard City funcționează posturi de energie muzicală care transmit unde sonore la domiciliu, prin telefon etc.

Cvartetul asculta toate astea cu gura căscată... Nu auzise niciodată discutându-se despre arta sa în termeni medicali și, probabil, asta nu-i prea făcea plăcere. Cu toate acestea, fantezistul Yvernés era gata să înceapă și el o discuție asupra acestor teorii care, de altfel, circulau de pe vremea regelui Saul, conform rețetei și după formula celebrului harpist David.

– Da!... da!... strigă el după ultima tiradă a supraintendentului. Este foarte indicat. E de-ajuns să alegi după diagnosticul ce ți s-a pus! Wagner și Berlioz pentru temperamentele anemiate...

– Și Mendelssohn sau Mozart pentru temperamentele sanguine, ceea ce înlocuiește în mod avantajos bromura cu stronțiul! răspunse Calistus Munbar.

Atunci interveni Sebastién Zorn și aruncă o notă brutală în mijlocul acestei conversații de mare rafinament.

– Acum nu-i vorba de așa ceva, spuse el. De ce m-ați adus aici?

– Pentru că instrumentele cu coarde sunt cele care au cea mai puternică influență...

– Nu zău, domnule! Și ne-ați întrerupt călătoria și ne împiedicați să ajungem la San Diego, unde trebuia să dăm mâine un concert, pentru a vă calma nevrozele și nevrozații...

– Tocmai pentru asta, scumpii mei prieteni!

– Și n-ați văzut în noi decât un soi de carabine muzicale, de farmaciști lirici? strigă Pinchinat.

– Nu, domnilor, răspunse Calistus Munbar, ridicându-se. Nu am văzut în dumneavoastră decât niște artiști de mare talent și de mare faimă. Uralele cu care a fost întâmpinat cvartetul în concertele sale în America au fost auzite și pe insula noastră. De aceea, Standard Island Company s-a gândit că a sosit momentul să substituie fonografele și teatrofoanele cu virtuozi adevărați, tangibili, în carne și oase, și de a dărui milliardezilor această inexprimabilă bucurie a unei execuții directe a capodoperelor artei. A dorit să înceapă cu muzica de cameră, și nu cu orchestrele de operă. S-a gândit la dumneavoastră, reprezentanții recunoscuți ai acestui gen muzical. Am fost însărcinat să vă aduc cu orice preț, să vă răpesc chiar, dacă ar fi fost cazul. Sunteți deci primii artiști sosiți la Standard Island, și vă las să vă gândiți de ce primire vă veți bucura!

Yvernés și Pinchinat se simțiră foarte mișcați de frazele entuziaste ale supraintendentului. Nici nu le trecea prin minte că ar fi putut fi vorba despre vreo înșelătorie. Frascolin, înțeleptul, se întreba dacă această aventură putea fi luată în serios. În fond, pe o insulă atât de extraordinară e firesc ca

lucrurile să apară sub un aspect neobișnuit! Sebastién Zorn era decis să nu se dea bătut.

– Nu, domnule, strigă el, nu se pune stăpânire pe oameni fără consimțământul lor! Vom depune o plângere împotriva dumneavoastră!

– O plângere... când ar trebui să mă copleșiți cu mulțumiri, cât sunteți de ingrat! replică supraintendentul.

– Și vom obține o despăgubire, domnule...

– O despăgubire... când vă pot oferi de o sută de ori mai mult decât puteți spera...

– Despre ce este vorba? întrebă practicul Frascolin.

Calistus Munbar scoase din portofel o foaie de hârtie cu emblema insulei. După ce o arătă artiștilor, spuse:

– Vă semnați toți patru pe acest act, și afacerea va fi rezolvată.

– Să semnăm fără a o fi citit? răspunse vioara a doua. Asta nu se face nicăieri!

– Cu toate astea, nu veți regreta! mai spuse Calistus Munbar, lăsându-se pradă unui acces de râs care îl făcu să se zguduie. Dar să procedăm în mod legal. Compania vă propune un angajament de un an, începând din această zi, care are drept obiect interpretarea muzicii de cameră, așa cum era prevăzută în programele dumneavoastră din America. În douăsprezece luni, Standard Island se va înapoi în golful Madelaine, de unde veți ajunge la timp...

– Pentru concertul nostru la San Diego, unde vom fi întâmpinați cu fluierături...

– Nu, domnilor, cu surle și trâmbițe! Necunoscătorii sunt întotdeauna onorați și fericiți să asculte niște artiști de talia dumneavoastră... Chiar cu un an întârziere!

Cum puteai să porți pică unui asemenea om! Frascolin luă hârtia și o citi cu atenție.

– Și ce garanții vom avea? întrebă el.

– Garanția Companiei Standard Island, atestată de semnătura domnului Cyrus Bikerstaff, guvernatorul nostru.

– Și plata va fi cea înscrisă în act?

– Chiar așa, un milion de franci.

– Pentru toți patru? strigă Pinchinat.

– Pentru fiecare în parte, răspunse surâzând Calistus Munbar, și aș spune că această sumă nu răsplătește îndeajuns talentul dumneavoastră, care nu poate fi plătit la adevărata valoare!

Trebuie să recunoaștem că era greu de închipuit o amabilitate mai mare. Cu toate acestea, Sebastién Zorn protestează. Nu vrea să accepte cu niciun preț. Vrea să plece la San Diego, și Frascolin abia poate să-i potolească indignarea.

De altfel, nu era chiar nefirească o anume neîncredere față de propunerea supraintendentului. Era oare de luat în serios acest angajament de un an, la prețul de un milion de franci pentru fiecare artist? Foarte în serios, putu să constate Frascolin, atunci când întrebă:

– Și suma asta e plătibilă?

– Pe sfert, răspunse supraintendentul, și iată primul trimestru.

Din teancul de bancnote care-i umpleau portofelul, Calistus Munbar făcu patru pachete de cincizeci de mii de dolari, adică două sute cincizeci de mii de franci, pe care le împărți lui Frascolin și prietenilor săi.

Iată un mod de a face afaceri – după sistem american. Până și Sebastién Zorn e mișcat, într-o anumită măsură. Dar cum la el proasta dispoziție nu piere niciodată, nu-și poate reține acest gând:

– În fond, după prețurile de pe insula asta, dacă o potârniche costă douăzeci și cinci de franci, o pereche de mănuși costă cu siguranță o sută de franci, iar una de ghete, cinci sute de franci, nu-i așa?

– Vai! domnule Zorn, Compania nu se ocupă de asemenea fleacuri, strigă Calistus Munbar, ea dorește ca artiștii cvartetului concertant să fie scutiți de toate cheltuielile în timpul șederii lor pe domeniul ei!

La asemenea propuneri generoase ce mai puteai spune, și cum puteai să nu semnezi acest angajament?

Asta și făcură Frascolin, Pinchinat și Yvernés. Sebastién Zorn bombănea în continuare că era ceva absurd... Să se îmbarce pe o insulă cu elice era ceva lipsit de orice rațiune... Vor vedea cum se va termina asta...

În cele din urmă, se decise să semneze.

După ce fu îndeplinită această formalitate, Frascolin, Pinchinat și Yvernés nu-i sărutară mâna lui Calistus Munbar, dar i-o strânseră cu multă afecțiune. Patru strângeri de mână, valorând fiecare un milion!

Și iată cum cvartetul concertant se lansă într-o aventură incredibilă, și iată în ce împrejurări membrii săi deveniseră invitații „inviti" ai Insulei Standard.

VII

CAP LA VEST

Standard Island plutește lin pe apele Oceanului Pacific, care-și justifică numele în această perioadă a anului.

Obișnuiți cu această mișcare domoală, Sebastién Zorn și tovarășii săi nici nu-și mai dau seama că navighează. Oricât de puternice ar fi sutele de elice, la care sunt înhămați zece milioane de cai-putere, doar un freamăt ușor străbate trupul metalic al insulei. Milliard City nu se zguduie pe temelia sa. De altfel, orașul nu cunoaște oscilațiile hulei căreia i se supun totuși cele mai mari cuirasate ale marinei de război. În locuințe nu se află nici mese, nici lămpi speciale contra balansului. La ce-ar servi? Casele din Paris, Londra sau New York nu sunt mai fixe pe fundațiile lor.

După câteva săptămâni de odihnă în golful Madelaine, consiliul notabililor insulei, întrunit la cererea președintelui Companiei, oprise programul deplasării anuale. Insula cu elice avea să viziteze principalele arhipelaguri din răsăritul Pacificului, în această atmosferă igienică și bogată în ozon, în oxigen condensat, electrizat, înzestrat cu particularități active, pe care nu le posedă oxigenul în stare obișnuită. Având libertate de mișcare, insula profită din plin de ea; poate merge după bunul-plac spre vest sau spre est, să se apropie de litoralul american, să treacă pe lângă coastele orientale ale Asiei, dacă asta îi face plăcere. Standard Island călătorește unde vrea, astfel încât să se poată bucura de distracțiile oferite de o navigație variată. Mai mult decât atât, dacă vrea să părăsească Oceanul Pacific pentru cel Indian

sau Atlantic, să treacă de Capul Horn sau de Capul Bunei Speranțe, este suficient să se îndrepte în acea direcție, și puteți fi convinși că nici curenții, nici furtunile nu o vor împiedica să-și atingă scopul.

Dar nu se pune problema să se avânte pe mări îndepărtate, unde *Bijuteria Pacificului* n-ar mai găsi acest șirag nesfârșit de insule. Este o regiune îndeajuns de vastă pentru itinerarii multiple. Insula cu elice poate s-o parcurgă de la un arhipelag la altul. Chiar dacă nu are instinctul special al animalelor, acel al șaselea simț al orientării care le îndrumă acolo unde nevoile lor o cer, ea este condusă de o mână sigură, urmând un program îndelung discutat și aprobat în unanimitate. Până acum nu a existat niciun dezacord asupra acestui punct între tribordezi și babordezi. În virtutea acestei hotărâri comune, se merge spre vest, către grupul insulelor Sandwich.

Standard Island va avea nevoie de o lună ca să străbată distanța de circa o mie două sute de leghe care desparte aceste insule de locul unde s-a îmbarcat cvartetul. Apoi va poposi acolo până în ziua când va socoti nimerit să pornească spre alt arhipelag din emisfera meridională.

A doua zi după cea memorabilă din ajun, cvartetul părăsește Hotelul *Excelsior* și se instalează într-un apartament pus la dispoziție în cazinou – un apartament confortabil și bine mobilat. Pe fereastră se zărește Bulevardul Unu. Sebastién Zorn, Frascolin, Pinchinat și Yvernés au fiecare câte o cameră, în jurul unui salon comun. În curtea centrală a clădirii, pot găsi oricând umbra arborilor cu frunziș des și răcoarea fântânilor țâșnitoare. Într-o parte a acestei curți se află muzeul din Milliard City, de cealaltă parte, sala de concert, unde artiștii parizieni vor înlocui într-un mod fericit ecourile fonografelor și transmisiile teatrofoanelor. Vor lua masa de două, trei ori pe zi, sau de câte ori vor dori, și nu li se vor mai prezenta note de plată incredibile.

În acea dimineață, pe când erau adunați în salon, cu câteva clipe înainte de a coborî pentru a lua micul dejun, Pinchinat spuse:

– Ei bine, violoniștilor, ce părere aveți despre ceea ce ni se întâmplă?

– E un vis, răspunse Yvernés, un vis în care suntem angajați pentru un milion pe an...

– Ba e chiar purul adevăr, răspunse Frascolin. Caută-te în buzunare și vei putea găsi primul sfert din milionul de care ai pomenit...

– Mai rămâne de văzut cum se vor sfârși toate astea! Cred că foarte rău! exclamă Sebastién Zorn, care voia cu tot dinadinsul să găsească un ghimpe în patul de trandafiri pe care a fost culcat fără voia lui.

– Și că veni vorba, unde sunt bagajele noastre?

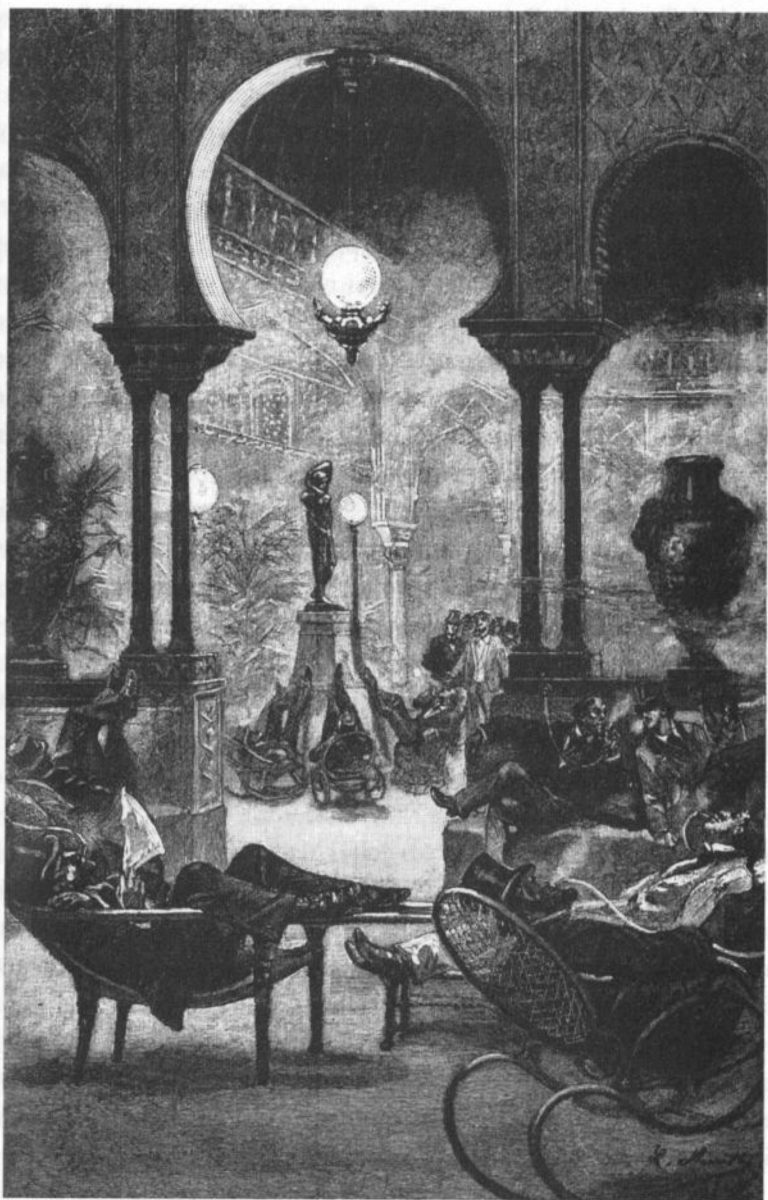
Într-adevăr, bagajele se aflau probabil la San Diego, de unde nu se puteau întoarce și unde proprietarii lor nu puteau merge să le ia. O! era vorba, bineînțeles, de niște bagaje obișnuite: câteva valize, lenjerie, obiecte de toaletă, haine de schimb, dar și ținuta oficială a executanților, pe care o purtau când se prezentau publicului.

Dar nu trebuiau să-și facă probleme în legătură cu acest subiect. În patruzeci și opt de ore, această garderobă, ușor ponosită, va fi înlocuită cu o alta, pusă la dispoziția celor patru artiști, și asta fără a fi nevoiți să plătească o mie cinci sute de franci îmbrăcămintea și cinci sute de franci încălțămintea.

De altfel, Calistus Munbar, încântat de cât de bine îi reușise această afacere, nici nu aștepta vreo cerere din partea cvartetului. Era greu de închipuit un supraintendent mai prevenitor decât acesta. Și el stă într-un apartament al cazinoului, al cărui serviciu se află sub înalta sa conducere, iar Compania îi oferă un salariu demn de măreția și dărnicia lui... Preferăm să trecem sub tăcere suma.

Cazinoul are săli de lectură și săli de joc, dar sunt interzise cu desăvârșire jocuri precum baccara, treizeci și patru, ruleta sau pocherul. Există și un fumoar de unde este transportat direct la domiciliu fumul de tutun fabricat de o societate fondată de curând. Tutunul, ars în niște cuptoare dintr-o clădire centrală, purificat și fără nicotină, este distribuit, prin niște conducte cu un capăt de chihlimbar, fiecărui amator. Nu-ți rămâne decât să-ți apeși buzele, și un contor înregistrează consumul zilnic.

În acest cazinou, în care amatorii pot veni să se delecteze cu acea muzică îndepărtată, la care se vor alătura acum și concertele cvartetului, se află și colecțiile din Milliard City. Amatorii, cărora le place pictura, pot vizita muzeul cu multe tablouri vechi și moderne, capodopere achiziționate la prețuri fabuloase, pânze ale școlii italiene, olandeze, germane, franceze, care pot rivaliza cu colecțiile de la Paris, München, Roma și Florența, semnate de Rafael, da Vinci, Giorgione, Corréges, Dominiquin, Ribeira, Murillo,

Există și un fumoar...

Ruysdael, Rembrandt, Rubens, Cuyp, Franz Hals, Van Dyck, Holbein etc. și, de asemenea, dintre moderni, cele ale lui Fragonard. Ingres, Delacroix, Scheffer, Cabat, Delaroche, Regnaut, Couture, Meissonier, Millet, Rousseau, Jules Dupré, Bracassat, Mackart, Turner, Troyon, Corot, Daubigny, Baudry, Bounat, Carolus Duran, Jules Lefèbvre, Vollon, Breton, Binet, Yon, Cabanel etc. Pentru a dăinui peste veacuri, aceste tablouri sunt puse în interiorul unor vitrine care au fost în prealabil vidate. Trebuie remarcat că impresioniștii, angoasiștii și futuriștii nu-și prea găsesc locul în acest muzeu; dar e neîndoios că, nu peste mult timp, nici Standard Island nu va scăpa de invazia acestei ciume decadente. Muzeul mai posedă și statui de o reală valoare ale marilor sculptori vechi și moderni, amplasate în curțile cazinoului. Datorită climei fără ploi și ceață, grupurile statuare, busturile pot rezista, fără a fi degradate de vitregiile timpului.

Ar fi riscant să pretindem că aceste minuni sunt des vizitate, că bogătașii din Milliard City ar avea un gust deosebit pentru aceste producții artistice sau că simțul lor artistic ar fi foarte dezvoltat. Trebuie remarcat totuși că secțiunea tribordeză cuprinde mai mulți amatori de artă decât cea babordeză. De altfel, toți sunt de acord când se pune problema achiziționării unor capodopere, și atunci fantasticele prețuri pe care le oferă le răpesc oricărui duce d'Amale sau Chauchard din Vechiul și Noul Continent.

Sălile cele mai frecventate ale cazinoului sunt cele de lectură, consacrate revistelor, gazetelor europene sau americane, aduse de vapoarele din Standard Island care fac curse regulate la golful Madelaine. După ce sunt răsfoite, citite și recitite, revistele sunt așezate pe rafturile bibliotecii, în număr de câteva mii, fapt ce impune clasarea lor și deci prezența unui bibliotecar cu un salariu de douăzeci și cinci de mii de dolari, bibliotecar ce este unul dintre funcționarii cei mai puțin ocupați de pe insulă.

Biblioteca mai cuprinde și un număr de cărți fonografe: nu trebuie să te mai ostenești să le citești, apeși pe un buton și auzi vocea unui excelent recitator care le lecturează – chiar dacă este vorba de „Fedra" lui Racine, citită de domnul Legouve.

În ceea ce privește ziarele „locale", ele sunt redactate, compuse și tipărite în atelierele cazinoului, sub conducerea a doi redactori-șefi. Unul este *Starboard Chronicle*, pentru secțiunea tribordezilor, celălalt, *New Herald*,

pentru cea a babordezilor. Cronicile sunt compuse din fapte diverse, sosirile pacheboturilor, noutăți de pe mare, întâlniri maritime, mercuriale care interesează cartierul comercial, longitudinea și latitudinea zilnică, decizii ale consiliului notabililor, ordonanțele guvernatorului, acte de stare civilă, nașteri, căsătorii, decese, acestea din urmă în număr foarte mic. Niciodată nu sunt semnalate furturi sau asasinate, unicul tribunal funcționând doar pentru procese civile, contestații între particulari. Nu există niciodată articole despre centenari, din moment ce longevitatea umană nu este aici numai privilegiul unora.

În privința politicii externe, ea este ținută la zi prin comunicațiile telefonice cu golful Madelaine, unde sunt racordate cablurile scufundate în adâncurile Pacificului. Milliardezii sunt informați de tot ceea ce se petrece în întreaga lume, atunci când lucrurile sunt cât de cât interesante. Să mai adăugăm că *Starboard Chronicle* și *New Herald* nu se tratează reciproc cu prea multă asprime. Până acum au viețuit în bună înțelegere, dar nu se poate ști dacă acest schimb de discuții amabile va dura întotdeauna. Foarte tolerante și împăciuitoare în domeniul religiei, protestantismul și catolicismul se împacă foarte bine pe Standard Island. E adevărat că dacă, pe viitor, politica odioasă își va băga coada, dacă nostalgia afacerilor va fi mai puternică la unii, dacă vor fi în joc interese personale și de amor propriu...

În afara acestor două gazete, mai sunt tipărituri săptămânale sau lunare care reproduc articole din reviste străine, cele ale succesorilor lui Varcey, Lemaitre, Charmes, Foournel, Deschamps, Fouquier, France și alți critici de mare valoare; mai există și revistele ilustrate, ca să nu mai vorbim de zeci de foi de club, foi de seară și bulevardiere, consacrate mondenităților curente. Ele nu au alt scop decât acela de a distra pentru o clipă, adresându-se spiritului... și chiar stomacului. Da! Unele sunt tipărite pe pastă comestibilă, cu cerneală de ciocolată. După ce sunt citite, sunt mâncate la prima masă. Unele sunt astringente, altele ușor laxative, și organismul se acomodează foarte bine cu ele. Cvartetul găsi că această invenție era, în același timp, agreabilă și practică.

– Iată lecturi ușor de digerat! observă, pe bună dreptate, Yvernés.

– Și cu o literatură hrănitoare! răspunse Pinchinat. Amestecul de patiserie cu lectură se acordă perfect cu muzica igienică!

Este firesc să ne întrebăm acum de ce resurse dispune această insulă cu elice pentru a-și putea întreține populația în asemenea condiții de bună stare, de neconceput pentru vreun oraș din cele două lumi. Veniturile sale trebuie să fie incredibil de mari, având în vedere creditele afectate diverselor servicii și salariile plătite celor mai modești funcționari.

Iată ce răspunse supraintendentul la această întrebare:

– Aici nu se fac afaceri. Nu avem niciun minister al comerțului, nici bursă, nici industrie. În materie de comerț, nu există decât ceea ce este necesar pentru nevoile insulei, și nu oferim niciodată străinilor ceva care să semene cu Târgul Mondial[1] de la Chicago, din 1893, sau cu Expoziția de la Paris, din 1900! Nu! Aici nu există puternica religie a afacerilor și nu strigăm niciodată „dă-i bătaie!“[2] decât pentru ca *Bijuteria Pacificului* să meargă tot înainte. Deci resursele necesare întreținerii insulei nu provin din afaceri, ci din vamă. Da! Impozitele vamale ne permit să satisfacem toate exigențele bugetului...

– Și acest buget? întrebă Frascolin.

– Este de douăzeci de milioane de dolari, dragii mei!

– O sută de milioane de franci, strigă vioara a doua, și asta pentru un oraș cu zece mii de suflete!

– Chiar așa, dragul meu Frascolin, sumă care provine exclusiv din taxele vamale. Nu avem taxe de barieră, produsele locale fiind aproape nesemnificative. Nu! numai taxele de import percepute la Tribord Harbour și la Babord Harbour. Aceasta explică prețurile mari ale obiectelor de consum – scumpete relativă, bineînțeles, căci aceste prețuri, oricât vi s-ar părea de mari, sunt raportate la posibilitățile fiecărui cetățean.

Și iată-l pe Calistus Munbar aprinzându-se din nou, lăudându-și orașul, insula – o bucată de planetă superioară, căzută în plin Pacific, un paradis plutitor, unde s-au refugiat înțelepții, și dacă adevărata fericire nu se află aici, înseamnă că ea nu există! Seamănă cu o reclamă ce pare că te îmbie: „Poftiți, domnilor, doamnelor!... Treceți la control!... Sunt puține locuri!... Vom începe... cine își ia bilet... etc.“

[1] World's Fair (în limba engleză, în text).
[2] Go ahead (în limba engleză, în text).

Este adevărat, sunt puține locuri, iar biletele sunt scumpe! Ei și? Supraintendentul jonglează cu milioanele lui, care în acest oraș de miliardari sunt niște simple unități!

În timpul acestei tirade, în care frazele se răsturnau în cascade, în care gesturile se multiplicau cu o frenezie semaforică, cvartetul nostru află și câte ceva despre diversele ramuri ale administrației. În primul rând, în școli, instrucția este gratuită și obligatorie, iar profesorii care le conduc sunt plătiți ca niște miniștri. Se învață limbile moarte și cele moderne, istoria și geografia, fizica și matematica, artele, mai bine decât în orice universitate sau academie din Lumea Veche – susține Calistus Munbar.

Adevărul este că elevii nu se înghesuie la cursurile publice, și, dacă generația actuală mai are încă niște noțiuni vagi, învățate în colegiile din Statele Unite, generația următoare va avea mai multe rente decât învățătură.

Aici ne aflăm în fața unei probleme, și poate că niște ființe umane nu au decât de pierdut, izolându-se astfel de umanitate.

Așa deci! Locuitorii acestei insule artificiale nu călătoresc în străinătate? Nu vizitează niciodată țările de peste Ocean, marile capitale ale Europei? Nu trec prin ținuturile în care trecutul a lăsat capodopere de tot felul? Ba da! Sunt câțiva pe care un anume sentiment de curiozitate îi mână spre regiuni îndepărtate. Dar e obositor; cei mai mulți dintre ei se plictisesc; nu regăsesc nimic din existența uniformă din Standard Island; suferă de căldură; suferă de frig; în fine, răcesc, ceea ce nu se întâmplă niciodată în Milliard City. De aceea, așteaptă cu nerăbdare reîntoarcerea pe insula lor, acești imprudenți care au avut ideea nefericită de a o părăsi. Cu ce s-au ales din aceste călătorii? Cu nimic. „Au venit cum au plecat", cum spuneau vechii greci, iar noi adăugăm: și așa vor rămâne.

Cât despre străinii atrași de celebritatea insulei cu elice, această a noua minune a lumii, de când Turnul Eiffel – cel puțin așa se spune – ocupă locul opt, Calistus Munbar crede că ei nu vor fi niciodată prea numeroși. De altfel, nici nu se dorește altceva, cu toate că vămile celor două porturi ar avea o nouă sursă de venituri Dintre cei sosiți anul trecut, majoritatea sunt de origine americană. De altă naționalitate, puțini sau deloc. Cu toate acestea, erau câțiva englezi, ușor de recunoscut după pantalonii lor întotdeauna suflecați, sub pretextul că plouă la Londra. De altfel, Marea Britanie nu a

văzut cu ochi buni crearea insulei, care, după părerea ei, deranjează circulația maritimă, și s-ar bucura de dispariția acesteia. În ceea ce-i privește pe nemți, sunt primiți cu răceală, fiind considerați niște oameni care ar face repede din Milliard City un nou Chicago, dacă ar fi lăsați să se instaleze aici. Francezii sunt străinii pe care Compania îi acceptă cu cea mai mare simpatie și respect, deoarece ei nu aparțin raselor invadatoare din Europa. Dar apăruse oare vreun francez pe Standard Island până acum?

– Nu cred că-i cu putință, observă Pinchinat.

– Nu suntem destul de bogați... adăugă Frascolin.

– Pentru a fi rentieri, poate, răspunse supraintendentul, dar nu și pentru a fi funcționari...

– Se află vreun compatriot de-al nostru la Milliard City? întrebă Yvernés.

– Da, există unul.

– Și cine este acest privilegiat?

– Dl. Athanase Dorémus.

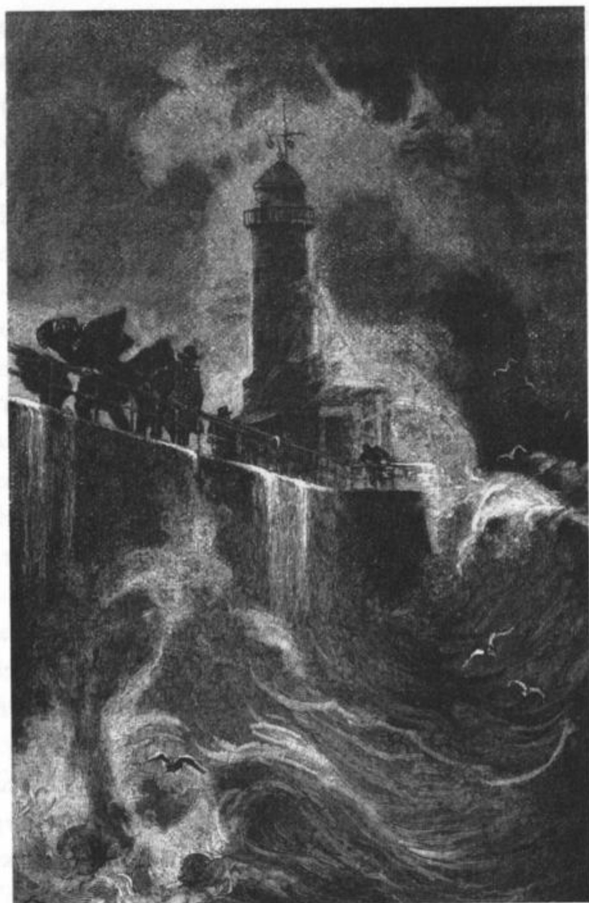
– Cu ce se ocupă acest domn? strigă Pinchinat.

– Este profesor de dans, maniere și ținută, foarte bine plătit de administrație, ca să nu mai vorbim de lecțiile particulare...

– Pe care numai un francez le poate da! replică Alteța Sa.

Acum cvartetul era la curent cu tot ceea ce ținea de organizarea vieții administrative pe Standard Island. Nu-i mai rămânea decât să se lase dus de farmecul acestei navigări care-l poartă către vestul Pacificului. Dacă Soarele n-ar răsări când dintr-o parte, când dintr-alta, după orientarea pe care o dă insulei comandorul Simcoë, Sebastién Zorn și tovarășii săi ar putea crede că se află pe uscat. În următoarele cincisprezece zile, în două rânduri, s-au iscat furtuni cu rafale teribile, furtuni care izbucnesc uneori în Pacific, în ciuda numelui acestui ocean. Hula din larg se sparge de trupul metalic, acoperindu-l cu o pulbere de stropi mărunți, așa cum se întâmplă pe coastele abrupte ale litoralului. Dar Standard Island nici măcar nu freamătă sub asaltul mării dezlănțuite. Furiile oceanului sunt neputincioase în fața ei.

Geniul omului a învins natura.

Geniul omului a învins natura.

După cincisprezece zile, pe 11 iunie, are loc primul concert de muzică de cameră, al cărui afiș, scris cu litere electrice, e plimbat de-a lungul marilor bulevarde. Se înțelege că instrumentiștii fuseseră prezentați guvernatorului și municipalității. Cyrus Bikerstaff le făcuse o primire călduroasă. Ziarele amintiseră succesele cvartetului în Statele Unite și-l felicitaseră pe supraintendent că reușise să asigure concursul acestor artiști – într-un mod cam arbitrar, după cum se știe. Ce plăcere să-i vezi și să-i auzi, în același timp, pe artiști, interpretând operele maeștrilor! Ce încântare pentru cunoscători!

Faptul că parizienii au fost angajați cu salarii fabuloase nu trebuie să ne facă să credem că aceste concerte sunt oferite gratuit publicului. Nici vorbă! Administrația înțelege să se aleagă cu un beneficiu serios, așa cum fac acei impresari americani pe care cântărețele îi costă un dolar măsura și chiar nota. De obicei, concertele teatrofonice și fonografice ale cazinoului sunt cu plată, deci în acea zi plata va fi cu mult mai mare. Toate locurile au același preț, două sute de dolari fotoliul, adică o mie de franci francezi, iar Calistus Munbar se laudă că sala va fi plină.

Nu se înșală. Au fost vândute toate locurile. E adevărat că eleganta și confortabila sală a cazinoului nu cuprinde decât o sută, și, dacă ar fi fost scoase la licitație, s-ar fi ridicat încasările. Dar așa ceva ar fi fost împotriva uzanțelor insulei. Mercurialele stabilesc dinainte valoarea comercială a tuturor lucrurilor, atât a celor necesare, cât și a celor de lux. Fără această precauție, având în vedere bogățiile uimitoare ale unora, s-ar putea produce acumulări nedorite. Este adevărat că, dacă bogătașii tribordezi se duc la concert de dragul artei, e posibil ca bogații babordezi să nu o facă decât de ochii lumii.

Atunci când Sebastién Zorn, Pinchinat, Yvernés și Frascolin apăreau în fața spectatorilor din New York, Chicago, Philadelphia sau Baltimore, nu exagerau când spuneau: „Iată un public care valorează milioane!" Ei bine, în acea seară, ar fi fost nerealiști dacă nu i-ar fi socotit cu miliardele.

Gândiți-vă numai! Jem Tankerdon, Nat Coverley, împreună cu familiile lor, strălucesc în primul rând de fotolii. Pe celelalte locuri stau un număr de amatori care, chiar dacă nu sunt decât „sub-miliardari", au o „pungă bine garnisită", cum remarcă Pinchinat, pe bună dreptate.

– Haideți! spuse conducătorul cvartetului când sosi ora să urce pe scenă.

Și o porniră, nu cu mult mai emoționați ca atunci când se aflau în fața unui public parizian care, deși mai sărac, avea un simț artistic mult mai mare.

Mai trebuie spus că, deși nu luaseră lecții de la compatriotul lor Dorémus, Sebastién Zorn, Yvernés, Frascolin și Pinchinat au o ținută foarte corectă, cravată albă de douăzeci și cinci de franci, mănuși gri deschis de cincizeci de franci, cămașă de șaptezeci de franci, ghete de o sută optzeci de franci, costum negru de o mie cinci sute de franci – toate, bineînțeles, plătite de administrație. Sunt aclamați, aplaudați cu multă căldură de mâinile tribordezilor și mai discret de cele ale babordezilor – fapt ce ține de temperament.

Programul concertului cuprinde patru numere, procurate din biblioteca de la cazinou, foarte bine dotată prin grija supraintendentului:

- Primul Cvartet în mi bemol, op. 12, de Mendelssohn;
- Al doilea Cvartet în la major, op. 16, de Haydn;
- Al zecelea Cvartet în mi bemol, op. 74, de Beethoven;
- Al cincilea Cvartet în la major, op. 10, de Mozart.

Interpreții fac adevărate minuni în această sală plină de miliardari, la bordul insulei plutitoare, la suprafața unui abis, a cărui adâncime depășește cinci mii de metri în această porțiune a Pacificului. Se bucurară de un mare și meritat succes, mai ales în fața amatorilor din secțiunea tribordeză. Merită văzută satisfacția supraintendentului în timpul acestei seri memorabile. Ai spune că el este cel care cântă la două viori, o violă și un violoncel. Ce debut fericit pentru acești campioni ai muzicii de concert – pentru impresarul lor!

Trebuie remarcat, de asemenea, că, dacă sala este plină până la refuz, împrejurimile cazinoului sunt înțesate de lume.

Într-adevăr, sunt numeroși cei care nu și-au putut procura un loc, fie el strapontină sau fotoliu, ca să nu mai vorbim de prețul piperat al biletelor, care i-a făcut pe mulți să renunțe.

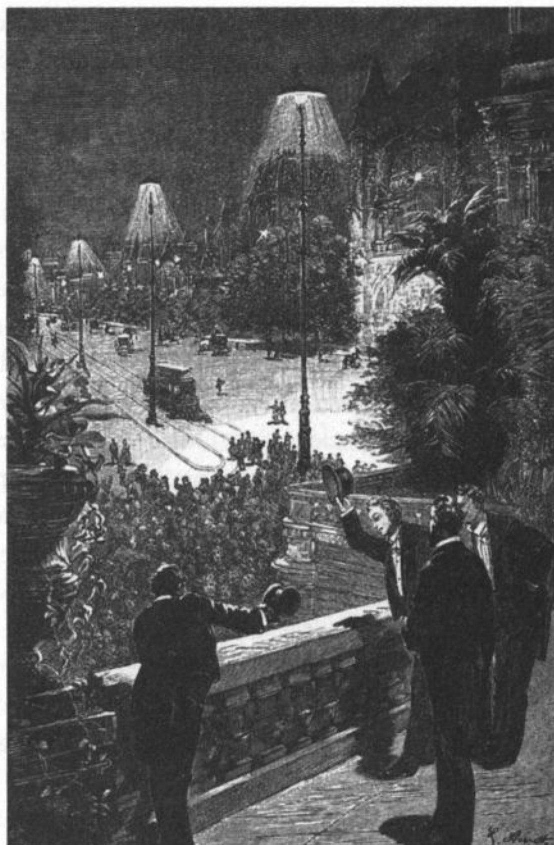
Ascultătorii de afară trebuie să se mulțumească numai cu resturile. Ei aud de departe, ca și cum muzica ar izvorî din cutia unui fonograf sau din difuzorul unui telefon.

Dar aplauzele lor sunt la fel de puternice. Ele izbucnesc cu o forță și mai mare atunci când, la terminarea concertului, Sebastién Zorn, Yvernés, Frascolin și Pinchinat se prezintă pe terasa pavilionului din stânga. Bulevardul Unu este scăldat de raze luminoase. Din înălțimile cerului, Lunile electrice își revarsă lumina pe care ar putea-o invidia chiar și palida Selenă.

În fața cazinoului, pe trotuar, ceva mai retras, un cuplu îi atrage atenția lui Yvernés. Acolo se află un bărbat la braț cu o femeie. Bărbatul, înăltuț, cu o fizionomie distinsă, severă, chiar tristă, avea în jur de cincizeci de ani. Doamna avea câțiva ani mai puțin, cu un aer mândru și câteva șuvițe albe care se puteau zări de sub pălărie.

Yvernés, impresionat de atitudinea lor rezervată, îl întrebă pe Calistus Munbar:

– Cine sunt aceste persoane?

Bulevardul Unu este scăldat de raze luminoase.

– Aceste persoane? făcu supraintendentul, cu un aer destul de dispreţuitor. O!... sunt nişte melomani înrăiţi.

– Şi de ce nu şi-au procurat un loc în sala cazinoului?

– Fără îndoială pentru că era prea scump pentru ei.

– Şi averea lor?

– Abia două sute de mii de franci rentă.

– Pfui! făcu Pinchinat. Şi cine sunt amărâţii ăştia?

– Regele şi regina Malecarliei[1].

[1] Personificarea Lunii în mitologia greacă.

VIII

NAVIGAȚIE

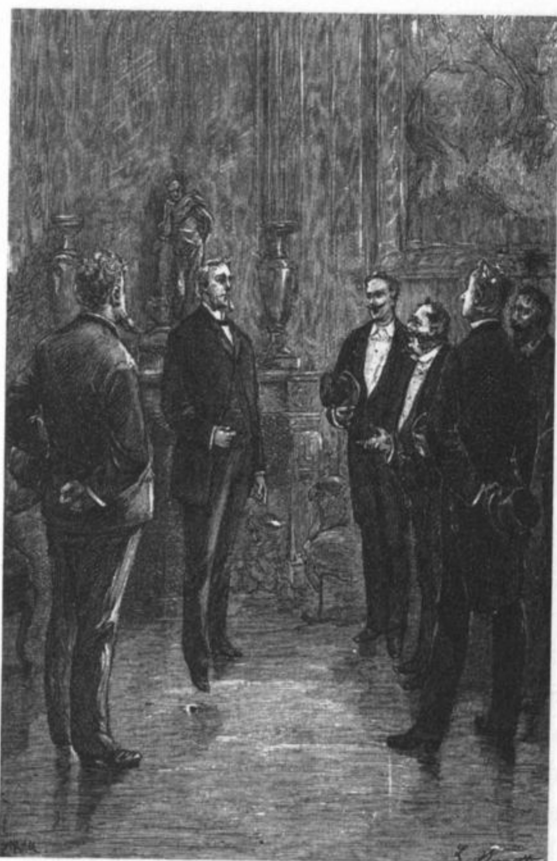
După ce a creat acest extraordinar aparat de navigație, Standard Island Company a trebuit să facă față cerințelor unei duble organizări: maritimă și administrativă.

Prima, după cum se știe, are ca director, mai bine zis, căpitan, pe comandorul Ethel Simcoë, din marina Statelor Unite.

Este un bărbat de cincizeci de ani, navigator experimentat, cunoscând temeinic întinderile Pacificului, curenții, furtunile, stâncile, formațiile de corali. El este omul cel mai potrivit pentru a conduce cu o mână sigură insula cu elice – încredințată grijii sale, ca și viețile bogătașilor, de care este răspunzător în fața lui Dumnezeu și a acționarilor Societății.

A doua organizare, cea care cuprinde diversele servicii administrative, este în mâinile guvernatorului insulei. Domnul Cyrus Bikerstaff este un yankeu din Maine, unul dintre statele federale care au participat foarte puțin la luptele fratricide ale Confederației americane, în timpul Războiului de Secesiune. Cyrus Bikerstaff a fost ales în chip fericit, pentru a păstra echilibrul între cele două secțiuni ale insulei.

Guvernatorul, care se apropie de șaizeci de ani, este celibatar. Este un om rece, stăpân pe sine, deși aparent flegmatic, foarte englez prin atitudinea sa rezervată, manierele sale de gentleman, discreția diplomatică de care dă dovadă în vorbe și fapte. În orice altă țară, ar fi fost un om foarte demn de

Cyrus Bikerstaff este guvernator al insulei și primar al Capitalei.

prețuire, și deci foarte prețuit. Dar aici nu este decât agentul superior al Companiei. În afară de asta, cu toate că leafa lui egalează lista civilă a unui mic suveran din Europa, nu este bogat, prin urmare, cum se compară el cu bogătașii din Milliard City?

Cyrus Bikerstaff este, în același timp, guvernator al insulei și primar al Capitalei. În această calitate, el stă în primăria aflată la capătul opus al Bulevardului Unu și opusă Observatorului, unde se află reședința comandorului Ethel Simcoë. Acolo sunt birourile sale, acolo se întocmesc toate actele de stare civilă: nașterile, natalitatea fiind suficient de mare pentru a

asigura viitorul, decesele – morții sunt transportați în cimitirul din golful Madelaine – căsătoriile, care trebuie celebrate civil, înaintea ceremoniei religioase, așa cum prevede Codul de pe Standard Island. Acolo funcționează diversele servicii ale administrației, iar beneficiarii nu au de ce să se plângă. Aceasta face cinste primarului și funcționarilor săi. Atunci când Sebastién Zorn, Pinchinat, Yvernés și Frascolin îi fură prezentați de către supraintendent, aceștia își făcură o foarte bună impresie despre el, cea dată de individualitatea unui om bun și drept, de un spirit practic care nu se lasă niciodată pradă prejudecăților sau himerelor.

– Domnilor, le spuse el, avem deosebitul noroc să vă avem printre noi. Este posibil ca procedeul folosit de supraintendent să nu fi fost absolut corect. Dar cred, vreau să sper că-l veți ierta, nu-i așa? De altfel, nu veți mai avea niciun motiv să vă plângeți de municipalitatea noastră. Ea nu vă va cere decât două concerte lunare, lăsându-vă libertatea de a accepta invitațiile particulare care vă vor fi adresate. Ea salută în dumneavoastră muzicienii de mare valoare și nu va uita niciodată că ați fost primii artiști pe care a avut onoarea de a-i primi!

Cvartetul fu încântat de această primire și îi împărtăși satisfacția lui Calistus Munbar.

– Da! este un om amabil domnul Cyrus Bikerstaff, răspunse supraintendentul, ridicând ușor din umeri. Păcat că nu are decât unul sau două miliarde...

– Nimeni nu-i perfect! replică Pinchinat.

Guvernatorul-primar din Milliard City este ajutat în treburile administrative de doi adjuncți, deși lucrurile sunt destul de simple pe insula cu elice. Sub ordinele lor, un mic număr de funcționari, retribuiți cum se cuvine, sunt împărțiți diverselor servicii. Nu există consiliu municipal. La ce-ar folosi? El este înlocuit de consiliul notabililor – vreo treizeci de persoane dintre cele mai calificate prin inteligența și averea lor.

Consiliul se întrunește atunci când este cazul să se ia vreo hotărâre importantă – între altele, stabilirea itinerarului ce trebuie urmat în interesul igienei generale. După cum putură constata parizienii noștri, existau uneori subiecte de discuții și dificultăți până să se cadă de acord. Dar până acum, grație intervenției sale abile și înțelepte, Cyrus Bikerstaff a putut

În fiecare zi, în clipa în care Soarele depășește meridianul, ofițerii de la Observator stabilesc punctul.

întotdeauna să împace interesele opuse, menajând orgoliile administraților săi.

E de la sine înțeles că unul dintre adjuncți este protestant, Barthélemy Ruge, celălalt, catolic, Hubley Harcourt, amândoi aleși dintre cei mai înalți funcționari ai Companiei și secondându-l cu mult zel pe Cyrus Bikerstaff.

Așa își duce existența de optsprezece luni, în plenitudinea independenței sale, în afară chiar de orice relații diplomatice, liberă pe acest vast Pacific, la adăpost de intemperii, sub cerul ales de ea însăși, insula artificială pe care

vor locui artiștii un an întreg. Ei nici nu-și pot imagina că vor fi expuși unor primejdii, că viitorul le rezervă lucruri neașteptate. Orice ar spune violoncelistul, prea e pus la punct totul, prea se desfășoară totul în ordine și cu regularitate. Dar, cu toate astea, oare, creând acest domeniu artificial pe suprafața unui ocean uriaș, geniul uman n-a depășit limitele impuse omului de Creator?

Navigația continuă spre vest. În fiecare zi, în clipa în care Soarele depășește meridianul, ofițerii de la Observator, aflați sub ordinele comandorului Ethel Simcoë, stabilesc punctul. Un cadran cvadruplu, așezat pe fețele laterale ale turnului primăriei, indică poziția exactă în longitudine și latitudine, și aceste indicații sunt reproduse telegrafic la răspântii, în hoteluri și edificii publice, în interiorul locuințelor particulare, odată cu ora care se schimbă, urmărind deplasarea către est sau vest. Milliardezii știu deci, în orice clipă, unde se află Standard Island.

În afara acestei deplasări imperceptibile pe suprafața oceanului, Milliard City nu se deosebește cu nimic de marile capitale ale Vechiului și Noului Continent. Existența este aceeași. Aceeași viață publică și particulară. Nefiind prea ocupați, artiștii noștri folosesc orice clipă pentru a vizita *Bijuteria Pacificului*. Tramvaiele îi transportă către toate punctele de pe litoral. Cele două fabrici de energie electrică le provoacă o adevărată admirație prin dispunerea atât de simplă a utilajului lor, prin puterea mașinilor care acționează un dublu șirag de elice, prin admirabila disciplină a personalului, condus într-una dintre fabrici de inginerul Watson, iar în cealaltă de inginerul Somwah. La intervale regulate, Babord Harbour sau Tribord Harbour, după cum e cazul, primesc în bazinele lor vapoarele aflate în slujba insulei cu elice.

Dacă încăpățânatul Sebastièn Zorn refuză să admire aceste minuni, dacă Frascolin este mai moderat în exprimarea sentimentelor sale, entuziastul Yvernés trăiește într-o stare de euforie permanentă. După părerea lui, încă înainte de sfârșitul secolului al XX-lea, mările vor fi brăzdate de orașe plutitoare. Poate că acesta va fi ultimul cuvânt al progresului și al confortului în viitor. Ce spectacol superb oferă această insulă plutitoare, mergând să-și viziteze surorile din Oceania! În ceea ce-l privea pe Pinchinat, el se simțea amețit auzind vorbindu-se numai despre milioane, așa cum s-ar vorbi în

altă parte despre douăzeci și cinci de ludovici. În mod obișnuit, se folosesc bancnotele. Fiecare are în buzunar două sau trei mii de dolari. Și nu o dată se întâmplă ca Alteța Sa să-i spună lui Frascolin:

– Bătrâne, n-ai cumva la tine vreo monedă de cincizeci de mii de franci?

Între timp, cvartetul concertant a făcut câteva cunoștințe noi, fiind primit peste tot cu brațele deschise. De, cine l-ar fi întâmpinat altfel, având în vedere felul în care îl recomanda amețitorul Munbar?

Mai întâi, și-au vizitat compatriotul, Athanase Dorémus, profesor de dans, bune maniere și ținută.

Omul acesta cumsecade locuia în secțiunea tribordeză, într-o casă modestă de pe Bulevardul Douăzeci și Cinci, pentru care plătea o chirie de trei mii de dolari. Avea ca servitoare o negresă bătrână, pe care o plătea cu o sută de dolari pe lună. Era încântat să-i cunoască pe francezi... francezi care fac cinste Franței.

Era un bătrânel de șaptezeci de ani, slăbuț, scund, cu o privire încă vioaie, având încă propriii lui dinți, cu un păr alb, des și zburlit, ca și barba. Merge încet, cu o anumită cadență, cu pieptul scos în față, talia cambrată, brațele rotunjite, picioarele puțin ieșite în afară și încălțate ireproșabil. Artiștii noștri sunt bucuroși să-l audă vorbind, căci grația sa nu rivalizează decât cu limbuția lui.

– Cât sunt de fericit, dragii mei compatrioți, repeta el, pentru a douăzecea oară, la prima vizită, cât sunt de fericit să vă văd! Ce idee extraordinară ați avut de a veni să vă stabiliți în acest oraș! Nu veți regreta, căci, acum, după ce m-am obișnuit aici, nu știu cum se poate trăi altfel!

– Și de când sunteți aici, domnule Dorémus? întrebă Yvernés.

– De optsprezece luni, răspunse profesorul, așezându-și picioarele în poziția a doua. De la întemeierea insulei. Datorită referințelor excepționale pe care le-am avut la New Orleans, unde mă stabilisem, serviciile mele au fost acceptate de domnul Cyrus Bikerstaff, adoratul nostru guvernator. Din acea zi binecuvântată, salariul pe care l-am primit pentru a conduce un Conservator de dans, bune maniere și ținută mi-a permis să trăiesc...

– Ca un milionar! strigă Pinchinat.

– O! aici, milionarii...

– Știu... știu... dragul meu compatriot. Dar, din câte am înțeles de la supraintendent, cursurile de la Conservator nu sunt prea frecventate...

– Este adevărat că nu am elevi decât în oraș, și numai tineri. Tinerii americani se cred dotați din naștere cu toate bunele maniere de care au nevoie. De aceea, tinerii preferă să ia lecții pe ascuns, lucru pentru care i-am învățat bunele maniere franceze în secret!

Și surâdea, tot vorbind, se miorlăia ca o cochetă bătrână și nu mai contenea cu gesturile grațioase.

Athanase Dorémus, un fel de Picard du Santerre, plecase din Franța, din prima lui tinerețe, pentru a se stabili în Statele Unite, la New Orleans. Aici, în mijlocul unei populații de origine franceză, din regretata noastră Louisiana, a avut nenumărate ocazii de a-și manifesta talentele. Acceptat în cele mai importante familii, avu succes și făcu ceva economii, pe care le pierduse însă într-un crah cum nu se poate de american. Era momentul în care Standard Island Company lua ființă, multiplicându-și prospectele, împărțindu-și pretutindeni anunțurile, lansând apeluri către toți marii bogătași cărora căile ferate, zăcămintele de petrol, comerțul cu porci sărați sau nesărați le aduseseră averi incalculabile. Athanase Dorémus a avut ideea să ceară o slujbă guvernatorului noului oraș, unde profesorii de specialitatea sa nu erau în număr prea mare. Fiind cunoscut de către familia Coverley, originară din New Orleans, și grație recomandării șefului său, care urma să devină unul dintre cei mai de seamă notabili tribordezi din Milliard City, el a fost admis – și iată cum un francez, mai mult chiar, un Picard, se numără printre funcționarii insulei cu elice. E adevărat, nu dă lecții decât acasă, și sala de curs a cazinoului n-a văzut reflectându-se în oglinzile sale decât propria-i persoană. Dar ce importanță au toate astea, din moment ce leafa nu suferă nicio scădere?!...

De fapt, era un om cumsecade, puțin ridicol și maniac, destul de plin de el, convins că, odată cu moștenirea lui Vestris[1] și Saint Léon[2], a primit în păstrare și tradițiile lui Brummel[3] și ale lordului Seymour[4]. În ochii

[1] Celebru balerin al Operei din Paris.

[2] Muzician și coregraf francez.

[3] Dandy englez (1778-1849).

[4] Dandy celebru (1803-1859).

cvartetului este un compatriot – calitate întotdeauna apreciată la o depărtare de o mie de leghe de Franța.

Îi povestiră ultimele aventuri, în ce condiții ajunseseră aici, cum i-a atras Calistus Munbar pe bordul insulei cu elice – căci ăsta-i cuvântul – și cum aceasta a ridicat ancora la câteva ore după îmbarcare.

– Iată un lucru care nu mă miră deloc din partea supraintendentului nostru, răspunse bătrânul profesor. Este încă o șmecherie de-a lui... A mai făcut și va mai face lucruri din astea!... Un adevărat fiu al lui Barnum, care va sfârși prin a compromite Compania... un domn fără scrupule căruia nu i-ar strica niște lecții de bune maniere... unul dintre acei yankei care se așază într-un fotoliu cu picioarele sprijinite de pervazul ferestrei!... În fond, nu e un om rău, dar crede că totul îi este permis!... De altfel, dragii mei compatrioți, să nu-i purtați pică și, cu excepția faptului că ați ratat concertul de la San Diego, veți fi foarte mulțumiți de șederea voastră la Milliard City. Veți fi înconjurați cu multă solicitudine... și veți fi foarte impresionați...

– În special la sfârșitul fiecărui trimestru! replică Frascolin, a cărui funcție de casier al trupei începea să capete o importanță excepțională.

Întrebat de rivalitatea dintre cele două secțiuni ale insulei, Athanase Dorémus confirmă spusele lui Calistus Munbar. După părerea lui, acesta era un punct negru la orizont, dacă nu chiar amenințarea unei viitoare furtuni, între tribordezi și babordezi era de temut un conflict de interese și de orgolii. Familiile Tankerdon și Coverley, cele mai bogate de pe acele locuri, făceau dovada unei gelozii crescânde una față de cealaltă, și n-ar fi fost exclus să izbucnească un conflict, dacă un aranjament oarecare nu le-ar apropia. Da... un conflict!...

– Să sperăm că el nu va duce la explozia insulei, căci altfel nu avem a ne face griji! remarcă Pinchinat.

– Cel puțin atâta timp cât vom fi îmbarcați! adăugă violoncelistul.

– O!... e solidă, dragii mei compatrioți! răspunse Athanase Dorémus. Se plimbă pe mare de optsprezece luni și nu i s-a întâmplat niciodată vreun accident cât de mic. Numai reparații lipsite de importanță care nu au dus nici măcar la acostarea în golful Madelaine! Gândiți-vă, e construită din tablă de oțel!

Iată un răspuns liniștitor, căci, dacă tabla de oțel nu este o garanție absolută, atunci în ce metal să te încrezi? Oțelul este fier, și ce este globul nostru terestru dacă nu o enormă carbură? Ei bine! Standard Island este Pământul la scară redusă.

Pinchinat îl întrebă pe profesor ce părere avea despre guvernatorul Cyrus Bikerstaff.

– Și el este tot din oțel?

– Da, domnule Pinchinat, răspunse Athanase Dorémus. E înzestrat cu o mare energie și se dovedește un administrator foarte priceput. Din păcate, la Milliard City, nu-i de ajuns să fii de oțel...

– Trebuie să fii de aur, interveni Yvernés.

– Aveți dreptate, altfel nu ai nicio valoare.

Așa era, Cyrus Bikerstaff, în ciuda înaltei sale situații, nu era decât un agent al Companiei. Prezida la întocmirea diverselor acte de stare civilă, era însărcinat să primească produsul vămilor, să vegheze la igiena publică, măturatul străzilor, întreținerea plantațiilor, să primească reclamațiile contribuabililor, într-un cuvânt, să-și facă o mulțime de dușmani, și nimic mai mult. Pe Standard Island trebuia să valorezi ceva, și profesorul a spus-o: „Cyrus Bikerstaff nu valorează nimic".

În rest, funcția sa îl obligă să aibă o atitudine împăciuitoare între cele două părți, să nu riște nimic din ceea ce ar putea place uneia și displace alteia. O politică deloc ușoară.

Într-adevăr, se putea constata apariția anumitor idei care ar putea duce la un conflict între cele două secțiuni. Dacă tribordezii s-au stabilit pe Standard Island doar cu gândul de a se bucura în liniște de bogățiile lor, babordezii încep să regrete afacerile. Ei se întreabă de ce n-ar putea utiliza insula cu elice ca pe un imens vapor de comerț, de ce n-ar putea transporta ea mărfuri pe diversele piețe ale Oceaniei, de ce este izgonită orice industrie de pe Standard Island... Pe scurt, cu toate că nu se află aici decât de mai puțin de doi ani, acești yankei, în frunte cu Tankerdon, se simt cuprinși de nostalgia negoțului.

Și, dacă până acum au rămas la vorbe, guvernatorul Cyrus Bikerstaff era totuși neliniștit. El speră ca relațiile să nu se înrăutățească și să nu tulbure un aparat fabricat anume pentru a oferi o liniște deplină locuitorilor săi.

Luându-și rămas-bun de la Athanase Dorémus, cvartetul promise că va mai veni să-l vadă.

De obicei, profesorul se ducea după-amiaza la cazinou, unde nu venea nimeni. Acolo, pentru a nu putea fi acuzat de nepunctualitate, aștepta, pregătindu-și lecția în fața oglinzilor nefolosite ale sălii.

În acest timp, insula cu elice înaintează către vest și puțin către sud-vest, astfel încât să ajungă la arhipelagul Sandwich. La această latitudine, atât de aproape de zona toridă, temperatura este de pe acum ridicată. Milliardezii ar suporta-o cu greu, fără adierea adusă de briza marină. Din fericire, nopțile sunt răcoroase, și, chiar în toiul caniculei, arborii și peluzele, stropite de ploaia artificială, își păstrează verdeața lor atrăgătoare. În fiecare zi, la prânz, punctul în care se află insula, indicat pe cadranul primăriei, este telegrafiat tuturor cartierelor. La 17 iunie, Standard Island se găsește la 155° longitudine vestică și 27° latitudine nordică, apropiindu-se de tropice.

– Ai zice că Soarele este cel care o remorchează, declamă Yvernés, sau, dacă vreți, spus într-un mod mai elegant, că este înhămată la caii divinului Apollo!

Iată o observație pe cât de justă, pe atât de poetică, dar la care Sebastién Zorn ridică disprețuitor din umeri. Nu-i convenea să joace acest rol de remorcat... fără voia lui.

– Și apoi, repeta el fără încetare, vom vedea cum se va termina această aventură!

Aproape în fiecare zi, cvartetul se plimba în parc, la ora când acesta era cel mai populat. Călare, pe jos, în trăsură, toți notabilii din Milliard City se întâlnesc în jurul peluzelor. Mondenele își prezintă cea de-a treia toaletă din acea zi, având aceeași nuanță de la pălărie până la pantofi, de cele mai multe ori din mătase indiană, foarte la modă în acel an. Câteodată poartă și mătase artificială din celuloză, care e atât de lucitoare, sau chiar bumbacul artificial obținut din lemn de brad sau de molid, defibrat și fărâmițat.

Asta îl face pe Pinchinat să spună:

– Veți vedea că, într-o bună zi, se vor fabrica țesături din lemn de iederă, pentru prietenii fideli, și din lemn de salcie plângătoare, pentru văduvele neconsolate!

În orice caz, milliardezele bogate n-ar accepta stofe care să nu vină de la Paris, nici toalete confecționate de altcineva în afara regelui croitorilor din Capitală – cel care a rostit memorabilele cuvinte: „Femeia nu-i decât o chestiune de forme".

Câteodată, regele și regina Malecarliei trec prin mijlocul acestei nobilimi a banului. Cuplul regal detronat stârnește artiștilor noștri o reală simpatie. La câte se gândesc atunci când văd augustele lor persoane braț la braț!...

Ei sunt destul de săraci printre acești bogătași, dar mândri și demni, ca niște filosofi pe care nu-i preocupă problemele acestei lumi. Este adevărat că, de fapt, americanii de pe Standard Island sunt foarte măguliți de a avea drept concetățean un rege și continuă să-l trateze potrivit fostei sale situații. Cât privește cvartetul, acesta le salută cu respect pe maiestățile lor, atunci când le întâlnesc pe bulevardele orașului sau pe aleile parcului. Regele și regina sunt foarte sensibili la acest semn de respect, tipic franțuzesc. Dar, de fapt, maiestățile lor nu valorează mai mult decât Cyrus Bikerstaff, poate chiar mai puțin.

La drept vorbind, călătorii pe care îi sperie navigația ar trebui să adopte acest mod de plutire la bordul unei insule mișcătoare. În aceste condiții, nu mai trebuie să fii preocupat de capriciile mării. Furtunile ei nu mai sunt de temut. Cu zece milioane de cai-putere în pântece, Standard Island nu poate fi niciodată reținută de lipsa de vânt și e destul de puternică pentru a lupta împotriva vânturilor potrivnice. Dacă coliziunile constituie o primejdie, aceasta nu o afectează. Cu atât mai rău pentru navele care s-ar arunca în plină viteză asupra coastelor ei de fier. De fapt, aceste întâlniri sunt foarte puțin probabile, grație farurilor care luminează porturile, prora și pupa, grație Lunilor de aluminiu, a căror strălucire electrică saturează atmosfera în timpul nopții. Despre furtuni nici nu merită să vorbim.

Standard Island este în stare să pună o stavilă mâniei valurilor. Totuși, când pașii îi poartă pe Pinchinat și pe Frascolin în partea dinainte sau dinapoi a insulei, fie la bateria pintenului, fie la cea a pupei, amândoi sunt de părere că se simte lipsa capurilor, a promontoriilor, a golfurilor, a țărmurilor. Acest litoral nu-i decât un meterez de oțel, menținut de milioane de șuruburi și de nituri. Un pictor ar avea tot dreptul să regrete acele stânci

bătrâne și zbârcite ca pielea unui elefant și acoperite de ierburi marine, pe care le mângâie valurile fluxului! Este sigur că frumusețile naturii nu pot fi înlocuite cu minunile industriei. În ciuda permanentei sale stări de admirație, Yvernés trebuie să recunoască și el acest lucru. Ceea ce lipsește acestei insule artificiale este amprenta Creatorului.

În seara zilei de 25 iunie, Standard Island trece Tropicul Cancerului, în limita zonei toride a Pacificului. La acea oră, cvartetul dă cel de-al doilea concert în sala cazinoului.

Trebuie remarcat că succesul de care s-a bucurat până acum a dus la scumpirea cu o treime a prețului unui fotoliu.

Dar asta nu are importanță, sala e tot neîncăpătoare. Amatorii se bat pentru un loc. Este evident că muzica de cameră trebuie să fie excelentă pentru sănătate, și nimeni nu și-ar permite să pună la îndoială calitățile ei terapeutice. Întotdeauna, mixturi de Mozart, Beethoven, Haydn, după rețetă.

Instrumentiștii avură un succes imens, dar e neîndoios că aplauzele parizienilor le-ar fi făcut o și mai mare plăcere. În lipsa lor, Yvernés, Frascolin și Pinchinat se mulțumesc cu ovațiile milliardezilor, pe care Sebastién Zorn continuă să-i disprețuiască.

– Ce ne-am putea dori mai mult, îi spuse Yvernés, când treci tropicul...

– Tropicul „concertului"! replică Pinchinat, care o luă din loc după acest groaznic joc de cuvinte.

La ieșirea din cazinou, pe cine zăresc printre nenorociții care n-au putut să dea trei sute de dolari pentru un fotoliu?... Pe regele și regina Malecarliei, care stăteau cu modestie la ușă.

IX

ARHIPELAGUL SANDWICH

Exista, în această parte a Pacificului, un lanț submarin, a cărui desfășurare de la vest-nord-vest către est-sud-est, pe o întindere de nouă sute de leghe, ar deveni vizibilă dacă abisurile de patru mii de metri care-l despart de celelalte zone ale Oceaniei s-ar goli deodată. Lanțul nu lasă să se vadă decât opt vârfuri: Nuhau, Kauai, Oahu, Molokai, Lanai, Maui, Kahulani, Hawaii. Aceste opt insule de mărimi inegale constituie arhipelagul hawaiian sau grupul insulelor Sandwich. El nu depășește zona tropicală decât prin puzderia de roci și recife care se prelungesc spre vest.

Lăsându-l pe Sebastién Zorn să bombăne în colțul său și să se închidă într-o totală indiferență față de toate curiozitățile naturale, asemenea unui violoncel în cutia sa, Pinchinat, Yvernés și Frascolin gândeau în felul următor, și nu greșeau:

– Pe cinstea mea, spuse unul dintre ei, nu mă supără faptul că vizitez insulele astea hawaiiene! Dacă tot gonim pe Oceanul Pacific, cel puțin să ne alegem cu niște amintiri!

– Și apoi, răspunse celălalt, indigenii din insulele Sandwich ne vor face să uităm puțin pawaienii, siuxii și alți indieni prea civilizați din Far West, și nu-mi displace întâlnirea cu sălbatici adevărați... canibali...

– Hawaiienii mai sunt încă? întrebă cel de-al treilea.

– Să sperăm, răspunse cu seriozitate Pinchinat. Bunicii lor l-au mâncat pe căpitanul Cook, și, odată ce ei au gustat din acest ilustru navigator, nu se poate ca nepoții lor să fi pierdut gustul cărnii de om!

Trebuie să mărturisim că Alteța Sa nu vorbea cu prea mult respect despre celebrul marinar englez care a descoperit acest arhipelag, în 1778.

Ceea ce se poate deduce din această conversație este că artiștii noștri speră ca întâmplarea care i-a dus în această călătorie să-i pună față în față cu indigeni mai autentici decât specimenele expuse în grădinile de aclimatizare, sau, în orice caz, în țara lor de origine. Sunt deci nerăbdători să ajungă, așteptând, în fiecare zi, ca oamenii de veghe ai Observatorului să semnaleze primele înălțimi ale grupului hawaiian.

Asta se și întâmplă, în dimineața zilei de 6 iulie. Noutatea se răspândi îndată, iar pe pancarta cazinoului se înscrise această mențiune teleautografică:

– Se zăresc insulele Sandwich.

E adevărat că mai erau cincizeci de leghe, dar cele mai înalte creste ale grupului, cele ale insulei Hawaii, care depășesc patru mii două sute de metri, sunt vizibile pe timp frumos chiar de la această distanță.

Venind dinspre nord-est, comandorul Ethel Simcoë se îndreptă spre insula Oahu. Capitala ei, Honolulu, este, în același timp, și capitala arhipelagului. Această insulă este a treia în grup, ca latitudine. Nuhau, care este un mare parc de vite, și Kauai rămân la nord-vest. Oahu nu este cea mai mare dintre insulele Sandwich, deoarece nu are decât o mie șase sute optzeci de kilometri pătrați, pe când Hawaii are o suprafață de peste șaptesprezece mile. Cât despre celelalte insule, n-au decât trei mii opt sute doisprezece kilometri pătrați, toate la un loc.

Se înțelege că, de la plecare, artiștii parizieni au strâns relațiile cu principalii funcționari de pe Standard Island. Cu toții, guvernatorul, comandorul Simcoë, colonelul Stewart, ca și inginerii-șefi Watson și Somwah, i-au întâmpinat cu multă simpatie. Vizitând adesea Observatorul, artiștilor le place să rămână ore întregi pe platforma turnului. Deci nu e de mirare că, în acea zi, Yvernés și Pinchinat, pasionații trupei, au plecat într-acolo și, către ora zece dimineața, ascensorul i-a urcat „în vârful catargului", cum spune Alteța Sa.

Comandorul Ethel Simcoë veni înaintea lor și, împrumutându-le ocheanul său, îi sfătui să privească spre sud-vest, către un punct pierdut în ceață.

– Este Mauna Loa din Hawaii, spuse el, sau Mauna Kea, doi vulcani superbi care, în 1832 și 1855, au aruncat asupra insulei un fluviu de lavă, acoperind șapte sute de metri pătrați, și ale căror cratere au azvârlit, în 1880, șapte sute de milioane de metri cubi de materie eruptivă!

– Grozav! răspunse Yvernés. Și credeți, comandore, că vom avea norocul să vedem un asemenea spectacol?

– Nu știu, domnule Yvernés, răspunse Ethel Simcoë. Vulcanii nu acționează la comandă...

– O! măcar o singură dată, și cu ceva protecție? adăugă Pinchinat. Dacă aș fi bogat ca domnii Tankerdon și Coverley, mi-aș plăti câte o erupție când aș avea chef...

– Bine, o să mai vorbim despre asta! răspunse comandorul, surâzând. Sunt sigur că ei ar face imposibilul pentru a vă fi pe plac.

Acestea fiind spuse, Pinchinat întrebă care era populația arhipelagului Sandwich. Comandorul îi spuse că, dacă la începutul secolului fusese de două sute de mii de locuitori, acum se redusese la jumătate.

– Ei bine, domnule Simcoë, dar o sută de mii de sălbatici sunt de-ajuns, și dacă au mai și rămas niște canibali curajoși și nu și-au pierdut pofta de mâncare, toți milliardezii de pe Standard Island le-ar ajunge pe-o măsea!

Nu era pentru prima oară când insula trecea pe lângă arhipelagul hawaiian. Cu un an înainte mai fusese pe acolo, apreciind puritatea climei. Într-adevăr, bolnavii din America veneau aici, și era de așteptat ca și doctorii din Europa să-și trimită pacienții să inhaleze aerul Pacificului. Și de ce nu? Acum Honolulu se află la douăzeci și cinci de zile de Paris, și dacă e vorba să-ți umpli plămânii cu un oxigen pe care nu-l respiri în altă parte...

Standard Island pătrunde în arhipelag, în dimineața zilei de 9 iulie. Insula Oahu se conturează la cinci mile spre sud-vest. Deasupra ei, apar, la est, Diamond Head, un bătrân vulcan care domină rada portului, și un alt con, numit de englezi Castronul de Punci. După cum observă comandorul, dacă acest enorm lighean ar fi umplut cu brandy sau cu gin, John Bull nu s-ar sfii să-l golească până la ultima picătură.

Trec între Oahu și Molokai, iar Standard Island plutește asemenea unui vas sub acțiunea cârmei, combinând jocul elicelor de la tribord și de la babord. După ce a depășit capul sud-estic al insulei Oahu, ea se oprește, obligată fiind de deplasarea sa considerabilă, la zece ancabluri de litoral. Așa cum se cuvenea pentru a păstra un spațiu de manevră și pentru a se menține la o distanță suficientă de țărm, nu „ancorează" în adevăratul înțeles al cuvântului, adică nu sunt folosite ancorele, ceea ce ar fi fost imposibil din cauza adâncimii de o sută de metri, și chiar mai mult. Cu ajutorul mașinilor, care manevrează înainte și înapoi în tot timpul popasului, Standard Island rămâne pe loc, la fel de imobilă ca insulele arhipelagului hawaiian.

Cvartetul contemplă înălțimile care se desfășoară în fața ochilor săi. Din larg nu se văd decât masive de arbori, boschete de portocali și magnifice specimene ale florei temperate. La vest, printr-o deschidere strâmtă a recifului, apare un mic lac interior, lacul Perlelor, un fel de câmpie lacustră, străpunsă de vechi cratere.

Aspectul insulei Oahu este destul de vesel, și, de fapt, acești antropofagi, atât de doriți de Pinchinat, nu se pot plânge de scena pe care se desfășoară isprăvile lor. Cu condiția ca ei să nu se lase dominați de instinctele lor de canibali, Alteța Sa nu-și mai dorește nimic...

Dar deodată se auzi un strigăt:

– Dumnezeule, ce văd?

– Ce vezi? întrebă Frascolin.

– Acolo... clopotnițe...

– Da... și turnuri... și palate! răspunde Yvernés.

– Nu se poate ca acolo să-l fi mâncat pe căpitanul Cook!

– Nu ne aflăm pe insulele Sandwich! spuse Sebastién Zorn, ridicând din umeri. Comandorul a greșit drumul...

– Cu siguranță! adăugă Pinchinat.

Nu! comandorul Simcoë nu se rătăcise. Aici era Oahu, iar orașul, care se întindea pe mai mulți kilometri pătrați, era chiar Honolulu.

Hai să recunoaștem: s-au făcut multe schimbări de când marele navigator englez a descoperit acest grup! Misionarii s-au întrecut în devotament și zel. Metodiști, anglicani, catolici au reușit să facă să triumfe civilizația în aceste locuri. Nu numai că limba băștinașilor tinde să lase locul celei

anglo-saxone, dar arhipelagul este populat de americani, chinezi – cei mai mulți angajați de proprietarii de pământ, și din care a luat ființă o rasă de semichinezi, Hapa-Paké – și, în fine, portughezi, grație serviciilor maritime stabilite între insulele Sandwich și Europa. Mai sunt încă și indigeni, și încă destui pentru a-i satisface pe cei patru artiști, deși acești băștinași au fost decimați de lepră, maladie de sorginte chineză. De exemplu, a dispărut tipul mâncătorului de carne umană.

– O, culoare locală, strigă vioara întâi, ce mână te-a răzuit de pe paleta modernă!

Da! Timpul, civilizația, progresul, care este o lege a naturii, au cam șters această culoare. Și trebuie să recunoaștem, nu fără părere de rău, că, atunci când șalupele electrice de pe Standard Island depășesc lungul șir de stânci, Sebastién Zorn și tovarășii săi sunt debarcați.

Între două zăgazuri ce se întâlnesc în unghi ascuțit, se deschide un port, adăpostit de vânturile rele printr-un amfiteatru de munți. Din 1794, stâncile care-l apără de hula din larg s-au înălțat cu un metru. A rămas totuși destulă apă pentru ca vapoarele cu un pescaj de optsprezece, douăzeci de picioare să poată fi amarate la cheiuri.

– Ce dezamăgire!... ce dezamăgire! șușoti Pinchinat. Ce păcat să-ți pierzi atâtea iluzii într-o călătorie...

– Mai bine stai la tine acasă! ripostă violoncelistul, ridicând din umeri.

– Nu! strigă Yvernés, la fel de entuziasmat. Ce spectacol s-ar putea compara cu cel al insulei de oțel, venind în vizită la arhipelagurile Oceaniei?

Cu toate acestea, dacă starea morală a insulelor Sandwich s-a modificat în mod regretabil, spre nemulțumirea artiștilor noștri, nu același lucru s-a întâmplat cu climatul. El este unul dintre cele mai sănătoase de pe aceste meleaguri ale Oceanului Pacific, cu toate că grupul este situat într-o zonă cunoscută sub numele de Marea Căldurilor. Este adevărat că mercurul termometrelor se menține la un grad ridicat când nu bat alizeele din nord-est, iar contraalizeele din sud dau naștere unor furtuni violente, numite aici „kouas", dar temperatura medie a Honolulului nu depășește douăzeci și unu de grade. N-ar fi drept deci să te plângi de ea aici, la limita zonei toride. De aceea, locuitorii sunt foarte mulțumiți, și, așa cum am mai spus, bolnavii americani abundă în arhipelag.

Oricum, pe măsură ce cvartetul pătrunde tot mai adânc în secretele acestui arhipelag, iluziile sale se spulberă... asemenea frunzelor la sfârșitul toamnei. El pretinde că a fost păcălit, când, de fapt, este singurul vinovat, căci s-a lăsat atras în această farsă.

– Calistus Munbar ne-a mai jucat o festă! spuse Pinchinat, amintind că supraintendentul le spusese că insulele Sandwich erau ultimul bastion al sălbăticiei în Pacific.

La aceste reproșuri amare, Calistus Munbar răspunde, clipind din ochiul drept:

– Ce vreți, prieteni? Totul s-a schimbat atât de mult de la ultima mea călătorie, încât nici eu nu mai recunosc nimic!

– Farsorule! replică Pinchinat, bătându-l pe burtă.

Ceea ce era sigur era faptul că se produseseră schimbări cu o rapiditate extraordinară. Pe vremuri, insulele Sandwich aveau o monarhie constituțională, fondată în 1837, cu două Camere, cea a nobililor și cea a deputaților. Din prima făceau parte numai proprietarii de pământ, din cea de-a doua toți cetățenii care știau să scrie și să citească, nobilii erau aleși pentru șase ani, deputații pentru doi ani. Fiecare Cameră era compusă din douăzeci și patru de membri care deliberau în comun în fața ministerului regal, alcătuit din patru consilieri ai regelui.

– Deci, spuse Yvernés, exista un rege, un rege constituțional, în locul unei maimuțe cu pene, iar străinii veneau să-i prezinte omagiile!

– Sunt sigur, afirmă Pinchinat, că Maiestatea Sa nu avea nici măcar inele în nas... și că-și făcea dinți falși la acei minunați dentiști din Lumea Nouă!

– Of! civilizație... civilizație! repetă prima vioară. Pe vremea când își mâncau prizonierii de război nu aveau nevoie de dantură falsă!

Să le fie iertat acestor visători felul în care priveau lucrurile! Da! existase un rege la Honolulu sau, în orice caz, o regină, Lilinokalani, astăzi detronată, care luptase pentru drepturile fiului său, prințul Adey, împotriva unei anumite prințese Kaiulani, pentru tronul din Hawaii. Pe scurt, pentru mult timp, arhipelagul a trecut printr-o perioadă revoluționară, asemenea statelor Americii sau ale celor din Europa, cu care se aseamănă și din acest punct de vedere. Putea oare duce aceasta la intervenția eficientă a armatei

hawaiiene sau putea deschide era funestă a *pronunciamentelor*[1]? Nu, fără îndoială, din moment ce sus-numita armată se compune numai din două sute cincizeci de înrolați și din două sute cincizeci de voluntari. Nu poți răsturna un regim cu cinci sute de persoane – cel puțin, nu pe meleagurile Pacificului.

Dar acolo erau și englezii care vegheau. Se pare că prințesa Kaiulani se bucura de simpatia Angliei. Pe de altă parte, guvernul japonez era gata să preia protectoratul insulelor și avea partizani printre culii care erau folosiți în număr mare pe plantații...

Ei bine! veți spune, și americanii? Aceasta fu și întrebarea pe care Frascolin i-o puse lui Calistus Munbar în legătură cu o intervenție foarte previzibilă.

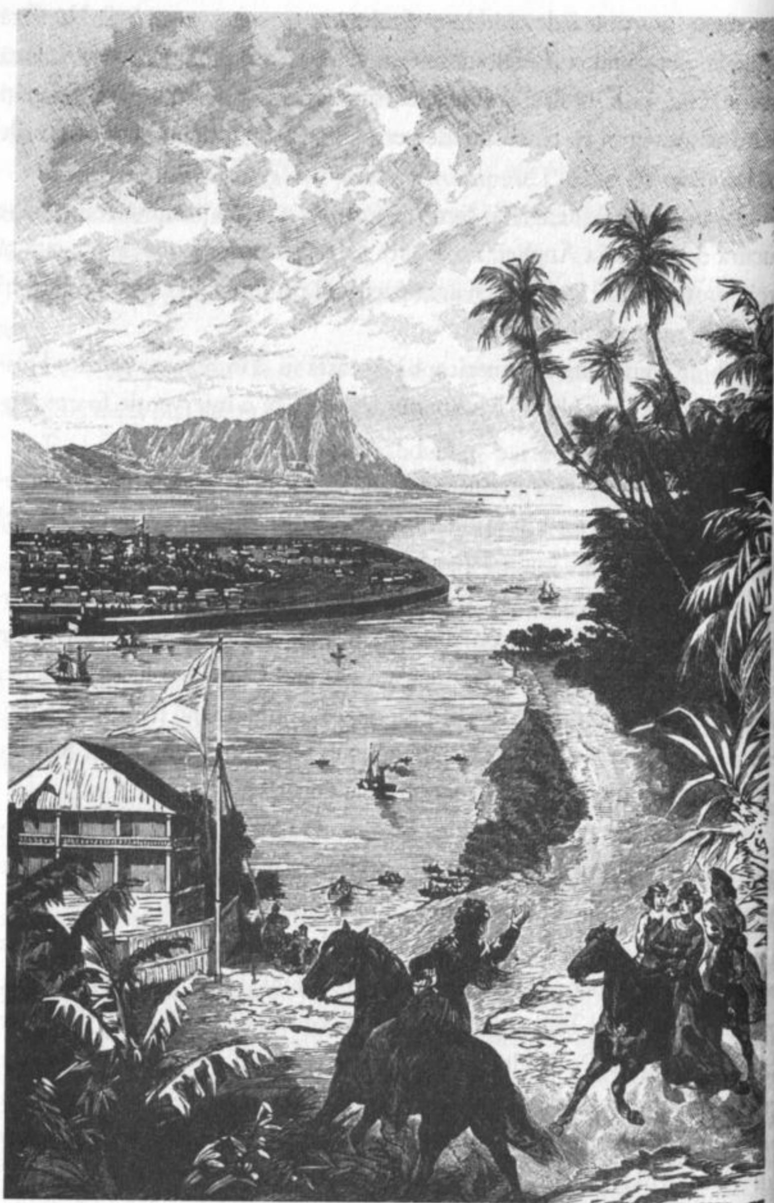
– Americanii? zise supraintendentul. Ei nu țin deloc la acest protectorat. Cu condiția să aibă în insulele Sandwich o stațiune maritimă rezervată pacheboturilor de pe liniile Pacificului, ei se declară satisfăcuți.

Și cu toate astea, în 1875, regele Kamehameha, care-l vizitase pe președintele Grant, la Washington, pusese arhipelagul sub egida Statelor Unite. Dar, șaptesprezece ani mai târziu, când domnul Cleveland luase hotărârea să o repună în drepturi pe regina Lilinokalani, atunci când regimul republican se instaurase pe insulele Sandwich, sub președinția domnului Sanford Dole, au avut loc proteste violente în cele două țări.

Dar nimic nu poate împiedica ceea ce stă scris în cartea destinului popoarelor, fie ele de origine veche sau modernă, iar arhipelagul hawaiian este republică din 4 iulie 1894, sub președinția domnului Dole.

Standard Island va rămâne aici zece zile. Un mare număr de locuitori profită de acest lucru pentru a explora Honolulu și împrejurimile sale. Familiile Coverley și Tankerdon, principalii notabili din Milliard City, debarcă zilnic în port. Pe de altă parte, cu toate că este a doua apariție a insulei cu elice pe meleagurile hawaiiene, admirația băștinașilor este fără margini, și ei vin în număr mare să viziteze această minunăție. Este adevărat, poliția lui Cyrus Bikerstaff se asigură că vizitatorii pleacă la ora regulamentară. Grație acestor măsuri de securitate, ar fi greu pentru un intrus să rămână

[1] Act prin care armata preia în mod ilegal puterea (limba spaniolă).

Cvartetul face câteva plimbări foarte interesante.

pe *Bijuteria Pacificului*, fără o autorizație, care nu se capătă deloc ușor. În sfârșit, raporturile sunt bune, dar fără a se stabili relații oficiale.

Cvartetul face câteva plimbări foarte interesante. Indigenii sunt pe placul parizienilor noștri. Au trăsături accentuate, tenul brun, fizionomia blândă și, în același timp, plină de mândrie. Și, deși hawaiienii sunt republicani, este posibil ca ei să regrete timpurile de odinioară, când se bucurau de sălbatica lor independență.

„Aerul țării noastre este liber“, spune unul dintre proverbele lor, dar ei nu mai sunt.

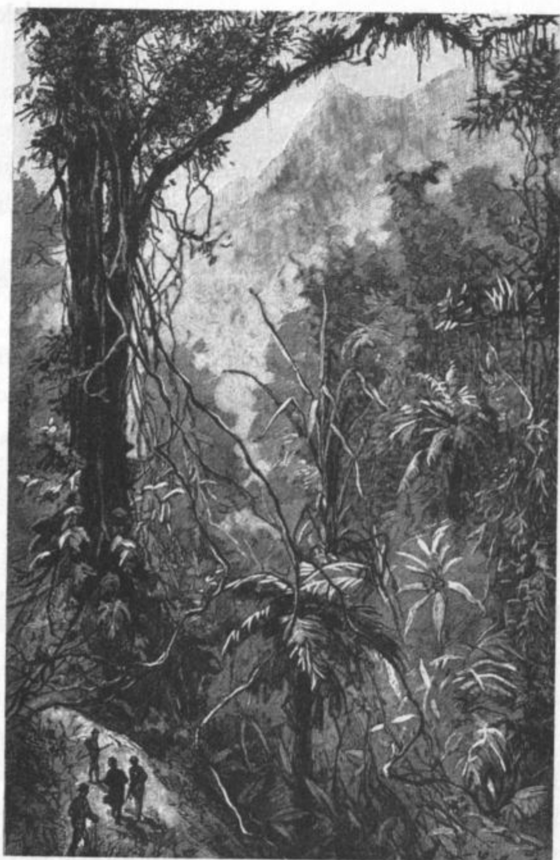
Într-adevăr, după cucerirea arhipelagului de către Kamehameha, după monarhia reprezentativă, stabilită în 1837, fiecare insulă era administrată de către un guvernator. La ora actuală, sub regimul republican, ele sunt împărțite în arondismente și subarondismente.

– Deci, spuse Pinchinat, nu mai lipsesc decât prefecții, subprefecții și consilierii prefecturii, cu Constituția anului VIII!

– Vreau să plec! declară Sebastién Zorn.

Ar fi fost păcat s-o facă, fără să fi admirat principalele așezări din Oahu. Ele sunt superbe, deși flora nu este prea bogată. În zona litoralului abundă cocotierii și alți palmieri, arborii-de-pâine, „aleurites trilobas“, care dau ulei, ricinii, daturas, indigotierii. În văile scăldate de apele de munte și tapetate cu o iarbă numită *menervia*, cresc arbuști care devin arborescenți, chenopiodium, halapepe, un fel de sparanghel gigantic. Zona păduroasă, prelungită până la altitudinea de două mii de metri, este acoperită de esențe lemnoase, mirtacei înalți, rumecși colosali, liane care se încolăcesc ca niște șerpi. Cât despre recoltele care furnizează elementele necesare comerțului și exportului, amintim orezul, nucile-de-cocos, trestia-de-zahăr. Transportate de la o insulă la alta, produsele se strâng la Honolulu, de unde sunt expediate în America.

Fauna este foarte puțin variată. S-ar părea că speciile animale nu tind deloc să se modifice. Ca animale domestice, numai porci, găini, capre; animale sălbatice deloc, dacă nu punem la socoteală câteva perechi de mistreți; țânțari, de care nu scapi ușor; numeroși scorpioni și diverse șopârle inofensive; păsări care nu cântă niciodată, printre care pasărea „drepanis pacifica“, cu penajul negru, ornamentat cu acele pene galbene din care era făcută

Liane care se încolăcesc ca niște șerpi...

faimoasa mantie a regelui Kamehameha, la care au lucrat nouă generații de indigeni.

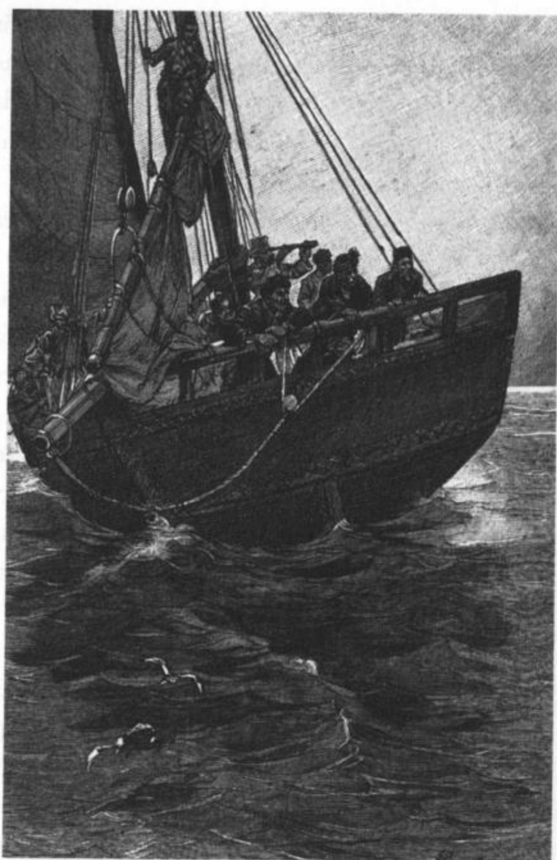
În acest arhipelag, opera omului – și ea demnă de luat în seamă – constă în introducerea unei civilizații asemănătoare celei din Statele Unite, cu societățile sale savante, școlile de învățământ obligatoriu, premiate la Expoziția din 1878, bogatele sale biblioteci, jurnalele publicate în limba engleză și kanakă. Parizienii noștri nu par mirați, știind că notabilii arhipelagului sunt, în marea lor majoritate, americani, a căror limbă are aceeași largă circulație ca și moneda lor.

Se înțelege că, de la sosirea insulei cu elice, ambarcațiile din port, încărcate cu armatori, vin adesea să-i dea târcoale. Timpul e minunat, marea liniștită, și nimic nu-i mai plăcut decât o excursie de douăzeci de kilometri la distanța de o ancablură de pe acest litoral de oțel, pe care agenții de vamă îl supraveghează cu mare atenție.

Printre acești excursioniști se remarcă un mic vas care, în fiecare zi, navighează stăruitor în apele insulei cu elice. Este un fel de cuter malaiez cu două catarge, cu pupa de formă pătrată, pe care se află zece oameni, sub ordinele unui căpitan cu figură energică. Guvernatorul nu-și face griji, cu toate că această stăruință ar fi putut părea suspectă. Echipajul cuterului nu încetează să cerceteze insula pe întregul său perimetru, hoinărind de la un port la altul, examinând cu atenție litoralul. La urma urmei, admițând că ar fi avut intenții răuvoitoare, ce-ar putea face acest echipaj împotriva unei populații de zece mii de locuitori? Iată de ce nimeni nu ia în seamă cuterul, fie că e prezent în timpul zilei, fie că-și petrece nopțile pe mare. Administrația maritimă din Honolulu nu este interpelată în acest sens.

Cvartetul își ia la revedere de la insula Oahu, în dimineața zilei de 10 iulie. Standard Island pornește la drum în zori, supunându-se îndemnului puternicelor sale propulsoare. După ce întoarce pe loc, ia direcția sud-vest, astfel încât să poată vizita celelalte insule hawaiiene. Este deci nevoită să taie pieziș curentul ecuatorial care merge dinspre est spre vest, în sens opus celui care mărginește arhipelagul la nord.

Pentru plăcerea acelora dintre locuitorii săi care privesc de la babord, Standard Island pătrunde cu îndrăzneală între insulele Molokai și Kauai. Deasupra acesteia din urmă, una dintre cele mai mici ale grupului, se înalță un vulcan de o mie opt sute de metri, Nirhau, care aruncă vapori funinginoși. La picioarele lui se rotunjesc maluri de formație coraligenă, dominate de un șir de dune, ale căror ecouri au o sonoritate metalică atunci când sunt puternic lovite de valuri. A sosit noaptea, aparatul se află încă în acest canal strâmt, dar nu are de ce să se teamă, atât timp cât este condus de mâna comandorului Simcoë. La ceasul la care soarele apune după înălțimile insulei Lanai, oamenii de veghe n-ar fi putut zări cuterul, care, părăsind portul în urma insulei cu elice, căuta să se mențină în vecinătatea ei. De altfel, o

Oamenii de veghe n-ar fi putut zări cuterul, care, părăsind portul în urma insulei cu elice, căuta să se mențină în vecinătatea ei.

spunem din nou, de ce ar fi cineva preocupat de prezența acestei ambarcațiuni malaieze?

A doua zi, la răsăritul soarelui, cuterul nu mai era decât un punct alb la orizont.

În timpul zilei, se navighează între Kaeuhani și Maui. Grație întinderii sale, aceasta din urmă, cu capitala Lahaina, port rezervat balenierelor, ocupă al doilea loc în arhipelagul Sandwich. Haleahala, Casa Soarelui, își înalță acolo vârful de trei mii de metri către astrul radios.

În următoarele două zile, Standard Island plutește de-a lungul marii insule Hawaii, ai cărei munți, așa cum am mai spus, sunt cei mai înalți din arhipelag. În golful Kealakekua, căpitanul Cook, primit la început ca un zeu de către indigeni, a fost masacrat, în 1779, la un an după ce descoperise acest arhipelag căruia îi dăduse numele Sandwich, în onoarea celebrului ministru al Marii Britanii. Hilo, capitala insulei, situată pe coasta orientală, nu se arată, dar se zărește Kailu, pe coasta occidentală. Insula are cincizeci și șapte de kilometri de cale ferată care servește mai cu seamă pentru transportul mărfurilor, iar cvartetul poate zări panașul alb al locomotivelor sale...

– Asta mai lipsea! exclamă Yvernés.

A doua zi, *Bijuteria Pacificului* părăsea aceste ținuturi, în timp ce cuterul malaiez trecea de punctul extrem al insulei Hawaii, dominat de Mauna Loa, Muntele cel Mare, a cărui creastă de patru mii de metri se pierde printre nori.

– Furați, spuse atunci Pinchinat, suntem furați!

– Ai dreptate, răspunse Yvernés, trebuia să fi venit cu o sută de ani în urmă. Dar atunci n-am fi navigat pe această minunată insulă cu elice!

– N-are importanță! Să găsești indigeni cu vestoane și cu gulere tari, în locul sălbaticilor cu pene pe care nu-i pomenise șmecherul de Calistus, bătu-l-ar Dumnezeu! Regret vremurile căpitanului Cook!

– Și dacă acei canibali ar fi mâncat-o pe Alteța Voastră? remarcă Frascolin.

– Ei bine! m-ar fi consolat gândul că... o dată în viață... am fost iubit pentru mine însumi!

X

TRECEREA ECUATORULUI

De la 23 iunie, Soarele dă înapoi, către emisfera meridională. Trebuie părăsite deci zonele în care vremea rea își va exercita în curând ravagiile. În cursa lui aparentă, astrul zilei se îndrepta înspre linia echinocțială. Urmărindu-l, vei găsi dincolo o climă plăcută, în care, cu toată denumirea lor de octombrie, noiembrie, decembrie, ianuarie, februarie, aceste luni sunt totuși cele ale sezonului cald. Distanța dintre arhipelagul hawaiian și insulele Marchize este de aproape trei mii de kilometri. Grăbindu-se să o străbată, Standard Island pornește cu viteza maximă.

Polinezia propriu-zisă este cuprinsă în această spațioasă porțiune de mare, limitată la nord de Ecuator și la sud de Tropicul Capricornului. Acolo, pe cinci milioane de kilometri pătrați, se află unsprezece grupuri compuse din două sute douăzeci de insule, adică o suprafață de zece mii de kilometri, pe care se găsesc mii de insulițe.

Sunt vârfurile munților submarini, al căror lanț se prelungește de la nord-vest spre sud-est, până la Marchize și la insula Pitcairn, cu ramificații aproape paralele.

Dacă ne-am închipui acest vast bazin golit deodată, dacă diavolul șchiop, eliberat de Cleophas, ar face să dispară această masă lichidă, așa cum făcea cu acoperișurile din Madrid, o priveliște neasemuită s-ar desfășura în fața ochilor noștri. Ce Elveție, ce Norvegie, ce Tibet ar putea-o egala în măreție? Unii dintre munții submarini, în cea mai mare parte vulcanici, sunt

de origine madreporică, formați dintr-o substanță calcaroasă sau cornoasă, secretată în pături concentrice de polipi – animale radiate, cu o organizare extrem de simplă și dăruite cu o imensă forță de construire. Cele mai tinere dintre aceste insule nu au o mantie vegetală decât pe piscuri; celelalte, acoperite cu vegetație din cap până în picioare, sunt cele mai vechi, chiar dacă originea lor este coraloidă.

Există deci o întreagă regiune muntoasă ascunsă sub apele Pacificului. Standard Island se plimbă printre aceste vârfuri ca un aerostat printre piscurile Alpilor sau ale Himalayei. Numai că elementul care o susține este apa, și nu aerul.

Așa cum există mari mișcări ale undelor atmosferice în spațiu, la suprafața oceanului se produc deplasări lichide. Curentul cel mare merge de la est la vest; în straturile inferioare se propagă doi contracurenți din iunie până în octombrie, când Soarele se îndreaptă către Tropicul Cancerului. Pe deasupra, în împrejurimile insulei Tahiti, se observă patru feluri de flux, care nu ating punctul culminant la aceeași oră și care neutralizează mareea, făcând-o aproape imperceptibilă. Cât despre clima de care se bucură aceste diverse arhipelaguri, ea se deosebește în mod esențial de la unul la altul. Insulele muntoase opresc norii, care își revarsă ploile asupra lor; insulele joase sunt mai uscate, pentru că vaporii sunt goniți de brize atotputernice.

Ar fi fost cel puțin straniu ca biblioteca de la cazinou să nu posede hărți privind Pacificul. Există aici o colecție completă, iar Frascolin, cel mai serios din trupă, le consulta adesea. Yvernés preferă să aștepte surprizele pe care i le rezervă traversarea, aflându-se în admirația acestei insule artificiale și nețintând să-și încarce mintea cu noțiuni geografice. Pinchinat nu se gândește decât să privească lucrurile în aspectul lor plăcut sau fantezist.

În ceea ce-l privește pe Sebastién Zorn, lui puțin îi pasă de itinerar, din moment ce merge într-un loc în care nu avea nici cea mai mică intenție să ajungă.

Frascolin este deci singurul care studiază Polinezia, cu principalele grupuri care o compun, insulele Basse, Marchize, Pomotu, insulele Societății, insulele Cook, Tonga, Samoa, Australe, Wallis, Fanning, fără să mai vorbim de insulele izolate, Nine, Tokelau, Phoenix, Manahiki, Insula Paștelui, Sala y Gomez etc. Știe și că, în cele mai multe dintre aceste arhipelaguri, chiar și

în cele supuse unor protectorate, puterea se află în mâinile unor șefi a căror influență nu este discutată niciodată, iar clasele sărace sunt pe de-a-ntregul supuse celor bogate. În afară de asta, el știe că indigenii practică religiile brahmană, mahomedană, protestantă, catolică, aceasta din urmă fiind preponderentă în insulele dependente de Franța, datorită pompei cultului ei. El știe chiar și că limba indigenă, al cărei alfabet nu e deloc complicat, compunându-se din treisprezece până la șaptesprezece caractere, e foarte amestecată cu limba engleză și va fi absorbită de ea. Mai știe, în sfârșit, că populația polineziană tinde să descrească, ceea ce este regretabil, căci tipul kanak (acest cuvânt înseamnă om), mai alb sub Ecuator decât în grupele îndepărtate de linia echinocțială, e minunat, și Polinezia va pierde prin amestecul lui cu rase străine! Da! El știe aceasta și multe alte lucruri, pe care le află din convorbirile cu comandorul Ethel Simcoë, iar la întrebările camarazilor săi răspunde fără să se încurce. Iată de ce Pinchinat îi spune numai „Larousse-ul zonelor tropicale".

Acestea sunt principalele grupe între care Standard Island își va plimba opulenta sa populație. Ea merită, pe bună dreptate, numele de insulă fericită, pentru că tot ceea ce poate asigura fericirea materială și, într-un anumit fel, fericirea morală este reglementat. De ce trebuie ca această stare de lucruri să fie tulburată de rivalități, de gelozii, de neînțelegeri, din cauza problemelor de influență și preponderență care despart Milliard City în două tabere, după cele două sectoare – tabăra Tankerdon și tabăra Coverley? În orice caz, pentru niște artiști lupta promite să fie interesantă.

Jem Tankerdon este yankeu din cap până-n picioare, cu o individualitate pronunțată și supărătoare, cu fața mare, bărbuța roșcată, părul tuns scurt, ochii vii, cu toate că are șaizeci de ani, irisul aproape galben, ca acela al ochilor de câine, pupila scânteietoare. Este înalt, cu torsul puternic și membrele viguroase. Are în el ceva din vânătorul care pune capcane în prerii, cu toate că nu a avut de-a face cu alte capcane decât cele prin care precipita milioane de porci în abatoarele sale din Chicago. Un om violent, pe care situația lui ar fi trebuit să-l cizeleze, dar căruia îi lipsesc cei șapte ani de acasă. Îi place să se laude cu averea sa și, cum se spune, îi „zornăie buzunarele". Mai mult chiar, se pare că nu le găsește destul de pline, pentru că, împreună cu alți câțiva din sectorul său, se gândește să reia afacerile.

Doamna Tankerdon este o americancă oarecare, o femeie destul de simplă, foarte supusă soțului ei, mamă excelentă, blândă cu copiii ei, predestinată să crească numeroase progenituri și nedându-se în lături să-și îndeplinească îndatoririle. Când trebuie să împărți două miliarde între moștenitori direcți, poți foarte bine să ai o duzină – și ea îi are, toți bine făcuți.

Din această familie numeroasă, atenția cvartetului e atrasă doar de fiul cel mare, destinat să joace un oarecare rol în această povestire.

Walter Tankerdon, un tânăr foarte elegant, de o inteligență medie, cu chip și maniere simpatice, seamănă mai mult cu doamna Tankerdon decât cu capul familiei. Era destul de instruit, străbătuse deja America și Europa și mai călătorea câteodată, dar revenea întotdeauna, chemat de obișnuință și de gustul pentru existența atrăgătoare de pe Standard Island; se pricepea la sport și se afla în fruntea tinerilor milliardezi în concursurile de tenis, polo, golf sau crichet. Nu se împăuna cu averea pe care urma s-o aibă într-o bună zi și avea un suflet bun. Este adevărat că, neexistând săraci pe insulă, nu prea avea ocazia să-și arate milostenia. Pe scurt, ar fi fost de dorit ca frații și surorile sale să-i semene. Dacă aceștia și acestea nu aveau încă vârsta la care să se căsătorească, el, care se apropia de treizeci de ani, trebuia să se gândească la însurătoare. Se gândea el oare?... Vom vedea.

Există un contrast frapant între familia Tankerdon, cea mai importantă din secțiunea babordeză, și familia Coverley, cea mai considerabilă din secțiunea tribordeză. Nat Coverley era o persoană mai fină decât rivalul său. Se vedea originea franceză a strămoșilor săi. Averea sa nu-și avea sursa în măruntaiele pământului, sub formă de pungi de petrol, și nici în măruntaiele fumegânde ale rasei porcine. Nu! Devenise ceea ce era prin afaceri industriale, căi ferate și afaceri bancare. El nu se gândește decât să se bucure în pace de bogățiile sale și – lucru pe care nu-l ascunde – s-ar opune oricărei tentative de transformare a *Bijuteriei Pacificului* într-o enormă uzină sau într-o vastă cameră de comerț. Înalt, ordonat, cu un cap frumos, acoperit de părul cărunt, are o barbă șatenă, în care apar câteva fire argintii. Având o fire destul de rece, cu maniere distinse, el se numără printre primii oameni de vază din Milliard City care păstrează tradițiile înaltei societăți din sudul Statelor Unite. Este iubitor de artă, se pricepe la pictură și muzică, vorbește cu plăcere limba franceză, foarte răspândită printre tribordezi, este la curent

cu literatura americană și cea europeană, și, când este cazul, adaugă aplauzelor sale strigăte de „bravo", pe când cei din Far West sau din Noua Anglie strigă „ura" și „hip".

Doamna Coverley, cu zece ani mai tânără decât soțul ei, trecuse de patruzeci, fără a se plânge de asta. Este o femeie elegantă, distinsă, aparținând acelor familii pe jumătate creole din Louisiana de altădată, bună muziciană, bună pianistă, și nu trebuie să credeți că vreun Reyer al secolului al XX-lea a alungat pianul din Milliard City. În palatul de pe Bulevardul Cincisprezece, cvartetul a avut de câteva ori ocazia să cânte împreună cu ea și nu poate decât s-o felicite pentru realul ei talent.

Cerul n-a binecuvântat familia Coverley, așa cum a făcut-o cu Tankerdonii. Doar trei fiice sunt moștenitoarele unei averi imense, cu care Coverley nu se laudă, asemenea rivalului său. Fetele sunt foarte drăguțe, și se vor găsi destui pretendenți în cercurile nobile sau financiare ale celor două lumi pentru a le cere mâna la momentul potrivit.

De altfel, în America, aceste dote uluitoare nu sunt rare. Nu s-a vorbit acum câțiva ani despre mica domnișoară Terry, care era curtată de la vârsta de doi ani pentru cele șapte sute cincizeci de milioane ale sale? Să sperăm că această copilă s-a măritat după placul ei și că avantajului de a fi una dintre cele mai bogate femei din Statele Unite i l-a adăugat și pe acela de a fi una dintre cele mai fericite.

Fiica cea mare a domnului și doamnei Coverley, Diana, sau Dy, cum îi spun prietenii, are abia douăzeci de ani. Este o persoană foarte drăguță, în care se îmbină calitățile fizice și morale ale părinților săi. Ochi frumoși, albaștri, un păr magnific, între șaten și blond, o piele proaspătă ca petalele trandafirului de-abia înflorit, o talie elegantă și grațioasă – toate acestea explică de ce tinerii din Milliard City nu vor lăsa străinilor grija de a cuceri această „comoară fără preț", pentru a întrebuința termeni de o rigurozitate matematică. Se poate crede chiar că domnul Coverley nu va vedea în deosebirea de religie o piedică în calea unei uniuni care i s-ar părea că poate asigura fericirea fiicei sale.

De fapt, e păcat că probleme de rivalitate socială despart cele două familii importante din Standard Island. Dar aici avem de a face cu o combinație la care nu trebuie să ne gândim... Mai bine tai Standard Island în două și

duci babordezii într-o parte și tribordezii în alta, decât să semnezi vreodată un asemenea contract de căsătorie!

- Doar dacă în toată povestea asta nu se amestecă și dragostea! spune câteodată supraintendentul, făcând cu ochiul pe sub binoclul lui de aur.

Dar se pare că Walter Tinkerdon nu este atras de Dy Coverley, și nici invers - sau, dacă lucrurile stau altfel, amândoi ascund bine acest lucru, păcălindu-i pe curioșii lumii selecte din Milliard City.

Insula cu elice își continuă coborârea spre Ecuator, urmând cu aproximație meridianul o sută șaizeci. În fața ei, se desfășoară spații largi, lipsite de insule și insulițe, ale căror adâncimi măsoară până la două leghe. În ziua de 25 iulie, trece deasupra depresiunii Belknap, un abis de șase mii de metri, din care sonda a adus la suprafață scoici ciudate sau zoofite, alcătuite astfel, încât să suporte presiunea unor asemenea mase de apă, presiune evaluată la șase sute de atmosfere.

După cinci zile, Standard Island traversează un grup de insule aparținând Marii Britanii, cu toate că li se spune uneori „Insulele americane". Lăsând în urmă, la tribord, Palmyra și Suncarung, se apropie la cinci mile de Fanning, unul dintre numeroasele zăcăminte de guano de prin aceste locuri și cel mai important din arhipelag. În rest, sunt doar niște vârfuri ieșite la suprafață, mai mult sterpe decât înverzite, din care Regatul Unit n-a prea profitat până acum. Dar el are pus un picior aici, și se știe că piciorul Angliei lasă urme de neșters.

În fiecare zi, în timp ce colegii lui merg prin parc sau pe câmpia înconjurătoare, Frascolin, foarte interesat de amănuntele acestei ciudate navigări, se duce la bateria Pintenului. Se întâlnește adesea cu comandorul. Ethel Simcoë îl informează cu bunăvoință asupra fenomenelor speciale ale acestor mări, și, când ele prezintă un oarecare interes, vioara a doua se grăbește să le comunice tovarășilor săi.

De exemplu, ei nu și-au putut ascunde admirația față de un spectacol pe care natura li-l oferă gratuit, în noaptea de 30 spre 31 iulie.

Un imens banc de meduze, acoperind o suprafață de mai multe mile pătrate, este semnalat la căderea nopții. Populației nu-i mai fusese dat să întâlnească asemenea mase de meduze, cărora unii naturaliști le-au dat numele de oceanii. Aceste animale, cu o viață foarte rudimentară, se aseamănă

Frascolin, foarte interesat de amănuntele acestei ciudate navigări, se duce la bateria Pintenului.

cu reprezentanții regnului vegetal, prin conformația lor emisferică. Peștii, oricât ar fi de lacomi, le consideră mai mult ca pe niște flori, căci niciunul, după cât se pare, nu vrea să le folosească drept hrană. Oceaniile specifice zonei toride a Pacificului nu se arată decât sub forma unor umbrele multicolore, străvezii și mărginite de tentacule. Ele nu măsoară mai mult de doi, trei centimetri. Vă închipuiți câte miliarde s-au strâns la un loc ca să formeze bancuri de o asemenea întindere!

Auzind despre imensul lor număr, Pinchinat spuse:

– Numărul acesta nu-i poate surprinde pe uimitorii notabili de pe Standard Island, pentru care miliardul este monedă curentă!

La lăsarea nopții, o parte a populației se îndreaptă spre extremitatea provei, adică spre terasele care domină bateria Pintenului. Carele electrice sunt încărcate de curioși. Mașini elegante i-au adus pe notabilii orașului. Familiile Coverley și Tankerdon se țin la distanță... Domnul Jem nu-l salută pe domnul Nat, care, la rândul lui, nu-l salută pe domnul Jem. Toți membrii celor două familii sunt prezenți. Yvernés și Pinchinat au plăcerea de a discuta cu doamna Coverley și cu fiica sa, care-i întâmpină întotdeauna cu plăcere. Se prea poate ca Walter Tankerdon să fie dezamăgit că nu poate lua parte la discuție, și poate chiar domnișoara Dy ar fi acceptat cu plăcere să discute cu tânărul. Dumnezeule! ce scandal și ce aluzii mai mult sau mai puțin indiscrete ar fi apărut în articolele mondene din *Starboard Chronicle* sau din *New Herald*!

Când întunericul se lăsă pe deplin, atât cât poate fi el în nopțile tropicale presărate de stele, Pacificul pare luminat până în adâncuri. Imensa întindere de apă e pătrunsă de pâlpâiri fosforescente, iluminată de reflexe trandafirii sau albastre, asemănătoare nu cu o linie desenată pe creasta valurilor, ci cu emanațiile pe care le-ar produce nenumărate mulțimi de licurici. Această fosforescență devine atât de intensă, încât poți citi, ca la licărirea unei îndepărtate aurore boreale. S-ar spune că Pacificul, după ce a topit în apa lui razele soarelui, le înapoiază acum în efluvii luminoase.

Curând, Standard Island taie cu prova sa masa meduzelor, care se împarte în două ramuri, și lunecă de-a lungul litoralului metalic. În câteva ceasuri, insula e înconjurată de centura unduioasă a noctilucelor, a căror sursă luminoasă a rămas la fel de puternică. Fenomenul durează până la nașterea aurorei și piere odată cu primele ei luciri.

După șase zile, *Bijuteria Pacificului* atinge Ecuatorul – marele cerc imaginar al sferoidului nostru, care, reprezentat materialmente, ar tăia orizontul în două părți egale. Din acest loc pot fi văzuți, în același timp, amândoi polii bolții cerești – unul la nord, aprins de sclipirile Stelei Polare, altul la sud, decorat, ca pieptul unui soldat, cu Crucea Sudului. Trebuie să adăugăm că, din diferitele puncte ale acestei axe ecuatoriale, stelele par să descrie în fiecare zi cercuri perpendiculare pe planul orizontului. Dacă vreți să vă

bucurați de nopți și de zile perfect egale, e bine să vă instalați *penații*[1] pe aceste meleaguri, în regiunea insulelor sau continentelor traversate de Ecuator.

De când a plecat de pe arhipelagul hawaiian, Standard Island a străbătut o distanță de aproape șase sute de kilometri. Este pentru a doua oară de la crearea sa că trece dintr-o emisferă într-alta, traversând linia echinocțială întâi coborând spre sud, apoi urcând spre nord. Acest eveniment constituie o sărbătoare pentru populația milliardeză. Se vor organiza jocuri publice în parc, ceremonii religioase la templu și la catedrală, curse de mașini electrice în jurul insulei. Pe platforma Observatorului va avea loc un minunat foc de artificii, ale cărui fuzee, rachete șerpuitoare, bombe cu culori schimbătoare vor rivaliza cu splendorile înstelate ale cerului.

Ați ghicit desigur că este vorba despre o imitație a scenelor fanteziste, obișnuite pe navele care ating Ecuatorul, ceva asemănător cu Botezul Ecuatorului. De fapt, această zi este aleasă întotdeauna pentru a fi botezați copiii născuți de la plecarea din golful Madelaine. Aceeași ceremonie se săvârșește și pentru străinii care n-au mai pătruns până acum în emisfera australă.

– Va fi rândul nostru, le spuse Frascolin camarazilor săi, și vom fi botezați!

– Ei, asta mai lipsea! replică Sebastién Zorn, protestând indignat.

– Da, bătrâne scârțâitor! răspunse Pinchinat. Ne vor turna găleți cu apă sfințită pe cap, ne vor așeza pe scânduri care or să ne dea peste cap, ne vor azvârli în camera cu surprize, și tropicul nu va întârzia să se prezinte, urmat de cortegiul său de bufoni, ca să ne mânjească mutrele cu negreală!

– Să creadă ei că mă voi supune farselor acestei mascarade! răspunse Sebastién Zorn.

– Vei fi nevoit s-o faci, spuse Yvernés. Fiecare țară are obiceiurile ei, și oaspeții trebuie să se supună...

– Nu și atunci când sunt reținuți împotriva voinței lor! strigă neînduplecatul șef al cvartetului concertant.

[1] Zeitățile casei la romani și la etrusci.

În privința carnavalului, cu care se amuză unele echipaje când traversează Ecuatorul, putea să fie liniștit! Nu avea a se teme de sosirea acestui cumsecade tropic! El și camarazii nu vor fi stropiți cu apă de mare, ci cu șampanie de cea mai bună calitate. Nici nu vor fi păcăliți, arătându-li-se linia Ecuatorului, desenată în prealabil pe obiectivul unei lunete. Asta poate fi pe placul unor marinari petrecăreți, dar nu al persoanelor serioase de pe Standard Island.

Serbarea are loc în după-amiaza zilei de 5 august. Cu excepția vameșilor, care nu-și pot părăsi postul, funcționarii au primit concediu. Orice activitate încetează în oraș și în porturi. Elicele nu mai funcționează. Cât despre acumulatori, ei au un voltaj care ajunge cu prisosință pentru iluminat și pentru comunicațiile electrice. De altfel, Standard Island nu stă pe loc. Ea este condusă de un curent ușor către linia care împarte cele două emisfere ale globului, în biserici se înalță rugăciuni, cântece, atât la templu, cât și la biserica Saint Mary, și se aud sunete de orgă. În parc este o veselia generală și sunt executate exerciții sportive cu o remarcabilă însuflețire. Participă toate straturile sociale. Cei mai bogați gentlemeni, în frunte cu Walter Tankerdon, fac minuni în partidele de golf și tenis. Când Soarele va cădea perpendicular la orizont, nelăsând în urmă decât un scurt amurg, rachetele multicolore ale focurilor de artificii își vor lua zborul prin spațiu, și o noapte fără Lună va fi tocmai potrivită desfășurării acestor minunății.

În marea sală a cazinoului, membrii cvartetului sunt botezați chiar de mâna lui Cyrus Bikerstaff. Guvernatorul le oferă cupele spumegânde, și șampania curge în valuri. Artiștii degustă pe îndelete din șampania Clignot și Roederer. Sebastién Zorn ar fi răuvoitor dacă s-ar plânge de un botez care nu-i va aminti nimic de apa sărată, picurată pe buzele lui, la câteva zile de la naștere.

Parizienii răspund acestor dovezi de simpatie prin interpretarea celor mai frumoase opere din repertoriul lor: Cvartetul nr. 7 în fa major, Op. 59, de Beethoven; Cvartetul nr. 4 în mi bemol major, Op. 10, de Mozart; Cvartetul nr. 4 în re minor, Op. 17, de Haydn; Cvartetul nr. 7, andante, scherzo capriccioso și Fuga Op. 81, de Mendelsohn. Da! Toate aceste minuni ale muzicii concertante, iar audiția este gratuită. Lumea se calcă în picioare la uși, se înăbușă în sală. Piesele muzicale trebuie să fie bisate,

trișate și guvernatorul înmânează executanților o medalie de aur încercuită cu diamante valoroase prin numărul lor de carate, având pe o față emblema orașului Milliard, iar pe cealaltă aceste cuvinte în limba franceză:

Oferită cvartetului concertant
de către Compania, Municipalitatea și populația
de pe Standard Island.

Dacă toate aceste onoruri nu pătrund în adâncul inimii neîmpăcatului violoncelist, asta se datorează faptului că are un caracter mizerabil, așa cum îi spun întruna camarazii lui.

– Să așteptăm sfârșitul! se mulțumește el să răspundă, răsucindu-și barba cu un gest nervos.

La ora zece și treizeci și cinci seara – după calculul făcut de astronomii de pe Standard Island – insula cu elice trebuie să taie linia echinocțială. În acel moment, una dintre piesele bateriei Pintenului va trage o salvă de tun. Un fir leagă bateria de aparatul electric așezat în centrul pieței Observatorului. Ce satisfacție pentru acela dintre notabili căruia îi va reveni onoarea să trimită curentul declanșator al formidabilei detonări.

Două personaje importante aspiră la această onoare. Sunt – după cum e ușor de ghicit – Jem Tankerdon și Nat Coverley. De aici, marea încurcătură a lui Cyrus Bikerstaff. Tratativele purtate anterior de primărie cu cele două secțiuni ale orașului nu au dus la niciun rezultat. La rugămintea guvernatorului, a intervenit și Calistus Munbar. Dar, în ciuda binecunoscutei lui abilități și a resurselor spiritului lui diplomatic, supraintendentul a eșuat. Jem Tankerdon nu vrea să-i cedeze lui Nat Coverley, care refuză să renunțe în fața lui Jem Tankerdon. E de așteptat o dispută.

Ceea ce s-a și întâmplat, cu toată violența, când cei doi șefi s-au întâlnit față în față. Aparatul e la cinci pași de ei. E destul să fie atins cu vârful degetului...

Aflând de acest impas, mulțimea a invadat grădina.

După concert, Sebastièn Zorn, Yvernés, Frascolin, Pinchinat s-au dus și ei în parc, curioși să observe evoluția acestei rivalități. Dată fiind dispoziția

În parc este o veselia generală și sunt executate exerciții sportive...

babordezilor și a tribordezilor, ea prezintă o gravitate excepțională pentru viitor.

Cei doi notabili înaintează, fără a schița măcar vreun semn de salut.

– Cred, domnule, spune Jem Tankerdon, că nu-mi veți refuza onoarea...

– Este tocmai ceea ce aștept de la dumneavoastră, răspunde Nat Coverley.

– Nu voi îngădui să fiu insultat în public.

– Nici eu.

– Vom vedea! strigă Jem Tankerdon, făcând un pas către aparat.

Nat Coverley înaintează și el. Partizanii celor doi notabili încep să se amestece în dispută. Dintr-o parte și din cealaltă încep să se audă cuvinte nu prea plăcute auzului. Este neîndoios că Walter Tankerdon este pregătit să susțină drepturile tatălui său, dar, cu toate astea, când o zărește pe domnișoara Coverley, care stătea puțin retrasă, se simți vizibil stânjenit.

În ceea ce-l privește pe guvernator, deși îl are lângă el pe supraintendent, gata să joace rolul de tampon, e dezamăgit că nu poate aduna într-un singur buchet trandafirul alb de York și pe cel roșu de Lancaster. Și cine știe dacă această nenorocită competiție nu va avea consecințe la fel de regretabile ca cele din secolul al XV-lea pentru aristocrația engleză?

În acest timp, se apropie clipa în care vârful lui Standard Island va tăia linia echinocțială. Stabilit cu o precizie de un sfert de secundă, calculul nu poate cuprinde decât o greșeală de opt metri. Semnalul transmis de la Observator nu mai poate întârzia.

– Am o idee! șușoti Pinchinat.

– Care? întrebă Yvernés.

– O să dau un pumn în butonul aparatului, iar asta-i va împăca...

– Nu face asta! spuse Frascolin, oprind-o pe Alteța Sa cu o strânsoare puternică.

Pe scurt, nu se știe cum s-ar fi terminat acest incident, dacă nu s-ar fi produs o bubuitură...

Dar ea nu venea de la bateria Pintenului. Era o salvă de tun care venea dinspre mare și care se auzi perfect. Mulțimea rămase nedumerită.

Ce să însemne oare această descărcătură dintr-o gură de foc care nu aparținea artileriei de pe Standard Island? Explicația sosi odată cu o telegramă expediată din Tribord Harbour.

La două sau trei mile, o navă aflată în pericol își semnala prezența și cerea ajutor.

Ce diversiune fericită și neașteptată! Nimeni nu se mai gândește să se certe în fața butonului electric, nici să salute trecerea Ecuatorului. De altfel, nici nu mai e timp pentru asta. Linia a fost trecută, iar lovitura regulamentară a rămas în țeava tunului. În definitiv, e mai bine așa pentru onoarea familiilor Tankerdon și Coverley.

Una dintre șalupele electrice s-a avântat în larg.

Publicul părăsește piața și, cum tramvaiele nu mai funcționează, se îndreaptă pe jos și cu rapiditate spre digurile de la Tribord Harbour.

După semnalul venit din larg, ofițerul portului a luat măsurile necesare pentru salvare. Una dintre șalupele electrice s-a avântat în larg. În clipa în care sosește mulțimea, ambarcațiunea se întoarce cu naufragiații luați de pe nava care fu înghițită pe dată de adâncurile Pacificului.

Această navă este cuterul malaiez care a urmărit Standard Island de la plecarea sa din arhipelagul Sandwich.

XI

INSULELE MARCHIZE

În dimineața zilei de 29 august, *Bijuteria Pacificului* se află în preajma insulelor Marchize, între 7°55' și 10°30' latitudine sudică și 141° și 143°6' longitudine vestică, după meridianul Parisului. Ea a străbătut o distanță de trei mii cinci sute de kilometri de la plecarea din insulele Sandwich.

Dacă acest grup se numește Mendana, este pentru că spaniolul purtând acest nume a descoperit, în 1595, partea sa meridională. Dacă se numește Insulele Revoluției, este pentru că partea sa de nord-vest a fost vizitată de căpitanul Marchand, în 1791. Dacă se numește arhipelagul Nuku Hiva, este pentru că a luat acest nume de la cea mai importantă dintre insulele care-l alcătuiesc. Cu toate acestea, drept ar fi să-și ia numele Cook, pentru că celebrul navigator a fost aici în recunoaștere, în 1744. Este ceea ce-i spune Simcoë lui Frascolin, care găsește observația foarte întemeiată, adăugând:

– S-ar putea numi la fel de bine Arhipelagul Francez, căci în Marchize ne aflăm oarecum în Franța.

Într-adevăr, un francez are dreptul să privească acest grup de unsprezece insule sau insulițe ca pe o escadră a țării sale, ancorată în apele Pacificului. Cele mai mari sunt navele de linie Nuku Hiva și Hiva-Oa; cele mai mici sunt avizourile Montane, Fatu-Hiva, Tahuata, în timp ce insulițele sau atolurile ar fi vedetele rapide ale escadrei. E adevărat, aceste insule nu se pot deplasa, așa cum face Standard Island.

La 1 mai 1842, comandantul stațiunii navale a Pacificului, contraamiralul Dupetit-Thouars, a pus stăpânire pe arhipelag, în numele Franței. O mie, până la două mii de leghe îl separă fie de coasta americană, fie de Noua Zeelandă, fie de Australia, fie de China, insulele Moluce sau Filipine. În aceste condiții, fapta contraamiralului era de acuzat sau de lăudat?

Opoziția îl învinovățea, iar lumea guvernamentală îl lăuda. Oricum, Franța dispune de un domeniu insular, în care vapoarele noastre de pescuit se pot adăposti și aproviziona, și căruia canalul Panama, dacă va fi vreodată deschis, îi va da o reală importanță comercială. Acest domeniu trebuie întregit prin luarea în stăpânire sau declarația de protectorat asupra insulelor Pomotu și a Insulelor Societății, prelungirea lui naturală. Deoarece influența britanică e preponderentă în regiunile de nord-vest ale acestui imens ocean, e bine că influența franceză vine s-o contrabalanseze în regiunile de sud-est.

– Dar avem acolo forțe militare cât de cât valoroase? îl întrebă Frascolin pe îndatoritorul său Cicerone.

– Până în 1859, la Nuku Hiva exista un detașament de soldați de marină, răspunse comandorul Simcoë. De când detașamentul a fost retras, garda pavilionului e încredințată misionarilor, și ei nu l-ar preda, fără să-l apere.

– Și acum?

– Nu veți mai găsi la Taiohae decât un rezident, câțiva jandarmi și soldați indigeni, aflați sub ordinele unui ofițer care e totodată și judecător...

– Pentru procesele băștinașilor?

– Ale băștinașilor și ale coloniștilor.

– Sunt deci și coloniști la Nuku Hiva?

– Da, două duzini.

– Nici măcar pentru o orchestră, și de-abia de ajuns pentru o fanfară!

Este adevărat că arhipelagul Marchizelor se întinde pe o sută nouăzeci și cinci de mile în lungime și patruzeci și opt de mile în lățime, acoperind o suprafață de treisprezece mii de kilometri pătrați și nu cuprinde nici douăzeci și patru de mii de indigeni. Asta înseamnă un colonist la o mie de locuitori.

Va crește oare populația marchizană când se va deschide o nouă cale de comunicație între cele două Americi? Viitorul o va spune. Dar, în ceea ce

privește populația de pe Standard Island, numărul locuitorilor a crescut de câteva zile prin salvarea malaiezilor de pe cuter, înfăptuită în seara zilei de 5 august.

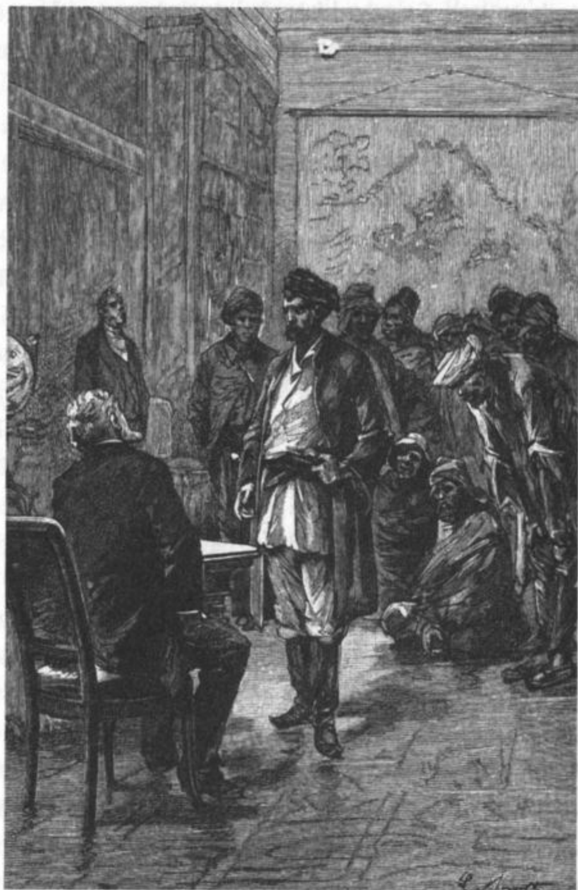
Sunt zece la număr, plus căpitanul lor – un bărbat cu figura energică, după cum s-a mai spus. În vârstă de aproximativ patruzeci de ani, acest căpitan se numește Sarol. Marinarii săi sunt oameni vânjoși, aparținând rasei originare din insulele cele mai îndepărtate ale Malaieziei occidentale. Cu trei luni în urmă, Sarol îi condusese la Honolulu cu o încărcătură de copra. Când Standard Island s-a oprit acolo pentru zece zile, apariția ei le-a stârnit interesul, așa cum se întâmplă pretutindeni. N-au vizitat-o – autorizația se obține foarte greu –, dar micul lor cuter s-a învârtit adesea în jurul ei, ca s-o observe mai de-aproape. Prezența lui stăruitoare n-a trezit nicio bănuială, ca și plecarea din Honolulu la numai câteva ore după insula cu elice. De altfel, ar fi trebuit să neliniștească pe cineva un bastiment de o sută de tone, cu o duzină de oameni la bord? Nu, fără îndoială că nu – și poate că asta a fost o greșeală...

Când lovitura de tun a atras atenția ofițerului de la Tribord Harbour, cuterul nu se găsea decât la două, trei mile distanță. Șalupa de salvare a ajuns la timp ca să-l ia pe căpitan, împreună cu echipajul său.

Malaiezii aceștia vorbesc curent limba engleză – ceea ce nu-i de mirare din partea unor indigeni din vestul Pacificului, unde, așa cum am menționat, preponderența britanică este un fapt de netăgăduit. Se află deci că malaiezii suferiseră un accident maritim, și dacă șalupa ar fi întârziat câteva minute toți cei unsprezece ar fi dispărut în adâncurile oceanului.

După spusele lor, cu douăzeci și patru de ore mai înainte, în timpul nopții de 4 spre 5 august, cuterul fusese abordat de un vapor în plină viteză, cu toate că avea luminile de poziție aprinse. Ciocnirea fusese atât de ușoară pentru vapor, încât se pare că nu simțise nimic și-și continuase drumul, dacă nu cumva – și, din nenorocire, asta se întâmplă adesea – preferase să dispară pentru a evita reclamații costisitoare și neplăcute.

Dar această lovitură, neînsemnată pentru un vas de mare tonaj, al cărui trup de fier e lansat cu o viteză considerabilă, fusese groaznică pentru cuterul malaiez. Tăiat în fața catargului dinainte, era greu de explicat cum de nu se scufundase imediat. Se menținuse la nivelul apei, și oamenii rămăseseră

Aceasta a fost povestirea pe care căpitanul Sarol o spusese...

agățați de bordurile vasului. Dacă marea ar fi fost agitată, niciunul n-ar fi rezistat valurilor. Din fericire, curentul îi îndreptase spre est, apropiindu-l de Standard Island.

Totuși, întrebându-l pe căpitanul Sarol, comandorul se miră cum a putut cuterul, pe jumătate scufundat, să plutească în derivă până aproape de Tribord Harbour.

– Nici eu nu înțeleg, răspunse malaiezul. Poate că insula dumneavoastră a parcurs un drum scurt în ultimele douăzeci și patru de ore?

– Este singura explicație posibilă, răspunse comandorul Simcoë. În fond, nu are nicio importanță. Contează că v-am salvat.

De altfel, era și timpul. Înainte ca șalupa să se fi îndepărtat cu un sfert de milă, cuterul se scufundase.

Aceasta a fost povestirea pe care căpitanul Sarol o spusese mai întâi comandorului Simcoë, apoi guvernatorului Cyrus Bikerstaff, după ce primise toate îngrijirile de care – asemenea întregului echipaj – părea să aibă urgentă nevoie.

Acum se pune problema repatrierii naufragiaților. Ei se îndreptau către Noile Hebride când s-a produs ciocnirea. Standard Island, care coboară spre sud-est, nu-și poate modifica itinerarul, îndreptându-se spre vest. Cyrus Bikerstaff le propune naufragiaților să-i debarce la Nuku Hiva. Acolo vor aștepta trecerea unui vas de comerț care să-i ducă până în Noile Hebride.

Căpitanul și oamenii săi se priviră. Părură foarte dezamăgiți. Această propunere îi mâhni pe bieții oameni, fără resurse, lipsiți de tot ce avuseseră în cuter, plus încărcătura lui. Să aștepte în insulele Marchize, însemna să riște să aștepte la infinit, și cum vor putea supraviețui?

– Domnule guvernator, spuse căpitanul pe un ton implorator, ne-ați salvat și nu știm cum să vă dovedim recunoștința... Cu toate astea, vă mai rugăm să ne asigurați întoarcerea în cele mai bune condiții...

– Și în ce fel? răspunse Cyrus Bikerstaff.

– La Honolulu, se spunea că Standard Island, după ce se va îndrepta către regiunile din sud, urma să viziteze Marchizele, Pomotu, Insulele Societății, apoi se va îndrepta spre vestul Pacificului...

– Așa este, spuse guvernatorul, și este foarte probabil să ajungă până în insulele Fiji, înainte de a reveni în golful Madelaine.

– Fiji, reluă căpitanul, este un arhipelag englez unde vom găsi cu ușurință o posibilitate de a ne repatria în Noile Hebride, care sunt ceva mai îndepărtate... și dacă ați vrea să ne permiteți să stăm aici până acolo...

– Nu vă pot promite nimic în această privință, răspunse guvernatorul. Ne este interzis să acordăm azil străinilor. Să așteptăm sosirea noastră la Nuku Hiva. Voi consulta administrația din golful Madelaine prin cablu și, dacă este de acord, vă vom duce la Fiji, de unde vă veți putea repatria cu mai multă ușurință.

Aceasta este cauza pentru care malaiezii se află la bordul insulei cu elice, atunci când se zăresc insulele Marchize, la data de 29 august.

Arhipelagul este situat în drumul alizeelor. Aceeași așezare o au și insulele Pomotu și cele ale Societății, cărora aceste vânturi le asigură o temperatură moderată și un climat sănătos.

Ajungând în primele ore ale dimineții în fața grupului de nord-vest, comandorul Simcoë se prezintă la bord. El zărește mai întâi un atol nisipos, trecut în hărți cu numele de Insulița de Coral, și pe care curenții marini îl izbesc cu violență.

Acest atol rămâne în urmă, la babord, și oamenii de veghe nu întârzie să semnaleze o primă insulă, Fetun, foarte abruptă, încinsă de faleze verticale de patru sute de metri. Urmează insula Hiau, înaltă de șase sute de metri, având un aspect arid pe această parte, în timp ce cealaltă, răcoroasă și înverzită, oferă două golfulețe practicabile pentru vasele mici.

Frascolin, Yvernés, Pinchinat, lăsându-l pe Sebastién Zorn pradă proastei sale dispoziții, se instalează în turn, în compania lui Ethel Simcoë și a câtorva dintre ofițerii săi. Nu e de mirare că numele Hiau îl face pe Alteța Sa sa emită câteva onomatopee bizare.

– Cu siguranță că această insulă este locuită de o colonie de pisici, având ca șef un motan...

Hiau rămâne la babord. Navigația continuă spre insula principală, având același nume ca arhipelagul, căruia i se va adăuga pentru câtva timp această extraordinară insulă cu elice.

A doua zi, în 30 august, parizienii au revenit la post. Înălțimile insulei Nuku Hiva se zăriseră de cu seară. Pe timp frumos, lanțurile de munți ale acestui arhipelag se văd de la o distanță de optsprezece, douăzeci de leghe, căci altitudinea unor piscuri depășește o mie două sute de metri, conturându-se ca o spinare gigantică, pe toată lungimea insulei.

– Veți remarca, le spuse comandorul Simcoë oaspeților săi, o caracteristică generală a întregului arhipelag. Crestele sale sunt de o goliciune cel puțin ciudată în această zonă, în timp ce vegetația, care începe să se arate cam pe la două treimi din înălțimea munților, pătrunde în adâncul râpelor și trecătorilor și se desfășoară, cu măreție, până la țărmurile albe ale litoralului.

– Și cu toate astea, remarcă Frascolin, se pare că Nuku Hiva face excepție de la această regulă generală, cel puțin în privința zonelor mijlocii. Pare stearpă...

– Pentru că ne apropiem de ea prin nord-vest, răspunse comandorul Simcoë. Dar când o vom înconjura prin sud, veți fi surprinși de contrast. Peste tot sunt câmpii înverzite, păduri, cascade de trei sute de metri...

– Ei! strigă Pinchinat, o masă de apă care ar cădea din vârful Turnului Eiffel, asta ar fi demn de toată considerația! Și Niagara ar fi geloasă...

– Ba deloc! ripostă Frascolin. Ea se despăgubește prin lărgimea ei – nouă sute de metri de pe țărmul american până pe țărmul canadian. Știi asta, Pinchinat, doar am vizitat-o...

– E adevărat, îi cer scuze Niagarei! răspunse Alteța Sa.

În acea zi, Standard Island plutește de-a lungul insulei, la o distanță de o milă. Mereu povârnișuri aride până la platoul central Tovii, faleze stâncoase care nu par a avea nicio crăpătură. Totuși, după spusele navigatorului Brown, ar exista locuri bune pentru acostări, care au fost descoperite ulterior.

În definitiv, aspectul insulei Nuku Hiva, al cărei nume evocă priveliști plăcute, e destul de posomorât. Dar, așa cum au arătat domnii V. Dumoulin și Desgraz, însoțitorii lui Dumont d'Urville în timpul călătoriei sale la Polul Sud și în Oceania, „toate frumusețile naturale se găsesc în interiorul golfurilor, în văile formate de ramificațiile lanțului de munți care se înalță în centrul insulei".

După ce a urmat linia acestui litoral pustiu, până dincolo de unghiul ascuțit pe care îl proiectează spre vest, Standard Island își schimbă ușor direcția, micșorând viteza elicelor de la tribord, și ocolește capul Ciciagov, denumit așa de navigatorul rus Krusenstern. Coasta se adâncește, descriind un arc alungit, în mijlocul căruia o strâmtoare îngustă permite intrarea în portul Taioa sau Akani. Unul dintre bazinele acestui port oferă un adăpost sigur împotriva celor mai nimicitoare furtuni ale Pacificului.

Comandorul Simcoë nu se oprește aici. Există mai la sud alte două golfuri, Anna-Maria sau Taiohae, în centru, și Comptroller sau Taipis, în spatele capului Martin, aflat la extremitatea sud-estică a insulei. În fața golfului Taiohae se va face un popas de douăsprezece zile.

La mică distanță de țărmul insulei Nuku Hiva, sonda indică adevărate abisuri marine. În împrejurimile golfurilor se poate însă ancora la o adâncime de patruzeci sau cincizeci de brațe. Standard Island se oprește deci foarte aproape de golful Taiohae, în după-amiaza zilei de 31 august.

De cum ajung în dreptul portului, din dreapta răsună bubuituri și un fum în vârtejuri se înalță pe deasupra falezelor estice.

– Hei! spuse Pinchinat, iată că se trage cu tunul în cinstea sosirii noastre...

– Nu, răspunse comandorul Simcoë. Nici Tais, nici Happas, cele două triburi principale ale insulei, nu au o artilerie capabilă măcar de un salut. Ceea ce auziți este zgomotul mării care se prăbușește în adâncimile unei caverne, aflate la jumătatea drumului spre capul Martin, și acest fum nu este decât pulberea de stropi a valurilor aruncate afară.

– Îmi pare rău, răspunse Alteța Sa, căci o salvă de tun înseamnă un salut. Insula Nuku Hiva are mai multe nume – am putea spune mai multe nume de botez – datorate diferiților nași care au botezat-o în mod succesiv: insula Federală, de Ingraham, insula Frumoasă, de Marchand, insula Sir Henry Martin, de Hergert, insula Adam, de Roberts, insula Madison, de Porter. Măsoară șaptesprezece mile de la est la vest și zece mile de la nord la sud, o circumferință de cincizeci și patru de mile cu aproximație. Climatul este sănătos. Temperatura ei o egalează pe cea a zonelor intertropicale, cu moderația pe care o aduc vânturile alizee.

Standard Island nu va trebui să se teamă de vijelii și ploi torențiale, căci ea nu se oprește aici decât în perioada aprilie-octombrie, când domină vânturile uscate, bătând dinspre est spre sud-est, pe care indigenii le numesc tuatuka. Cea mai mare căldură e tot în octombrie; cât despre noiembrie și decembrie, sunt lunile cele mai secetoase. Din aprilie până în octombrie, curenții aerieni domnesc din est până în nord-est.

În ceea ce privește populația arhipelagului Marchizelor, a trebuit să se revină asupra exagerărilor primilor descoperitori, care o apreciasem la o sută de mii de locuitori.

Întemeindu-se pe documente serioase, Elisée Reclus o evaluează la mai puțin de șase mii de suflete pentru întregul grup, dintre care majoritatea pe Nuku Hiva.

Dacă în vremea lui Dumont d'Urville existau opt mii de nukahivieni, împărțiți în tais, happas, taionas, taipis, numărul lor n-a încetat să se micșoreze. Cărui fapt i se datorează această depopulare? Exterminării indigenilor în războaie, răpirii bărbaților pentru plantațiile peruviene, abuzului de băuturi tari și, în sfârșit (pentru ce să nu mărturisim?), tuturor relelor pe care le aduce cotropirea, chiar atunci când cotropitorii aparțin raselor civilizate.

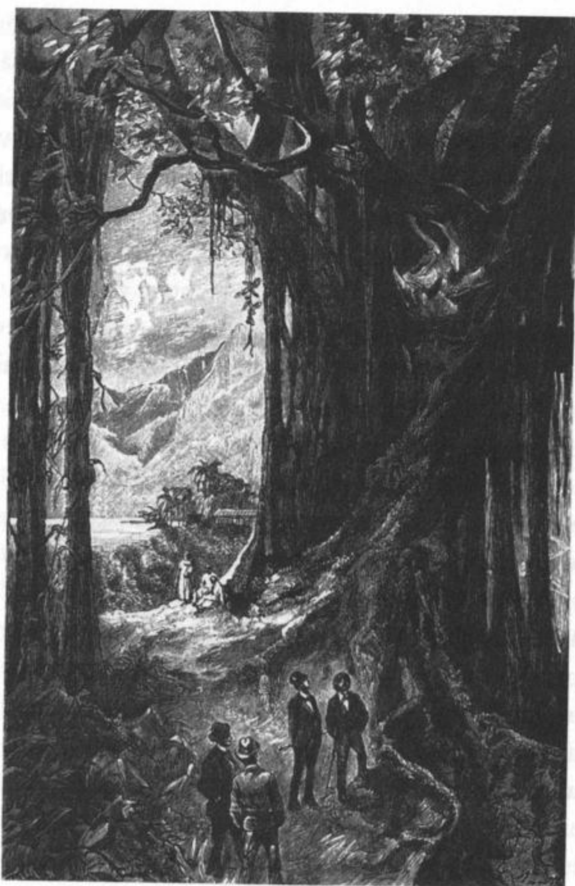
În timpul acestei săptămâni de odihnă, milliardezii fac numeroase vizite la Nuku Hiva. Europenii cei mai de vază le întorc vizitele, datorită autorizației guvernatorului, care le-a permis accesul liber pe Standard Island.

La rândul lor, Sebastién Zorn și camarazii săi fac lungi excursii, ale căror plăceri răscumpărară din plin oboseala.

Golful Taiohae descrie un cerc, tăiat de o mică strâmtoare, în care Standard Island n-ar fi avut loc, cu atât mai mult cu cât golful este îngustat de două plaje de nisip. Ele sunt despărțite printr-un fel de deal cu povârnișuri abrupte pe care se înalță încă rămășițele unui fort construit de Porter, în 1812. Era perioada în care acest marinar cucerea insula, așezându-și tabăra pe plaja răsăriteană, cucerire care n-a fost încuviințată de guvernul federal.

În chip de oraș, pe plaja opusă, parizienii noștri nu găsesc decât un sat modest, locuințele marchizanilor fiind în cea mai mare parte risipite pe sub arbori. Dar ce văi minunate duc până la el! Între altele, cea de la Taiohae, pe care nukahivienii au ales-o cu precădere pentru a-și construi locuințele. E o plăcere să te plimbi printre cocotieri, bananieri, causarini, goyavieri, arbori-de-pâine, ibiscuși și atâtea alte esențe bogate în sevă. Turiștii sunt primiți cu ospitalitate. Acolo unde ar fi fost mâncați acum mai puțin de un secol, pot aprecia prăjiturile făcute din banane și cocă de mei, arborele-de-pâine, această feculă gălbuie de taro, dulce când e proaspătă, acrișoară când e stătută, rădăcinile comestibile de tacca. Cât despre hrană, un fel de calcan mare care se mănâncă crud și fileurile de rechin cu atât mai prețuite cu cât sunt mai putrezite, ei refuză categoric să o guste.

Athanase Dorémus îi însoțește câteodată în plimbările lor. Cu un an în urmă, acest om cumsecade vizitase arhipelagul și le servește drept ghid. Poate nu e el prea tare în istoria naturală sau în botanică, poate că uneori confundă superbul *spondias cytherea,* ale cărei frunze seamănă cu mărul, cu *pandanus odoratissimus,* care justifică acest epitet superlativ, cu *casuarina,* al

Artiștii scot un strigăt de admirație...

cărui lemn are tăria fierului, cu *ibiscus*, a cărui coajă furnizează veșmintele indigenilor, cu *papayer*, cu *gardenia florida*. E adevărat, membrii cvartetului n-au nevoie să recurgă la știința sa puțin cam suspectă când flora marchizană le înfățișează ferigi minunate, polipode superbe, trandafiri de China cu flori roșii și albe, graminee, solanee, printre altele tutunul, labiatele cu ciorchini violeți, care alcătuiesc podoaba tinerilor din Nuku Hiva, ricinii mai înalți de douăsprezece picioare, *dracenas*, trestia-de-zahăr, portocalii, lămâii, a căror importare destul de recentă a reușit de minune pe aceste

meleaguri, pătrunse de căldura verii și scăldate de numeroasele râuri coborâte din munți.

Și într-o dimineață, când cvartetul a urcat până deasupra satului Tais, pe lângă albia unui torent, ajungând în vârful lanțului muntos, când la picioarele sale și în fața ochilor săi se desfășoară văile Tais, Taipis și Happas, artiștii scot un strigăt de admirație. Dacă ar fi avut instrumentele cu ei, n-ar fi rezistat tentației de a răspunde prin executarea unei capodopere lirice, spectacolului oferit de aceste capodopere ale naturii! E neîndoios că executanții nu ar fi fost auziți decât de câteva cupluri de păsări! Dar este atât de frumos porumbelul kukuru, care zboară peste înălțimile de aici, atât de încântătoare mica salangă, iar capriciosul phaeton despica spațiul cu aripile sale – oaspete obișnuit al acestor strâmtori nukahiviene!

De altfel, nu există nicio reptilă veninoasă în aceste păduri îndepărtate. Nimeni nu dă atenție șerpilor boa, lungi de numai două picioare, la fel de inofensivi ca o șopârlă, nici șerpilor seinei, a căror coadă azurie e confundată cu florile.

Indigenii aparțin unui tip uman cu totul deosebit. Pot fi recunoscute trăsături asiatice care atestă o origine cu totul diferită de cea a altor populații oceanice. Au extremitățile fine, figura ovală, fruntea înaltă, ochii negri, cu gene lungi, nasul acvilin, dinții albi și regulați, tenul nici roșu, nici negru, ci bronzat, ca al arabilor, o fizionomie plină de veselie și de blândețe, în același timp.

Tatuajul a dispărut aproape cu totul – tatuaj care nu se obținea prin crestături în piele, ci prin înțepături presărate cu cărbune din *aleurites trilobas*. El este înlocuit acum cu hainele de bumbac ale misionarilor.

– Sunt foarte frumoși bărbații ăștia, spuse Yvernés, poate nu la fel ca odinioară, când erau îmbrăcați cu șorțuri, acoperiți doar de părul lor, și-și agitau arcul și săgețile.

El făcu această observație în timpul unei excursii la golful Comptroller, în compania guvernatorului. Cyrus Bikerstaff a dorit să-și conducă oaspeții la acest golf, împărțit în mai multe porturi, cum ar fi La Valette, și, nu încape îndoială că, dat pe mâna englezilor, Nuku Hiva ar fi devenit o Malta a Oceanului Pacific. În această regiune s-a adunat populația happas, pe o

câmpie fertilă, cu un mic râu alimentat de o cascadă zgomotoasă. Aici a fost principalul câmp de bătălie între americanul Porter și indigeni.

Observația lui Yvernés cerea un răspuns, care veni din partea guvernatorului:

– Poate că aveți dreptate, domnule Yvernés. Poate că marchizanii aveau un aer mai impunător îmbrăcați cu șorțul, cu *maro* și *pareo* în culori strălucitoare, cu *ahu bun,* un fel de eșarfă zburătoare, și cu *tiputa,* un fel de poncho mexican. Cu siguranță că hainele moderne nu le vin deloc bine! Dar ce vreți? Decența este consecința civilizației! Misionarii noștri încearcă, în același timp, să-i instruiască pe indigeni, și îi încurajează să se îmbrace într-un fel mai puțin rudimentar.

– Nu au dreptate, domnule comandor?

– Da, din punctul de vedere al convenientelor, și nu, din punctul de vedere al igienei! De când sunt îmbrăcați mai decent, nukahivienii, ca și alți insulari, și-au pierdut vigoarea nativă și veselia lor firească. Se plictisesc, iar sănătatea lor a avut de suferit. Altădată nu știau ce înseamnă bronșitele, pneumoniile, tuberculoza...

– Deci de când nu mai umblă dezbrăcați au început să răcească! exclamă Pinchinat.

– Exact! Iar asta este o cauză serioasă a dispariției rasei.

– De unde trag concluzia, reluă Alteța Sa, că Adam și Eva nu au strănutat decât din ziua în care au început să poarte rochii și pantaloni, după izgonirea din Paradisul terestru – ceea ce ne-a adus nouă, copiii lor degenerați și răspunzători de păcatele lor, congestii pulmonare.

– Domnule guvernator, întrebă Yvernés, ni s-a părut sau femeile nu sunt la fel de frumoase ca bărbații în acest arhipelag?

– Ca și în celelalte, răspunse Cyrus Bikerstaff, iar aici puteți vedea totuși cel mai desăvârșit tip din Oceania. Nu este oare această lege a naturii comună raselor care se apropie de starea de sălbăticiune? Este la fel ca în regnul animal sau în faună, din punctul de vedere al frumuseții fizice: masculii sunt aproape întotdeauna superiori femeilor!

– Ei! exclamă Pinchinat, trebuie să ajungi la antipozi pentru a face constatările astea, pe care frumoasele noastre pariziene nu le-ar admite în ruptul capului!

Populația Nuku Hiva este împărțită doar în două clase, supuse legii tabuului. Această lege a fost inventată de cei puternici împotriva celor slabi, de cei bogați împotriva săracilor, pentru a-și apăra privilegiile și averile. Tabuul are drept culoare albul, și oamenii de rând nu au voie să atingă obiectele declarate tabu, locul sacru, monumental funerar, casele șefilor. De aici provine clasa tabu, căreia îi aparțin preoții, vrăjitorii sau touașii, akarkișii sau șefii civili, și clasa fără tabu, în care intră cea mai mare parte a femeilor, ca și poporul de jos. Pe lângă asta, nu numai că nu ți se permite să atingi un obiect tabu, dar ți se interzice chiar să-l privești.

– Iar această lege este atât de severă în Marchize, ca și în Pomotu, sau Insulele Societății, adăugă Cyrus Bikerstaff, încât nu vă sfătuiesc s-o încălcați vreodată.

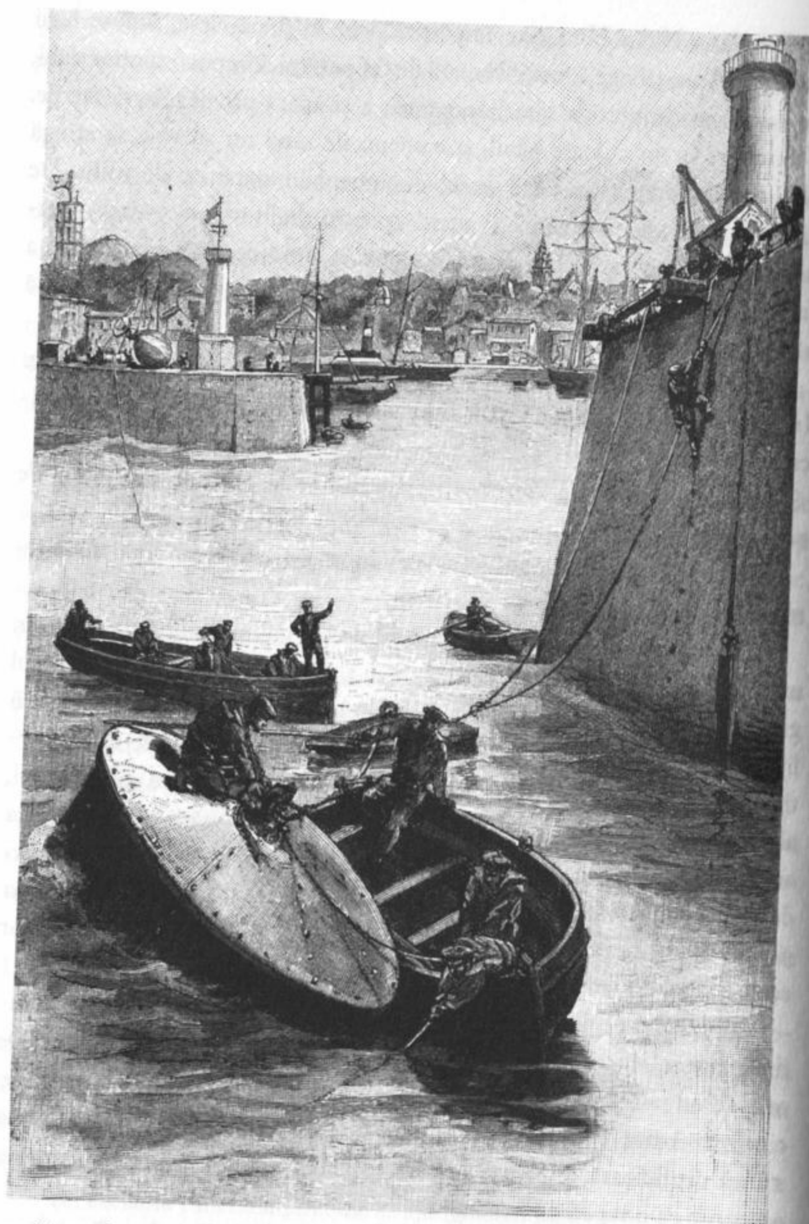
– Ai auzit, viteazule Zorn! spuse Frascolin. Ai grijă de mâinile și de ochii tăi!

Violoncelistul se mulțumi să ridice din umeri, ca un om total dezinteresat de aceste lucruri.

În 5 septembrie, Standard Island părăsește golful Taiohae. Ea lasă în urmă, spre est, insula Hua Huna (Kahuga), cea mai răsăriteană din primul grup, căreia nu i se văd decât îndepărtatele înălțimi înverzite și căreia îi lipsesc plajele, perimetrul său fiind alcătuit numai din faleze tăiate vertical. E de la sine înțeles că Standard Island își încetinește mersul, căci, altfel, imensa ei masă ar produce o ridicare a apelor mării care ar arunca ambarcațiunile pe coastă și ar inunda litoralul. Ea trece la câteva ancabluri de Uapu, o insulă înțesată cu ascuțișuri de bazalt. Două golfuri, Possession și Bon-Accueil, au avut ca naș un francez: căpitanul Marchand a arborat acolo drapelul Franței.

Pătrunzând pe meleagurile celui de-al doilea grup, Ethel Simcoë se îndreaptă spre Hiva-Oa sau, după denumirea spaniolă, insula Dominica. De origine vulcanică, ea este cea mai mare din arhipelag, măsurând, la periferie, cincizeci și șase de mile. I se pot vedea foarte distinct falezele, tăiate într-o stâncă negricioasă, și cascadele care se prăvălesc de pe colinele centrale, acoperite cu o vegetație bogată.

O strâmtoare de trei mile separă această insulă de Tau-Ata. Cum Standard Island n-ar fi avut loc să treacă, ea trebuie să înconjoare Tau-Ata pe la

Capătul acestui fir de aramă este racordat cu aparatele Observatorului, stabilindu-se astfel comunicația telefonică cu coasta americană.

vest, unde golful Madre de Dios – golful Resolution a lui Cook – a primit primele nave europene. Această insulă ar fi avut de câștigat dacă ar fi fost mai puțin apropiată de rivala ei, Hiva-Oa. Poate că, în acest caz, războaiele dintre cele două ar fi fost mai greu de pornit, iar locuitorii lor nu s-ar mai fi decimat cu zelul de care dau încă dovadă.

După ce trece la est de Motane, o insulă stearpă, fără adăposturi și fără locuitori, comandorul Simcoë se îndreaptă spre Fatu-Hiva, vechea insulă a lui Cook. De fapt, nu-i decât o stâncă enormă pe care se prăsesc păsările zonei tropicale: un fel de căpățână de zahăr, cu o circumferință de trei mile!

Aceasta este ultima insuliță din sud-est pe care milliardezii o lasă în urmă, în după-amiaza zilei de 9 septembrie. Conformându-se itinerarului său, Standard Island pornește spre sud-vest, pentru a ajunge în partea de mijloc a arhipelagului Pomotu.

Timpul este tot prielnic, luna septembrie corespunzând aici lunii martie din emisfera boreală. În dimineața zilei de 11 septembrie, șalupa de la Babord-Harbour a cules una dintre geamandurile plutitoare de care sunt legate cablurile din golful Madelaine. Capătul acestui fir de aramă, izolat printr-un strat de gutapercă, este racordat cu aparatele Observatorului, stabilindu-se astfel comunicația telefonică cu coasta americană.

Administrația Companiei Standard Island este consultată în privința naufragiaților de pe cuterul malaiez. Îl autorizează ea pe guvernator să le acorde azil până în insulele Fiji, de unde repatrierea lor s-ar putea face mai rapid și mai puțin costisitor?

Răspunsul este favorabil. Standard Island are chiar permisiunea de a naviga spre vest, până la Noile Hebride, pentru a-i debarca acolo pe naufragiați, dacă notabilii din Milliard City nu au nimic împotrivă.

Cyrus Bikerstaff îl informează de această hotărâre pe căpitanul Sarol, care îl roagă pe guvernator să transmită mulțumirile sale administrației din golful Madelaine.

XII

TREI SĂPTĂMÂNI ÎN POMOTU

În realitate, cvartetul ar fi dat dovadă de nerecunoștință față de Calistus Munbar dacă nu i-ar fi fost recunoscător pentru faptul că-l adusese, chiar prin înșelăciune, pe Standard Island. Ce importanță are mijlocul prin care supraintendentul făcuse din artiștii parizieni oaspeții sărbătoriți, adulați și atât de bine plătiți de către Milliard City?

Sebastién Zorn continua să fie arțăgos, căci nu poți schimba un arici cu țepi de oțel într-o pisică cu blana mătăsoasă. Dar Yvernés, Pinchinat și chiar Frascolin nu ar fi putut visa măcar un trai mai plăcut. O excursie lipsită de pericole și oboseală pe aceste splendide mări ale Pacificului! Un climat care se păstrează întotdeauna sănătos, aproape întotdeauna la fel, grație schimbării de poziție! Și apoi, nefiind siliți să se amestece în rivalitatea dintre cele două tabere, socotiți drept sufletul vieții muzicale a insulei cu elice, primiți în familia Tankerdon și în cele mai distinse familii din sectorul babordez, ca și în familia Coverley și în cele mai de vază familii din sectorul tribordez, tratați cu onoruri de către guvernator și adjuncții săi de la primărie, de către comandorul Simcoë și ofițerii săi de la Observator, de către colonelul Stewart și miliția sa, dându-și concursul la sărbătorile templului, ca și la ceremoniile catedralei Saint Mary, întâlnind oameni simpatici în cele două porturi, în uzine, printre funcționari și angajați, iată de ce întrebăm orice persoană rezonabilă: pot oare regreta compatrioții noștri

timpurile în care alergau prin orașele Republicii federale, și care e omul care să-și fie atât de dușman, încât să nu-i invidieze?

– Îmi veți săruta mâinile! le spusese supraintendentul la prima lor întâlnire.

Și dacă nu o făcuseră și nici nu o făceau, asta se datora faptului că nu trebuie să săruți niciodată mâna unui bărbat.

Într-o zi, Athanase Dorémus, cel mai norocos dintre muritori, le spuse:

– Iată aproape doi ani de când mă aflu pe Standard Island și regret că nu sunt aici de șaizeci de ani, dacă m-ar asigura cineva că peste șaizeci de ani voi fi încă aici.

– Da știu că-ți merge bine, dacă ai ambiția să ajungi centenar! spuse Pinchinat.

– Ei! domnule Pinchinat, puteți fi sigur că voi împlini suta de ani! De ce să mori pe Standard Island?

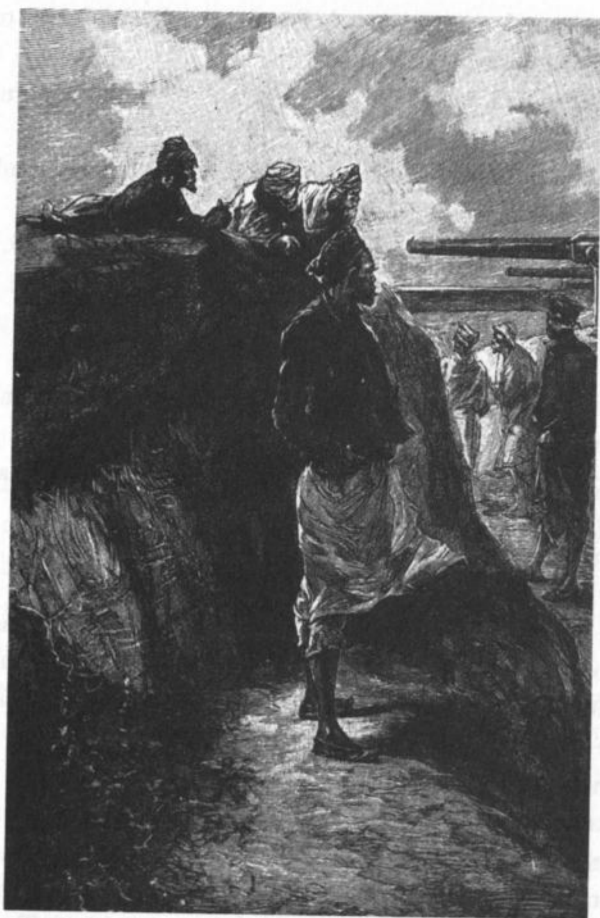
– Pentru că se moare peste tot.

– Dar nu aici, domnule, așa cum nu se moare în paradis!

Ce să mai răspunzi la toate astea? Și totuși, chiar și pe această insulă încântătoare, există persoane nechibzuite, care trec, din când în când, pe celălalt tărâm. Atunci, vapoarele le duc rămășițele pământești până în depărtatele cimitire din golful Madelaine. Hotărât lucru, e scris să nu poți fi pe deplin fericit în această lume!

Cu toate acestea, există câteva puncte întunecate la orizont. Trebuie chiar să recunoaștem că ele încep, încet-încet, să ia forma unor nori puternic electrizați care, nu peste multă vreme, vor putea provoca furtuni, rafale și vijelii. Era neliniștitoare această regretabilă rivalitate între Tankerdon și Coverley, rivalitate ce se apropia de punctul maxim. Oare cele două secțiuni vor ajunge să se încaiere? Este oare Milliard City amenințat de tulburări, răscoale, revoluții? Oare administrația va avea brațul destul de energic, iar Cyrus Bikerstaff mâna destul de puternică pentru a menține pacea între acești Capuleți și acești Montagui ai unei insule cu elice? Rămâne de văzut. Orice este posibil din partea unor rivali, al căror amor propriu pare a nu avea limite.

De la incidentul care s-a produs cu prilejul trecerii Ecuatorului, cei doi miliardari sunt dușmani pe față. De o parte și de cealaltă, ei sunt susținuți

Poate că autoritățile ar fi trebuit să-i supravegheze îndeaproape pe căpitanul Sarol și pe malaiezii săi, primiți cu atâta ospitalitate în urma naufragiului!

de prieteni. Între cele două secțiuni a încetat să existe orice legătură. Membrii lor se evită, și orice întâlnire e un prilej de a schimba gesturi amenințătoare și priviri crunte! Umblă chiar zvonul că fostul comerciant din Chicago și câțiva babordezi vor întemeia o casă de comerț, că cereau permisiunea administrației de a crea o uzină vastă, că vor importa o sută de mii de porci pe care îi vor tăia, săra și vor merge să-i vândă în diversele arhipelaguri ale Pacificului...

Aflând toate astea, e ușor de înțeles că palatul Tankerdon și palatul Coverley sunt două butoaie cu pulbere. Era de-ajuns o scânteie pentru a sări în aer, și, odată cu ele, și Standard Island. Dar nu trebuie uitat că este vorba de un aparat care plutește deasupra celor mai profunde abisuri. Este adevărat că această explozie n-ar putea fi decât „pe de-a întregul morală", dacă ne este permis să ne exprimăm astfel; dar ea riscă să aibă drept consecință expatrierea notabilităților. Iată o hotărâre care ar compromite foarte probabil, în viitor, și situația financiară a Companiei Standard Island!

Se pot prevedea complicații amenințătoare, dacă nu catastrofe materiale, și cine știe dacă acestea din urmă nu sunt și ele de temut?

Poate că autoritățile, mai puțin adormite într-o siguranță înșelătoare, ar fi trebuit să-i supravegheze îndeaproape pe căpitanul Sarol și pe malaiezii săi, primiți cu atâta ospitalitate în urma naufragiului!

Asta nu pentru că acești oameni s-ar deda la acțiuni suspecte, nefiind vorbăreți, trăind izolați, în afara oricăror relații, bucurându-se de o bunăstare pe care o vor regreta în sălbaticele lor insule. Existau oare motive de a fi bănuiți? Da și nu. Cu toate acestea, un observator mai atent ar constata că ei străbăteau fără încetare Standard Island, că studiau fără încetare Milliard City, așezarea bulevardelor sale, poziția palatelor și hotelurilor, ca și cum ar fi vrut să întocmească un plan exact. Puteau fi întâlniți în parc și pe câmpie, se duc des la Babord Harbour și Tribord Harbour, observând sosirile și plecările navelor. Sunt văzuți explorând litoralul pe care vameșii îl păzesc zi și noapte sau vizitând bateriile dispuse la prova și la pupa insulei. În fond, nu era firesc? Acești malaiezi, care nu aveau ce face, își petreceau timpul în excursii, ce putea părea suspect în asta?

În această vreme, comandorul Simcoë înainta, puțin câte puțin, spre sud-vest. Yvernés, a cărui întreagă ființă părea să se fi transformat de când devenise un insular mișcător, se dăruia plăcerii acestei navigații. La fel se întâmpla și cu Pinchinat și Frascolin. Câte ceasuri plăcute petrecute la cazinou în așteptarea concertelor chenzinale și a seratelor muzicale plătite în aur! În fiecare dimineață, grație jurnalelor din Milliard City, aprovizionate prin cabluri cu ultimele noutăți și cu fapte diverse, datând de câteva zile, prin vapoarele serviciului permanent, artiștii sunt la curent cu tot ceea ce interesează cele două continente, din cvadruplul punct de vedere – modern,

științific, artistic, politic. Și, în această ultimă privință, trebuie semnalat faptul că presa engleză, de toate nuanțele, nu încetează să cârtească împotriva experienței insulei ambulante care a ales Pacificul drept teatru al excursiilor sale. Dar asemenea cârteli nu sunt luate în seamă nici pe Standard Island, nici în golful Madelaine.

Să nu uităm să pomenim că, de câteva săptămâni, Sebastién Zorn și camarazii săi au putut citi la rubrica „Informații din străinătate" că dispariția lor a fost semnalată de ziarele americane. Celebrul cvartet concertant atât de sărbătorit în Statele Uniunii, atât de așteptat de cei care n-au avut încă fericirea să-l asculte nu putea dispărea fără a provoca mare vâlvă. San Diego nu i-a văzut în ziua fixată, și San Diego a lansat un strigăt de alarmă. S-au luat informații, și din anchetă a rezultat că artiștii francezi s-ar afla la bordul insulei cu elice, în urma unei răpiri înfăptuite pe litoralul Californiei de Jos.

Dar cum ei nu au protestat față de această răpire, nu s-au schimbat note diplomatice între Companie și Republica federală. Când cvartetul va dori să reapară pe scena succeselor sale, va fi bine-venit.

Se înțelege că cele două viori și viola i-au impus tăcere violoncelistului, care nu s-ar fi supărat să constituie cauza unei declarații de război ce ar fi învrăjbit Noul Continent și *Bijuteria Pacificului*!

De altfel, instrumentiștii noștri au scris de mai multe ori în Franța, după îmbarcarea lor forțată. Familiile lor, liniștite acum, le trimit adesea scrisori, și, astfel, corespondența se efectuează cu aceeași regularitate ca prin serviciile poștale dintre Paris și New York.

Într-o dimineață – în 17 septembrie – Frascolin, instalat în biblioteca cazinoului, fu încercat de dorința firească de a consulta harta arhipelagului Pomotu, către care se îndreptau. Cum deschise atlasul și își îndreptă privirea asupra acestei zone a Oceanului Pacific, scoase un strigăt:

– Mii de corzi! exclamă el, monologând, cum se descurcă oare Ethel Simcoë în haosul ăsta? N-o să găsească niciodată un drum prin asemenea îngrămădire de insule și insulițe! Sunt cu sutele! Un adevărat morman de pietre în mijlocul unei bălți! Se va izbi, va eșua, își va agăța aparatul de un vârf, și-l va sfărâma de altul... Vom sfârși prin a încremeni în acest arhipelag mai înghesuit decât Morbihanul nostru din Bretania!

Are dreptate înțeleptul Frascolin. Morbihanul nu număra decât trei sute șaizeci și cinci de insule – câte zile are anul – iar în arhipelagul Pomotu găsim cu ușurință un număr dublu. E adevărat, marea care le scaldă e prinsă într-o centură de recife coraligene, a căror circumferință, după Elisée Reclus, nu e mai mică de șapte sute cincizeci de leghe.

Iată de ce, studiind harta arhipelagului, e îngăduit să te miri că o navă, și cu atât mai mult un aparat maritim ca Standard Island, îndrăznește să se aventureze pe aici. Cuprins între paralelele sudice șaptesprezece și douăzeci și opt, între meridianele vestice o sută treizeci și patru și o sută patruzeci și șapte, el este alcătuit dintr-o mie de insule și insulițe – după ochi, s-a spus că ar fi șapte sute – de la Mata-Hiva până la Pitcain.

Nu este deci de mirare că aceste insule au primit diferite calificative: printre altele, cel de Arhipelagul Periculos sau Marea Rea. Grație marii bogății geografice, al cărei privilegiu îl are Oceanul Pacific, ele se mai numesc, de asemenea, insulele Basses, insulele Tuamotu, ceea ce înseamnă „insulele îndepărtate", insulele Meridionale, ale Nopții, Ținuturile misterioase. Cât despre numele Pomotu sau Pamantu, care înseamnă Insulele Suspuse, o adunare reprezentativă a arhipelagului, reunită în 1850, la Papeete, capitala insulei Tahiti, a protestat față de aceste denumiri. Dar cu toate că guvernul francez, răspunzând, în 1802, acestui protest, a ales dintre toate numele pe cel de Tuamotu, e mai bine să păstrăm în povestirea noastră denumirea mai cunoscută de Pomotu.

Totuși, oricât de periculoasă poate fi navigarea, comandorul Simcoë nu ezită câtuși de puțin. Este atât de obișnuit cu aceste mări, încât se poate avea încredere în el.

Își manevrează insula ca pe o barcă. O face să vireze pe loc. S-ar zice că cârmuiește cu vâsla. Frascolin poate fi liniștit: ascuțișurile insulei Pomotu nu vor zgâria carena de oțel a insulei cu elice.

În după-amiaza zilei de 19, oamenii de veghe de la Observator au semnalat primii soli ai arhipelagului, la o distanță de douăsprezece mile. Aceste insule sunt foarte joase. Dacă unele depășesc nivelul mării cu patruzeci de metri, șaptezeci și patru nu ies din valuri decât cu o jumătate de stânjen, și ar fi înecate de două ori în douăzeci și patru de ore, dacă mareele n-ar fi aproape inexistente. Celelalte nu sunt decât atoli înconjurați de stânci,

bancuri coraligene cu totul sterpe, simple recife orientate în aceeași direcție ca și arhipelagul.

Standard Island pătrunde în arhipelag prin est, pentru a ajunge la insula Anaa, vechea capitală. Fakarava i-a luat locul de când Anaa a fost parțial distrusă de groaznicul ciclon din 1878 – care a făcut să piară un mare număr de locuitori și și-a extins ravagiile până la insula Kaukura.

La trei mile în larg, se arată mai întâi Vahitahi. În aceste locuri, cele mai primejdioase din arhipelag, din cauza curenților și întinderii recifelor spre est, sunt luate cele mai minuțioase măsuri de precauție. Vahitahi nu este decât o îngrămădire de corali, flancată de trei insulițe împădurite, statul cel mai important aflându-se în cea de la nord.

A doua zi, se zărește insula Akiti, cu stâncile sale tapițate cu prionia, cu purpier, o iarbă agățătoare de culoare gălbuie, cu acățel păros. Ea se deosebește de celelalte prin faptul că nu are lagună interioară. Dacă e vizibilă de la o distanță destul de mare, aceasta se datorează faptului că înălțimea ei deasupra nivelului oceanul depășește media.

În ziua următoare, se ivește o altă insulă, ceva mai importantă, Amanu, a cărei lagună comunică cu marea prin două trecători situate pe coasta de nord-vest.

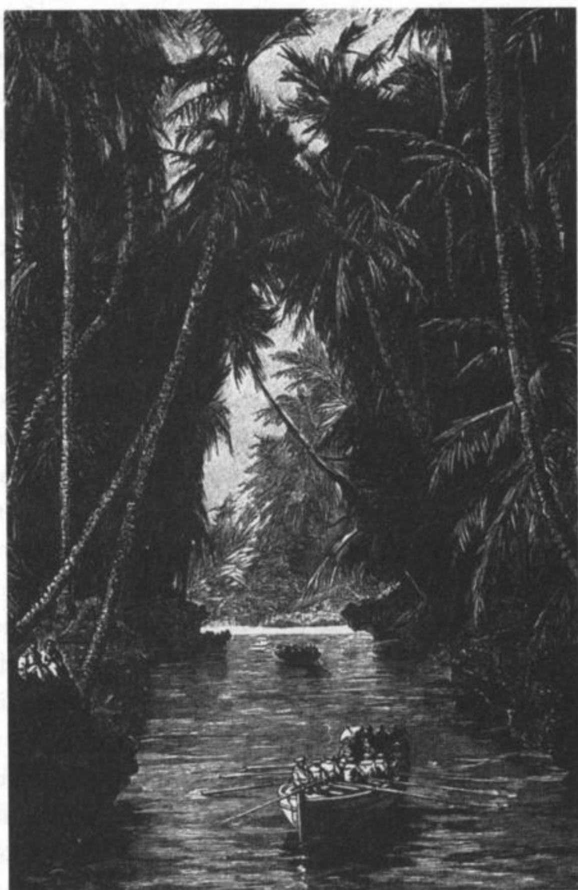
În timp ce populația milliardeză nu vrea decât să se plimbe nepăsătoare prin acest arhipelag, pe care l-a vizitat și anul trecut, mulțumindu-se să-i admire în treacăt minunățiile, Pinchinat, Frascolin, Yvernés ar fi dorit să se oprească pentru a explora aceste insule create de munca polipierilor, deci artificiale, ca și Standard Island.

– Numai că insula noastră se poate deplasa, observă comandorul Simcoë.

– Chiar prea mult, replică Pinchinat, căci nu se oprește nicăieri!

– Se va opri în insulele Hao, Anaa, Fakarava, și veți avea, domnilor, tot timpul să le străbateți.

Întrebat despre modul de formare al acestor insule, Ethel Simcoë susține teoria admisă de cei mai mulți, și anume că, în această parte a Pacificului, fundul submarin a coborât, încetul cu încetul, cam cu treizeci de metri. Zoofiții, polipii au găsit pe culmile scufundate o bază îndeajuns de solidă pentru a-și stabili construcțiile lor de coral. Puțin câte puțin, construcțiile s-au

Ambarcațiunile transportă câțiva vizitatori prin strâmtoarea al cărei țărm drept este adăpostit sub o perdea de cocotieri.

etajat, datorită activității acestor infuzoare, care nu pot trăi la o adâncime mai mare. Ele au urcat la suprafață, au format acest arhipelag, ale cărui insule se pot clasa în bariere, ciucuri și atoloni, sau, mai bine zis, atoli – nume indian dat acelora care posedă lagune interioare. Apoi rămășițele azvârlite de valuri au format un humus. Vântul a adus semințe; pe aceste inele coraligene a apărut vegetația. Sub influența climatului intertropical, terenul calcaros s-a înveșmântat cu iarbă și plante, cu arbuști și copaci.

– Și cine știe, spuse Yvernés într-un elan de entuziasm profetic, cine știe dacă acest continent, înghițit odinioară de ape, nu va reapărea într-o zi la suprafață, reconstruit de aceste miriade de animale microscopice! Și atunci, pe aceste meleaguri, străbătute acum de corăbii și vapoare, vor goni cu toată viteza trenuri expres, care vor lega vechea și noua lume...

– Ușor, ușor, bătrâne Isaia! replică, fără respect, Pinchinat.

După cum spusese comandorul Simcoë, Standard Island se opri, la 23 septembrie, în dreptul insulei Hao, de care s-a putut apropia destul de mult datorită marii adâncimi a oceanului. Ambarcațiunile sale transportă câțiva vizitatori prin strâmtoarea al cărei țărm drept este adăpostit sub o perdea de cocotieri. Satul principal e așezat pe o colină, la o distanță de cinci mile. El nu are decât două, trei sute de locuitori, cei mai mulți pescuitori de sidef, folosiți la aceasta de întreprinderile tahitiene. Abundă pandanușii și mirții mikimikis, primii arbori ai unui sol pe care cresc acum trestia-de-zahăr, ananasul, taro, prionia, tutunul și, mai ales, cocotierul, ale cărui imense plantații din arhipelag ocupă mai mult de patruzeci de mile.

Se poate spune că acest arbore „providențial" crește aproape fără îngrijire. Nuca lui servește la alimentația obișnuită a indigenilor, fiind mult superioară în substanțe nutritive fructului de pandanus. Cu ea își îngrașă porcii, păsările și câinii, ale căror cotlete și fileuri sunt gustate cu deosebită plăcere. Nuca-de-cocos mai dă și un ulei prețios. Pentru aceasta e curățată, păstrându-se numai miezul, care este uscat la soare și supus presiunii unei mașini destul de rudimentare. Navele transportă copra pe continent, unde uzinele o prelucrează într-un mod mai fructuos.

Populația pomotuană nu trebuie judecată după insula Hao, unde sunt foarte puțini indigeni. Cvartetul o poate observa în condiții mai avantajoase în insula Anaa. Standard Island sosește aici, în dimineața zilei de 27 septembrie.

Anaa nu și-a arătat decât de la mică distanță superbele sale masive de arbori. Fiind una dintre cela mai mari insule din arhipelag, ea are optsprezece mile lungime, pe nouă lățime, măsurate la baza sa madreporică.

S-a spus că un ciclon a pustiit această insulă, în 1878, ceea ce a determinat mutarea capitalei arhipelagului la Fakarava. E foarte adevărat, cu toate că, în condițiile climatice atât de generoase ale zonei tropicale, se

putea presupune că rănile vor fi vindecate în câțiva ani. Redevenind la fel de animată ca altădată, Anaa are acum o mie cinci sute de locuitori. Cu toate acestea, e inferioară Fakaravei, rivala sa, dintr-un motiv care își are importanța lui: comunicația dintre mare și lagună nu se poate face decât printr-un canal îngust, plin de vâltori, din interior spre exterior, datorită creșterii nivelului apei. La Fakarava, dimpotrivă, laguna este deservită de două trecători largi, la nord și la sud. Principala piață a uleiului de cocos s-a mutat deci în această ultimă insulă, dar Anaa, având o înfățișare mai pitorească, atrage mai mulți vizitatori.

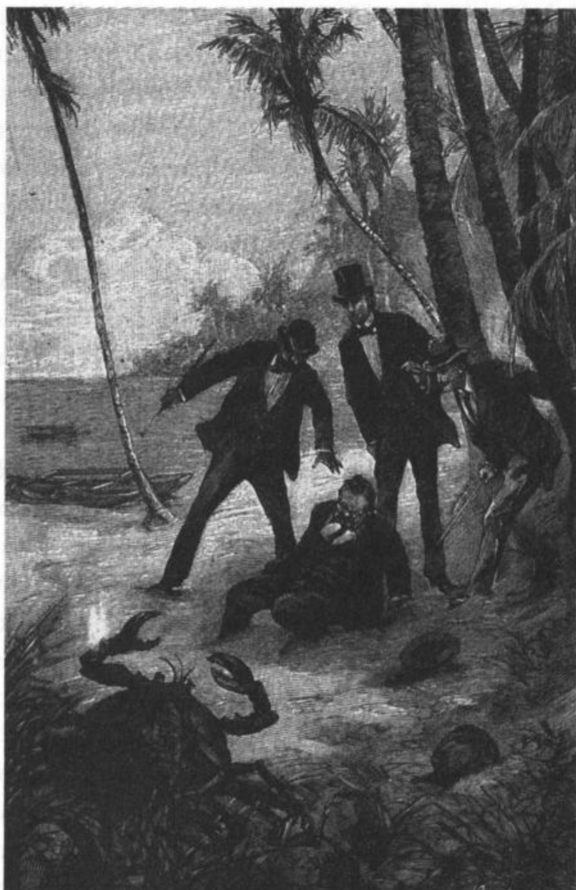
De îndată ce Standard Island s-a instalat cu bine la locul de popas, câțiva milliardezi coboară pe uscat. Sebastién Zorn și camarazii săi sunt printre primii, violoncelistul acceptând să ia parte la excursie.

La început, ei se îndreaptă spre satul Tuahora, după ce au studiat condițiile în care s-a format insula – formație comună întregului arhipelag. Aici, marginea calcaroasă – sau, altfel spus, lărgimea inelului – este de patru, cinci metri, foarte abruptă către mare și coborând în pantă către laguna inferioară, a cărei circumferință este cam de o sută de mile – ca și a celor din Rairoa și Fakarava. Pe acest inel sunt îngrămădiți mii de cocotieri, principala – pentru a nu spune unica – bogăție a insulei, al căror frunziș adăpostește colibele indigenilor.

Satul Tuahora este străbătut de un drum nisipos, strălucitor de alb. Rezidentul francez nu mai locuiește aici, de când Anaa a decăzut din rangul de capitală. Dar locuința lui a rămas, apărată de o împrejmuire modestă. Pe cazarma micii garnizoane, păzită de un sergent de marină, flutură drapelul tricolor.

Trebuie să aducem elogii caselor din Tuahora. Ele nu mai sunt niște simple colibe, ci construcții confortabile și sănătoase, mobilate satisfăcător, și așezate, cele mai multe, pe temelii de coral. Acoperișul este făcut din frunze de pandanus. Lemnul acestui arbore prețios este folosit pentru uși și ferestre. Ici și colo, casele sunt înconjurate de grădini, pe care mâna indigenilor le-a umplut cu pământ vegetal și al căror aspect este cu adevărat încântător.

De altfel, acești băștinași, cu toate că aparțin unui tip mai puțin remarcabil, cu tenul mai negru, fizionomia mai puțin expresivă, caracterul mai

Un crustaceu de o mărime enormă.

puțin prietenos decât al celor din insulele Marchize, sunt specimene reușite ale populației din Oceania ecuatorială.

După cum constată Frascolin, ocupația lor principală este fabricarea uleiului de cocos. Așa se explică numărul mare de cocotieri de pe plantațiile arhipelagului. Acești arbori se reproduc la fel de ușor ca excrescențele coraligene la suprafața atolilor. Dar ei au un dușman, și excursioniștii parizieni l-au cunoscut într-o zi, când se întinseseră pe țărmul lacului interior, ale cărui ape verzui contrastează cu azurul mării înconjurătoare.

La un moment dat, atenția, apoi oroarea instrumentiștilor e provocată de un foșnet în iarbă.

Ce văd? Un crustaceu de o mărime enormă.

Prima lor mișcare este de a se ridica, a doua, de a privi intrusul.

– Urât animal! exclamă Yvernés.

– Chiar și pentru un crab! adăugă Frascolin.

Era, într-adevăr, un crab – numit de indigeni birgo și aflat în mare număr pe aceste insule. Labele de dinainte formează o solidă pereche de clești sau de foarfeci, cu care reușește să deschidă nucile – hrana lui preferată. Acești birgo trăiesc într-un fel de vizuini săpate adânc între rădăcini, unde îngrămădesc fibre de cocos în chip de așternut. În special în timpul nopții, ei pornesc în căutarea nucilor căzute sau se cațără pe trunchiul și ramurile cocotierului ca să-i doboare fructele. După cum observă Pinchinat, crabul în cauză a fost apucat de o foame de lup, de vreme ce și-a părăsit ascunzișul în plină zi.

E lăsat în voia lui, căci operația pare a fi deosebit de interesantă. Crabul zărește o nucă în mărăcinișuri; îi sfâșie, puțin câte puțin, fibrele, cu ajutorul cleștilor; apoi, când coaja tare este dezvelită, o atacă, lovind-o, ciocănind-o în același loc. După ce reușește să facă o deschizătură, birgo scoate substanța dinăuntru cu ajutorul cleștilor din spate, al căror capăt este foarte subțire.

– Natura a creat acest birgo astfel încât el să deschidă nuci-de-cocos, spune Yvernés.

– Și a creat nuca-de-cocos pentru a-l hrăni pe birgo, completează Frascolin.

– Dar dacă ne-am împotrivi intențiilor naturii, împiedicând acest crab să mănânce nuca și această nucă să fie mâncată de acest crab? propune Pinchinat.

– Eu cer să nu fie tulburat! se opune Yvernés. Nici măcar un birgo nu trebuie să-și facă o părere proastă despre niște parizieni!

Cu toții sunt de acord, și crabul, care a aruncat fără îndoială o privire mânioasă lui Pinchinat, privește cu recunoștință spre prima vioară a cvartetului concertant.

După șaizeci de ore de popas în fața insulei Anaa, Standard Island pornește spre nord. Ea pătrunde în hățișul de insule și insulițe, printre care

comandorul Simcoë navighează cu o siguranță desăvârșită. E de la sine înțeles că, în aceste condiții, Milliard City este oarecum părăsit de locuitorii săi, care preferă litoralul și, în special, regiunea care se învecinează cu bateria Pintenului. Mereu se ivesc noi insule, mai bine zis, niște panere înverzite ce par a pluti pe suprafața apei. Ai spune că te afli într-o piață de flori, pe unul dintre canalele Olandei. Numeroase pirogi dau târcoale celor două porturi ale insulei cu elice, dar nu le este permis să acosteze, agenții primind ordine precise în această privință.

Femeile indigene se apropie înotând, atunci când se trece la mică distanță de falezele madreporice. Dacă ele nu-i însoțesc pe bărbați în bărci, aceasta se datorează faptului că ambarcațiunile sunt strict interzise sexului frumos pomotuan.

În 4 octombrie, Standard Island se oprește în dreptul insulei Fakarava, la deschizătura trecătorii sudice. Înainte ca ambarcațiunile să fie coborâte pentru a-i transporta pe vizitatori, rezidentul francez se prezentă la Tribord Harbour, de unde guvernatorul dădu ordin să fie condus la palatul municipal.

Întrevederea este foarte cordială. Cyrus Bikerstaff și-a luat aerul său oficial – cerut de astfel de ceremonii. Rezidentul, un bătrân ofițer din infanteria marină, nu rămâne mai prejos. E greu de imaginat ceva mai serios, mai demn, mai potrivit, mai impunător, de o parte și de cealaltă.

La sfârșitul întrevederii, rezidentului i se permite să viziteze Milliard City, călăuzit de Calistus Munbar. În calitatea lor de francezi, parizienii și Athanase Dorémus se alătura supraintendentului. Pentru rezident este o adevărată bucurie să întâlnească niște compatrioți.

A doua zi, guvernatorul merge la Fakarava pentru a-i întoarce vizita bătrânului ofițer, și amândoi își reiau aerul din ajun. Cvartetul coboară pe uscat și se îndreaptă spre reședință. Este o locuință foarte simplă, ocupată de o garnizoană de doisprezece marinari. Pe acoperișul ei, flutură drapelul Franței.

Deși Fakarava a devenit capitala arhipelagului, după cum am mai spus, nu se compară cu rivala sa, Anaa. Principalul sat nu-i la fel de pitoresc sub verdeața arborilor, și, de altfel, locuitorii sunt aici mai puțin sedentari. În afara fabricării uleiului de cocos, îndeletnicire al cărei centru se află la

Fakarava, ei se ocupă cu pescuirea scoicilor perliere. Comerțul cu sideful pe care-l obțin astfel îi obligă să frecventeze insula vecină, Toau, utilată special pentru această industrie. Scufundători îndrăzneți, indigenii nu se codesc să coboare până la adâncimi de douăzeci și chiar treizeci de metri, fiind obișnuiți să suporte astfel de presiuni și să-și țină răsuflarea mai mult de un minut.

Unora dintre pescari li s-a permis să ofere produsele pescuitului lor, sidef sau perle, notabililor din Milliard City. Desigur, bogatele doamne ale orașului nu duc lipsă de bijuterii. Dar aceste produse naturale, în stare brută, nu se pot procura ușor și, prezentându-se această ocazie, pescuitorii își dau toată marfa la prețuri incredibile. Din moment ce doamna Tankerdon cumpără o perlă de mare valoare, este foarte normal ca doamna Coverley să-i urmeze exemplul. Din fericire, au la dispoziție multe asemenea obiecte, căci altfel cine știe la ce sume s-ar ajunge. Alte familii își imită prietenii, și, în ziua aceea, cum se spune în limbaj marinăresc, fakaravienii „pescuiesc zdravăn".

După zece zile, la 13 octombrie, *Bijuteria Pacificului* se pregătește de plecare în zorii zilei. Părăsind capitala insulelor Pomotu, ea atinge limita occidentală a arhipelagului. Comandorul Simcoë nu mai are grija fantasticei îngrămădiri de insule și insulițe, recife și atoli. El a străbătut fără niciun incident aceste meleaguri ale Mării Rele. Acum, în fața lui se întinde o regiune a Pacificului care, pe un spațiu de patru grade, desparte arhipelagul Pomotu de cel al Societății. Îndreptându-se spre sud-vest, acționată de cele zece milioane de cai-putere ai mașinilor sale, Standard Island pornește către insula atât de poetic celebrată de Bougainville, încântătoarea Tahiti.

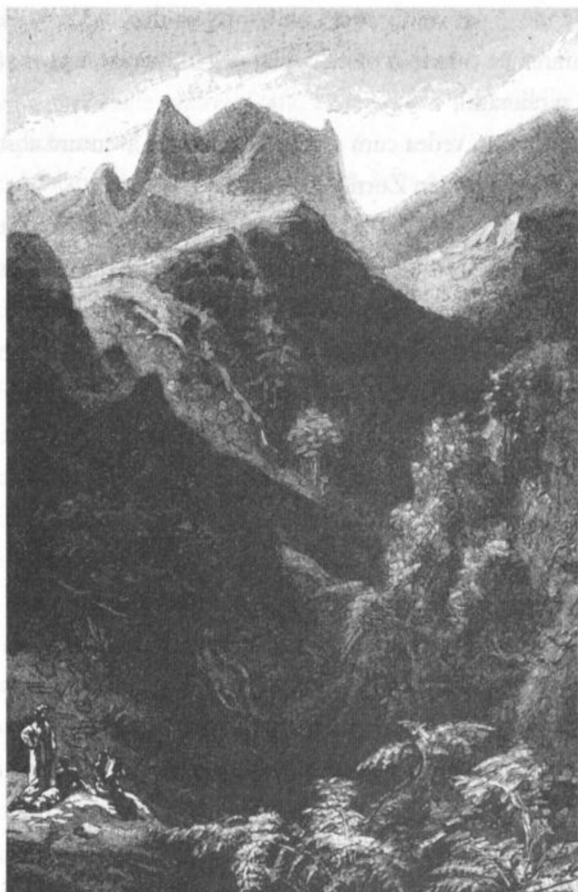
XIII

POPAS LA TAHITI

Arhipelagul Societății, sau Tahiti, este cuprins între al cincisprezecelea (15°52') și al șaptesprezecelea (17°49') grad latitudine meridională, și între al o sută cincizecilea (150°8') și al o sută cincizeci și șaselea (156°30') grad longitudine estică, față de meridianul Parisului. El acoperă o suprafață de două mii două sute de kilometri pătrați. Este constituit din două grupuri de insule: 1. Du Vent-Tahiti sau Tahiti-Tahaa, Tapamanoa, Eimeo sau Morea, Tetiaroa, Meetia, care se află sub protectoratul Franței; 2. Sous-le-Vent-Tubuai, Manu, Huahine, Raiatea-Thao, Bora-Bora, Moffy-Iti, Maupiti, Mapetia, Bellingshausen, Scilly, guvernate de suveranii indigeni. Englezii le numesc Insulele Georgiene, cu toate că descoperitorul lor, Cook, le-a botezat Insulele Societății, în onoarea Societății Regale din Londra. Situat la două sute cincizeci de leghe marine de insulele Marchize, acest arhipelag – după diversele recensăminte făcute în ultimul timp – nu numără decât patruzeci de mii de locuitori străini sau indigeni.

Tahiti este prima dintre insulele Du Vent care apare în văzul navigatorilor, venind dinspre nord-est. Oamenii de veghe de la Observator o semnalează de la mare distanță, grație muntelui Maio sau Diadema, care se înalță la o mie două sute treizeci și nouă de metri deasupra nivelului mării.

Traversarea a avut loc fără incidente. Ajutată de vânturile alizee, Standard Island a străbătut aceste ape minunate, pe deasupra cărora Soarele coboară spre Tropicul Capricornului. Îl va atinge peste două luni și câteva

Muntele Maio, Tahiti.

zile, va urca din nou spre linia ecuatorială, și insula cu elice îl va avea la zenit, timp de mai multe săptămâni de căldură arzătoare; apoi îl va urma așa cum își urmează un câine stăpânul, ținându-se la distanța regulamentară.

Este pentru prima oară când milliardezii vor poposi la Tahiti. Anul trecut, plimbarea a început prea târziu. Ei n-au ajuns prea departe spre vest și, după ce au părăsit Pomotu, au urcat spre Ecuator. Or, acest arhipelag al Societății este cel mai frumos din Pacific.

Parcurgându-l, parizienii noştri nu vor putea decât să preţuiască şi mai mult încântarea pe care le-o oferă deplasarea unui aparat liber să-şi aleagă popasurile şi climatul.

– Da!... Dar vom vedea cum se va sfârşi această aventură absurdă! conchide invariabil Sebastién Zorn.

– Tot ce doresc este să nu se sfârşească niciodată! exclamă Yvernés.

Standard Island soseşte în regiunea insulei Tahiti în zorii zilei de 17 octombrie. Se zăreşte litoralul nordic. În timpul nopţii, au putut fi zărite licăririle farului de la capul Venus. O zi ar fi fost de ajuns pentru a ajunge la capitala Papeete, situată în nord-vest, dincolo de cap. Dar consiliul notabililor s-a întrunit sub preşedinţia guvernatorului. Ca orice consiliu bine echilibrat, el s-a scindat în două tabere. Unii, ca Jem Tankerdon, s-au pronunţat pentru vest; alţii, ca Nat Coverley, s-au pronunţat pentru est. Având dreptul la votul decisiv în acest caz, Cyrus Bikerstaff a decis că vor ajunge la Papeete ocolind insula pe la sud. Hotărârea nu poate decât să-i satisfacă pe membrii cvartetului, căci ea le va permite să admire în întreaga ei splendoare această perlă a Pacificului, Noua Cytheră a lui Bougainville.

Tahiti are o suprafaţă de o sută patru mii două sute cincisprezece hectare – cam de nouă ori mai mare decât suprafaţa Parisului. Populaţia sa, care în 1875 era de şapte mii şase sute de indigeni, trei sute de francezi, o mie o sută de străini, nu mai este decât de şapte mii de locuitori. Pe plan geometric ea are exact forma unei ploşti răsturnate, corpul ploştii fiind insula principală, unită prin istmul Taravao cu gâtul pe care-l reprezintă peninsula Tatarapu.

Frascolin a făcut această comparaţie, studiind harta arhipelagului, şi camarazii săi o găsesc atât de potrivită, încât botează Tahiti cu acest nou nume: Plosca Tropicelor.

Din punct de vedere administrativ, Tahiti este împărţită în şase diviziuni, fărâmiţate în douăzeci şi una de districte de la stabilirea protectoratului, în 9 septembrie 1842. N-au fost uitate dificultăţile ivite între amiralul Dupetit Thouars, regina Pomare şi Anglia, datorate instigărilor acelui ticălos

traficant de biblii și pânzeturi care se numea Pritchard, atât de spiritual caricaturizat în „Viespile" lui Alphonse Karr[1].

Dar asta e o poveste veche, uitată, ca și faptele și gesturile faimosului spițer anglo-saxon.

Standard Island se apropie, fără teamă, la o milă de conturul Ploștii Tropicelor. Această ploscă este așezată, într-adevăr, pe o bază coraligenă, ai cărei pereți abrupți coboară vertical în adâncurile oceanului. Dar, înainte de a se apropia atât de mult, populația milliardeză i-a putut contempla silueta impunătoare, munții cu care natura a fost mai generoasă decât cu cei din insulele Sandwich, culmile înverzite, trecătorile împădurite, piscurile asemenea turnurilor ascuțite ale unei catedrale gigantice, brâul de cocotieri scăldat de spuma albă a valurilor izbite de stânci.

În această zi, plutind de-a lungul coastei occidentale, curioșii îngrămădiți în împrejurimile lui Tribord Harbour, privind prin ocheane – și parizienii au fiecare câte unul – pot scruta în amănunt litoralul: districtul Papenoo, străbătut de valea largă a unui râu care pornește de la poalele munților și se aruncă în ocean, acolo unde țărmul e lipsit de recife, pe o distanță de mai multe mile; Hitina, un port foarte bine adăpostit, de unde pleacă spre San Francisco milioane și milioane de portocale; Mahaena, cucerită pe deplin abia în 1845, în urma unei teribile lupte cu indigenii.

După-amiază, ajung în dreptul îngustei strâmtori Taravao. Ocolind peninsula, Standard Island se apropie destul pentru a putea fi admirate în toată splendoarea câmpiile rodnice ale districtului Tautira și numeroasele cursuri de apă care fac din el unul dintre cele mai bogate districte ale arhipelagului. Tatarapu, așezat pe așternutul său de corali, își înalță maiestuos asprele metereze ale craterelor stinse.

Apoi, Soarele coboară la orizont, piscurile capătă pentru ultima oară o culoare roșiatică, tonurile se îndulcesc, culorile se topesc într-o ceață caldă și transparentă. În curând, nu mai rămâne decât o siluetă nedeslușită, ale cărei miresme, încărcate de aroma portocalilor și a măslinilor, călătoresc pe aripile brizei de seară. După un amurg foarte scurt, se lasă o noapte adâncă.

[1] Scriitor și pamfletar francez (1808-1890).

Standard Island trece de extremitatea sud-estică a insulei și, a doua zi, își face apariția în dreptul țărmului apusean al istmului, odată cu ivirea zorilor. Cultivat intens și foarte populat, districtul Taravao își arată frumoasele drumuri, șerpuind printre păduri de portocali, care-l leagă de districtul Papeari. În punctul culminant, se conturează un fort care controlează ambele țărmuri ale istmului, apărat de câteva tunuri aplecate în afara crenelurilor, ca niște guri de bronz. În spate se ascunde portul Phaeton.

– De ce o fi strălucind deasupra acestui istm numele înfumuratului vizitiu al carului solar? se întrebă Yvernés.

Ziua se scurge într-o plutire lentă, de-a lungul contururilor mai accentuate, datorită terenului coraligen din partea de vest a insulei Tahiti. Noi districte își arată peisajele diverse – Papeiri, cu câmpiile sale mlăștinoase pe alocuri, Mataiea, excelent port al districtului Papeuriri, apoi o vale largă, străbătută de râul Vaihiria și, în spate, un munte înalt de cinci sute de metri, asemănător unui picior de lavabou, susținând o chiuvetă cu o circumferință de jumătate de kilometru. Acest vechi crater, fără îndoială, plin de apă dulce, pare să nu aibă nicio comunicare cu marea.

După districtul Ahauraono, specializat în cultura bumbacului pe scară întinsă, după districtul Papara, cunoscut mai ales pentru produsele sale agricole, Standard Island descoperă, dincolo de capul Mara, marea vale Peruvia, desprinsă din Diadema și scăldată de apele Panarunului. Trecând de Taapuna, capul Tatao și gura fluviului Faa, comandorul Simcoë cotește ușor spre nord-vest, evită cu pricepere insulița Motu-Uta și, la ora șase seara, se oprește în dreptul golfului Papeete.

La intrare, unduind capricios de-a curmezișul recifului de coral, se profilează canalul, balizat până la capul Farente de tunuri scoase din uz. Se înțelege de la sine că, datorită hărților sale, Ethel Simcoë nu are nevoie să recurgă la piloții ale căror baleniere se încrucișează la deschizătura canalului. Cu toate acestea, se arată o ambarcațiune cu un pavilion galben la pupă. Este „Sănătatea“, care acostează la Tribord Harbour. Cei din Tahiti sunt severi și nimeni nu poate debarca înainte ca medicul sanitar, însoțit de ofițerul fortului, să-i dea liberă trecere.

Abia ajuns la Tribord Harbour, medicul ia legătura cu autoritățile. Nu este decât o simplă formalitate. În Milliard City și în împrejurimi nu există

bolnavi. În orice caz, bolile epidemice, holera, gripa, frigurile galbene, sunt cu totul necunoscute. Certificatul este eliberat deci potrivit uzanțelor. Dar noaptea se lasă repede, după un amurg abia simțit, așa că debarcarea este amânată pentru a doua zi, și Standard Island adoarme în așteptarea dimineții.

În zori, se aud bubuituri. Este bateria Pintenului, care salută cu douăzeci și una de lovituri de tun grupul insulelor Sous-le-Vent și Tahiti, capitala protectoratului francez. În același timp, pavilionul roșu, cu soarele de aur, urcă și coboară de trei ori pe turnul Observatorului.

Răspunsul este o salvă identică a bateriei Ambuscadei, situată la capătul marii trecători a insulei Tahiti.

Dis-de-dimineață, Tribord Harbour este plin de lume. Tramvaiele aduc numeroși doritori să viziteze capitala arhipelagului. Sebastién Zorn și camarazii săi se numără printre cei mai nerăbdători. Cum ambarcațiunile insulei cu elice ar fi insuficiente pentru a transporta această mulțime de curioși, indigenii se grăbesc să-și ofere serviciile. Șase ancabluri despart Tribord Harbour de port.

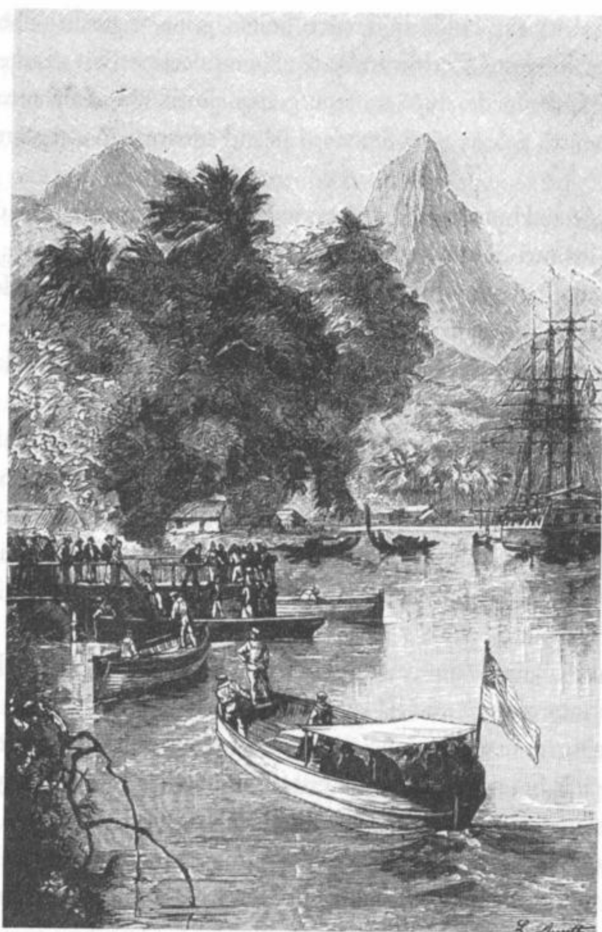
Totuși se cuvine ca guvernatorul să fie cel care coboară primul. Este vorba despre întrevederea oficială cu autoritățile civile și militare din Tahiti și despre vizita, nu mai puțin oficială, pe care trebuie să o facă reginei.

Deci, pe la ora nouă, Cyrus Bikerstaff, adjuncții săi Barthélemy Ruge și Hubley Harcourt, toți trei în ținută de gală, fruntașii celor două secțiuni, printre care Nat Coverley și Jem Tankerdon, comandorul Simcoë și ofițerii săi în uniforme strălucitoare, colonelul Stewart și escorta sa iau loc în șalupe și se îndreaptă către portul Papeete.

Sebastién Zorn, Frascolin, Yvernés, Pinchinat, Athanase Dorémus și Calistus Munbar ocupă o altă ambarcațiune, împreună cu câțiva funcționari.

Bărci, pirogi indigene însoțesc oficialitățile din Milliard City, reprezentat în mod demn de către guvernatorul său, autoritățile și notabilii săi, printre care se numără doi destul de bogați pentru a cumpăra insula Tahiti și chiar întregul arhipelag al Societății, cu suverană cu tot.

Papeete este un port minunat și de o asemenea adâncime, încât vapoarele de mare tonaj pot ancora în el. El este deservit de trei intrări: marea

Cyrus Bikerstaff și suita sa coboară în mijlocul mulțimii...

intrare la nord, largă de șaptezeci de metri și lungă de optzeci, îngustată de un mic banc balizat, intrarea Tanoa la est, intrarea Tapuna la vest.

Șalupele electrice alunecă maiestuos de-a lungul plajei, împânzită de vile și de localuri, apoi de-a lungul cheilor lângă care sunt amarate vasele. Debarcarea se face în dreptul unei fântâni elegante, menită să aprovizioneze vasele și alimentată cu apa râurilor din munții vecini, dintre care unul poartă dispozitivul semafor.

Cyrus Bikerstaff și suita sa coboară în mijlocul mulțimii de francezi, indigeni, străini, care aclamă această *Bijuterie a Pacificului* ca pe cea mai extraordinară dintre minunile create de geniul uman.

După primele efuziuni ale debarcării, cortegiul se îndreaptă către palatul guvernatorului insulei Tahiti.

Calistus Munbar, superb în costumul de gală, pe care nu-l îmbracă decât la zile mari, invită cvartetul să-l urmeze, iar acesta răspunde invitației supraintendentului.

Nu numai insulele Tahiti și Moorea, dar și grupurile învecinate se află sub protectorat francez. Șef este un comisar-comandant, având în subordine un coordonator care conduce diversele sectoare ale serviciului trupelor, marinei, finanțelor coloniale și locale și administrația judiciară. În atribuțiile secretarului general al comisarului intră rezolvarea problemelor civile ale țării. La Moorea, la Fakarava din Pomotu, la Taiohae din Nuku Hiva, se afla diverși rezidenți și un judecător de pace care ține de resortul insulelor Marchize. Din anul 1861, funcționează un Comitet consultativ pentru agricultură și comerț, care se întrunește o dată pe an, la Papeete. Aici se află, de asemenea, sediul direcției artileriei și comandatura trupelor de geniu. Cât despre garnizoană, ea este alcătuită din detașamente de jandarmerie colonială, artilerie și infanterie marină. Un preot și un vicar, plătiți de guvern, și nouă misionari, împrăștiați în cele câteva grupuri de insule, asigură exercitarea cultului catolic. Într-adevăr, parizienii se pot crede în Franța, într-un port francez, și asta nu le poate displace.

Satele din diversele insule sunt administrate de un fel de consiliu municipal indigen, prezidat de un „tavana“, asistat de un judecător, de un șef, „mutoi“, și de doi consilieri aleși de locuitori.

La umbra copacilor, cortegiul înaintează către palatul guvernamental. Pretutindeni, cocotieri superbi, arbori-de-cauciuc etc. Palatul se înalță în mijlocul lor, abia depășindu-i cu acoperișul său larg, înveselit de ferestruicile mansardei. Are o înfățișare elegantă, cu fațada pe care și-o împart parterul și primul etaj. Acolo sunt adunați principalii funcționari francezi, și jandarmeria colonială dă onorul.

Comisarul-comandant îl primește pe Cyrus Bikerstaff cu o politețe nemărginită, pe care n-ar fi întâlnit-o, desigur, în arhipelagurile engleze din

această regiune. El îi mulțumește că a adus insula cu elice în apele arhipelagului. El mai speră că această vizită se va reînnoi în fiecare an, regretând, totodată, că Tahiti nu i-o poate întoarce. Întrevederea durează o jumătate de oră și se stabilește că Cyrus Bikerstaff va primi a doua zi autoritățile la primărie.

– Vă gândiți să poposiți un timp la Papeete? întrebă comandantul-comisar.

– Cincisprezece zile, răspunde guvernatorul.

– Atunci veți avea plăcerea de a vedea divizia navală franceză care trebuie să sosească la sfârșitul săptămânii.

– Vom fi foarte bucuroși de a-i prezenta onorul insulei noastre, domnule comisar.

Cyrus Bikerstaff îi prezintă pe cei din suita sa, pe adjuncții săi, pe comandorul Ethel Simcoë, pe comandantul miliției, pe diverșii funcționari, pe supraintendentul Artelor Frumoase și pe artiștii cvartetului concertant, care sunt primiți așa cum se cuvine de către un compatriot.

Există o anumită stânjeneală în privința delegaților secțiunilor din Milliard City. Cum putea fi menajat orgoliul lui Jem Tankerdon și cel al lui Nat Coverley, aceste două personaje iritabile care aveau dreptul...

– Să pășească amândoi în același timp, remarcă Pinchinat, parodiind celebrul vers al lui Scribe.

Problema fu rezolvată de însuși comandantul-comisar. Cunoscând rivalitatea celor doi celebri milliardezi, el dovedește un tact atât de desăvârșit, atâta corectitudine oficială, atâta dibăcie diplomatică, încât lucrurile se petrec ca și cum ar fi fost reglementate prin decretul din messidor. Fără îndoială că, într-un asemenea caz, șeful unui protectorat englez ar fi turnat gaz peste foc, pentru a sluji politica Regatului Unit. Dar așa ceva nu se întâmplă la palatul comandantului-comisar, iar Cyrus Bikerstaff, încântat de primirea ce i se făcuse, se retrase, urmat de cortegiul său.

Nu mai trebuie spus că Sebastién Zorn, Yvernés, Pinchinat și Frascolin au intenția de a-l lăsa să meargă acasă, pe Bulevardul Douăzeci și Cinci, pe Athanase Dorémus, răpus de oboseală. Într-adevăr, ei doresc să petreacă un timp cât mai îndelungat la Papeete, să viziteze împrejurimile, să facă excursii în cele mai importante districte, să străbată ținuturile peninsulei

Tatarapu, în fine, să bea până la ultima picătură din această ploscă a Pacificului.

Proiectul este deci bine pus la punct, și, atunci când i-l împărtășesc lui Calistus Munbar, supraintendentul nu poate fi decât întru totul de acord.

– Dar, le spuse el, ar fi bine să așteptați patruzeci și opt de ore înainte de a o porni la drum.

– De ce nu azi? întrebă Yvernés, nerăbdător să ia toiagul drumeției.

– Pentru că autoritățile de pe Standard Island își vor prezenta omagiile reginei și se cade să fiți prezentați Maiestății Sale, ca și întregii curți.

– Și mâine? spuse Frascolin.

– Mâine, comandantul-comisar al arhipelagului va veni să întoarcă vizita autorităților de pe Standard Island și se cuvine...

– Să fim prezenți, răspunse Pinchinat. Ei bine, vom fi acolo, domnule supraintendent, vom fi acolo.

Părăsind palatul guvernamental, Cyrus Bikerstaff și cortegiul său se îndreaptă către palatul Maiestății Sale. N-a fost decât o plimbare de un sfert de ceas, pe sub copaci.

Locuința regală este așezată în mijlocul boschetelor înverzite. E un patrulater cu două etaje, ale cărui acoperiș, imitând casele elvețiene, adăpostește două șiruri de verande suprapuse. De la ferestrele de sus, poți cuprinde cu privirea marile plantații care se întind până la marginea orașului. Dincolo de ele se zărește marea. Într-un cuvânt, o locuință plăcută, modestă, dar confortabilă.

Regina nu a pierdut nimic din prestigiul său, trecând sub regimul protectoratului francez. Dacă drapelul Franței flutură pe catargele vapoarelor ancorate în portul Papeete sau în radă, pe edificiile civile și militare ale orașului, pavilionul suveranei își flutură deasupra palatului său vechile culori ale arhipelagului – o pânză cu dungi transversale roșii și albe și iahtul tricolor într-un colț.

În 1606, Quiros a descoperit insula Tahiti, căreia i-a dat numele Sagittaria. După el, Wallis, în 1767, și Bougainville, în 1768, au desăvârșit explorarea arhipelagului. La începutul descoperirii, domnea regina Oberea. După moartea ei, a apărut în istoria Oceaniei celebra dinastie Pomare.

Pomare I (1762-1780) a lăsat numele de Otoo, Bâtlanul Negru, pentru a-l lua pe cel de Pomare.

Fiul său, Pomare II (1780-1819), i-a primit cu bunăvoință, în 1797, pe primii misionari englezi și s-a convertit la creștinism, zece ani mai târziu. A fost o epocă de disensiuni, de ciocniri armate, și populația arhipelagului a scăzut treptat, de la o sută de mii la șaisprezece mii de locuitori.

Pomare III, fiul precedentului, a domnit de la 1819 la 1827 și sora sa Aimata, celebra Pomare, protejata groaznicului Pritchard, născută în 1812, a devenit regina insulei Tahiti și a insulelor învecinate. Neavând copii cu Tapoa, primul ei soț, ea l-a repudiat, pentru a se căsători cu Ariifaaite. Din această legătură s-a născut, în 1840, Arione, moștenitorul prezumtiv, mort la vârsta de treizeci și cinci de ani. Începând din anul următor, regina a dăruit patru copii soțului său, care era cel mai frumos bărbat din arhipelag: o fată, Teriimaevarna, prințesă a insulei Bora-Bora, din 1860; prințul Tamatoa, născut în 1842, rege al insulei Raiatea, înlăturat de supușii revoltați de brutalitatea sa; prințul Teriitapunui, născut în 1846, năpăstuit de un șchiopătat dizgrațios; și, în sfârșit, prințul Tuavira, născut în 1848, care a venit să-și facă educația în Franța.

Domnia reginei Pomare n-a fost cu totul liniștită. În 1835, misionarii catolici au intrat în conflict cu misionarii protestanți. Expulzați la început, ei au fost readuși de o expediție franceză, în 1838. Patru ani mai târziu, protectoratul Franței era acceptat de cinci șefi din insulă. Pomare a protestat, englezii au protestat. Amiralul Dupetit-Thouars a proclamat detronarea reginei, în 1843, și l-a expulzat pe Pritchard, evenimente care au provocat ciocnirile sângeroase de la Mahaena și Rapepa. Dar amiralul, fiind aproape renegat, după cum se știe, Pritchard a primit o despăgubire de douăzeci și cinci de mii de franci, și amiralul Bruat a fost însărcinat să ducă la bun sfârșit aceste treburi încurcate.

Tahiti s-a supus în 1846, și Pomare a acceptat tratatul de protectorat, din 19 iunie 1847, păstrând suveranitatea insulelor Raiatea, Huahine și Bora-Bora. Au mai fost câteva tulburări. În 1852, o răscoală o detrona pe regină și proclama chiar republica. În sfârșit, guvernul francez a repus-o în drepturi pe suverană, care a abandonat trei dintre coroanele sale: Raiatea, în favoarea fiului său cel mai mare; Huahine, în favoarea celui de-al doilea fiu;

Bora-Bora, în favoarea fiicei sale. Actualmente, tronul este ocupat de una dintre descendentele sale, Pomare VI.

Îndatoritorul Frascolin continuă să-și justifice porecla de „Larousse al Pacificului" cu care l-a gratificat Pinchinat. El împărtășește colegilor săi aceste amănunte istorice și biografice, afirmând că e mai bine să cunoști oamenii cu care stai de vorbă. Yvernés și Pinchinat îi răspund că a avut dreptate să-i lămurească asupra genealogiei dinastiei Pomare, lăsându-l pe Sebastién Zorn să replice că „lui îi este indiferent".

Cât despre vibrantul Yvernés, el este cu totul cuprins de farmecul poeticei naturi tahitiene. În amintirea lui renasc fermecătoarele povestiri de călătorie ale lui Bougainville și Dumont d'Urville. El nu-și ascunde emoția la gândul că se vor afla în fața acestei suverane a Noii-Cythere, a unei autentice regine Pomare, al cărei nume...

– Înseamnă „noapte de tuse", îl oprește Frascolin din elan.

– Asta-i bună! exclamă Pinchinat. E ca și cum ai spune zeița strănutului, împărăteasa guturaiului! Molipsește-te, Yvernés, și nu-ți uita batista.

Yvernés este furios de remarca nepotrivită a acestui glumeț răutăcios, dar ceilalți o primesc cu atâta veselie, încât vioara întâi sfârșește prin a fi părtaș la râsul general.

Primirea guvernatorului, a autorităților și a delegației notabililor de pe Standard Island este făcută cu pompă. Onorurile sunt date de „mutoi", șeful jandarmeriei, pe care-l însoțesc ajutoarele sale indigene.

Regina Pomare VI are patruzeci de ani. Ea poartă, ca și familia sa care o înconjoară, un costum de ceremonie roz pal, culoarea preferată a populației tahitiene. Primește complimentele lui Cyrus Bikerstaff cu o demnitate pritenoasă, dacă se poate spune astfel, pe care ar fi arătat-o și o maiestate europeană. Răspunde cu grație, într-o franceză foarte corectă, căci limba aceasta este folosită în mod curent în arhipelagul Societății. Suverana avea, de altfel, cea mai arzătoare dorință de a cunoaște Standard Island, despre care se vorbește atât pe meleagurile Pacificului, și nădăjduiește că această vizită nu va fi ultima. Jem Tankerdon este primit cu o atenție deosebită, ceea ce zgândărea amorul propriu al lui Nat Coverley. Asta se explică prin faptul că familia regală e protestantă, iar Jem Tankerdon este persoana cea mai de vază a secțiunii protestante din Milliard City.

Cvartetul concertant nu este uitat în timpul prezentărilor.

Regina binevoiește să spună membrilor săi că ar fi încântată să-i asculte și să-i aplaude. Ei se înclină respectuos, răspunzând că sunt la ordinele Maiestății Sale, și supraintendentul va lua măsurile necesare pentru ca suveranei să-i fie împlinită dorința.

După audiența de o jumătate de ceas, onorurile cu care a fost întâmpinat cortegiul la intrarea sa în palatul regal se repetă și la ieșire.

Coboară cu toții către oraș, oprindu-se la Cercul militar, unde ofițerii au pregătit o gustare în cinstea guvernatorului și a elitei populației milliardeze. Șampania curge în valuri, se rostesc numeroase toasturi, și abia pe la ora șase ambarcațiunile pornesc de la cheiurile portului Papeete spre Tribord Harbour.

Seara, artiștii parizieni se întâlnesc în sala cazinoului.

– Avem un concert în perspectivă, spune Frascolin. Ce să-i cântăm Maiestății acesteia? O să-i înțeleagă pe Mozart sau pe Beethoven?

– O să-i cântăm Offenbach, Varney, Lecocq sau Audran, răspunde Sebastién Zorn.

– Ba deloc! „Bambula" e cea mai indicată! ripostează Pinchinat, schițând mișcările caracteristice ale acestui dans negru.

XIV

DIN PETRECERE ÎN PETRECERE

Insula Tahiti este destinată să devină un loc de repaus pentru Standard Island. În fiecare an, înainte de a-și continua drumul către Tropicul Capricornului, ea se oprește în apropiere de Papeete. Primiți cu simpatie de către autoritățile franceze și de către indigeni, milliardezii își arată recunoștința, deschizându-și larg porțile, sau, mai bine zis, porturile. Militarii și civilii din Papeete străbat deci câmpia, parcul, bulevardele, și fără îndoială că niciun incident nu va tulbura aceste legături de prietenie. Este adevărat că, la plecare, poliția guvernatorului trebuie să se asigure că populația nu a sporit în mod fraudulos, prin pripășirea vreunor tahitieni care nu au autorizația de a-și stabili domiciliul pe domeniul său plutitor.

Asta înseamnă că, prin reciprocitate, milliardezii pot vizita insulele grupului, atunci când comandorul Simcoë va face escală într-una sau într-alta.

În vederea acestui popas mai îndelungat, câteva familii s-au gândit să închirieze vile în împrejurimile orașului Papeete și le-au reținut dinainte, telegrafic. Ele doresc să se instaleze, asemenea parizienilor în vecinătatea Parisului, cu servitorii, caii și trăsurile lor, ca să trăiască viața marilor proprietari, în chip de turiști, excursioniști, chiar vânători, dacă le place să vâneze. Pe scurt, își vor face vilegiatura, fără a se teme de acest climat sănătos, a cărui temperatură variază de la paisprezece la treizeci de grade, între aprilie și decembrie, celelalte luni ale anului constituind iarna emisferei meridionale.

Printre notabilii care-și părăsesc hotelurile, în schimbul locuințelor de țară tahitiene atât de confortabile, se numără și familiile Tankerdon și Coverley. Domnul și doamna Tankerdon, fiul și fiicele lor se instalează, de a doua zi, într-o locuință pitorească așezată pe înălțimile capului Tatao. Domnul și doamna Coverley, domnișoara Diana și surorile sale pleacă și ei din elegantul lor palat de pe Bulevardul Cincisprezece, pentru a locui într-o vilă drăguță, ascunsă printre arborii uriași ai capului Venus. Între cele două locuințe este o distanță de mai multe mile, ce-i pare cam mare lui Walter Tankerdon. Dar nu-i stă în putere să apropie cele două puncte ale litoralului tahitian. De altfel, drumuri carosabile, destul de bine întreținute, îi pun în comunicație directă cu Papeete.

Frascolin îi atrage atenția lui Calistus Munbar că, din moment ce sunt plecate, cele două familii nu vor putea asista la vizita pe care comandantul-comisar o va face guvernatorului.

– Ei! cu atât mai bine! răspunde supraintendentul, în ai cărui ochi se poate citi finețea diplomatică. Asta va evita conflictele de orgolii. Dacă reprezentantul Franței ar fi venit mai întâi la familia Coverley, ce-ar fi spus familia Tankerdon, și invers, ce-ar fi spus familia Coverley? Cyrus Bikerstaff se poate felicita pentru această dublă plecare.

– Și nu există nicio speranță ca rivalitatea dintre aceste familii să se sfârșească? întreabă Frascolin.

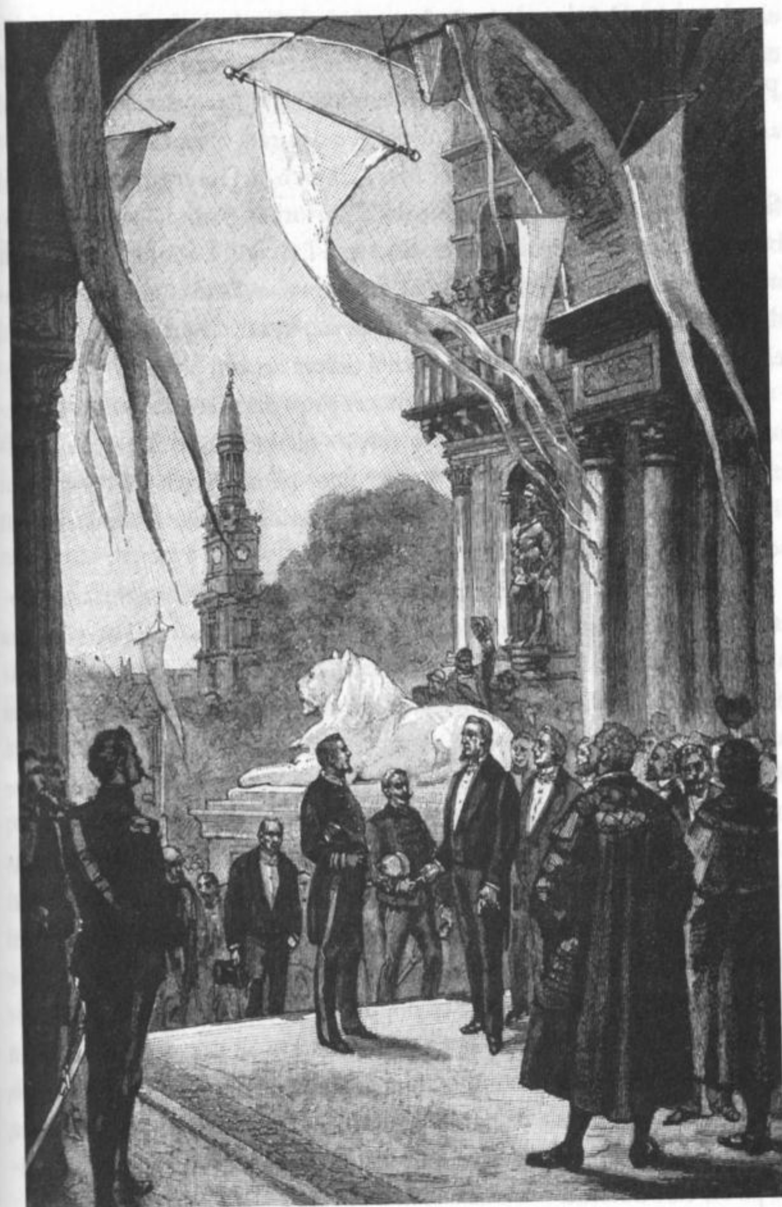
– Cine știe? răspunde Calistus Munbar. Poate că asta depinde de îndatoritorul Walter și de fermecătoarea Diana...

– Totuși până acum nu pare că acest moștenitor și această moștenitoare... remarcă Yvernés.

– Da!... da!... replică supraintendentul, e de ajuns să se ivească o ocazie, și dacă întâmplarea nu-și face datoria, o vom înlocui noi... spre binele iubitei noastre insule!

Și Calistus Munbar făcu o piruetă, demnă de un marchiz din Secolul cel Mare, pe care ar fi aplaudat-o și Athanase Dorémus.

În după-amiaza de 20 octombrie, comandantul-comisar, coordonatorul, secretarul general, principalii funcționari ai protectoratului debarcară pe cheiul portului Tribord Harbour. Sunt primiți de guvernator, cu onorurile cuvenite rangului lor. Bateriile Pintenului și Pupei trag salve de tun. Care

Sunt primiți de guvernator, cu onorurile cuvenite rangului lor.

electrice, împodobite cu culorile franceze și milliardeze, conduc cortegiul în capitală, unde saloanele primăriei sunt pregătite pentru această întrevedere. Pe parcurs, populația îi întâmpină măgulitor, și, în fața palatului municipal, are loc un schimb de discursuri oficiale de o durată acceptabilă.

Apoi, vizita la templu, la Saint Mary Church, la Observator, la cele două fabrici de energie electrică, în cele două porturi, în parc și, în sfârșit, plimbare circulară cu tramvaiele care deservesc litoralul. La întoarcere, în sala mare a cazinoului este servit dejunul. Este ora șase, când comisarul-comandant și suita sa se reîmbarcă pentru Papeete, în salvele artileriei insulei cu elice, ducând cu ei o amintire excelentă despre această primire.

A doua zi dimineață, 21 octombrie, cei patru parizieni debarcă la Papeete. N-au invitat pe nimeni să-i însoțească – nici măcar pe Athanase Dorémus, ale cărui picioare nu ar fi rezistat unor plimbări atât de lungi. Sunt liberi ca pasărea cerului – școlari în vacanță, fericiți să pășească pe adevărat sol de stânci și de pământ vegetal.

În primul rând, vizitează Papeete. Capitala arhipelagului este, fără îndoială, un oraș frumos. Cvartetul este cu adevărat încântat să-și piardă vremea hoinărind pe sub arborii care umbresc casele de pe plajă, magazinele marinei, localurile și principalele întreprinderi de comerț, așezate în partea cea mai îndepărtată a portului. Apoi, urcând pe una dintre străzile care duc spre chei, unde funcționează o cale ferată de sistem american, artiștii noștri se aventurează în interiorul orașului.

Străzile sunt largi, la fel de bine desenate, cu sfoara și echerul, ca și străzile din Milliard City, mărginite de grădini pline de verdeață și prospețime. Chiar la această oră matinală, este un permanent du-te-vino de europeni și indigeni. Animația va fi și mai mare după ora opt seara, prelungindu-se toată noaptea. E ușor de înțeles că nopțile tropicale, și mai cu seamă nopțile tahitiene, nu sunt menite să fie petrecute într-un pat, deși paturile din Papeete sunt făcute dintr-o împletitură de funii, răsucite din fibre de cocos, dintr-o saltea din frunze de bananier, dintr-o plapumă de puf de fromager, ca să nu mai vorbim de perdelele care-l apără de neplăcutul atac al țânțarilor pe cel care doarme.

Cât despre case, e ușor să le deosebești pe cele europene de cele tahitiene. Primele, construite aproape toate din lemn și ridicate pe blocuri

de zidărie, nu lasă nimic de dorit în privința confortului. Celelalte, destul de rare în oraș, presărate cu fantezie pe sub umbrare, sunt alcătuite din trunchiuri de bambus și tapisate cu rogojini, ceea ce le face să arate curate, aerisite și plăcute.

Dar indigenii?

– Indigenii?... spune Frascolin camarazilor săi. Nici aici, ca și în insulele Sandwich, nu-i vom mai întâlni pe acei viteji sălbatici care, înaintea cuceririi, se ospătau bucuroși cu un cotlet de om și păstrau pentru suveranul lor ochii vreunui războinic învins, o friptură făcută după rețeta bucătăriei tahitiene!

– Ei, asta-i bună! Deci nu mai există canibali în Oceania! strigă Pinchinat. Și noi am străbătut atâtea mile, fără să întâlnim măcar unul singur!

– Răbdare! răspunse violoncelistul, lovind aerul cu mâna dreaptă, asemenea lui Rodin din „Misterele Parisului", răbdare! Poate vom găsi chiar mai mulți pentru a-ți satisface această curiozitate prostească!

Nici nu știa cât adevăr grăiește!

Tahitienii sunt, foarte probabil, de origine malaieză, aparținând seminției pe care ei o numesc „maori". Se pare că Raiatea, Insula Sfântă, ar fi fost leagănul regilor lor – un leagăn încântător, scăldat de apele limpezi ale Pacificului.

Înainte de venirea misionarilor, societatea tahitiană cuprindea trei clase: prinții, personaje privilegiate, cărora li se recunoștea darul de a face minuni, șefii sau proprietarii de pământ, mai puțin bine văzuți și supuși prinților; mulțimea, care nu poseda nimic sau, când poseda, nu avea niciodată mai mult decât uzufructul pământului său.

Totul s-a schimbat de la cucerire, și chiar dinaintea ei, sub influența misionarilor anglicani și catolici. Dar cele ce nu s-au schimbat sunt inteligența acestor indigeni, vivacitatea cu care vorbesc, mintea lor vioaie, curajul lor demn de laudă, frumusețea tipului lor. Parizienii nu pot să nu-l admire, la oraș, ca și la țară.

– Doamne, frumoși băieți! spune unul dintre ei.

– Și ce fete frumoase! spune un altul.

Da! bărbați înalți, cu tenul arămiu, pătruns parcă de fierbințeala sângelui, cu forme formidabile, așa cum nu le-au păstrat statuile antice, cu

o fizionomie blândă și plăcută. Sunt cu adevărat superbi acești maori, cu ochii lor mari și plini de viață, cu buzele puțin cam groase, dar fin desenate. Tatuajul de război e pe cale de dispariție, ca și ocaziile care-l impuneau odinioară.

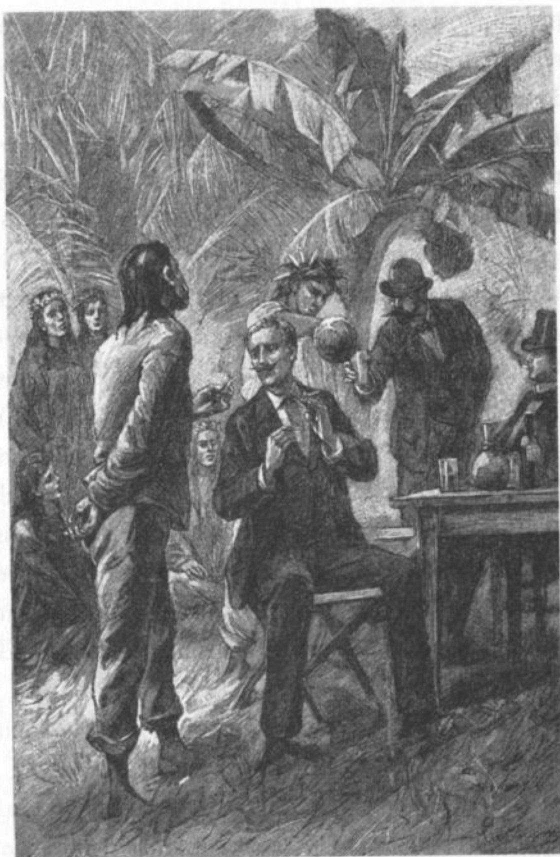
Cei mai bogați oameni din insulă se îmbracă după moda europeană și le stă bine cu cămașa cu guler răsfrânt, haina de stofă roz deschis, pantalonul care cade peste pantof. Însă nu ei sunt cei care atrag atenția cvartetului. Nu! Turiștii noștri preferă, în locul pantalonilor cu tăietură modernă, un „pareo", a cărui pânză colorată și dungată se drapează de la centură până la gleznă, și în locul pălăriei tari, și chiar a panamalei, coafura comună celor două sexe, numită „hei" și împodobită cu frunze și flori.

Cât despre femei, ele sunt încă poeticele și grațioasele tahitiene ale lui Bougainville. Uneori, petalele albe ale tiarei, un fel de gardenie, se amestecă cu șuvițele negre, răsfirate pe umerii lor, alteori poartă o pălărie ușoară, făcută din scoarța unui mugure de cocotier „al cărui nume suav de reva-reva pare venit dintr-un vis", declamă Yvernés.

Adăugați farmecului acestui costum, ale cărui culori se schimbă, ca într-un caleidoscop, la cea mai mică mișcare, grație mersului, moliciunea gesturilor, dulceața surâsului, privirile adânci, sonoritatea armonioasă a vocii, și veți înțelege de ce când unul spune: „Doamne, ce băieți frumoși!", ceilalți răspund în cor: „Și ce fete frumoase!"

Atunci când Dumnezeu a modelat asemenea tipuri superbe, s-ar fi putut să nu le dea și un cadru demn de ei? Și ce se poate imagina mai încântător decât peisajele tahitiene, a căror vegetație este atât de bogată, la aceasta contribuind apele curgătoare și roua abundentă a nopților.

În timpul excursiile lor prin districtele vecine cu Papeete, parizienii nu încetează să admire această lume de minuni vegetale. Îndepărtându-se de țărmurile care sunt mai prielnice culturilor și unde pădurile sunt înlocuite de plantații de lămâi, portocali, arorut, trestie-de-zahăr, arbuști-de-cafea și de bumbac, de câmpii de igname, manioca, indigo, sorgho, tutun, ei se aventurează în interior, la poalele munților, ale căror culmi străbat prin cupola de frunziș. Pretutindeni, cocotieri eleganți, cu o siluetă magnifică, miroși sau lemn de trandafir, casuarini sau arbori-de-fier, tiari sau banculieri, puraus, tamanas, ahis sau santal, goyavieri, manguieri, taccas, ale cărui

Gustarea e însoțită de multă veselie.

rădăcini sunt comestibile, și, de asemenea, superbul taro, acest arbore de pâine prețios, cu trunchiul înalt, neted și alb, cu frunzele sale mari, de un verde închis, printre care se înmănunchează fructe mari, cu coaja parcă cizelată și al căror miez este principala hrană a indigenilor.

În excursiile sale, cvartetul ajunge până la peninsula Tabaratu. O vizită făcută la fortul Phaeton îl pune în legătură cu un detașament de soldați de marină, încântați să primească niște compatrioți.

Într-o cârciumă din port, ținută de un colonist, Frascolin se descurcă în mod abil. El le oferă băștinașilor din împrejurimi și polițaiului districtual

vinuri franțuzești de care demnul hangiu consimte să se despartă în schimbul unui preț bun. Indigenii oferă oaspeților produse autohtone: ciorchini de fructe ale unei specii de bananieri numiți „fei", de o frumoasă culoare galbenă; igname gătite suculent; „maiore", fructul arborelui-de-pâine fript înăbușit într-o groapă umplută cu pietre încinse; în sfârșit, un fel de prăjitură cu gust acrișor, făcută din nucă-de-cocos răzuită și care, sub numele de „taiero", se păstrează în tulpini de bambus.

Gustarea e însoțită de multă veselie. Comesenii fumează sute de țigări, făcute dintr-o frunză de tutun uscată la foc și înfășurată într-o foaie de „pandanus". Numai că, în loc să-i imite pe tahitieni și tahitiene, care și le trec de la unul la altul, după ce au tras câteva fumuri, francezii se mulțumesc să le fumeze după obiceiul franțuzesc. Și când polițaiul îi oferă țigara sa, Pinchinat îi mulțumește cu un „mea maita", adică „foarte mulțumesc", a cărui intonație caraghioasă provoacă bună dispoziție întregii asistențe.

Desigur că excursioniștii nu se puteau întoarce în fiecare seară la Papeete sau pe Standard Island. Pretutindeni însă, în sate, în locuințe izolate, la coloniști și la indigeni, ei sunt primiți cu simpatie, asigurându-li-se tot confortul.

Pentru ziua de 7 noiembrie, au plănuit să viziteze capul Venus, excursie pe care trebuie să o facă orice turist care se respectă.

Pornesc în zori, cu pas ușor, traversând peste un pod frumosul râu Fantama. Urcă apoi valea râului până la o cascadă răsunătoare, de două ori mai înaltă decât Niagara, dar mult mai îngustă, care cade de la șaptezeci și cinci de metri, într-un tumult splendid. Urmând drumul suspendat de coasta Taharahi, ajung pe țărmul mării, în dreptul culmii singuratice, pe care Cook a botezat-o Capul Copacului – nume justificat în acea epocă prin prezența unui arbore izolat, mort acum de bătrânețe. Un bulevard plantat cu arbori magnifici îi călăuzește, pornind din satul Taharahi până la farul care se înalță la extremitatea insulei.

Familia Coverley și-a fixat reședința aici, pe coasta unei coline înverzite. Nu există niciun motiv serios pentru ca Walter Tankerdon – a cărui vilă se află departe, dincolo de Papeete – să se plimbe în regiunea capului Venus. Cu toate acestea, parizienii îl zăresc. Tânărul a ajuns călare, în vecinătatea

casei Coverley. Salutându-i pe turiștii francezi, el îi întreabă dacă au de gând să se întoarcă seara la Papeete.

- Nu, domnule Tankerdon, răspunde Frascolin. Am primit o invitație din partea doamnei Coverley și vom petrece, probabil, noaptea la vilă.

- Atunci, domnilor, vă spun la revedere.

Și se pare că fața tânărului s-a întunecat, deși nu se arătase niciun nor.

Apoi, dă pinteni calului și se îndepărtează în trap, după ce a aruncat o ultimă privire vilei albe, ascunsă printre arbori. Oare de ce a fost nevoie ca fostul negustor să reapară în pielea bogătașului Tankerdon, riscând să semene vrajbă pe Standard Island, care n-a fost deloc creată pentru afaceri?

- Ei! spune Pinchinat, poate că acest încântător cavaler dorea să ne însoțească?...

- Da, adăugă Frascolin, și este evident că prietenul nostru Munbar s-ar putea să aibă dreptate! A plecat nefericit că nu a putut-o întâlni pe domnișoara Dy Coverley.

- Lucru ce dovedește că miliardul nu aduce fericirea! replică marele filosof Yvernés.

În timpul după-amiezii și al serii, ei petrec clipe plăcute la vila familiei Coverley. Cvartetul este primit cu aceeași căldură ca și în palatul de pe Bulevardul Cincisprezece. E o reuniune agreabilă, de la care arta nu poate lipsi. Se cântă, bineînțeles, la pian. Doamna Coverley descifrează câteva partituri noi. Domnișoara Dy cântă ca o veritabilă artistă, iar Yvernés, înzestrat cu o frumoasă voce de tenor, acompaniază vocea de soprană a tinerei fete.

Nu prea se știe de ce – poate în mod intenționat – Pinchinat amintește că el, împreună cu camarazii săi, l-au zărit pe Walter Tankerdon plimbându-se în apropierea vilei. A fost înțelept din partea lui, sau era mai bine să tacă? Nu, și dacă supraintendentul s-ar fi aflat acolo, ar fi aprobat-o pe Alteța Sa. Pe buzele domnișoarei Dy se schiță un surâs ușor, aproape imperceptibil, ochii îi străluciră și, când reîncepu să cânte, vocea ei părea mai pătrunzătoare.

Doamna Coverley o privi în fugă, mulțumindu-se să spună, în timp ce domnul Coverley se încrunta:

- Nu ești obosită, copila mea?

- Nu, mamă.

Pinchinat amintește că el, împreună cu camarazii săi, l-au zărit pe Walter Tankerdon plimbându-se în apropierea vilei.

– Și dumneavoastră, domnule Yvernés?

– Câtuși de puțin, doamnă. Înainte de a mă naște, am cântat probabil în corul de copii al vreunei capele din paradis!

Serata e pe sfârșite, și este aproape miezul nopții când domnul Coverley decide că sosise momentul odihnei.

A doua zi, încântat de această primire simplă și prietenoasă, cvartetul coboară la Papeete.

Popasul la Tahiti nu trebuie să dureze mai mult de o săptămână. Urmându-și itinerarul dinainte hotărât, Standard Island va porni din nou către sud-vest. Și, fără îndoială, n-ar fi fost nimic de semnalat în această ultimă săptămână, în timpul căreia cei patru turiști și-au completat excursiile, dacă, la data de 11 noiembrie, nu s-ar fi produs un eveniment foarte plăcut.

De dimineață, semaforul de pe colină care se ridică în spatele orașului Papeete semnalează apropierea diviziei escadrei franceze a Pacificului.

La ora unsprezece, crucișătorul de clasa întâi *Paris*, escortat de două crucișătoare de clasa a doua și de o vedetă rapidă, ancorează în radă.

Sunt schimbate saluturile regulamentare, și contraamiralul, al cărui pavilion flutură pe *Paris*, coboară pe uscat, cu ofițerii săi.

După loviturile de tun oficiale, cărora li se alătură simpaticele tunete ale bateriilor Pintenului și Pupei, contraamiralul și comisarul-comandant al insulelor Societății se grăbesc să-și facă vizitele de rigoare.

Este un mare noroc pentru navele diviziei, ofițerii și echipajele lor că au sosit în rada insulei Tahiti în timp ce Standard Island se afla încă aici. Asta înseamnă noi prilejuri de recepții și serbări. Porturile *Bijuteriei Pacificului* sunt deschise marinarilor francezi care se îmbulzesc să-i admire minunățiile. Timp de patruzeci și opt de ore, uniformele marinei noastre se amestecă cu costumele milliardezilor.

Cyrus Bikerstaff își primește oaspeții la primărie, supraintendentul – la cazinou și în celelalte clădiri pe care le are în subordine.

În aceste împrejurări, uimitorului Calistus Munbar îi vine o idee, o idee genială, a cărei realizare avea să lase amintiri de neuitat. El comunică această idee guvernatorului, care o aprobă cu avizul consiliului notabililor.

Da! Se hotărăște să dea o mare petrecere la 15 noiembrie.

Programul va cuprinde un dineu de gală și un bal, în saloanele primăriei. La acea dată urmau să se întoarcă și milliardezii aflați în vilegiatură, pentru că plecarea insulei cu elice este programată peste două zile, deci la 17 noiembrie.

Înaltele personaje ale celor două secțiuni nu vor lipsi deci de la această petrecere dată în onoarea reginei Pomore a VI-a, a tahitienilor europeni sau indigeni și a escadrei franceze.

Calistus Munbar este însărcinat cu organizarea, și se poate avea toată încrederea în imaginația și zelul său. Cvartetul se pune la dispoziția lui, și se hotărăște ca printre cele mai atractive numere din program să figureze și un concert.

Cât privește invitațiile, ele cad în sarcina guvernatorului. În primul rând, Cyrus Bikerstaff se duce personal să o roage pe regina Pomare, pe prinții și prințesele de la curtea ei să asiste la această petrecere. Regina binevoiește să accepte. La fel și comisarul-comandant, înalții funcționari francezi, contraamiralul și ofițerii săi, care se arată foarte încântați.

Sunt trimise o mie de invitații. Bineînțeles, cei o mie de invitați nu vor sta toți la masa oficială, care va reuni doar o sută: persoanele regale, ofițerii diviziei, autoritățile protectoratului, principalii funcționari, consiliul notabililor și înaltul cler de pe Standard Island. Dar, în parc, vor fi banchete, jocuri, focuri de artificii – tot ceea ce este necesar pentru a amuza populația.

Sosește ziua cea mare, și Standard Island se împodobește cu culorile franceze, tahitiene, îmbinate cu cele milliardeze.

Regina Pomare și suita sa, în costume de gală, sunt primite la Tribord Harbour, în salvele dublei baterii. Acestora le răspund tunurile din Papeete și cele ale diviziei navale.

Către ora șase seara, după o plimbare prin parc, toată lumea ajunge la palatul municipal, superb împodobit.

Ce priveliște oferă scara monumentală! Fiecare lespede de marmură a costat nu mai puțin de zece mii de franci, asemenea scării palatului Vanderbildt din New York! Și invitații se așază la mese în splendida sală de recepții.

Protocolul a fost respectat de guvernator cu un tact desăvârșit. Nu poate exista niciun motiv de ceartă între marile familii rivale ale celor două secțiuni. Fiecare este încântat de locul său – printre alții, domnișoara Dy Coverley, care se află în fața lui Walter Tankerdon. Cei doi tineri sunt astfel mulțumiți, și e bine că nu au fost așezați mai aproape.

Nu mai e nevoie să spunem că artiștii francezi nu au de ce să se plângă. Fiind invitați la masa de onoare, li s-a dat o nouă dovadă de stimă și simpatie atât pentru talentul lor, cât și pentru ei înșiși.

Cât despre meniu, studiat, gândit, alcătuit de supraintendent, el dovedește că, și din punct de vedere culinar, Milliard City nu are de ce să invidieze bătrâna Europă.

Putem judeca aceasta după meniul imprimat cu litere de aur pe hârtie velină, prin grija lui Calistus Munbar:

Supă à la Orleans
Cremă Comtesse
Calcan à la Mornay
Mușchi de vacă napolitan
Perișoare de pasăre vieneze
Spumă de ficat à la Trévise

Răcoritoare
Prepelițe „pe canapea"
Salată provensală
Mazăre à l'anglaise
Înghețată, jeleuri, fructe

Prăjituri
Saleuri cu parmezan

Vinuri
Château d'Yquem – Château Margaux
Chambertin – șampanie

Lichioruri

La masa reginei Angliei, a împăratului Rusiei, a celui neamț sau a președintelui Republicii Franceze n-au fost niciodată meniuri mai desăvârșite, și bucătarii cei mai la modă de pe cele două continente n-ar fi putut găti mai bine.

La ora nouă, invitații merg la cazinou, pentru concert. Programul cuprinde nu mai mult decât patru bucăți alese:

Cvartetul Nr. 5 în la major Op. 18, de Beethoven;
Cvartetul Nr. 2 în re minor Op. 10, de Mozart;
Cvartetul Nr. 2 în re major Op. 64 (partea a doua), de Haydn;
Cvartetul Nr. 12 în mi bemol major, de Onslow.

Concertul este un nou triumf pentru instrumentiștii parizieni, îmbarcați în chip atât de fericit – orice ar spune nemulțumitul violoncelist – pe bordul insulei cu elice!

Între timp, europenii și indigenii iau parte la diferitele jocuri organizate în parc. Pe peluze se organizează baluri câmpenești și, de ce să nu mărturisim, se dansează în sunetul acordeoanelor, instrumente foarte la modă printre băștinașii din insulele Societății. Unde mai pui că și marinarii francezi au o slăbiciune pentru acest instrument pneumatic și, cum au debarcat în număr mare de pe *Paris* și de pe alte nave ale diviziei, acordeoanele se dezlănțuie. Se aud și vocile, și cântecele marinărești răspund ariilor preferate ale populației oceaniene.

De altfel, indigenii din Tahiti, bărbați și femei, au o înclinație deosebită pentru cânt și dans. În mai multe rânduri, ei execută figurile dansului „repauipa", care poate fi considerat un dans național și a cărui măsură este marcată prin bătăi de tobă. Apoi, dansatorii de toate neamurile, băștinași sau străini, datorită și băuturilor de tot felul oferite de municipalitate, își dau frâu liber.

În același timp, sub conducerea lui Athanase Dorémus, baluri mai selecte reunesc familiile în saloanele primăriei. Doamnele milliardeze și tahitiene se întrec în toalete. Este normal ca cele dintâi, cliente ale croitorilor parizieni, să fie ceva mai elegante decât doamnele europene din colonie. Diamantele le strălucesc în păr, pe umeri, pe piept, și doar lupta dintre ele poate prezenta vreun interes. Dar cine ar îndrăzni s-o prefere pe doamna Coverley sau pe doamna Tankerdon, amândouă la fel de strălucitoare? Cu siguranță că nu Cyrus Bikerstaff, mereu atent să mențină un echilibru perfect între cele două secțiuni ale insulei.

La cadrilul de onoare sunt prezenți suverana insulei Tahiti și augustul ei soț, Cyrus Bikerstaff și doamna Coverley, contraamiralul și doamna Tankerdon, comandorul Simcoë și prima doamnă de onoare a reginei. În

același timp, s-au format și alte cadriluri, unde perechile sunt alese doar după gusturi și simpatii. Ansamblul este încântător. Cu toate acestea, Sebastién Zorn se ține deoparte, într-o atitudine, dacă nu de protest, cel puțin de dispreț, asemenea celor doi romani morocănoși din celebrul tablou „Decadența". Dar Yvernés, Pinchinat și Frascolin dansează valsuri, polci, mazurci, cu cele mai frumoase tahitiene și cu cele mai încântătoare fete de pe Standard Island. Și cine știe dacă în seara asta balul nu a hotărât multe căsătorii – ceea ce va aduce, fără îndoială, o muncă în plus funcționarilor stării civile.

De altfel, a fost o surpriză generală faptul că întâmplarea l-a desemnat pe Walter Tankerdon cavalerul domnișoarei Coverley! Să fi fost doar o întâmplare? Sau fina diplomație a supraintendentului a intervenit prin cine știe ce combinație savantă? În orice caz, acesta este evenimentul zilei, cu consecințe imprevizibile dacă s-ar constitui într-un prim pas spre împăcarea celor două puternice familii.

După focul de artificii care se aprinde deasupra marii peluze, dansurile reîncep și țin până în zori.

Astfel s-a desfășurat această petrecere memorabilă, a cărei amintire va dăinui de-a lungul nenumăraților și fericiților ani, pe care viitorul – și sperăm asta din tot sufletul – îi rezervă insulei cu elice.

A treia zi, sfârșindu-se popasul, comandorul Simcoë transmite din zori ordinul de plecare. Bubuiturile artileriei salută plecarea insulei cu elice, așa cum i-a salutat și sosirea, și ea întoarce saluturile, lovitură cu lovitură, atât insulei Tahiti, cât și diviziei navale.

Direcția este spre nord-vest, în așa fel încât, după Du Vent, să viziteze insulele Sous-le-Vent.

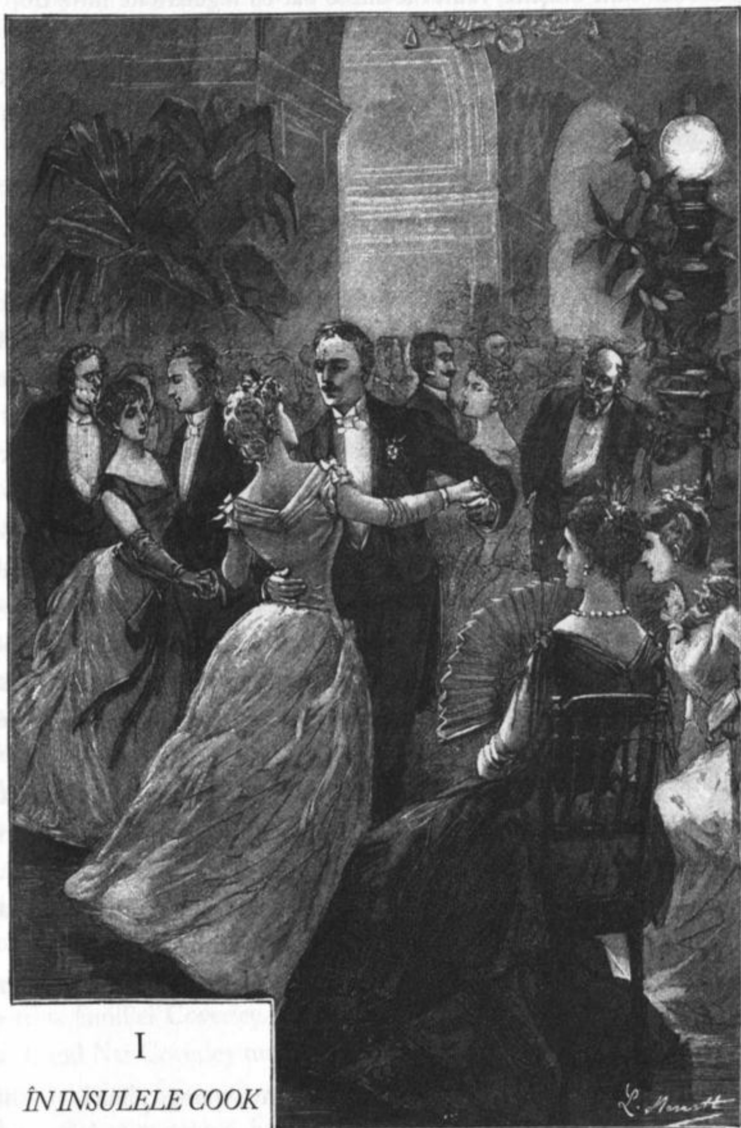
Ea plutește de-a lungul pitoreștilor contururi ale insulei Moorea, împodobită cu piscuri superbe. Raiatea, Insula Sfântă, leagănul regalității indigene; Bora-Bora, dominată de un munte de o mie de metri; apoi insulițele Motu-Iti, Mapeta, Tubuai, Manu, verigi ale lanțului tahitian întins de-a lungul acestor meleaguri.

La 19 noiembrie, când soarele se pleacă la orizont, dispar și ultimele înălțimi ale arhipelagului.

Standard Island se îndreaptă către sud-vest, orientare pe care aparatele telegrafice o trasează pe hărțile așezate în vitrinele cazinoului.

Și cine l-ar observa acum pe căpitanul Sarol, ar fi izbit de privirea sa întunecată, de expresia sălbatică a chipului său, în timp ce, cu un gest amenințător, le arăta malaiezilor drumul spre Noile Hebride, aflate la o mie două sute de leghe spre vest!

PARTEA A DOUA

I

ÎN INSULELE COOK

Plecată de șase luni din golful Madelaine, Standard Island străbate Pacificul din arhipelag în arhipelag. În timpul acestei minunate navigări nu

s-a produs niciun accident. În această perioadă a anului, ținuturile zonei ecuatoriale sunt liniștite, vânturile alizee bat cu regularitate între tropice. De altfel, atunci când se dezlănțuie o vijelie sau o furtună, temelia solidă pe care se sprijină Milliard City, porturile, parcul, câmpia, nu simte nici cea mai mică zguduitură. Vijelia trece, furtuna se liniștește. Aproape că nu se percepe nimic pe *Bijuteria Pacificului*.

Ceea ce este mai de temut în aceste condiții este monotonia unei existențe prea uniforme. Dar parizienii noștri sunt primii care cred că nu se poate vorbi despre așa ceva.

În imensul deșert al oceanului, oazele se succed – de pildă, arhipelagurile care au fost vizitate, Sandwich, Marchizele, Pomotu, insulele Societății și cele care vor fi explorate înainte de a relua drumul spre nord, insulele Cook, Samoa, Tonga, Fiji, Noile Hebride și poate și altele.

Acestea sunt ocazii așteptate cu nerăbdare, care vor îngădui cunoașterea unor regiuni atât de interesante din punct de vedere etnografic.

Cât privește cvartetul concertant, cum ar putea să se plângă, chiar dacă ar avea timp de așa ceva? Se poate el considera despărțit de restul lumii? Nu există servicii poștale care fac legătura cu cele două continente? Petrolierele aduc cu regularitate combustibilul necesar uzinelor, și nu trec două săptămâni fără ca navele să descarce la Tribord Harbour sau Babord Harbour mărfuri de tot felul și, împreună cu ele, informațiile și noutățile care-i distrează pe milliardezi.

Se înțelege de la sine că salariile artiștilor sunt plătite cu o punctualitate care dovedește inepuizabilele resurse ale Companiei. Mii de dolari le umplu buzunarele și vor fi bogați, chiar foarte bogați, la sfârșitul contractului. N-au dus niciodată o asemenea viață și, fără îndoială, nu pot regreta rezultatele „relativ mediocre" ale turneelor prin Statele Unite ale Americii.

– Ia să vedem, îl întrebă într-o zi Frascolin pe violoncelist, ți-ai schimbat părerile despre Standard Island?

– Nu, răspunde Sebastién Zorn.

– Și cu toate astea, intervine Pinchinat, vom avea punga plină la sfârșitul croazierei.

– Asta nu-i de-ajuns, mai trebuie să fii sigur că o vei lua cu tine.

– Și nu ești sigur de asta?

– Nu.

Ce să mai răspunzi la una ca asta? Și totuși n-aveau de ce se teme, căci salariul trimestrial era trimis în America sub formă de cambii și depus în casele de bani ale Băncii din New York. Deci e mai bine să-l lăsăm pe încăpățânat cufundat în nejustificata lui neîncredere.

Într-adevăr, viitorul pare mai sigur ca oricând. S-ar zice chiar că rivalitatea dintre cele două secțiuni se mai potolise. Cyrus Bikerstaff și adjuncții săi se puteau felicita. Supraintendentul este și mai agitat după „marele eveniment de la balul primăriei". Da! Walter Tankerdon a dansat cu domnișoara Dy Coverley. S-ar putea trage concluzia că raporturile dintre cele două familii ar fi mai puțin încordate? Ceea ce e sigur este că Jem Tankerdon și prietenii săi nu mai afirmă că vor face din Standard Island o insulă industrială și comercială, în sfârșit, în înalta societate se discută mult despre incidentul de la bal. Spiritele pătrunzătoare văd în asta o apropiere, poate chiar mai mult decât atât, o unire care va pune capăt neînțelegerilor personale și publice. Și dacă aceste previziuni se realizează, doi tineri demni unul de altul vor vedea împlinindu-se dorința lor cea mai arzătoare, după cum suntem îndreptățiți să afirmăm. Este neîndoios că Walter Tankerdon nu a putut rezista farmecelor Dianei Coverley. Asta durează de mai bine de un an. Dată fiind situația, el n-a încredințat nimănui secretul sentimentelor sale. Domnișoara Dy a ghicit, a înțeles și a fost mișcată de această discreție. Poate că așa a văzut limpede în inima ei, care-i gata să răspundă inimii lui Walter? Ea n-a lăsat să se vadă nimic, rămânând rezervată, așa cum îi dictează demnitatea ei și antipatia declarată dintre cele două familii.

Cu toate acestea, un observator atent ar fi putut remarca totuși că Walter și domnișoara Dy nu iau niciodată parte la discuțiile care se iscă uneori în palatele de pe al Cincisprezecelea și al Nouăsprezecelea Bulevard. Când neînduplecatul Jem Tankerdon se lansează în vreo diatribă fulminantă împotriva familiei Coverley, fiul său își pleacă fruntea, tace, se îndepărtează. Când Nat Coverley tună și fulgeră împotriva Tankerdonilor, fiica sa își pleacă privirea, frumosul ei chip pălește și încearcă să schimbe discuția, ce-i drept, fără să reușească. Faptul că aceste două personaje n-au băgat nimic de seamă se datorează destinului comun al taților, pe care natura i-a legat la ochi. Dar – cel puțin așa susține Calistus Munbar – doamna Coverley și

doamna Tankerdon n-au rămas în acest stadiu de orbire. Mamele au ochi ca să vadă, și starea sufletească a copiilor lor constituie un subiect de permanentă îngrijorare, din moment ce singurul leac posibil este inaplicabil. De fapt, ele înțeleg bine că, față de dușmănia dintre cei doi rivali, față de amorul lor propriu, întotdeauna rănit în probleme de întâietate, nicio împăcare, nicio legătură nu este admisibilă. Și totuși, Walter și domnișoara Dy se iubesc. Pentru mamele lor ăsta nu e un secret...

De mai multe ori, tânărul a fost îndemnat să aleagă dintre fetele de măritat din secțiunea babordeză. Sunt destul de drăguțe, cu o educație aleasă, aproape la fel de bogate ca el, și familiile lor ar fi încântate de o asemenea legătură. Tatăl său i-a cerut foarte limpede să facă acest lucru, mama, de asemenea, cu toate că s-a arătat mai puțin insistentă. Walter a refuzat întotdeauna, pretextând că nu simte nicio înclinare spre căsătorie. Dar fostul comerciant din Chicago nici nu vrea să audă de așa ceva. Când ai o zestre de mai multe sute de milioane, nu e cazul să rămâi celibatar. Dacă fiul său nu-și găsește o fată pe placul lui pe Standard Island – o fată din lumea lui, se înțelege – ei bine! să pornească în călătorie, să străbată America sau Europa. Cu numele și averea sa, fără a mai vorbi de farmecul personal, nu va avea decât dificultatea alegerii, chiar dacă și-ar dori o prințesă cu sânge regal sau imperial!

Astfel se exprimă Jem Tankerdon. Dar de fiecare dată când tatăl său i-a cerut să ia o hotărâre, Walter s-a ferit să aleagă soluția de a-și căuta o soție în străinătate. Mama sa l-a întrebat o dată:

– Dragul meu, e pe aici vreo fată care-ți place?

– Da, mamă!

Și cum doamna Tankerdon n-a mers până acolo încât să-l întrebe cine-i fata, el nu a socotit de cuviință s-o numească.

Este sigur că o situație asemănătoare există în familia Coverley, și că fostul bancher din New Orleans vrea să-și mărite fata cu unul dintre tinerii care frecventează palatul în care recepțiile sunt foarte la modă. Dacă nu-i place niciunul, părinții ei o vor duce în străinătate. Vor vizita Franța, Italia, Anglia. Domnișoara Dy răspunde că preferă să nu părăsească Milliard City. Se simte bine pe Standard Island. Nu vrea decât să rămână aici. Domnul Coverley continuă să fie neliniștit de acest răspuns al cărui sens îi scapă.

Walter se înclină respectuos…

De altfel, doamna Coverley nu i-a pus fiicei sale o întrebare la fel de directă ca aceea adresată lui Walter de doamna Tankerdon, și este de crezut că domnișoara Dy nu ar fi îndrăznit să răspundă cu aceeași sinceritate, nici chiar mamei sale.

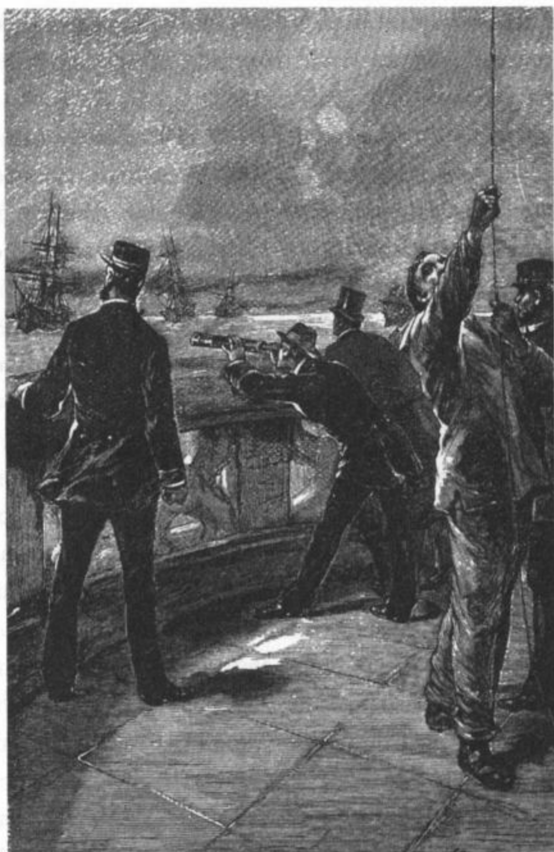
Cam așa stăteau lucrurile. De când nu se mai pot îndoi de natura sentimentelor lor, tinerii au schimbat uneori câte o privire, dar nu și-au vorbit niciodată. Dacă se întâlnesc, asta se întâmplă numai în saloanele oficiale, la recepțiile guvernatorului, în timpul vreunei ceremonii de la care notabilii milliardezi nu pot lipsi, fie chiar numai pentru că rangul lor o cere. În aceste împrejurări, Walter Tankerdon și domnișoara Coverley afișează o totală indiferență, aflându-se pe un teren unde orice imprudență ar putea avea consecințe neplăcute.

Imaginați-vă deci efectul după extraordinarul incident care a marcat balul guvernatorului, incident în care spiritele înclinate spre exagerare au vrut să vadă un scandal și despre care tot orașul a vorbit a doua zi. Cât despre ceea ce l-a provocat, nimic mai simplu. Supraintendentul o invitase pe domnișoara Coverley la dans... Și nu a putut fi găsit la începutul cadrilului, șmecherul Munbar! Walter Tankerdon s-a prezentat în locul lui, și fata l-a acceptat ca partener.

Probabil, sau chiar sigur, că în urma acestui eveniment, atât de neobișnuit față de relațiile mondene statornicite în Milliard City, s-au dat niște explicații de o parte și de alta. Domnul Tankerdon și-a întrebat fiul, și domnul Coverley fiica, despre cele întâmplate. Dar ce a răspuns unul, ce a răspuns celălalt? Au intervenit oare doamna Coverley și doamna Tankerdon, și care a fost rezultatul acestei intervenții?... Cu toată agerimea lui de dihor, cu toată finețea sa diplomatică, Calistus Munbar nu a reușit să afle adevărul. Așa că se mulțumește să-i răspundă lui Frascolin, clipind din ochiul drept, ceea ce nu înseamnă nimic, pentru că nu știe nimic.

Este interesant de remarcat că, de la balul primăriei, Walter se înclină respectuos în fața doamnei Coverley și a Dianei, de câte ori le întâlnește, iar mama și fiica îi răspund la salut.

Dacă ar fi să-l credem pe supraintendent, acesta este un pas imens, „un salt în viitor!“

Lunetele sunt îndreptate asupra celor patru vase...

În dimineața zilei de 25 noiembrie, se petrece un fapt care nu are nicio legătură cu situația celor două familii importante de pe insula cu elice.

În zori, oamenii de veghe semnalează mai multe vase de cursă lungă care se îndreaptă spre sud-vest. Vasele navighează în linie, păstrând distanța între ele. Nu poate fi decât o divizie a uneia dintre escadrele din Pacific.

Comandorul Simcoë îl înștiințează telegrafic pe guvernator, și acesta dă ordin să se schimbe saluturi cu navele de război.

Frascolin, Yvernés și Pinchinat se urcă în turnul Observatorului pentru a asista la acest schimb de politețe internațională.

Lunetele sunt îndreptate asupra celor patru vase aflate încă la o depărtare de cinci, șase mile. Niciun pavilion nu flutură pe catarg, și deci nu poate fi recunoscută naționalitatea lor.

– Nimic nu arată cărei flote aparțin? îl întreabă Frascolin pe ofițer.

– Nimic, răspunde acesta, dar, după înfățișarea lor, aș spune că sunt britanice. De altfel, prin aceste locuri nu pot fi întâlnite decât divizii ale escadrelor engleze, franceze și americane. Oricum, ne vom lămuri când se vor apropia cu o milă sau două.

Navele se apropie cu o viteză foarte moderată și, dacă nu-și schimbă drumul, vor trebui să treacă la câteva ancabluri de Standard Island.

Câțiva curioși se duc până la bateria Pintenului și urmăresc cu interes mersul navelor.

O oră mai târziu, vasele se află la mai puțin de două mile. Sunt crucișătoare de model vechi, cu trei catarge, superioare ca aspect vapoarelor moderne, a căror construcție e subordonată numai necesităților militare. Din coșurile lor largi se înalță rotocoale de aburi, gonite de briza vestică până la marginea orizontului.

Când sunt numai la o milă și jumătate, ofițerul poate afirma că vasele alcătuiesc divizia navală britanică din Pacificul de Vest, unde arhipelagurile Tonga, Samoa, Cook aparțin Marii Britanii sau se află sub protectoratul său.

Ofițerul este gata să înalțe pavilionul insulei cu elice, a cărui etamină, care are drept blazon un soare de aur, se va desfășura larg în bătaia brizei. Se așteaptă ca vasul amiral al diviziei să dea salutul.

Minutele trec.

– Dacă sunt englezi, observă Frascolin, nu se prea grăbesc să fie politicoși.

– Ce vrei? răspunde Pinchinat. John Bull are de obicei pălăria înșurubată pe cap, și deșurubarea ia destul timp.

Ofițerul ridică din umeri.

– Sunt, bineînțeles, englezi, spune el. Îi cunosc, nu vor saluta. Într-adevăr, niciun pavilion nu se ridică la brigantina navei din față.

Divizia trece, fără să se sinchisească de Standard Island, ca și cum n-ar fi existat. Și, de altfel, în virtutea cărui drept există ea? Cu ce drept vine să

încurce navigația în Pacific? De ce să-i acorde atenție Anglia, după ce nu a încetat să protesteze față de fabricarea acestei mașini enorme care, cu riscul de a provoca abordaje, plutește pe mări și taie drumurile maritime?...

Divizia s-a îndepărtat ca un domn prost-crescut care refuză să recunoască oamenii pe trotuarele din Regent-Street sau din Strand. Pavilionul insulei cu elice rămâne la piciorul catargului.

Este ușor să ne închipuim cum e tratată în oraș și în porturi această arogantă Anglie, acest perfid Albion, această Cartagină a timpurilor moderne. Se ia hotărârea de a nu se răspunde niciodată unui salut britanic, dacă s-ar întâmpla să fie salutați – ceea ce este cu totul de necrezut.

– Ce diferență față de escadra noastră, cu prilejul sosirii ei la Tahiti! exclamă Yvernés.

– Francezii, declară Frascolin, sunt întotdeauna de o politețe...

– *Sostenuta con espressione*! completează Alteța Sa, bătând tactul cu grație.

În dimineața zilei de 29 noiembrie, sunt semnalate primele înălțimi ale arhipelagului Cook, situat la 20° latitudine sudică și 160° longitudine vestică. Numit la început Mangia, Harvey, apoi Cook, după numele celui care a debarcat acolo, în 1770, arhipelagul este alcătuit din insulele Mangia, Rarotonga, Watim, Mittio, Harvey, Palmerton, Hagemeister etc. Populația sa, de origine maori, a scăzut de la douăzeci de mii la douăsprezece mii de locuitori. Ea este formată din malaiezi polinezieni, pe care misionarii europeni i-au convertit la creștinism.

Acești insulari, foarte mândri de independența lor, au rezistat întotdeauna cotropirii străine. Ei se cred încă stăpâni la ei acasă, cu toate că au ajuns, încetul cu încetul, să suporte influența ocrotitoare – se știe ce înseamnă asta! – a guvernului Australiei engleze.

Prima insulă întâlnită este Mangia, cea mai importantă și cea mai populată, de fapt, capitala arhipelagului. Itinerarul prevede o oprire de cincisprezece zile în acest loc.

Oare acest arhipelag îi va oferi lui Pinchinat privilegiul de a face cunoștință cu adevărații sălbatici, acei sălbatici gen Robinson Crusoe, pe care i-a căutat zadarnic în insulele Marchize, insulele Societății și Nuku Hiva? Curiozitatea lui pariziană va fi în sfârșit satisfăcută?

O pirogă se prezintă la cheiul lui Tribord Harbour.

– Bătrâne Zorn, dacă nici aici nu există canibali, atunci nu mai există nicăieri!

– Aș putea să-ți răspund: și ce-mi pasă? ripostează ariciul. Dar te-aș întreba: de ce nicăieri?

– Pentru că o insulă care se numește „Mangia"[1] nu poate fi locuită decât de mâncători de oameni.

[1] Joc de cuvinte: manger (în limba franceză) – a mânca.

Și Pinchinat abia are timp să se ferească de pumnul pe care-l merită groaznicul său calambur.

De altfel, există sau nu canibali la Mangia, Alteța Sa nu va avea posibilitatea să intre în contact cu ei.

Când Standard Island ajunge la o milă de Mangia, o pirogă se prezintă la cheiul lui Tribord Harbour. Ea îl aduce pe ministrul englez, simplu pastor protestant, care-și exercită tirania asupra arhipelagului mai mult decât șefii mangieni. În această insulă, cu o circumferință de treizeci de mile și cu patru mii de locuitori, cultivată cu grijă, bogată în plantații de taros și în câmpuri de arorut și igname, pastorul posedă cele mai bune pământuri. El are cea mai confortabilă locuință din Ouchora, capitala insulei, locuință situată la poalele unei coline bogate în arbori-de-pâine, cocotieri, manguieri, bouranеși, pimentieri, fără a mai vorbi de o grădină în care înfloresc coleașii, gardeniile și bujorii. Puterea lui se datorează „mutoilor", acei polițiști indigeni care formează o escadră în fața căreia se înclină maiestățile lor mangiene. Această poliție oprește cățăratul în arbori, vânătoarea și pescuitul în zilele de duminică și de sărbători, plimbarea după ora nouă seara, cumpărarea obiectelor de consum la alte prețuri decât cele stabilite arbitrar, totul pedepsindu-se cu o amendă plătită în piaștri – piastrul valorând cinci franci – și din care cea mai mare parte intră în buzunarul pastorului.

Când debarcă acest personaj scund și gras, ofițerul din port îi iese în întâmpinare și schimbă cu el saluturile de rigoare.

– În numele regelui și al reginei de Mangia, spuse englezul, prezint omagiile maiestăților lor, Excelenței Sale guvernatorului insulei cu elice.

– Sunt însărcinat să le primesc și să vă mulțumesc, domnule ministru, răspunse ofițerul, până ce guvernatorul nostru va prezenta personal omagiile sale...

– Excelența Sa va fi bine-venită, spuse ministrul, al cărui chip nu arată decât viclenie și aviditate.

Apoi, pe un ton dulceag:

– Presupun că starea sanitară de pe Standard Island nu lasă de dorit?

– Niciodată nu a fost mai bună.

– S-ar putea totuși ca unele boli epidemice, gripă, tifos, variolă...

– Nici măcar guturai, domnule ministru. Aveți deci bunăvoința de a ne elibera permisul de intrare în port, și, îndată ce ne vom afla la punctul de oprire, comunicațiile cu Mangia se vor stabili în condițiile obișnuite.

– Numai că, răspunse pastorul cu o oarecare ezitare, dacă niște boli...

– Vă repet că nu există nici urmă.

– Atunci, locuitorii de pe Standard Island intenționează să debarce...

– Da, așa cum au făcut-o și în arhipelagurile din răsărit.

– Foarte bine, foarte bine, răspunse bărbatul durduliu. Puteți fi sigur că vor fi primiți foarte bine, din moment ce nicio epidemie...

– Niciuna, după cum v-am spus.

– Să debarce atunci, în număr cât mai mare. Locuitorii îi vor primi cât se poate de bine, căci mangienii sunt ospitalieri. Doar că...

– Doar că?...

– Maiestățile lor, de comun acord cu consiliul șefilor, au hotărât că aici, ca și în alte insule ale arhipelagului, străinii trebuie să plătească o taxă de intrare...

– O taxă?...

– Da, doi piaștri, vedeți că nu-i cine știe ce, doi piaștri pentru fiecare persoană care va păși pe insulă.

E limpede că ministrul este autorul acestei propuneri pe care regele, regina, consiliul șefilor s-au grăbit s-o accepte și care va aduce un câștig bun Excelenței Sale. Cum în arhipelagurile din estul Pacificului nu s-a pus vreodată problema acestor taxe, ofițerul portului se arată surprins.

– Vorbești serios? întreabă el.

– Foarte serios, întări ministrul, și, fără plata acestor doi piaștri, nu vom putea lăsa pe nimeni...

– Bine! spuse ofițerul.

Apoi, salutând, se duce în biroul telefonic și îl informează pe comandor. Ethel Simcoë ia legătura cu guvernatorul. Se cade oare ca insula cu elice să se oprească în dreptul Mangiei, pretențiile autorităților mangiene fiind pe cât de stricte, pe atât de injuste?

Răspunsul nu se lasă așteptat. După ce s-a consultat cu adjuncții săi, Cyrus Bikerstaff refuză să se supună acestor taxe jignitoare. Standard Island nu se va opri nici la Mangia, nici în altă insulă a arhipelagului. Pastorul

cel lacom nu se va alege cu nimic, și milliardezii vor merge pe meleaguri învecinate, să viziteze localnici mai puțin hrăpăreți și mai puțin pretențioși.

Se dă deci ordin mecanicilor să lase frâu liber milioanelor de cai-vapori. Și iată cum Pinchinat este lipsit de plăcerea de a strânge mâna unor onorabili canibali. Dar nu are ce regreta, în insulele Cook nu mai există canibali!

Standard Island trece prin brațul larg de apă prelungit până la o îngrămădire de patru insule, al căror șirag se desfășoară spre nord. Se arată mai multe pirogi, unele construite și armate cu destulă finețe, altele scobite pur și simplu într-un trunchi, dar conduse de pescari îndrăzneți, care se aventurează în urmărirea balenelor, atât de numeroase pe respectivele meleaguri.

Aceste insule sunt înverzite și roditoare, și se înțelege de ce le-a impus Anglia protectoratul său, așteptând să le includă printre proprietățile sale din Pacific. Trecând prin fața Mangiei, cei de pe Standard Island au putut vedea țărmurile stâncoase, cuprinse de o brățară de mărgean, casele sale de un alb strălucitor, tencuite cu o piatră de var extrasă din formațiile coralifere, colinele a căror altitudine nu trece de două sute de metri.

A doua zi, comandorul Simcoë recunoaște insula Rarotonga, după înălțimile ei împădurite până sus. Spre mijloc, un vulcan de o mie cinci sute de metri, al cărui creștet străpunge parcă frunzișul. Între arbori se zărește un edificiu în întregime alb, cu ferestre gotice. Este templul protestant, clădit în mijlocul pădurilor de „mape" care coboară până la țărm. Arborii înalți, cu ramuri puternice, cu trunchiuri capricioase, sunt strâmbi, scofâlciți, diformi, ca bătrânii meri din Normandia și bătrânii măslini din Provence.

Poate că reverendul care călăuzește conștiințele rarotongiene, în înțelegere cu directorul Societății oceanice germane, în mâinile căruia se află întreg comerțul insulei, nu a stabilit taxe pentru străini, după exemplul colegului său din Mangia. În acest caz, milliardezii ar putea, fără a scoate bani din pungă, să meargă să prezinte omagiile lor celor două regine care-și dispută suveranitatea, una din satul Arognani și cealaltă din satul Avarua. Dar Cyrus Bikerstaff nu socotește nimerit să se oprească pe această insulă, și este aprobat de consiliul notabililor, obișnuiți să fie primiți pretutindeni ca niște regi. La urma urmei, bieții indigeni sunt cei care pierd, dominați de

anglicani neîndemânatici. Căci bogătașii de pe Standard Island au buzunarele pline și aruncă piaștrii în dreapta și în stânga.

La sfârșitul zilei nu se mai vede decât vârful vulcanului, ridicându-și ascuțișul la orizont. Miriade de păsări marine s-au îmbarcat fără voie și zboară deasupra insulei cu elice, dar la căderea nopții fug repede către insulițele din nordul arhipelagului, care sunt izbite fără încetare de hula marină.

La o reuniune prezidată de guvernator, se propune o modificare a itinerarului. Standard Island străbate regiuni în care influența engleză este predominantă. Continuând să navigheze spre vest, de-a lungul paralelei douăzeci, așa cum se hotărâse la început, ar întâlni insulele Tonga și Fiji. Dar ceea ce s-a petrecut în insulele Cook nu a fost prea încurajator. N-ar fi mai bine să se îndrepte spre Noua Caledonie, spre arhipelagul Loyalty, aceste posesiuni în care *Bijuteria Pacificului* va fi primită cu adevărata politețe franțuzească? Apoi, după solstițiul din decembrie, să se întoarcă spre zonele ecuatoriale? Este adevărat că asta ar însemna să se îndepărteze de Noile Hebride, unde ar trebui să fie repatriați naufragiații de pe cuter și căpitanul lor...

În timpul acestei deliberări, malaiezii s-au arătat a fi cuprinși de o neliniște foarte explicabilă, deoarece, dacă modificarea este acceptată, repatrierea lor va fi mai dificilă. Căpitanul Sarol nu poate să-și ascundă dezamăgirea, mânia chiar, și dacă cineva l-ar fi auzit vorbind oamenilor săi, ar fi găsit că enervarea lui era mai mult decât suspectă.

– Îi auziți! repeta el. Să ne debarce în insulele Loyalty sau în Noua Caledonie! Și prietenii noștri care ne așteaptă la Erromango... Și planul atât de bine pregătit în Noile Hebride!... O să dea oare greș după această lovitură?

Din fericire pentru malaiezi – din nefericire pentru Standard Island, proiectul de schimbare a itinerarului nu a fost admis. Notabililor din Milliard City nu le place să-și schimbe obiceiurile. Croaziera va fi continuată așa cum indică programul hotărât la plecarea din golful Madelaine. Numai că, pentru a înlocui oprirea de cincisprezece zile în insulele Cook, se vor îndrepta spre arhipelagul Samoa, urcând spre nord-vest, înainte de a ajunge în insulele Zonga.

Aflând despre această decizie, malaiezii nu-și pot ascunde satisfacția, în definitiv, e firesc să se bucure că adunarea notabililor n-a renunțat la ideea de a-i repatria în Noile Hebride.

II

DIN INSULE ÎN INSULE

Dacă orizontul insulei cu elice părea a se fi înseninat de când raporturile dintre tribordezi și babordezi sunt mai puțin încordate, dacă această înseninare se datorează sentimentului pe care-l încearcă Walter Tankerdon pentru domnișoara Dy Coverley, dacă, în sfârșit, guvernatorul și supraintendentul au motive să creadă că viitorul nu va mai fi compromis de dezbinări interne, existența *Bijuteriei Pacificului* nu era mai puțin amenințată, și este greu să se evite catastrofa pregătită de multă vreme. Pe măsură ce înaintează spre vest, Standard Island se apropie de meleagurile unde distrugerea sa este o certitudine, iar autorul acestei uneltiri criminale nu este altul decât căpitanul Sarol.

Într-adevăr, nu întâmplarea i-a călăuzit pe malaiezi către arhipelagul Sandwich. Cuterul nu s-a oprit la Honolulu decât pentru a aștepta acolo sosirea insulei cu elice, în perioada vizitei sale anuale. Intenția căpitanului Sarol a fost de a urmări Standard Island după plecarea ei, de a naviga în apele sale fără a trezi bănuieli, de a fi primiți ca naufragiați, el și oamenii lui, și apoi, sub pretextul unei repatrieri, de a o îndrepta spre Noile Hebride.

Se știe cum a fost îndeplinită prima parte a acestui plan. Ciocnirea cuterului a fost imaginară. Nicio navă nu l-a abordat în apropierea Ecuatorului. Echipajul însuși și-a sabordat vasul, astfel încât să se poată menține la suprafață până când vor sosi ajutoarele cerute prin salva de tun și să se scufunde după ce urmau să fie „salvați“ de ambarcațiunea de la Tribord

Harbour. În acest fel, ciocnirea nu putea fi suspectă, nu se putea contesta calitatea de naufragiați unor marinari al căror vas a pierit în valuri, și trebuia să li se acorde ajutor.

Este adevărat că guvernatorul putea refuza să-i țină! Sau că regulamentul nu ar fi permis ca niște străini să stea pe Standard Island! S-ar fi putut deci ca ei să fie debarcați pe cel mai apropiat arhipelag! Exista un risc, și căpitanul Sarol a riscat. Dar, după avizul favorabil dat de Companie, s-a luat hotărârea ca naufragiații de pe cuter să rămână și să fie duși până la Noile Hebride.

Așa s-au petrecut lucrurile. De patru luni, căpitanul Sarol și cei zece malaiezi ai săi se află în deplină libertate pe insula cu elice. Ei au putut s-o exploreze în întregime, au putut să-i afle toate secretele și n-au neglijat nimic în această privință. Toate merg după bunul lor plac. O clipă s-au temut că itinerarul va fi modificat de către consiliul notabililor și au fost atât de neliniștiți, încât riscau să devină suspecți. Din fericire pentru planurile lor, itinerarul n-a suferit nicio schimbare. După trei luni, Standard Island va ajunge în regiunea Noilor Hebride, și acolo se va produce o catastrofă fără seamăn în istoria dezastrelor maritime.

Acest arhipelag al Noilor Hebride este primejdios pentru navigatori nu numai prin colții de stâncă presărați împrejurul lui și prin furtunile electrice care-l năpădesc, ci și din cauza ferocității unora dintre băștinași. Din vremea descoperirii lui de către Quiros, în 1706, după ce a fost explorat de Bougainville, în 1768, și de Cook, în 1773, arhipelagul a fost scena unor masacre monstruoase și poate că reputația sa proastă justifică temerile lui Sebastièn Zorn în legătură cu sfârșitul croazierei insulei cu elice. Kanaki, papuași, malaiezi se amestecă cu negri australieni perfizi, lași, refractari la orice tentativă de civilizare. Câteva insule din acest arhipelag sunt adevărate cuiburi de tâlhari, și locuitorii lor nu trăiesc decât din piraterie.

Căpitanul Sarol, de origine malaieză, aparține tipului de pirați, vânători de balene, negustori de sclavi care, așa cum a observat medicul de marină Hagon în timpul călătoriei sale în Noile Hebride, mișună pe aceste meleaguri. Îndrăzneț, întreprinzător, obișnuit să cutreiere arhipelagurile suspecte, foarte priceput în meseria sa, conducând nu o dată expediții sângeroase,

acest Sarol nu este la prima lovitură, și faptele sale l-au făcut celebru în vestul Pacificului.

Cu câteva luni înainte, căpitanul Sarol și oamenii săi, în complicitate cu pirații din insula Erromango, din Noile Hebride, au pus la cale o lovitură care, dacă va izbuti, le va îngădui să trăiască sub chipul unor oameni cinstiți, oriunde vor avea chef. Ei știu din auzite despre această insulă cu elice, care, de anul trecut, călătorește între cele două tropice. Ei știu ce comori neprețuite se află în bogata ei capitală. Dar, cum Standard Island nu are de gând să se aventureze atât de departe spre vest, trebuie să fie atrasă în apropierea sălbaticei Erromango, unde totul este pregătit pentru a-i asigura distrugerea totală.

Pe de altă parte, cu toate că vor primi întăriri din insulele vecine, neohebridienii trebuie să țină seama de inferioritatea lor numerică față de populația insulei cu elice, fără a mai vorbi de mijloacele de apărare de care dispune aceasta. Iată de ce nu e vorba de a o ataca în larg, ca pe un simplu vas comercial, nici de a lansa o flotilă de pirogi la abordaj. Mulțumită sentimentelor umanitare pe care pirații au știu să le exploateze, fără a trezi vreo bănuială, Standard Island se va apropia de Erromango. Ea va ancora la câteva ancabluri de litoral... Mii de pirați o vor invada prin surprindere... O vor arunca pe stânci... Se va sfărâma... Va fi lăsată în voia jafului și a masacrului... De fapt, această oribilă uneltire are toate șansele de a reuși. Ca preț al ospitalității pe care au acordat-o căpitanului Sarol și complicilor săi, milliardezii se îndreaptă către o catastrofă supremă.

La 9 decembrie, comandorul Simcoë atinge meridianul o sută șaptezeci și unu, la intersecția lui cu paralela a cincisprezecea. Între acest meridian și cel de-al o sută șaptezeci și cincilea se află arhipelagul Samoa, vizitat de Bougainville, în 1768, de La Pérouse, în 1787, de Edwards, în 1791.

Cea dintâi care se arată către nord-vest este insula Rose – insulă nelocuită, care nu merită a fi vizitată.

După două zile, se zărește insula Manua, așezată între insulele Olosaga și Ofu. Vârful ei cel mai înalt se ridică la șapte sute șaizeci de metri deasupra nivelului mării. Cu toate că numără aproximativ două mii de locuitori, nu este cea mai interesantă insulă din arhipelag, și guvernatorul nu dă ordin de oprire. Mai bine să întârzie cincisprezece zile în insulele Tetuila, Upola,

Sarai, cele mai frumoase insule ale celui mai frumos arhipelag. Manua se bucură totuși de o anumită celebritate în analele maritime. Pe litoralul său, la Ma-Oma, au pierit mai mulți dintre însoțitorii lui Cook, în adâncul unui golf căruia i-a rămas îndreptățitul nume de Golf al Masacrului.

Douăzeci de leghe despart Manua de Tetuila, vecina sa, de care Standard Island se apropie, în timpul nopții de 14 spre 15 decembrie. Cvartetul, care se plimbă în preajma bateriei Pintenului, a „simțit" această Tetuila, cu toate că ea se află încă la o distanță de mai multe mile. Văzduhul este îmbălsămat de cele mai încântătoare miresme.

– Nu este o insulă, strigă Pinchinat, este magazinul lui Piver... uzina lui Lubin... este prăvălia unui vânzător de parfumuri la modă...

– Dacă pe Alteța Ta nu o supără, remarcă Yvernés, aș prefera să o compari cu un vas ars de mirodenii...

– Fie și așa! răspunse Pinchinat, care nu vrea să descurajeze avânturile poetice ale camaradului său.

Și, într-adevăr, ai spune că un val de efluvii parfumate este purtat de briză pe deasupra apelor adormite. Sunt emanațiile esenței atât de pătrunzătoare căreia kanakii samoani îi spun „musooi".

La răsăritul soarelui, Standard Island navighează de-a lungul Tetuilei, la șase ancabluri de coasta ei nordică. Parcă e o grădină înverzită sau, mai degrabă, o pădure așezată în trepte, până la cele mai înalte vârfuri (unul dintre ele depășind o mie șapte sute de metri). Înaintea ei se înșiră câteva insulițe, printre care Anuu. Sute de pirogi elegante escortează insula cu elice. Echipajul lor este alcătuit din indigeni viguroși, pe jumătate goi, mânuindu-și vâslele în măsura 2/4 a unui cântec samoan. Cincizeci sau șaizeci de vâslași nu este o cifră exagerată pentru aceste ambarcațiuni lungi, de o soliditate care le îngăduie să înfrunte largul mării. Parizienii înțeleg motivul pentru care primii europeni au botezat aceste insule Arhipelagul Navigatorilor. De fapt, adevăratul său nume geografic este Hamoe sau Samoa.

Savai, Upolu, Tetuila, înșirate de la nord-vest spre sud-est, Olosaga, Ofu, Manua, răsfirate în sud-est, acestea sunt principalele insule ale arhipelagului de natură vulcanică. Suprafața lui totală este de două mii opt sute de kilometri pătrați, și populația numără treizeci și cinci de mii șase sute de

locuitori. Este cazul deci să reducem la jumătate rezultatul recensămintelor făcute de primii exploratori.

Este de remarcat că oricare dintre aceste insule au condiții climaterice la fel de favorabile ca și Standard Island. Temperatura se menține între douăzeci și șase și treizeci și patru de grade. Iulie și august sunt lunile cele mai reci, iar canicula se instalează în februarie. Din decembrie și până în aprilie, samoanii au parte de ploi abundente, și în aceeași perioadă se dezlănțuie vijelii și furtuni care aduc dezastru.

Cât despre comerț, aflat la început în mâinile englezilor, apoi ale americanilor, apoi ale nemților, cifra lui se ridică la un milion opt sute de mii de franci pentru import și nouă sute de mii de franci pentru export. El se întemeiază pe anumite produse agricole, bumbacul și copra, adică miezul uscat al nucii-de-cocos.

Populația, de origine malaiezo-polineziană, e amestecată doar cu trei sute de albi și câteva mii de lucrători recrutați din insulele Melaneziei. Din 1830, misionarii i-au convertit la creștinism pe samoani, care păstrează totuși mumite practici ale vechilor ritualuri. Marea majoritate a indigenilor e protestantă, grație influenței germane și engleze. Totuși catolicismul numără câteva mii de neofiți, pe care călugării mariști încearcă să-i sporească, pentru a combate prozelitismul anglo-saxon.

Standard Island se oprește la sud de insula Tetuila, în fața radei portului Pago-Pago. Acesta este adevăratul port al insulei, a cărei capitală, Leone, este situată în partea centrală. Nu se ivesc fricțiuni între guvernatorul Cyrus Bikerstaff și autoritățile samoane, care acordă permisiunea de a debarca. Suveranul arhipelagului nu locuiește la Tetuila, ci la Upolu, unde s-au stabilit rezidenții englezi, americani și germani. Nu vor avea loc deci recepții oficiale. Un anumit număr de samoani profită de permisiunea de a vizita Milliard City și „împrejurimile" sale. Cât despre milliardezi, ei sunt asigurați că populația arhipelagului le va face o primire cordială.

Portul este situat în fundul golfului. Adăpostul pe care-l oferă împotriva vânturilor din larg este excelent, și intrarea se face cu ușurință. Navele de război vin aici adeseori în perioadele de repaus.

Nu e de mirare că printre primii care debarcă pot fi întâlniți Sebastien Zorn și camarazii săi, însoțiți de supraintendent. Calistus Munbar este, ca

întotdeauna, de o fermecătoare și dezlănțuită bună dispoziție. El a aflat că trei sau patru familii de notabili au organizat o excursie până la Leone, în trăsuri trase de cai neozeelandezi.

Și, cum familiile Coverley și Tankerdon trebuie să ia parte la excursie, poate că se va produce o apropiere între Walter și domnișoara Dy. Lucrul acesta i-ar fi pe plac.

Plimbându-se împreună cu cvartetul, el vorbește despre acest mare eveniment, însuflețindu-se și ambalându-se ca de obicei.

– Prieteni, repetă el, suntem în plină operă comică. Un incident fericit poate duce la deznodământ. Un cal care nu mai ascultă de frâu, o trăsură care se răstoarnă...

– Un atac al bandiților! spune Yvernés.

– Un masacru general al excursioniștilor! adaugă Pinchinat.

– Și asta chiar s-ar putea întâmpla! bombăne violoncelistul cu o voce funebră, ca și cum ar fi scos niște sunete lugubre de pe coarda a patra a instrumentului său.

– Nu, prieteni, nu! strigă Calistus Munbar. Să nu ajungem chiar la masacru! Nu este nevoie chiar de asta! E de-ajuns un accident oarecare, în care Walter Tankerdon va fi destul de fericit să-i salveze viața domnișoarei Dy Coverley...

– Și în timpul acesta, un pic de muzică de Boieldieu sau d'Aubert! completează Pinchinat, învârtind mânerul unei flașnete imaginare.

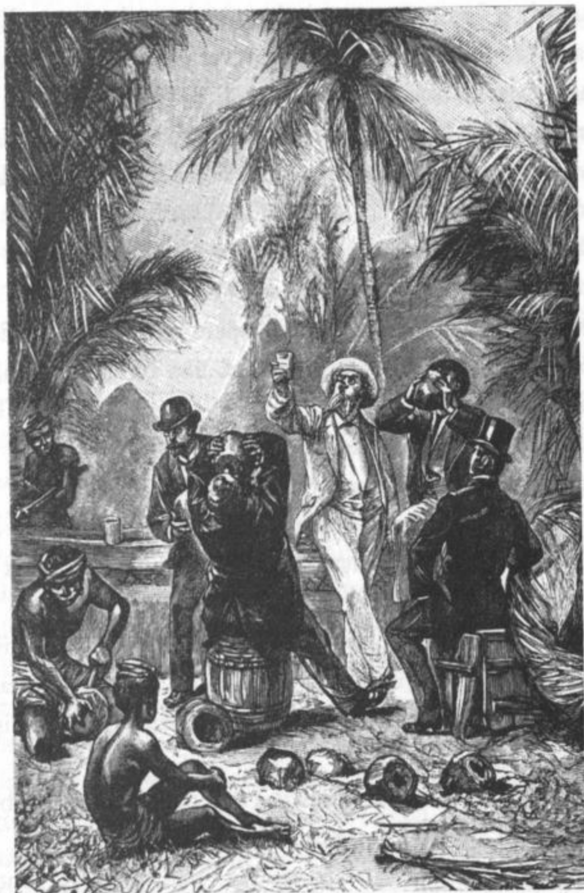
– Deci, domnule Munbar, răspunse Frascolin, țineți în continuare la această căsătorie?

– Dacă țin, dragul meu Frascolin! Numai la asta visez, zi și noapte! Îmi pierd buna dispoziție! (Deși nu părea deloc să fie așa.) Aș muri dacă n-ar avea loc...

– Va avea loc, domnule supraintendent, replică Yvernés, dând vocii sale o sonoritate profetică, întrucât Dumnezeu nu ar dori moartea Excelenței Voastre...

– Ar avea ce pierde! răspunse Calistus Munbar.

Și se îndreptară cu toții spre un cabaret local, unde băură, în sănătatea viitorilor soți, câteva pahare cu apă de cocos, și mâncară banane gustoase.

Populația samoană era o adevărată încântare pentru ochii parizienilor.

Populația samoană, întâlnită pe străzi și printre masivele de arbori din jurul portului, era o adevărată încântare pentru ochii parizienilor. Bărbații au o înălțime peste cea mijlocie, tenul brun-gălbui, capul rotund, pieptul puternic, membrele musculoase, fizionomia blândă și veselă. Poate că sunt prea acoperiți de tatuaje pe brațe, pe tors, chiar și pe coapsele acoperite doar în parte cu un fel de fustă de ierburi sau de frunze. Cât despre păr, el este negru, lins sau ondulat, după gustul dandismului indigen. Dar, sub stratul de var cu care îl ung, părul este pieptănat ca o perucă.

– Sălbatici stil Ludovic al XV-lea! exclamă Pinchinat. Le-ar mai trebui haina de ceremonie, sabia, pantalonii scurți, ciorapii, pantofii cu tocuri roșii, pălăria cu pene, tabachera, pentru a mi-i închipui participând la trezirea regelui, la Versailles!

Cât despre samoane, fete sau femei, îmbrăcate la fel de sumar ca și bărbații, tatuate pe mâini și pe piept, purtând pe cap ghirlande de gardenii, cu gâtul împodobit de coliere roșii din flori de ibiscus, ele merită admirația care transpare din relatările primilor navigatori, cel puțin atâta vreme cât sunt tinere. Foarte rezervate, de altfel de o pudoare ușor afectată, grațioase și surâzătoare, ele îi încântă pe membrii cvartetului, spunând, cu o voce duioasă și melodioasă, „kalofa", adică bună ziua.

O excursie, mai bine zis un pelerinaj, pe care turiștii noștri au ținut să-l facă a doua zi, le oferă prilejul de a traversa insula de la un capăt la celălalt. O trăsură autohtonă îi conduce pe țărmul opus, la golful Fransa, al cărui nume le aduce aminte de Franța. Aici, pe un monument de mărgean alb, inaugurat în 1884, iese în evidență o placă de bronz pe care sunt săpate numele de neuitat ale însoțitorilor lui La Pérouse, comandantul de Langle, naturalistul Lamanon și nouă mateloți – masacrați în acest loc, la 11 decembrie 1787.

Sebastièn Zorn și colegii săi se întorc la Pago-Pago prin interiorul insulei. În drum, minunate masive de arbori înlănțuiți de liane, cocotieri, bananieri sălbatici, nenumărate soiuri indigene potrivite pentru lucrul în lemn. Pe câmpie se găsesc culturi de taros, trestie-de-zahăr, cafea, bumbac, scorțișoară. Pretutindeni, portocali, goyavieri, manguieri, avocatieri, plante cățărătoare, orhidee și ferigi arborescente. O floră uimitor de bogată crește pe acest pământ roditor, fecundat de o climă umedă și caldă. Fauna samoană, redusă la câteva pasări și la câteva reptile aproape inofensive, numără printre mamiferele indigene doar un mic șobolan, singurul reprezentant al rozătoarelor.

După patru zile, la 18 decembrie, insula cu elice părăsește Tetuila, fără să se fi produs „accidentul providențial" atât de dorit de supraintendent. Dar este vizibil că raporturile dintre cele două familii dușmane continuă să se destindă.

Numai vreo douăsprezece leghe despart Tetuila de Upolu. În dimineața următoare, Standard Island trece succesiv la un sfert de milă de insulițele Nuntua, Samusu și Salafuta, care apără Upolu, asemenea forturilor izolate. Ea manevrează cu mare îndemânare și, în după-amiaza aceleiași zile, se oprește în fața capului Apia.

Upolu este cea mai importantă insulă a arhipelagului, având șaisprezece mii de locuitori. Germania, America și Anglia și-au stabilit aici rezidenții, întruniți într-un fel de consiliu pentru protecția intereselor concetățenilor lor.

Suveranul grupului „domnește“ în mijlocul curții sale la Malinuu, la extremitatea estică a capului Apia.

Aspectul insulei Upolu este asemănător cu cel al Tetuilei: o îngrămădire de culmi stâncoase, dominate de vârful Muntelui Misiunii, care constituie coloana vertebrală a insulei. Acești vechi vulcani stinși sunt acoperiți acum de păduri dese care îi îmbracă până la buza craterelor. La poalele munților, câmpiile și ogoarele se unesc cu fâșia aluvionară a litoralului, unde vegetația se supune fanteziei luxuriante a tropicelor.

A doua zi, guvernatorul Cyrus Bikerstaff, cei doi adjuncți ai săi, câțiva notabili debarcă în portul Apia. Este vorba de o vizită oficială la rezidențele Germaniei, Angliei și Statelor Unite ale Americii, acest soi de municipalitate tricefală în mâinile căreia se concentrează administrația arhipelagului.

În timp ce Cyrus Bikerstaff și suita sa se îndreaptă spre rezidențe, Sebastién Zorn, Frascolin, Yvernés și Pinchinat, care au debarcat și ei, cutreieră orașul.

De la început, membrii cvartetului sunt izbiți de contrastul dintre casele europene, în care se află magazinele negustorilor, și colibele vechiului sat-conac, pe care indigenii n-au vrut să le părăsească. Aceste locuințe sunt confortabile, curate, într-un cuvânt, fermecătoare. Răspândite pe malurile râului Apia, acoperișurile lor joase se adăpostesc sub eleganta umbrelă a palmierilor.

Portul nu este lipsit de animație. Este cel mai frecventat port al arhipelagului, și Societatea comercială din Hamburg întreține aici o flotilă destinată cabotajului între Samoa și insulele învecinate.

Dar influența tripticului anglo-americano-german este preponderentă în acest arhipelag. Franța este reprezentată prin misionari catolici. Onorabilitatea, devotamentul și zelul de care dau dovadă le-au creat un bun renume în rândul populației samoane. O veritabilă satisfacție, o adâncă emoție îi cuprinde pe artiști când zăresc biserica mică a Misiunii, lipsită de severitatea puritană a capelelor protestante și, un pic mai departe, pe colină, o școală pe acoperișul căreia fâlfâie steagul tricolor.

Ei se îndreaptă într-acolo și, după câteva minute, sunt primiți în colonia franceză. Mariștii fac „falaniștilor", așa îi numesc samoanii pe străini, o primire patriotică. Aici locuiesc trei călugări, aflați în slujba Misiunii, care mai numără alți doi, instalați la Sawaii, și un oarecare număr de călugărițe răspândite în insule.

Ce plăcere pentru membrii cvartetului să stea de vorbă cu superiorul, un om în vârstă, care locuiește în arhipelag de multă vreme! Este atât de fericit să-și vadă compatrioții, unde mai pui că aceștia sunt și artiști din țara sa! Conversația este întreruptă doar de degustarea băuturilor răcoritoare a căror rețetă este știută de Misiune.

– În primul rând, spuse bătrânul, să nu vă închipuiți, dragii mei fii, că insulele din arhipelagul nostru sunt sălbatice. Aici nu veți găsi acei băștinași care se dedau la canibalism...

– Nici nu am mai întâlnit așa ceva până acum, observă Frascolin.

– Spre marele nostru regret! adaugă Pinchinat.

– Cum așa... spre regretul vostru?

– Să vă fie cu iertare, părinte, această confesiune a unui parizian curios! Este din dorința de a vedea culoarea locală!

– Oh! spune Sebastién Zorn, n-am ajuns încă la capătul călătoriei noastre și poate că vom vedea chiar mai mulți canibali decât am dori.

– Este posibil, răspunse superiorul. Navigatorii nu trebuie să se aventureze decât cu foarte multă prudență în arhipelaguri din vest, în Noile Hebride, în insulele Salomon. Dar în Tahiti, în Marchize, în insulele Societății, ca și în Samoa, civilizația a făcut progrese însemnate. Știu că masacrarea însoțitorilor lui La Pérouse a creat samoanilor un renume de ferocitate, de canibalism. Dar s-au schimbat mult de atunci. Indigenii de azi sunt oameni

Ce plăcere pentru membrii cvartetului să stea de vorbă cu superiorul...

civilizați, guvernați după modelul european, cu un parlament după modelul european și cu revoluții...

– După moda europeană? remarcă Yvernés.

– Cum spui, fiule, insulele Samoa nu sunt scutite de tulburări politice!

– Pe Standard Island se știe asta, interveni Pinchinat, căci se știe totul pe această insulă binecuvântată de zei! Ni se pare chiar că am nimerit în toiul unui război dinastic între două familii regale...

– Într-adevăr, prieteni, s-au purtat lupte între regele Tupua, urmaș al vechilor suverani ai arhipelagului, pe care-l susțineam cu toată influența

noastră, și regele Malietoa, omul englezilor și al nemților. S-a vărsat mult sânge, mai cu seamă în marea bătălie din decembrie 1887. Acești regi s-au văzut, pe rând, proclamați și detronați. Până la urmă, Malietoa a fost declarat suveran de către cele trei puteri, în conformitate cu dispozițiile curții de la Berlin.

Și bătrânul misionar nu-și poate stăpâni o mișcare convulsivă, în timp ce pronunță acest nume.

– Vedeți, spune el, până acum, influența nemților a fost dominantă în Samoa. Nouă zecimi din pământurile cultivate se află în mâinile lor. În împrejurimile Apiei, la Suluafata, au obținut o concesiune foarte importantă, în vecinătatea unui port care ar putea sluji aprovizionării vaselor de război. Armele cu tragere rapidă au fost introduse de ei, și samoanii au învățat să le utilizeze. Dar toate astea se vor sfârși într-o zi...

– În folosul Franței? întrebă Frascolin.

– Nu, în cel al Regatului Unit!

– Ah, se strâmbă Yvernés, Anglia sau Germania...

– Nu, fiule, este o diferență apreciabilă.

– Și regele Malietoa a fost răsturnat încă o dată, și știți cine este pretendentul care ar fi avut cele mai multe șanse de a-i lua locul? Un englez, unul dintre personajele cele mai importante din întregul arhipelag, un simplu romancier...

– Un romancier?

– Da, Robert Louis Stevenson, autorul „Comorii din insulă" și al „Nopților arabe".

– Iată unde poate duce literatura! exclamă Yvernés.

– Ce exemplu pentru romancierii noștri! adăugă Pinchinat. Zola I-ul, rege al samoanilor... recunoscut și susținut de guvernul britanic pe tronul dinastiilor Tupua și Malietoa, cărora le urmează propria sa dinastie! Ce vis!

Conversația ia sfârșit după ce superiorul le dă diverse amănunte în legătură cu moravurile acestor insule.

Oprirea insulei cu elice la Upolu s-a prelungit timp de trei zile. Misionarii au venit să întoarcă vizita artiștilor francezi, minunându-se de lucrurile pe care le văd la Milliard City – și de ce să ascundem că, în sala cazinoului, cvartetul concertant interpretează pentru superior și pentru colegii

săi câteva piese din bogatul său repertoriu. Bunul bătrân plânge de emoție, căci adoră muzica clasică și, spre marele său regret, nu are niciodată ocazia s-o asculte la festivalurile din Upolu.

În ajunul plecării, Sebastién Zorn, Frascolin, Pinchinat și Yvernés, întovărășiți acum și de profesorul de maniere și de ținută, își iau rămas-bun de la misionarii mariști. Despărțirea generează niște scene emoționante, despărțire a unor oameni care au fost împreună câteva zile și care nu se vor mai revedea. Bătrânul îi binecuvântează, îmbrățișându-i, și membrii cvartetului se retrag adânc mișcați.

A doua zi, 23 decembrie, Standard Island pornește din zori, în mijlocul unui cortegiu de pirogi care o vor escorta până la Sawaii, insula vecină.

Această insulă este despărțită de Upolu doar printr-o strâmtoare de șapte, opt leghe. Dar portul Apia, fiind situat pe coasta nordică, insula cu elice trebuie să plutească toată ziua de-a lungul acestei coaste înainte de a intra în strâmtoare.

După itinerarul stabilit de guvernator, nu vor face ocolul insulei Sawaii, ci vor trece între ea și Upolu, pentru a coborî apoi, prin sud-vest, către arhipelagul Tonga. Standard Island înaintează deci cu o viteză moderată, nevrând să se angajeze pe întuneric în această strâmtoare străjuită de insulițele Apolinia și Manono.

A doua zi, în zori, comandorul Simcoë manevrează între aceste două insulițe, dintre care Apolinia numără doar două sute cincizeci de locuitori, iar Manono, o mie.

Acești băștinași au meritatul renume de a fi cei mai viteji, dar și cei mai cinstiți samoani din arhipelag.

De aici, Sawaii poate fi admirată în întreaga ei splendoare. Ea este apărată de faleze neclintite de granit împotriva asalturilor unei mări pe care uraganele, tornadele, cicloanele perioadei de iarnă o fac foarte de temut. Acoperită de o pădure deasă, dominată de un bătrân vulcan, înalt de o mie două sute de metri, presărată cu sate scânteietoare sub bolta palmierilor gigantici, ea este scăldată de cascade tumultuoase și străpunsă de caverne adânci, în care furtunile de pe litoral stârnesc ecouri violente.

Dacă este să credem în legende, această insulă a fost leagănul unic al raselor polineziene. Cei unsprezece mii de locuitori ai săi au păstrat tipul

pur al acestor rase. Insula se numea atunci Savaiki, faimosul paradis al divinităților maori.

Standard Island se îndepărtează încet, și ultimele culmi ale insulei se pierd la orizont, în seara de 24 decembrie.

III

CONCERT LA CURTE

Din 21 decembrie, Soarele, în mișcarea sa aparentă, după ce s-a oprit asupra Tropicului Capricornului, și-a reînceput cursa către nord, lăsând aceste regiuni în voia intemperiilor iernii și readucând vara în emisfera septentrională.

Standard Island nu mai este decât la vreo zece grade de tropic. Coborând până în insulele Tonga, ea va atinge latitudinea extremă prevăzută în itinerar și-și va relua drumul spre nord, menținându-se astfel în cele mai prielnice condiții climaterice. Este adevărat că nu va putea evita o perioadă de călduri mari, în timpul căreia Soarele va arde la zenit; dar ele vor fi temperate de briza marină și vor scădea odată cu îndepărtarea de astrul care le pricinuiește.

Între Samoa și principala insulă a arhipelagului, Tonga, sunt opt grade, adică aproximativ o mie de kilometri. Nu este cazul ca viteza să fie mărită. Insula cu elice se va plimba pe această mare, mereu frumoasă și nu mai puțin calmă decât atmosfera abia tulburată de furtuni rare și repezi. Nu este nevoie să ajungă la Tonga înainte de începutul lui ianuarie, rămânând acolo o săptămână și îndreptându-se apoi către insulele Fiji. După aceea, Standard Island va urca spre Noile Hebride, unde va lăsa echipajul malaiez, apoi, pornind spre nord-est, se va întoarce în golful Madelaine, încheindu-și și a doua sa croazieră.

Viața își continua cursul la Milliard City, într-o liniște netulburată. Este aceeași existență ca și cea a unui mare oraș din America sau din Europa – comunicații constante cu noul continent, prin vapoare sau cabluri telegrafice, vizitele obișnuite de familie, apropierea vădită dintre cele două secțiuni rivale, plimbările, jocurile, concertele cvartetului, care n-au încetat să se bucure de aprecierea amatorilor.

Sosirea Crăciunului, atât de drag protestanților și catolicilor, este sărbătorită cu mare fast la templu și la biserica Saint Mary, ca și în palate, hoteluri, casele din cartierul comercial. Această solemnitate va fi o sărbătoare pentru întreaga insulă, în timpul săptămânii care începe la Crăciun și se sfârșește la 1 ianuarie.

În acest timp, jurnalele de pe Standard Island, *Starboard Chronicle* și *New Herald*, continuă să ofere cititorilor săi cele mai noi știri interne și externe. Și chiar aceeași știre, publicată în același timp în cele două ziare, suscită un mare număr de comentarii.

Într-adevăr, s-a putut citi, în numărul din 26 decembrie, că regele Malecarliei s-a dus la primărie, unde guvernatorul i-a acordat o audiență. Care era scopul vizitei Maiestății Sale... care era motivul?... Umblă tot felul de zvonuri prin oraș, și ele ar fi putut da naștere celor mai neverosimile ipoteze, dacă ziarele n-ar publica, a doua zi, o informație în legătură cu această problemă.

Regele Malecarliei a cerut o slujbă la Observatorul de pe Standard Island, și administrația superioară i-a satisfăcut imediat cererea.

– Pe cinstea mea, strigă Pinchinat, trebuie să locuiești la Milliard City pentru a vedea așa ceva!... Un suveran, privind prin lunetă stelele la orizont!

– Un astru al pământului care-și consultă frații de pe bolta cerească! răspunde Yvernés.

Știrea este adevărată, dar să urmărim motivele pentru care regele s-a aflat în situația de a cere această slujbă.

Regele Malecarliei este un rege bun, iar soția sa, o bună regină. Ei făceau tot binele ce se putea face într-unul din statele mijlocii ale Europei, aveau minți luminate, liberale, fără a pretinde că dinastia lor, deși era una dintre cele mai vechi ale bătrânului continent, ar fi fost de origine divină. Regele era foarte instruit în ale științei, un om care aprecia obiectele de

Regele se ocupă cu studiile astronomice...

artă, pasionat în special de muzică. Savant și filosof, el nu se amăgea asupra viitorului suveranităților europene. De aceea, era întotdeauna pregătit să-și părăsească regatul, în clipa în care poporul nu l-ar mai fi dorit.

Neavând un moștenitor direct, el nu făcea un rău familiei sale în momentul când ar fi părăsit tronul și coroana.

Această clipă sosise în urmă cu trei ani. Nici vorbă de revoluție în regatul Malecarliei sau, în orice caz, nu o revoluție sângeroasă. Contractul dintre Maiestatea Sa și supuși a fost anulat. Regele redeveni un simplu om,

supușii săi, simpli cetățeni, și plecă cu simplitatea unui călător care și-a luat un bilet de tren, lăsând ca un regim să fie înlocuit cu un altul.

Viguros încă, la șaizeci de ani, regele avea o constituție mai bună decât cea a fostului său regat. Dar sănătatea reginei, destul de precară, avea nevoie de un mediu ferit de schimbările bruște de temperatură. Iar această aproximativă uniformitate a condițiilor climaterice se putea găsi cu greu în altă parte decât pe Standard Island, având în vedere faptul că era anevoios să alergi după sezoanele frumoase sub latitudini succesive.

Se părea deci că aparatul maritim al Companiei Standard Island prezenta aceste multiple avantaje, din moment ce bogătașii cel mai bine cotați din Statele Unite își făcuseră din el orașul de adopție.

Acesta este motivul pentru care, de îndată ce a fost creată insula cu elice, regele și regina Malecarliei se deciseră să-și aleagă domiciliul la Milliard City. Le-a fost dată autorizația, cu condiția să ducă traiul unor simpli cetățeni, fără vreun privilegiu. Oricine poate fi sigur că maiestățile lor nici nu-și doreau o altă viață. Le-a fost închiriat un mic hotel pe Bulevardul Treizeci și Nouă al secțiunii tribordeze, înconjurat de o grădină care dă în marele parc. Acolo locuiesc cei doi suverani, foarte retrași, neamestecându-se în niciun fel în rivalitățile și intrigile părților aflate în conflict, mulțumindu-se cu o existență modestă.

Regele se ocupă cu studiile astronomice, care l-au interesat întotdeauna foarte mult. Regina, o catolică adevărată, duce o viață aproape mănăstirească, neavând nici măcar ocazia să se consacre operelor de caritate, din moment ce mizeria este un lucru necunoscut pe această *Bijuterie a Pacificului*.

Aceasta este povestea foștilor stăpâni ai regatului Malecarliei spusă de supraintendent artiștilor noștri, adăugând că acest rege și această regină erau cei mai buni oameni pe care i-ai fi putut întâlni, deși averea lor era destul de mică.

Cvartetul, foarte emoționat față de această decădere regală, suportată cu atâta înțelepciune și resemnare, are pentru suveranii detronați o simpatie plină de respect. În loc să se refugieze în Franța, patria regilor exilați, au ales Standard Island, așa cum persoane opulente aleg Nisa sau Corfu, din motive de sănătate. Fără îndoială, ei nu sunt niște exilați, nu au fost izgoniți din regatul lor, puteau rămâne acolo, se puteau reîntoarce, necerându-și

decât drepturile de cetățeni. Dar nici nu se gândeau la asta și se simțeau bine în această viață liniștită, supunându-se legilor și regulamentelor insulei cu elice.

Era cât se poate de adevărat că regele și regina Malecarliei nu erau bogați, dar asta în special dacă erau comparați cu majoritatea milliardezilor și relativ la exigențele vieții din Milliard City. Ce să faci cu o rentă de două sute de mii de franci, când chiria unui hotel modest costă cincizeci de mii. Or, foștii suverani nu aveau cine știe ce avere, nici comparativ cu împărații și regii din Europa – care nici ei, la rândul lor, nu se puteau compara cu Gould, Vanderbilt, Rothschild, Astor, Makai și alți zei ai finanțelor. Astfel, deși nu duceau o viață luxoasă – numai strictul necesar –, erau cam strâmtorați. Și cum sănătății reginei îi pria atât de mult locul în care stăteau, regelui nici nu-i trecu prin minte să-l părăsească. Atunci a vrut să-și sporească veniturile prin munca sa și, cum apăruse un loc vacant la Observator, îl ceruse guvernatorului. Cyrus Bikerstaff, după ce a consultat administrația superioară din golful Madelaine, printr-o cablogramă, i-a dat suveranului slujba, și iată cum ziarele au putut anunța că regele Malecarliei a fost numit astronom la Standard Island.

Cât s-ar fi vorbit despre un lucru ca acesta în altă țară! Aici s-a vorbit două zile, după care nimeni nu s-a mai preocupat de subiect. Pare foarte firesc ca un rege să-și găsească în muncă posibilitatea de a-și continua existența liniștită la Milliard City. El este un savant: se va profita de pe urma științei sale. Este un lucru foarte onorabil. Dacă va descoperi vreun nou astru, vreo planetă, cometă sau stea, i se va da numele lui, care va figura cu cinste printre numele mitologice care abundă în anuarele oficiale.

Plimbându-se prin parc, Sebastién Zorn, Pinchinat, Yvernés, Frascolin vorbesc despre această întâmplare. În cursul dimineții, l-au văzut pe rege îndreptându-se spre biroul lui și nu sunt încă destul de americanizați pentru a accepta această situație ciudată.

Astfel, vorbind despre acest lucru, Frascolin spune:

– Se pare că Maiestatea Sa, dacă nu ar fi putut fi astronom, ar fi putut foarte bine să dea lecții ca profesor de muzică.

– Un rege buchisind notele! strigă Pinchinat.

– Asta, fără îndoială, numai dacă bogații săi elevi i-ar fi plătit lecțiile...

– Într-adevăr, se spune că este un bun muzician, remarcă Yvernés.

– Nu mă miră faptul că adoră muzica, adaugă Sebastién Zorn, din moment ce l-am văzut la ușa cazinoului, în timpul concertelor noastre, din cauză că nu-și putea permite să cumpere bilete pentru el și pentru regină!

– Ei! prieteni, am o idee! spuse Pinchinat.

– O idee a Alteței Sale, replică violoncelistul, nu poate fi decât una barocă!

– Barocă sau nu, bătrâne Sebastien, răspunse Pinchinat, sunt sigur că o vei accepta.

– Să auzim ideea lui Pinchinat, spuse Frascolin.

– Să mergem să dăm un concert numai pentru Maiestățile Lor, în salonul ce le aparține, și să cântăm cele mai frumoase piese din repertoriul nostru.

– Ei! spuse Sebastién Zorn, să știi că nu-i rea ideea ta!

– Pe cinstea mea, am capul plin de idei din astea, și când îl scutur...

– Sună precum grindina! răspunse Yvernés.

– Dragul meu Pinchinat, spuse Frascolin, să ne mulțumim pentru astăzi cu propunerea ta. Sunt sigur că le vom face o mare bucurie bunului rege și bunei sale regine.

– Mâine, vom scrie pentru a cere o audiență, spuse Sebastién Zorn.

– Mai mult decât atât! răspunse Pinchinat. Chiar în această seară vom merge la locuința regală cu instrumentele noastre, asemenea unei trupe de muzicieni care vine să-și aducă omagiile...

– Vrei să spui să le facem o serenadă, replică Yvernés, din moment ce va fi noapte...

– Fie, dreaptă vioară întâi! Să nu ne jucăm cu cuvintele! Suntem de acord?

– De acord.

Au cu adevărat o idee extraordinară. Nimeni nu se îndoiește că regele amator avea să fie foarte mișcat de această atenție delicată din partea artiștilor francezi și foarte bucuros să-i asculte.

Deci, la lăsarea serii, cvartetul concertant, cărând trei cutii de vioară și una de violoncel, părăsește cazinoul și se îndreaptă către Bulevardul Treizeci și Nouă, situat la extremitatea secțiunii tribordeze.

Aici se află o locuință foarte simplă, precedată de o curte mică cu o peluză înverzită. Într-o parte era spațiul de locuit, în cealaltă, grajdurile, care nu sunt folosite deloc. Casa se compune doar dintr-un parter, la care se ajunge printr-un peron, și un etaj peste care se află o fereastră la mezanin și un acoperiș mansardat. Pe dreapta și pe stânga, două minunate simbovine umbresc poteca dublă prin care se ajunge în grădină. Sub arborii acestei grădini, care nu măsoară nici două sute de metri ca suprafață, se întinde un covor de iarbă. Nici să nu vă gândiți să comparați această casă modestă cu hotelurile familiilor Coverley, Tankerdon și ale altor notabili din Milliard City. Este refugiul unui înțelept care trăiește izolat, cel al unui savant, al unui filosof.

Regele Malecarliei are, ca unic șambelan, pe valetul său de cameră, iar regina, ca unică doamnă de onoare, pe camerista sa. La asta se mai adaugă o bucătăreasă americancă, și acesta este tot personalul care-i servește pe acești suverani decăzuți, care odinioară erau ca frații cu împărații de pe vechiul continent.

Frascolin apasă pe un buton electric. Valetul deschide ușa și grilajul.

Frascolin îi împărtășește dorința lui și a colegilor săi, artiști francezi dornici să-și prezinte omagiile Maiestății Sale și cerând favoarea de a fi primiți.

Servitorul îi invită să intre, și ei se opresc în fața peronului. În câteva clipe, valetul revine și le spune că regele îi va primi cu plăcere. Sunt poftiți în vestibul, unde își aranjează instrumentele, apoi în salon, unde Maiestățile Lor își fac apariția imediat.

Acesta a fost întregul ceremonial al primirii.

Artiștii se înclină plini de respect în fața regelui și a reginei. Regina, îmbrăcată foarte simplu, în stofe de culoare închisă, nu are pe cap decât propriu-i păr bogat, ale cărui bucle cărunte dau un farmec deosebit figurii sale puțin palide, privirii sale ușor tulburi. Ea se așază pe un fotoliu, lângă fereastra care dă înspre grădină și prin care se văd arborii parcului.

Regele, în picioare, răspunde salutului vizitatorilor săi și îi invită să-i spună motivul pentru care au venit în această casă îndepărtată, de la marginea cartierului din Milliard City.

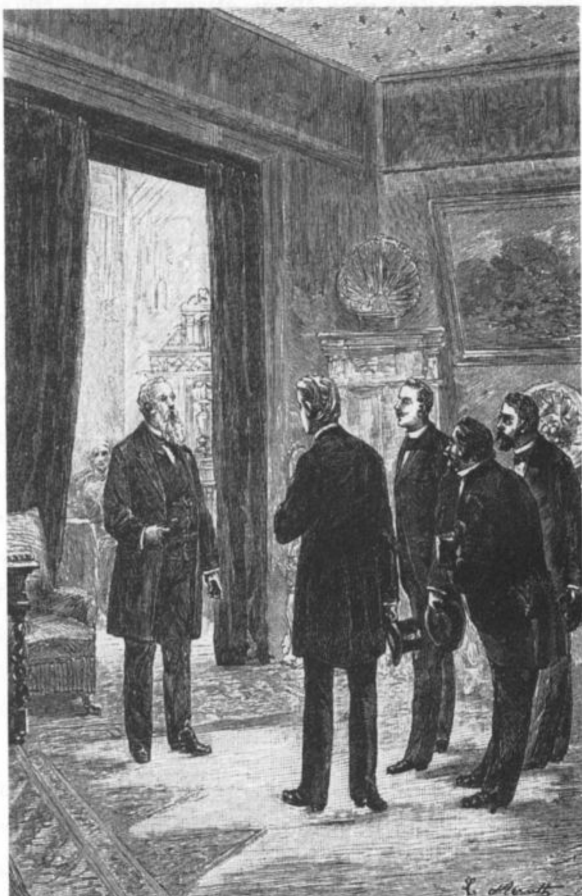

Aici se află o locuință foarte simplă...

Toți patru sunt foarte emoționați în prezența suveranului a cărui întreagă ființă emană o inexprimabilă demnitate. El are privirea vie sub sprâncenele aproape negre – privirea pătrunzătoare a savantului. Barba albă și mătăsoasă se revarsă pe piept. Fizionomia sa, puțin serioasă, este temperată de un zâmbet fermecător, lucru ce nu poate atrage decât simpatia celor care-l întâlnesc.

Frascolin ia cuvântul și spune cu o voce ușor tremurătoare:

– Mulțumim Maiestății Voastre de a fi primit niște artiști care doresc să-i prezinte respectuoasele lor omagii.

Regele, în picioare, răspunde salutului vizitatorilor săi...

– Regina și cu mine, răspunse regele, suntem cei care vă mulțumim, domnilor, și suntem mișcați de gestul dumneavoastră. Pe această insulă, unde sperăm să ne putem sfârși o existență atât de agitată, se pare că ați adus puțin din aerul atât de bun al Franței! Domnilor, nu sunteți deloc necunoscuți de un om care, cu toată preocuparea lui pentru știință, iubește muzica cu pasiune, această artă căreia îi datorați un renume atât de mare în lumea artistică. Știm ce succese ați avut în Europa, în America. Am luat și noi parte la aplauzele cu care Standard Island a întâmpinat cvartetul

concertant – e adevărat, ceva mai de departe. De aceea, regretăm că nu v-am ascultat cum se cuvine.

Regele îi invită pe oaspeții săi să se așeze, apoi se așază în fața șemineului, pe a cărui marmură se află un minunat bust al reginei, opera de tinerețe a lui Franquetti.

Pentru a intra în subiect, Frascolin nu trebuie decât să răspundă la ultima frază spusă de rege.

– Maiestatea Voastră are dreptate, spuse el, și regretul său nu este el oare justificat de genul de muzică pe care-l interpretăm? Muzica de cameră, aceste cvartete ale maeștrilor muzicii clasice, cere un plus de intimitate care nu suportă o asistență numeroasă. Este nevoie de puțină reculegere, ca într-un sanctuar...

– Da, domnilor, spuse regina, această muzică trebuie ascultată precum niște pagini de armonie celestă, și sanctuarul este locul cel mai potrivit.

– Atunci, spuse Yvernés, regele și regina să ne îngăduie să transformăm acest salon într-un sanctuar, pentru o oră, și să fim ascultați numai de Maiestățile Lor...

Nici n-a terminat bine de vorbit Yvernés, și fizionomia celor doi suverani s-a înviorat.

– Domnilor, răspunse regele, vreți... v-ați gândit să...

– Acesta este țelul vizitei noastre...

– Ah! spuse regele, întinzându-le mâna, îi recunosc pe muzicienii francezi ale căror suflete sunt egalate de talent!... Vă mulțumesc în numele reginei și al meu personal, domnilor!... Nimic... nu! nimic nu ne-ar fi putut face o plăcere mai mare!

Și, în timp ce valetul primește ordinul de a aduce instrumentele și a le așeza în salon pentru concertul improvizat, regele și regina îi invită pe oaspeți să-i urmeze în grădină. Aici, se face conversație, se vorbește despre muzică, așa cum o fac artiștii în deplină intimitate.

Regele își arată entuziasmul pentru această artă, ca un om care îi simte tot farmecul și îi înțelege întreaga frumusețe.

El demonstrează, uimindu-și auditoriul, cât de bine îi cunoaște pe maeștrii a căror muzică o va asculta peste câteva minute... Omagiază geniul deopotrivă naiv și ingenios al lui Haydn... Amintește aprecierile unui critic

referitoare la Mendelssohn, acest compozitor măreț al muzicii de cameră, care-și exprimă ideile în limbajul lui Beethoven... Weber, ce sensibilitate surprinzătoare, ce spirit cavaleresc, care-l fac un maestru excepțional!... Beethoven este prințul muzicii instrumentale... În simfoniile sale transpare sufletul... Operele geniului său egalează în măreție și valoare capodoperele poeziei, picturii, sculpturii și arhitecturii – astru sublim care s-a stins la asfințit în Simfonia cu cor, în care vocile instrumentelor se contopesc cu vocile umane!

– Și cu toate acestea, n-a putut niciodată să danseze după măsură!

Vă imaginați că numai domnul Pinchinat putea face o observație atât de nepotrivită.

– Da, răspunse regele surâzând, ceea ce dovedește, domnilor, că urechea nu este un organ indispensabil pentru un muzician. Numai prin inimă o aude! Și asta a dovedit Beethoven în acea incomparabilă simfonie despre care vă vorbeam, compusă în momentul în care surditatea sa nu-i mai permitea să perceapă sunetele.

După Haydn, Weber, Mendelssohn, Beethoven, Maiestatea Sa vorbește despre Mozart cu o elocință debordantă.

– Ah! domnilor, lăsați-mă să-mi exprim încântarea! A trecut atât timp de când sufletul meu este împiedicat să se destăinuie astfel! Nu sunteți dumneavoastră primii artiști de care am fost înțeles de la sosirea mea la Standard Island? Mozart!... Mozart!... Unul dintre cei mai mari compozitori dramatici ai voștri, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, i-a consacrat niște pagini admirabile! Le-am citit și nimic nu le va șterge vreodată din memoria mea! El a spus câtă ușurință aduce Mozart, făcând pentru fiecare cuvânt partea sa de justețe și de intonație, fără a tulbura alura și caracterul frazei muzicale. A mai spus că el alătură adevărului patetic perfecționarea frumuseții plastice. Nu este Mozart singurul care a intuit, cu o siguranță atât de constantă, atât de completă, forma muzicală a tuturor sentimentelor, a tuturor nuanțelor de pasiune și caracter, adică tot ceea ce înseamnă drama umană? Mozart nu este un rege – ce mai este acum un rege? adaugă Maiestatea Sa, dând din cap –, aș spune că este un zeu, din moment ce se mai acceptă existența lui Dumnezeu! Este zeul muzicii!

Sebastién Zorn și camarazii săi își iau instrumentele și cântă prima piesă aleasă pentru concert.

Ceea ce nu poate fi redat, ceea ce nu poate fi exprimat, este ardoarea cu care Maiestatea Sa își manifestă admirația. Și, atunci când, împreună cu regina, se îndreaptă spre salon, urmați de artiști, el ia o carte de pe masă. Această carte, pe care probabil a citit-o și recitit-o, se intitulează „Don Juan", de Mozart! O deschide și citește aceste câteva rânduri scrise de pana celui care l-a înțeles și l-a iubit cel mai mult pe Mozart, ilustrul Gounod!

– „O! Mozart! divinule Mozart! Cât de puțin trebuie să fii înțeles pentru a nu fi adorat! Tu, constantul adevăr! Tu, frumusețea perfectă! Tu, farmecul

inepuizabil! Tu, întotdeauna profund și întotdeauna clar! Tu, umanitatea întreagă și simplitatea copilului! Tu, care ai simțit totul, ai exprimat totul într-o frază muzicală care nu a fost niciodată depășită și care nici nu va fi depășită vreodată!“

Atunci, Sebastién Zorn și camarazii săi își iau instrumentele și, la lumina becului care-și revarsă lumina blândă peste salon, cântă prima piesă aleasă pentru concert.

Este „Cvartetul al doilea în la minor, op. 13“, de Mendelssohn, pe care auditoriul regal îl ascultă cu încântare.

El este urmat de „Cvartetul al treilea în ut major, op. 74“, de Haydn, adică imnul austriac, interpretat cu o măiestrie incomparabilă. Niciodată niște interpreți nu au fost atât de aproape de perfecțiune ca în intimitatea acestui sanctuar, unde artiștii noștri nu sunt ascultați decât de doi suverani decăzuți!

Și atunci când au încheiat acest imn, scos în evidență de geniul compozitorului, cântă „Cvartetul nr. 6 în si bemol, op. 18“, de Beethoven, această „Malinconia“ atât de tristă și de o forță atât de pătrunzătoare, încât ochii Maiestăților Lor se umplu de lacrimi.

Urmează „Fuga în ut minor“, de Mozart, atât de perfectă și lipsită de minuțiozitatea scolastică, atât de naturală, încât pare să curgă asemenea unei ape limpezi, sau să adie precum frunzișul mătăsos.

În cele din urmă, este cântat acel admirabil cvartet al divinului compozitor, „Cvartetul nr. 10 în re major, op. 35“, care încheie această serată de neuitat, pe care bogătașii din Milliard City nu au avut șansa de a o petrece.

Francezii nu au obosit să execute aceste opere admirabile, și nici regele și regina nu se satură să-i asculte.

Dar este ora unsprezece, și Maiestatea Sa le spune:

– Vă mulțumim, domnilor, și aceste mulțumiri vin din adâncul sufletului nostru! Grație perfecțiunii execuției dumneavoastră, ne-a fost dat să simțim bucuriile unei arte a cărei amintire nu se va șterge niciodată! Asta ne-a făcut atât de bine...

– Dacă regele dorește, spuse Yvernés, am mai putea...

– Mulțumesc, domnilor, încă o dată, mulțumesc! Nu dorim să abuzăm de bunăvoința dumneavoastră! Este târziu, și apoi... În această noapte... sunt de serviciu...

Această expresie spusă de rege îi aduce pe artiști la sentimentul realității. În fața suveranului care le vorbește astfel, se simt aproape încurcați... pleacă ochii...

– Ei da! domnilor, mai spune regele pe un ton vesel. Nu sunt eu astronomul Observatorului de pe Standard Island... și, adaugă el, nu fără o oarecare emoție, inspector al stelelor... al stelelor căzătoare?

IV

ULTIMATUM BRITANIC

În această ultimă săptămână a anului, se trimit numeroase invitații pentru dineuri, serate, recepții oficiale. Un banchet oferit de guvernator principalelor personaje din Milliard City, și acceptat de către notabilitățile babordeze și tribordeze, dovedește o oarecare apropiere între cele două secțiuni ale orașului. Familiile Tankerdon și Coverley se întâlnesc în jurul aceleiași mese. În prima zi a anului vor fi schimbate felicitări între palatul de pe Bulevardul Nouăsprezece și cel de pe Bulevardul Cincisprezece. Walter Tankerdon primește chiar o invitație la unul dintre concertele doamnei Coverley. Primirea pe care i-o face stăpâna casei pare să fie de bun augur.

Dar de aici până la legături mai strânse e încă mult, deși Calistus Munbar, în entuziasmul său cronic, nu încetează să repete cui vrea să-l asculte:

– S-a făcut, prietene, s-a făcut!

În acest timp, insula cu elice continuă să navigheze în liniște către arhipelagul Tonga. Se părea că nimic nu-i va tulbura călătoria, când, în noaptea de 30 spre 31 decembrie, se manifestă un fenomen meteorologic destul de neașteptat.

Între orele două și trei dimineața, se aud bubuituri îndepărtate. Oamenii de veghe nu se preocupă de ele mai mult decât este cazul. Nu poate fi vorba despre o luptă navală, dacă nu cumva s-or fi întâlnit navele unor republici ale Americii de Sud, care se ceartă adesea. Dar de ce să se neliniștească cei

de pe Standard Island, insulă independentă, întreținând relații pașnice cu toate țările din cele două lumi?

De altfel, aceste bubuituri, care se aud dinspre regiunile apusene ale Pacificului, se prelungesc până la ziua și, desigur, nu pot fi confundate cu bubuitul plin și uniform al artileriei.

Comandorul Simcoë, înștiințat de unul dintre ofițerii săi, cercetează orizontul din turnul Observatorului. Nicio licărire nu se arată pe suprafața marii întinderi de apă aflate în fața ochilor săi. Totuși cerul are un aspect neobișnuit. Reflexe de flăcări îl colorează până la zenit. Văzduhul pare încețoșat, cu toate că vremea e frumoasă și barometrul nu indică, printr-o cădere neașteptată, vreo perturbare a curenților atmosferici.

În zori, cei care se trezesc mai devreme au o surpriză ciudată. Nu numai că bubuiturile nu încetează, dar văzduhul este îmbibat cu o brumă roșie și neagră, un fel de pulbere foarte fină, care începe să cadă în cantitate mare. S-ar zice că este o aversă de molecule funinginoase. În câteva clipe, străzile și acoperișurile caselor sunt pline de o substanță în care nuanțe de roșu-carmin, roz, purpuriu sunt amestecate cu zgură negricioasă.

Toți locuitorii au ieșit din case – cu excepția lui Athanase Dorémus, care nu se trezește niciodată înainte de ora unsprezece, după ce s-a culcat în ajun la ora opt. Se înțelege că membrii cvartetului au sărit din pat și s-au dus și ei la Observator, unde comandantul și astronomii săi încearcă să stabilească natura fenomenului.

– Păcat că această materie roșie nu e lichidă și că nu este o ploaie de Pommard sau Château-Lafite[1]! suspină Pinchinat.

– Bețivule! replică Sebastién Zorn.

În definitiv, care să fie cauza fenomenului? Se pot da numeroase exemple de ploi de praf roșu, alcătuit din silice, alumină, oxid de crom și de fier. La începutul secolului al XIX-lea, Calabria și Abruzzi au fost inundate de astfel de averse, în care locuitorii superstițioși voiau să vadă picături de sânge, când nu era de fapt, ca la Blancenberghe, în 1819, decât clorură de cobalt. S-au întâlnit, de asemenea, cazuri de transportare a moleculelor de funingine sau de cărbune, provenind de la incendii îndepărtate. S-au văzut

[1] Renumite soiuri de vin franțuzesc.

chiar ploi de funingine, la Pernambuco, în 1820, ploi galbene, la Orléans, în 1809, și ploi de polen scuturat de pe brazii în flori, în departamentul Basses-Pyrénées.

Ce origine poate fi atribuită acestei pulberi amestecate cu zgură care parcă umple spațiul, acoperind insula cu elice și marea dimprejur cu o materie densă, roșiatică?

Regele Malecarliei emite ipoteza că aceste materii provin de la vreun vulcan situat în insulele vestice. Colegii săi de la Observator i se alătură. Se strâng câțiva pumni de zgură, a cărei temperatură este superioară celei a aerului și pe care trecerea prin văzduh nu a răcit-o încă.

Ipoteza unei erupții violente ar explica bubuiturile neregulate care se mai fac încă auzite. Aceste regiuni sunt presărate cu cratere, unele active, altele stinse, dar gata să se reaprindă sub influența unei acțiuni subterane, fără a mai vorbi de cele pe care izbucnirile geologice le ridică adesea din adâncul oceanului și a căror putere de azvârlire este extraordinară.

Chiar în mijlocul arhipelagului Tonga, de care se apropie Standard Island, cu câțiva ani mai înainte, vârful Tufua a acoperit o suprafață de o sută de kilometri pătrați cu materii eruptive. Timp de mai multe ore, bubuiturile vulcanice s-au propagat până la o distanță de două sute de kilometri.

În august 1883, erupțiile vulcanului Krakatoa au pustiit o parte a insulelor Java și Sumatra, vecine cu strâmtoarea Sondei, distrugând sate întregi, făcând numeroase victime, provocând cutremure de pământ, acoperind solul cu un strat gros de noroi, ridicând apele în vârtejuri grozave, otrăvind atmosfera cu vapori sulfuroși și punând vasele în primejdie.

Este cazul să ne întrebăm dacă insula cu elice nu este amenințată de ceva asemănător.

Comandorul Simcoë e destul de neliniștit, căci navigația amenința să devină foarte dificilă. Din ordinul său, Standard Island nu se mai deplasează decât foarte încet.

Populația milliardeză este cuprinsă de o oarecare teamă să fie oare pe punctul de a realiza previziunile lui Sebastién Zorn în legătură cu sfârșitul croazierei?...

Către amiază începe să se întunece. Locuitorii și-au părăsit casele, care nu ar rezista dacă trupul metalic al insulei ar fi ridicat de forțele plutoniene.

Pericolul nu ar fi fost mai mic în cazul în care oceanul ar fi trecut peste armăturile de oțel ale litoralului, precipitându-și trombele de apă asupra câmpiei!

Guvernatorul Cyrus Bikerstaff și comandorul Simcoë se instalează la bateria Pintenului, urmați de o parte a populației. În cele două porturi sunt trimiși ofițeri care au ordin să rămână acolo în permanență. Mecanicii sunt gata să facă manevrele necesare, dacă insula cu elice va fi nevoită să meargă în direcția opusă. Din nefericire, navigația este din ce în ce mai dificilă, pe măsură ce se întunecă.

Pe la ora trei după-amiaza, nu se mai vede nici la zece pași. Nu-i nici măcar o dâră de lumină difuză, într-atât absoarbe masa de cenușă razele solare. E de temut mai ales ca nu cumva insula, supraîncărcată de zgură, să nu-și mai poată menține linia de plutire deasupra oceanului.

Standard Island nu este o navă pe care să o faci mai ușoară aruncând mărfurile în mare, debarasând-o de lest! Nu le rămâne decât să aștepte, încredințându-se stabilității aparatului.

Se lasă seara, mai bine zis noaptea, și insularii nu-și pot da seama de aceasta decât privind orologiile. E întuneric beznă. Sub potopul de zgură, Lunile electrice au trebuit să fie coborâte pe pământ. Iluminarea clădirilor și a străzilor, care a funcționat toată ziua, va continua atât cât se va prelungi acest fenomen.

Situația nu se schimbă, odată cu venirea nopții. Se pare totuși că bubuiturile sunt mai slabe și mai rare. Furiile erupției se mai potolesc, și ploaia de cenușă, purtată spre sud de o briză destul de puternică, începe să se subțieze.

Ceva mai liniștiți, milliardezii se hotărăsc să se întoarcă la casele lor, nădăjduind că, a doua zi, Standard Island va naviga din nou în condiții normale. Va trebui doar să facă o îndelungată curățenie generală.

Trist și nou pentru *Bijuteria Pacificului*! N-a lipsit mult ca ea să aibă soarta orașelor Pompei și Herculanum! Cu toate că nu este situată la poalele Vezuviului, croaziera sa nu o expune oare să întâlnească o parte din vulcanii care împânzesc meleagurile submarine ale Pacificului?

Guvernatorul, adjuncții săi și consiliul notabililor rămân în clădirea primăriei. Oamenii de veghe pândesc orice schimbare care s-ar petrece la

orizont sau la zenit. Ca să-și păstreze direcția spre sud-vest, insula cu elice n-a încetat să înainteze, dar cu o viteză de numai două-trei mile pe oră. Când se va face ziuă – sau cel puțin de îndată ce tenebrele se vor risipi – ea se va îndrepta spre arhipelagul Tonga. Acolo, fără îndoială, se va afla care insulă anume a fost teatrul unei asemenea erupții.

În orice caz, este clar că, odată cu trecerea nopții, fenomenul tinde să slăbească.

Pe la ora trei dimineața, se produce un nou incident, stârnind o nouă spaimă în inimile milliardezilor. Standard Island primește o lovitură care se propagă de-a lungul compartimentelor trupului său metalic.

Este adevărat că zdruncinătura nu a fost destul de puternică pentru a provoca prăbușirea clădirilor sau scoaterea din funcțiune a mașinilor. Elicele nu și-au încetat mișcarea propulsoare. Nu este nicio îndoială însă că a avut loc o ciocnire în partea din față.

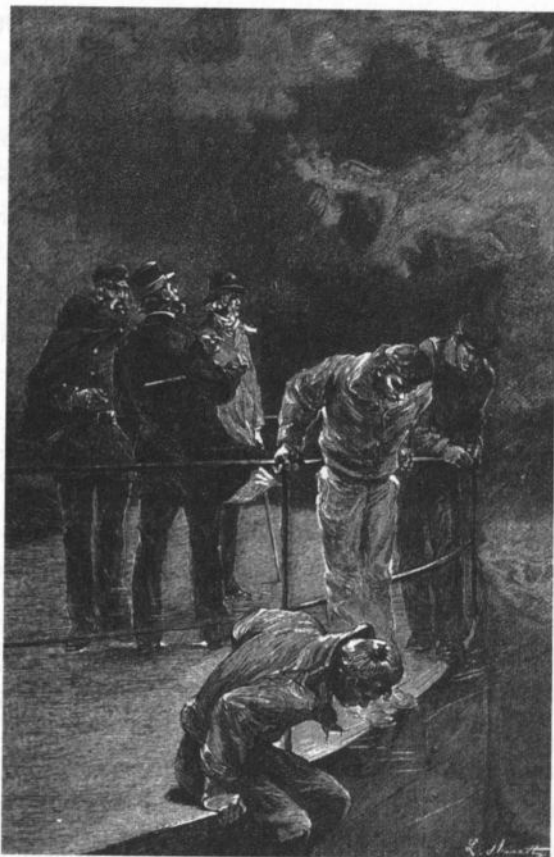
Ce s-a întâmplat? Să se fi izbit Standard Island de o ridicătură a fundului mării? Nu, pentru că nu s-a oprit din mers. Să fi nimerit peste o stâncă? Să fie un abordaj cu o navă care i-a tăiat drumul și nu i-a zărit luminile din pricina întunericului? S-au produs oare avarii grave care să necesite reparații importante la prima oprire?

Cyrus Bikerstaff și comandorul Simcoë se deplasează, nu fără greutate, la bateria Pintenului, călcând pe stratul gros de cenușă și de zgură.

Acolo, vameșii le confirmă că șocul se datorează unei ciocniri.

Un vas de mare tonaj, mergând de la vest spre est, a fost izbit de pintenul insulei cu elice. Poate că șocul acesta, lipsit de importanță pentru Standard Island, a avut alte urmări pentru vasul necunoscut. Vameșii nu l-au zărit decât în momentul abordajului. S-au auzit strigăte care au durat doar câteva clipe. Șeful postului și oamenii săi, alergând la baterie, n-au mai văzut și n-au mai auzit nimic. Să se fi scufundat vasul pe loc? Din nefericire, această ipoteză este probabil foarte posibilă.

Cât despre Standard Island, se constată că ciocnirea nu i-a produs nicio stricăciune serioasă. Este atât de masivă încât, chiar plutind cu viteză redusă, este destul a atinge un vas oricât de puternic, fie el chiar și un cuirasat de prim rang, pentru ca acesta să fie amenințat cu pierzania. Și chiar așa s-a și întâmplat.

Vameșii le confirmă că șocul se datorează unei ciocniri.

Cât despre naționalitatea vasului, șeful de post crede că ar fi auzit ordine date cu o voce aspră, unul dintre acele răgete specifice comenzilor marinei engleze. N-ar putea totuși să afirme categoric acest lucru.

Cazul este foarte grav și ar putea avea consecințe la fel de grave. Ce va spune Regatul Unit? Un vas englez înseamnă o bucată din Anglia, și se știe că Marea Britanie nu se lasă amputată fără a reacționa. La ce reclamații și responsabilități trebuie să se aștepte Standard Island?

Astfel începe noul an. Până la zece dimineața, comandorul Simcoë nu este în măsură să facă cercetări în larg. Văzduhul este încă plin de vapori,

cu toate că vântul se întețește, risipind ploaia de cenușă. În sfârșit, Soarele străpunge vălul de ceață.

În ce stare jalnică se află Milliard City, parcul, câmpia, fabricile, porturile! Ce muncă de curățenie! La urma urmei, asta e treaba serviciilor comunale. O chestiune de timp și de bani. Niciunul dintre ele nu lipsește.

Se acționează în direcția cea mai urgentă. Mai întâi, inginerii sosesc la bateria Pintenului, în acea parte a litoralului unde s-a produs abordajul. Stricăciunile sunt neînsemnate. Scheletul solid de oțel n-a suferit mai mult decât pana care se înfige într-o bucată de lemn, în speță, vasul abordat.

În larg, nu sunt nici rămășițe, nici epave. Din turnul Observatorului nu se zărește nimic, nici cu cele mai puternice lunete, cu toate că Standard Island nu s-a depărtat la mai mult de două mile de locul ciocnirii.

Investigațiile trebuiesc continuate în numele omeniei.

Guvernatorul se sfătuiește cu comandorul Simcoë. Mecanicii primesc ordin să oprească mașinile. Ambarcațiunile electrice din cele două porturi ies în larg.

Cercetările, făcute pe o rază de cinci-șase mile, nu dau niciun rezultat. Este limpede că vasul, atins în părțile vitale, s-a scufundat fără a lăsa vreo urmă.

Comandorul Simcoë dispune atunci să se reia viteza regulamentară. La amiază, Standard Island se afla la o sută cincizeci de mile sud-vest de insulele Samoa. Oamenii de veghe au fost preveniți să fie extrem de atenți.

Pe la ora cinci, sunt semnalate coloane groase de fum către sud-est. Să fie ultimele tresăriri ale vulcanului, a cărui erupție a tulburat atât de profund aceste locuri? Nu este de crezut, căci hărțile nu indică nicio insulă sau insuliță prin apropiere. Să se fi ivit atunci un nou crater din adâncul oceanului?

Nu, și este clar că fumul vine spre Standard Island.

După o oră, trei nave se apropie foarte rapid, forțând mașinile.

O jumătate de oră mai târziu se poate vedea că sunt vase de război. După încă o oră, nu mai există nicio îndoială în legătură cu naționalitatea lor. Este o divizie navală britanică, aceeași divizie care, înainte cu cinci săptămâni, a refuzat să salute Standard Island.

La căderea nopții, navele se află doar la patru mile de bateria Pintenului. Își vor urma oare drumul în larg? După focurile lor de poziție, se poate vedea că nu mai înaintează.

– Aceste nave vor să intre în legătură cu noi, spune comandorul.

– Să așteptăm, răspunde Cyrus Bikerstaff.

Dar cum va răspunde guvernatorul comandantului diviziei navale, dacă acesta din urmă vine să reclame recentul abordaj?

Este posibil, într-adevăr, ca acesta să fie scopul său, și poate că echipajul vasului abordat a fost salvat, s-a putut îmbarca în șalupe! De fapt, va fi destul timp pentru a se lua o hotărâre, când se va ști despre ce este vorba.

Se știe a doua zi, de la prima oră.

La răsăritul soarelui, pavilionul contraamiralului fâlfâie pe catargul de la pupă al crucișătorului care navighează încet, la două mile de Babord Harbour. O ambarcațiune este coborâtă de pe bordul crucișătorului și se îndreaptă spre port.

După un sfert de oră, comandorul Simcoë primește această depeșă:

„Căpitanul Turner de pe crucișătorul *Herald*, șef de stat major al amiralului Sir Edward Collinson, cere să fie condus de îndată în fața guvernatorului insulei cu elice".

Înștiințat, Cyrus Bikerstaff autorizează debarcarea și răspunde că-l așteaptă pe căpitanul Turner la primărie.

Un car electric, pus la dispoziția șefului de stat major și a însoțitorului său, un locotenent de vas, îi transportă în zece minute la palatul municipal.

Guvernatorul îi primește imediat în salonul de lângă cabinetul său.

Se schimbă saluturile de rigoare – foarte țepene, de o parte și de alta.

Apoi, rar, subliniindu-și cuvintele ca și cum ar fi recitat un fragment dintr-o cunoscută operă literară, căpitanul Turner rostește o singură și nesfârșită frază:

– Am onoarea să aduc la cunoștința Excelenței Sale, guvernatorul insulei cu elice, aflată acum la o sută șaptezeci și șapte de grade și cincizeci și patru minute latitudine sudică, faptul că, în noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie, vaporul *Glen*, din portul Glasgow, cu o capacitate de trei mii cinci sute de tone, încărcat cu grâu, coloranți, orez, vinuri, încărcătură de o valoare considerabilă, a fost abordat de Standard Island, al cărei sediu social

se află în golful Madelaine, California, Statele Unite ale Americii, cu toate că acest vapor avea luminile regulamentare, albă la catargul de mizenă, lumini de poziție – verde la tribord, roșie la babord – și că, desprinzându-se după ciocnire, a fost întâlnit a doua zi la treizeci și cinci de mile de locul catastrofei, gata să se scufunde în urma unei spărturi la babord, în partea dinapoi, și că s-a scufundat în mod efectiv, după ce a reușit să-și transfere căpitanul, ofițerii și echipajul pe bordul crucișătorului de clasa întâi *Herald* al Maiestății Sale britanice, navigând sub pavilionul contraamiralului Sir Edward Collinson, care denunță faptul Excelenței Sale, guvernatorul Cyrus Bikerstaff, cerându-i să recunoască responsabilitatea Companiei Standard Island, sub garanția locuitorilor numitei Standard Island către armatorii numitului *Glen*, a cărui valoare în sine, mașinile, încărcătura, se ridică la suma de un milion două sute de mii de lire sterline, adică șase milioane de dolari, sumă ce va trebui depusă în mâinile numitului amiral Sir Edward Collinson, altfel, procedându-se, chiar prin forță, împotriva numitei Standard Island.

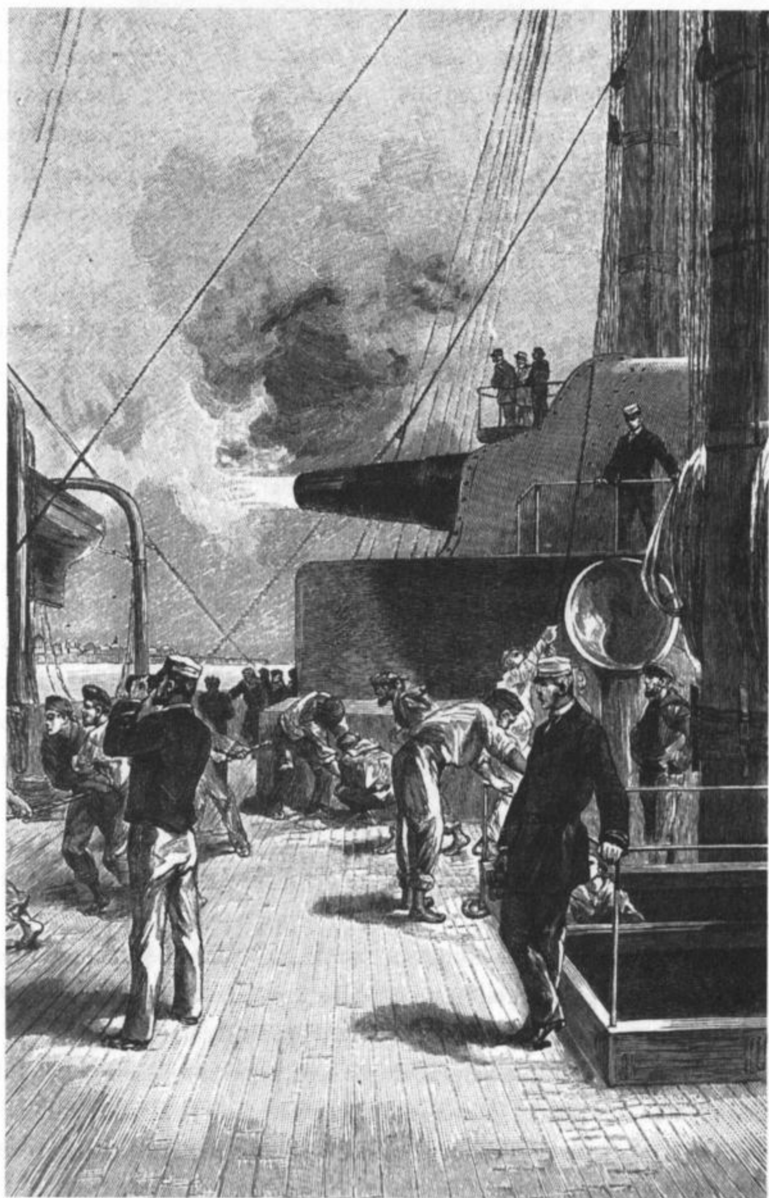
O frază de două sute șaptezeci și două de cuvinte, tăiată de virgule, fără niciun punct! Dar ea spune totul și nu lasă loc niciunui subterfugiu. Se hotărăște sau nu guvernatorul să admită reclamația făcută de Sir Edward Collinson și acceptă el spusele lui privind: 1. responsabilitatea care revine Companiei; 2. valoarea estimată la un milion două sute de mii de lire a vaporului *Glen* din Glasgow?

Cyrus Bikerstaff răspunde cu argumentele obișnuite în materie de coliziuni:

– Timpul era foarte întunecat din cauza unei erupții vulcanice care s-a produs în regiunea vestică. Dacă *Glen* avea luminile regulamentare, Standard Island le avea și ea pe ale sale. Dintr-o parte și din cealaltă, era imposibil să fie zărite. Este vorba deci de un caz de forță majoră. Or, după regulamentele maritime, fiecare trebuie să ia avariile pe seama lui, și nu există motiv de reclamație sau de responsabilitate.

Răspunsul căpitanul Turner:

– Excelența Sa, guvernatorul, ar avea fără îndoială dreptate în cazul în care ar fi vorba despre două vase navigând în condiții obișnuite. Dacă *Glen* îndeplinea aceste condiții, este limpede că Standard Island nu le îndeplinea,

O primă lovitură de avertisment pornește din turela centrală a crucișătorului Herald...

că ea n-ar putea fi asimilată unui vas, că, deplasându-și masa ei enormă de-a curmezișul rutelor maritime, ea constituie o primejdie permanentă, că ea echivalează cu o insulă, o insuliță, o stâncă uriașă care s-ar deplasa, fără ca poziția ei să poată fi definitiv precizată, că Anglia a protestat întotdeauna împotriva acestui obstacol imposibil de fixat prin măsurători hidrografice și că Standard Island trebuie să fie considerată întotdeauna răspunzătoare pentru accidentele care se vor datora naturii sale etc., etc.

Argumentele căpitanului Turner nu sunt lipsite de o anumită logică. În fond, Cyrus Bikerstaff le simte justețea. Dar el nu poate hotărî de unul singur. Cauza va fi înfățișată celor în drept, și el nu poate decât să ia act de reclamația amiralului Sir Edward Collinson. Din fericire, nu a murit nimeni...

– Din fericire, răspunde căpitanul Turner, dar a murit un vapor și s-au pierdut milioane din cauza insulei cu elice. Consimte guvernatorul să depună în mâinile amiralului Sir Edward Collinson suma care reprezintă valoarea atribuită vasului *Glen* și a încărcăturii sale?

Cum ar putea guvernatorul să consimtă? La urma urmei, Standard Island oferă destule garanții. Este gata să răspundă de stricăciunile cauzate, dacă tribunalele vor hotărî că este vinovată, după efectuarea unei expertize atât în ceea ce privește cauzele accidentului, cât și importanța pierderii suferite.

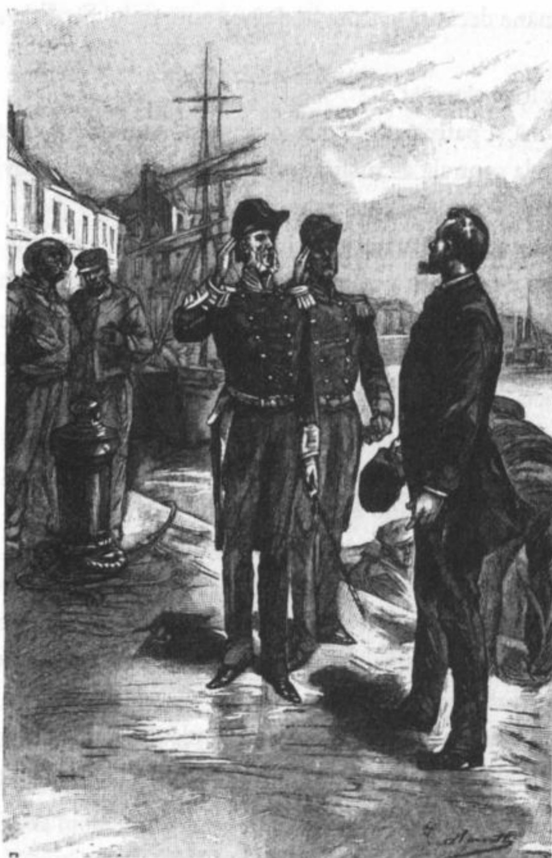
– Este ultimul cuvânt al Excelenței Voastre? întrebă căpitanul.

– Este ultimul meu cuvânt, răspunde Cyrus Bikerstaff, căci nu am calitatea de a angaja Compania.

Guvernatorul și căpitanul englez schimbă alte saluturi, și mai înțepate. Căpitanul pleacă cu carul electric, care-l duce până la Babord Harbour. De acolo, șalupa cu aburi îl transportă la bordul crucișătorului *Herald*.

Răspunsul lui Cyrus Bikerstaff primește deplina aprobare a consiliului notabililor și, după aceea, a întregii populații de pe Standard Island. Nimeni nu se gândește să se supună insolentei și imperativei somații a reprezentanților Maiestății Sale britanice.

Odată stabilit acest lucru, comandorul Simcoë dă ordinele necesare pentru ca insula cu elice să-și reia drumul cu toată viteza.

Căpitanul Turner revine la Babord Harbour.

Dar va fi posibil să scape de divizia amiralului Collinson, dacă acesta se va încăpățâna să-i urmărească? Oare n-au vasele lui o viteză mult mai mare? Și dacă își întărește reclamația cu câteva obuze cu melinită, va fi posibil să i se reziste? Fără îndoială, bateriile insulei sunt capabile să răspundă tunurilor Armstrong cu care sunt înarmate crucișătoarele diviziei. Dar câmpul de tragere oferit tirului englez este infinit mai vast. Ce se vor face femeile și copiii, în imposibilitatea de a găsi un adăpost? Toate loviturile vor nimeri în plin, în timp ce bateriile Pintenului și Pupei vor pierde cel puțin cincizeci la sută din proiectile, trăgând asupra unor ținte mici și mobile!

Nu le rămâne decât să aștepte hotărârea amiralului Sir Edward Collinson.

Nu au mult de așteptat.

La ora nouă și patruzeci și cinci, o primă lovitură de avertisment pornește din turela centrală a crucișătorului *Herald*, în timp ce pavilionul Regatului Unit urcă în vârful catargului.

Sub președinția guvernatorului și a adjuncților săi, consiliul notabililor discută în sala de ședințe a primăriei. Măcar în această privință, Jem Tankerdon și Nat Coverley sunt de aceeași părere. Ca niște oameni practici, americanii nu se gândesc să opună o rezistență care ar putea duce la pieirea insulei cu elice.

Răsună o nouă lovitură de tun. De data aceasta, obuzul trece șuierând pe deasupra insulei cu elice și cade în mare, nu prea departe, spărgându-se cu un zgomot teribil și ridicând enorme mase de apă.

La ordinul guvernatorului, comandorul Simcoë dispune coborârea pavilionului care a fost ridicat ca răspuns la cel de pe *Herald*. Căpitanul Turner revine la Babord Harbour. Acolo el primește valori semnate de Cyrus Bikerstaff și girate de principalii notabili, pentru o sumă de un milion două sute de mii de lire sterline.

Trei ore mai târziu, ultimele dâre de fum ale diviziei se risipesc spre est, și Standard Island își continuă drumul spre arhipelagul Tonga.

V

TABUUL LA TONGA TABU

– Și atunci, spuse Yvernés, vom vizita principalele insule din Tonga Tabu?

– Da, dragul meu! răspunde Calistus Munbar. Veți avea plăcerea să faceți cunoștință cu acest arhipelag, pe care-l puteți numi arhipelagul Hapai, și chiar arhipelagul Prietenilor, cum i-a spus căpitanul Cook, în semn de recunoștință pentru frumoasa primire care i s-a făcut acolo.

– Și vom fi mai bine tratați decât în insulele Cook? întrebă Pinchinat.

– Probabil că da.

– Vom vizita toate insulele acestui grup? întrebă și Frascolin.

– Cu siguranță că nu, având în vedere că sunt nu mai puțin de o sută cincizeci...

– Și după aceea? vru să știe Yvernés.

– Vom merge în Fiji, după care în Noile Hebride, apoi, după ce-i vom repatria pe malaiezi, ne vom întoarce în golful Madelaine, unde se va încheia croaziera noastră.

– Totuși Standard Island se va opri în mai multe puncte ale arhipelagului, nu-i așa? reluă Frascolin.

– Numai la Vavao și Tonga Tabu, răspunde supraintendentul, și nici acolo nu-i vei găsi pe adevărații sălbatici din visurile dumitale, dragă Pinchinat!

– Hotărât lucru, așa ceva nu există nici măcar în vestul Pacificului! oftează Alteța Sa.

– Să avem iertare... există un număr respectabil în Noile Hebride și în Salomon. Dar la Tonga, supușii regelui George I sunt aproape civilizați, și țin să adaug că par încântători. Cu toate acestea, nu v-aș recomanda să luați în căsătorie pe una dintre aceste fermecătoare tongiene.

– Din ce motiv?

– Pentru că aceste căsătorii între străini și indigeni nu sunt sortite a fi fericite. În general, există o nepotrivire de caracter!

– Ia te uită, strigă Pinchinat, și prefăcutul ăsta de Zorn care se gândea să se însoare la Tonga Tabu!

– Eu? ripostă violoncelistul, ridicând din umeri. Nici la Tonga Tabu, nici în altă parte, răutăciosule!

– Cu siguranță, șeful nostru de orchestră este un înțelept, răspunse Pinchinat. Vezi dumneata, dragă Calistus – și dă-mi voie să-ți spun chiar Eucalistus, dată fiind simpatia ce o am...

– Îți permit, Pinchinat!

– Ei bine! dragul meu Eucalistus, află că nu poți să scârțâi timp de patruzeci de ani pe corzile unui violoncel, fără să devii filosof, iar filosofia te învață că singurul mijloc de a fi fericit în căsnicie este de a nu fi însurat.

În dimineața zilei de 6 ianuarie, se ivesc la orizont înălțimile insulei Vavao, cea mai de seamă din grupul septentrional. Acest grup este foarte diferit, prin formația sa vulcanică, de celelalte două, Hapai și Tonga Tabu. Toate trei sunt cuprinse între șaptesprezece și douăzeci și două de grade sud, o sută șaptezeci și șase și o sută șaptezeci și opt grade vest, având o suprafață de două mii cinci sute de kilometri pătrați, pe care sunt răspândite o sută cincizeci de insule, cu șaizeci de mii de locuitori.

Pe aici s-au plimbat corăbiile lui Tasman, în 1643, și cele ale lui Cook, în 1773, în timpul celei de-a doua expediții întreprinsă de marele navigator în Pacific. După răsturnarea dinastiei Finare-Finare și întemeierea unui stat federativ, în 1797, războiul civil a decimat populația arhipelagului. Este epoca debarcării misionarilor metodiști, care au făcut să triumfe această ambițioasă sectă a religiei anglicane. Acum, regele George I este suveranul necontestat al acestui regat, sub protectoratul Angliei, așteptând ca...

Aceste puncte înlocuiesc părerea noastră despre viitorul pe care-l rezervă prea adesea protecția britanică protejaților săi de peste mări.

Navigația este destul de dificilă în mijlocul acestui labirint de insule și insulițe, plantate cu cocotieri, printre care trebuie să te strecori pentru a ajunge la Nu-Ofa, capitala grupului Vavao.

Regiunea Vavao este vulcanică și, prin urmare, expusă cutremurelor. Ținându-se seama de asta, locuințele au fost construite fără a se bate măcar un cui. Pereții sunt făcuți din împletitură de trestii, cu căpriori din lemn de cocotier, iar acoperișul oval este așezat pe stâlpi sau trunchiuri de arbori. Totul este foarte răcoros și curat. Acest ansamblu atrage în mod deosebit atenția artiștilor noștri, instalați la bateria Pintenului, în vreme ce Standard Island trece prin canalele de-a lungul cărora sunt înșirate satele kanake. Ici și colo, câteva case europene desfășoară în vânt drapelele Germaniei și Angliei.

Dar dacă aceasta parte a arhipelagului este vulcanică, nu vulcanilor săi li se datorează formidabila revărsare, erupția de zgură și de cenușa care a invadat aceste meleaguri.

Tongienii n-au fost cufundați în întuneric timp de patruzeci și opt de ore, briza vestică gonind norii de materie vulcanică înspre orizontul opus. Craterul eruptiv aparține probabil vreunei insule izolate din est, dacă nu cumva este vorba despre un vulcan apărut recent între Samoa și Tonga.

Standard Island rămâne la Vavao doar opt zile. Insula merită să fie vizitată, cu toate că, în urmă cu mai mulți ani, a fost pustiită de un ciclon groaznic care a dărâmat bisericuța mariștilor francezi și a distrus multe locuințe indigene. Câmpia a rămas totuși atrăgătoare, cu numeroasele sale sate împrejmuite cu brâuri de portocali, cu ogoare fertile, cu culturi de trestie-de-zahăr și igname, cu boschete de bananieri, duzi, arbori-de-pâine, santali. Ca animale domestice, doar porci și păsări de curte. Ca păsări, doar porumbei, cu miile, și papagali zgomotoși, cu penele viu colorate. Ca reptile, câțiva șerpi inofensivi și frumoasele șopârle verzi, pe care le poți lua drept frunze căzute din copaci.

Supraintendentul nu a exagerat deloc frumusețea tipului indigen, de altfel tipul obișnuit al rasei malaieze din diversele arhipelaguri ale Pacificului central. Bărbați superbi, înalți, poate cam prea grași, dar admirabil făcuți și

având o atitudine nobilă, privirea mândră și tenul în nuanțe care merg de la cea a aramei mai întunecate până la măsliniu. Femei grațioase și bine proporționate, cu mâinile și picioarele de o delicatețe a formei și o micime care le fac pe nemțoaicele și englezoaicele din colonia europeană să păcătuiască nu o dată, invidiindu-le. Indigenele nu se îndeletnicesc, de altfel, decât cu fabricarea împletiturilor, coșurilor și stofelor asemănătoare celor din Tahiti, iar degetele nu se deformează din pricina acestei munci. Și apoi, poți constata cu ochii tăi perfecțiunea frumuseții tongiene.

Nici oribilul pantalon, nici ridicola rochie cu trenă n-au fost încă adoptate de moda locală. Un simplu șorț sau o centură pentru bărbați, bluza și fusta scurtă cu ornamente fine din scoarță pentru femeile, care sunt, în același timp, cochete și rezervate. La ambele sexe, o coafură totdeauna îngrijită, pe care fetele și-o ridică pe frunte, menținând-o cu o legătură de fibre de cocotier în chip de pieptene.

Și totuși aceste farmece nu-l fac pe împietritul de Sebastién Zorn să-și schimbe prejudecățile. El nu se va căsători la Vavao sau Tonga Tabu, după cum n-ar face-o în niciun alt loc din această lume sublunară. El și colegii săi debarcă întotdeauna cu mare plăcere în aceste arhipelaguri. Desigur, ei se simt bine și pe Standard Island, dar nu le displace să aibă pământul sub picioare. Munții, câmpiile și cursurile de apă veritabile îți mai odihnesc ochii obosiți de priveliștea râurilor și a litoralurilor artificiale. Trebuie să fii un Calistus Munbar ca să așezi *Bijuteria Pacificului* mai presus de minunile naturii.

Cu toate că reședința obișnuită a regelui George nu este la Vavao, el are la Nu-Ofa un palat, sau, mai bine zis, o frumoasă casă de țară, unde locuiește destul de des. Dar palatul regal și instituțiile rezidenților englezi se află la Tonga Tabu.

Standard Island va face acolo ultima oprire, aproape la limita Tropicului Capricornului, punctul extrem pe care-l va atinge în cursul croazierei sale de-a curmezișul emisferei meridionale.

După ce au părăsit Vavao, milliardezii s-au bucurat timp de două zile de o navigație foarte variată. Abia trec de o insulă și dau de alta. Având același caracter vulcanic, toate au luat naștere datorită acțiunii forțelor plutoniene. În această privință, grupul septentrional seamănă cu grupul central Hapai.

Hărțile hidrografice ale acestor regiuni, întocmite foarte precis, îi îngăduie comandorului Simcoë să se aventureze fără grijă în canalele acestui labirint, de la Hapai până la Tonga. De altfel, nu i-ar lipsi piloții dacă ar dori să recurgă la serviciile lor. Circulă destule ambarcațiuni între insule, cele mai multe fiind goelete sub pavilion german, folosite la cabotaj, în timp ce vasele de comerț exportă bumbacul, copra, cafeaua, porumbul, principalele produse ale arhipelagului. Daca Ethel Simcoë le-ar fi cerut-o, nu numai piloții s-ar fi grăbit să vină, ci și echipajele acestor pirogi duble cu balansier, unite printr-o platformă și putând să cuprindă până la două sute de oameni. Da, sute de indigeni ar fi alergat la primul semnal, și ce noroc pe ei dacă prețul pilotajului ar fi fost calculat după tonajul insulei cu elice! Două sute cincizeci și nouă de milioane de tone... Dar comandorul Simcoë, căruia aceste meleaguri îi sunt familiare, nu are nevoie de serviciile lor. El nu are încredere decât în el însuși și în priceperea ofițerilor care-i execută ordinele cu o precizie absolută.

Tonga-Tabu este zărită în dimineața zilei de 9 ianuarie, de la o distanță de trei-patru mile. Este o insulă foarte joasă, a cărei existență nu se datorează unui efort geologic. Tonga Tabu nu a crescut din adâncul oceanului, ca atâtea alte insule încremenite, după ce a venit să respire la suprafața apei. Ea a fost construită încet, încet de coralii care și-au clădit etajele lor madreporice.

Și ce muncă! O circumferință de o sută de kilometri și o suprafață de șapte-opt sute de kilometri pătrați, pe care trăiesc douăzeci de mii de locuitori.

Comandorul Simcoë se oprește în fața portului Maofuga.

Imediat, se stabilesc legături între insula sedentară și cea mișcătoare, soră a Latoniei de mitologică amintire! Ce diferență între acest arhipelag și insulele Marchize, Pomotu sau arhipelagul Societății! Influența engleză este dominantă, și, supus acestei dominații, regele George I nu-i va primi cu brațele deschise pe acești milliardezi de origine americană.

Totuși, la Maofuga, cvartetul dă peste un mic centru francez. Acolo se află reședința episcopului Oceaniei, care este plecat într-un turneu pastoral prin celelalte arhipelaguri. Acolo se află Misiunea catolică, școlile de băieți

și fete, casa călugărițelor. Este de prisos să spunem că francezii sunt primiți cu cordialitate de compatrioții lor.

Superiorul Misiunii le oferă ospitalitate, ceea ce-i scutește să recurgă la „Casa Străinilor". Cât despre excursii, ele îi vor face să cunoască doar alte două localități importante: Nakualofa, capitala statelor regelui George, și satul Mua, ai cărui locuitori, în număr de patru sute, practică religia catolică.

Când Tasman a descoperit Tonga Tabu, i-a dat numele Amsterdam, nume pe care nu-l justifică deloc casele din frunze de „pandanus" și fibre de cocotier. Este adevărat că nu lipsesc nici locuințele europene, dar numele indigen i se potrivește mai bine insulei.

Portul este situat pe coasta septentrională. Dacă Standard Island ar fi ancorat cu câteva mile mai spre vest, Nakualofa, cu palatul și grădinile sale, s-ar fi oferit privirilor milliardezilor. Dacă, dimpotrivă, comandorul Simcoë s-ar fi îndreptat mai spre est, ar fi găsit un golf care intră destul de adânc în litoral și la al cărui capăt se află satul Mua. El nu a procedat astfel, pentru că ar fi riscat să eșueze în mijlocul acestor sute de insulițe, ale căror strâmtori nu lasă să treacă decât vase de tonaj mic. Insula cu elice trebuie să rămână în fața lui Maofuga, pe tot timpul popasului.

Dacă un număr de milliardezi debarcă în port, sunt destul de puțini cei care se gândesc să străbată insula. Ea este totuși fermecătoare și merită laudele pe care i le-a adus Elisée Reclus. Este adevărat că e foarte cald, că atmosfera este încărcată și că ploile extrem de violente sunt de natură să calmeze ardoarea excursioniștilor. Trebuie să fii un turist fanatic pentru a te aventura în interior. Frascolin, Pinchinat și Yvernés o fac totuși, ei singuri, pentru că este imposibil să-l convingă pe violoncelist să iasă din camera lui confortabilă, înainte de a se însera, când briza marină răcorește țărmurile lui Maofuga. Supraintendentul se scuză și el că nu poate să-i întovărășească pe cei trei pasionați.

– M-aș topi pe drum! le spune el.

– Ei bine! v-am aduce înapoi într-o sticlă! răspunde Alteța Sa.

Această perspectivă atrăgătoare nu-l poate convinge pe Calistus Munbar, care preferă să rămână în stare solidă. Din fericire pentru milliardezi, de trei săptămâni Soarele urcă din nou spre emisfera septentrională, și Standard

Island va ști să se țină la distanță de această vatră incandescentă, astfel încât să păstreze o temperatură moderată.

A doua zi, cei trei prieteni părăsesc Maofuga în zori și se îndreaptă spre capitala insulei. Desigur, e cald; dar este o căldură suportabilă la adăpostul cocotierilor, al arborilor leki-leki, tui-tui, care sunt arbori lumânări, cocasirilor, ale căror fructe roșii și negre alcătuiesc ciorchini de nestemate orbitoare.

Capitala se arată către amiază în splendida ei înflorire – expresie care nu este lipsită de adevăr în această perioadă a anului. Palatul regelui pare să răsară dintr-un buchet gigantic de verdeață. Este un contrast izbitor între colibele indigene acoperite de flori și locuințele cu aspect foarte britanic ale misionarilor protestanți. Influența acestor misionari wesleyeni a fost considerabilă, și, după ce au masacrat o parte, tongienii au sfârșit prin a adopta credința lor. Insularii n-au renunțat totuși în întregime la practicile mitologiei kanake. Pentru ei, marele preot este superior regelui. În învățămintele bizarei lor cosmogonii, geniile bune și cele rele joacă un rol important. Creștinismul nu va dezrădăcina cu ușurință tabuul, respectat și acum.

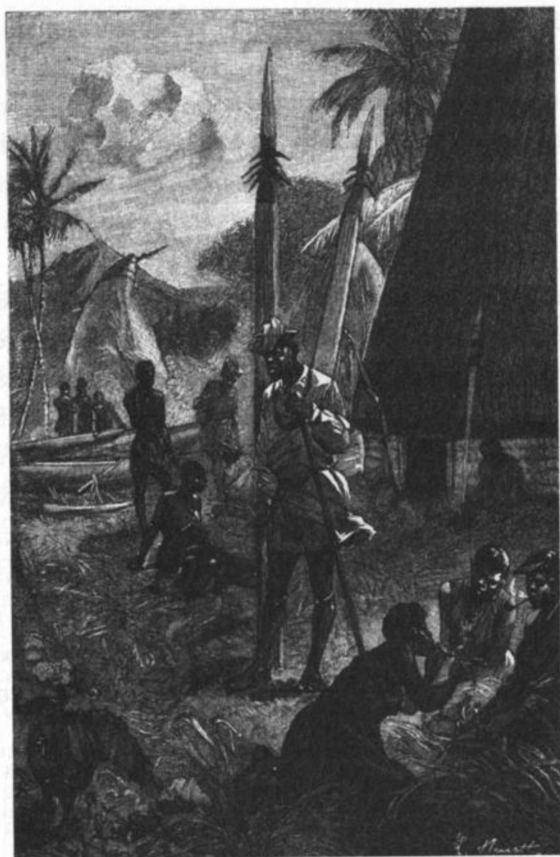
Când este vorba de a-l îndepărta, asta se face doar prin ceremonii de ispășire, în cursul cărora se sacrifică, uneori, vieți omenești.

Trebuie amintit, după relatările exploratorilor – în special cea a domnului Aylie Marin, în urma călătoriei sale, în 1882, că Nakualofa nu este decât un centru pe jumătate civilizat.

Frascolin, Pinchinat și Yvernés n-au niciun chef să-și depună omagiile la picioarele regelui George, și asta nu în sens metaforic, pentru că obiceiul este de a săruta picioarele suveranului. Parizienii noștri se felicită pentru prudența lor, când, în piața Nakualofei, îl zăresc pe „tui", cum i se spune Maiestății Sale, îmbrăcat într-un fel de cămașă albă și cu o rochie scurtă de stofă, autohtonă, prinsă în jurul șalelor. Această sărutare s-ar fi numărat, fără îndoială, printre cele mai neplăcute amintiri de călătorie.

– Se vede că în regiunea asta nu prea stau bine cu apa! remarcă Pinchinat.

Într-adevăr, la Tonga Tabu, la Vavao, ca și în celelalte insule ale arhipelagului, hidrografia nu înregistrează niciun pârâu, nicio lagună. Apa de ploaie

Nakualofa nu este decât un centru pe jumătate civilizat.

păstrată în cisterne, iată tot ce oferă natura indigenilor, care se arată la fel de economi ca și suveranul lor.

În aceeași zi, cei trei turiști se întorc foarte obosiți în portul Maofuga și regăsesc cu mare satisfacție apartamentul lor de la cazinou. În fața neîncrezătorului Sebastién Zorn, ei afirmă că excursia a fost una dintre cele mai interesante. Dar îndemnurile poetice ale lui Yvernés nu-l pot hotărî pe violoncelist să-i însoțească, a doua zi, în satul Mua.

Drumul va fi destul de lung și de obositor. Excursioniștii s-ar putea cruța, folosind una dintre șalupele electrice, pe care Cyrus Bikerstaff le-ar

pune-o cu plăcere la dispoziție. Dar explorarea acestui ținut ciudat constituie un motiv destul de temeinic pentru ca turiștii să pornească pe jos către golful Mua, ocolind un litoral coralian mărginit de insulițe în care par a-și fi dat întâlnire toți cocotierii Oceaniei.

Ajung la Mua abia după-amiază. Vor trebui deci să doarmă acolo. De altfel, există un loc nimerit să-i adăpostească pe francezi: reședința misionarilor catolici.

Superiorul își întâmpină oaspeții cu o bucurie emoționantă, ceea ce le amintește felul în care au fost priviți de mariștii din Samoa. Ce seară plăcută, ce discuție interesantă, în care a fost vorba mai mult de Franța decât de colonia tongiană! Călugării se gândesc cu oarecare nostalgie la patria atât de îndepărtată!...

Superiorul înfățișează oaspeților săi, cu un oarecare orgoliu, clădirile Misiunii, construite gratuit de indigenii din Mua, și frumoasa biserică proiectată de arhitecții tongieni, cu care nici confrații lor din Franța nu s-ar rușina.

Seara, artiștii se plimbă prin împrejurimile satului, până la vechile morminte de la Tui-Tonga, unde șistul și coralul se unesc într-o artă primitivă și încântătoare. Ei vizitează și plantația antică de meași, baniani sau smochini monstruoși, cu rădăcinile împletite ca niște șerpi, a căror circumferință depășește câteodată șaizeci de metri. Frascolin ține să-i măsoare, apoi, înscriind această cifră pe carnetul său, îl roagă pe superior să o certifice. Cine va mai pune la îndoială, după asta, existența unui asemenea fenomen vegetal?!...

O cină bună, un somn bun în cele mai bune camere ale Misiunii. Apoi, un dejun bun, un rămas-bun de la misionari și întoarcerea la Standard Island, exact în clipa în care ceasul primăriei suna ora cinci. De data aceasta, excursioniștii nu au nevoie de exagerări metaforice pentru a-l asigura pe Sebastién Zorn că au rămas cu amintiri de neuitat.

A doua zi, Cyrus Bikerstaff primește vizita căpitanului Sarol; iată care este motivul: un anumit număr de malaiezi – aproape o sută – fuseseră recrutați în Noile Hebride și duși la Tonga Tabu pentru lucrări de defrișare. Cum aceste lucrări s-au terminat, nu cu mult timp în urmă, malaiezii așteptau ocazia de a se întoarce în arhipelagul lor. Ar vrea guvernatorul să-i

primească pe Standard Island? Căpitanul Sarol a venit să ceară această permisiune. În cinci sau șase săptămâni, vor ajunge la Erromango, și transportul indigenilor nu înseamnă o sarcină prea grea pentru bugetul municipal.

N-ar fi fost generos să refuzi acestor oameni curajoși un serviciu atât de ușor de făcut. Iată de ce guvernatorul acordă autorizația, ceea ce îi atrage mulțumirile căpitanului Sarol și ale mariștilor de la Tonga Tabu, pentru care fuseseră recrutați malaiezii.

Cui i-ar fi dat prin gând că Sarol își înmulțea astfel complicii, că acești neohebridieni îi vor veni în ajutor când va sosi timpul? Este cazul să se felicite că i-a întâlnit la Tonga Tabu și că i-a îmbarcat pe Standard Island!

Aceasta este ultima zi pe care milliardezii o vor petrece în arhipelag.

După-amiază, vor putea asista la una dintre sărbătorile jumătate laice, jumătate religioase, la care indigenii participă cu o extraordinară însuflețire.

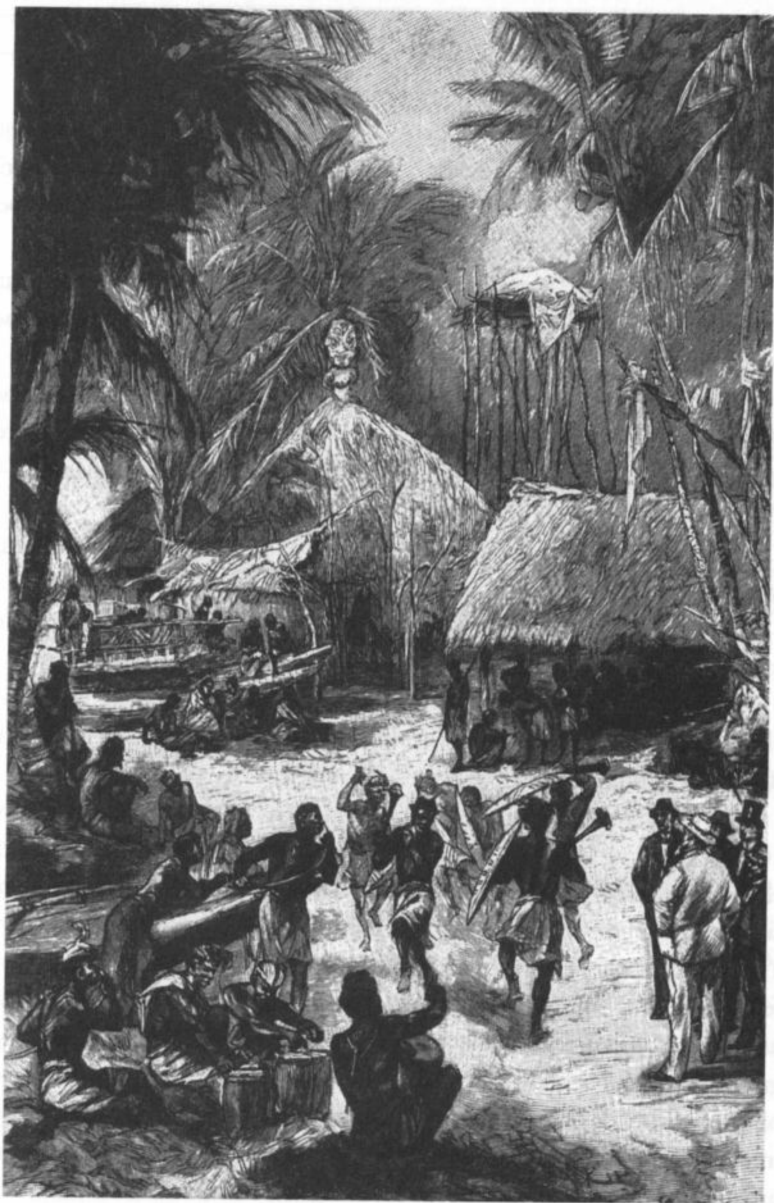
Programul acestor sărbători, pe care tongienii le așteaptă cu aceeași nerăbdare ca și frații lor din Samoa și din Marchize, cuprinde mai multe numere de dansuri diferite. Cum asta îi interesează pe parizieni, ei debarcă pe la ora trei.

Îi însoțește supraintendentul, și, de data aceasta, Athanase Dorémus li s-a alăturat și el. Oare nu este indicată la o ceremonie de acest fel prezența unui profesor de grație și maniere? Sebastién Zorn s-a hotărât să-și urmeze camarazii, mai dornic, desigur, să asculte muzica tongiană decât să asiste la zbenguielile coregrafice ale populației.

Când ajung în piață, sărbătoarea este în toi. Lichiorul de kava, extras din rădăcina uscată a piperului, circulă în ploști și se scurge pe gâtlejurile a o sută de dansatori, bărbați și femei, tineri și tinere, acestea din urmă împodobite cu plete lungi pe care trebuie să le poarte până în ziua măritișului.

Orchestra este foarte modestă, având ca instrumente flautul nazal, numit fanghu-fanghu, și o duzină de nafas, tobe în care se lovește cu bătăi iuți – și chiar în tact, după cum remarcă Pinchinat.

Evident, „foarte manieratul" Athanase Dorémus nu poate simți decât cel mai deplin dispreț pentru dansuri care nu intră în categoria cadrilurilor, polcilor, mazurcilor și a valsurilor școlii franceze. Iată de ce nu se jenează să ridice din umeri, spre deosebire de Yvernés, căruia aceste dansuri i se par pătrunse de o veritabilă originalitate.

Acestei legănări îi urmează dansurile în picioare...

La început, dansatorii rămân așezați pe pământ, și dansurile nu se compun decât din atitudini, gesturi de pantomimă, legănări ale corpului, într-un ritm lent și trist, de un efect straniu.

Acestei legănări îi urmează dansurile în picioare, în care tongienii și tongienele dau frâu liber temperamentului lor năvalnic, mimând zboruri grațioase ori sugerând prin atitudinile lor mânia luptătorului alergând pe potecile războiului.

Cvartetul privește spectacolul cu ochi de artist, întrebându-se unde ar ajunge indigenii dacă ar fi îmboldiți de muzica plină de vioiciune a balurilor pariziene.

Atunci, Pinchinat – ideea nu poate fi decât a lui – le face camarazilor săi această propunere: să le fie aduse instrumentele de la cazinou și să ofere acestor balerini și balerine cele mai îndrăcite 6/8 și cele mai formidabile 2/4 din repertoriile lui Lecoq, Audran și Offenbach.

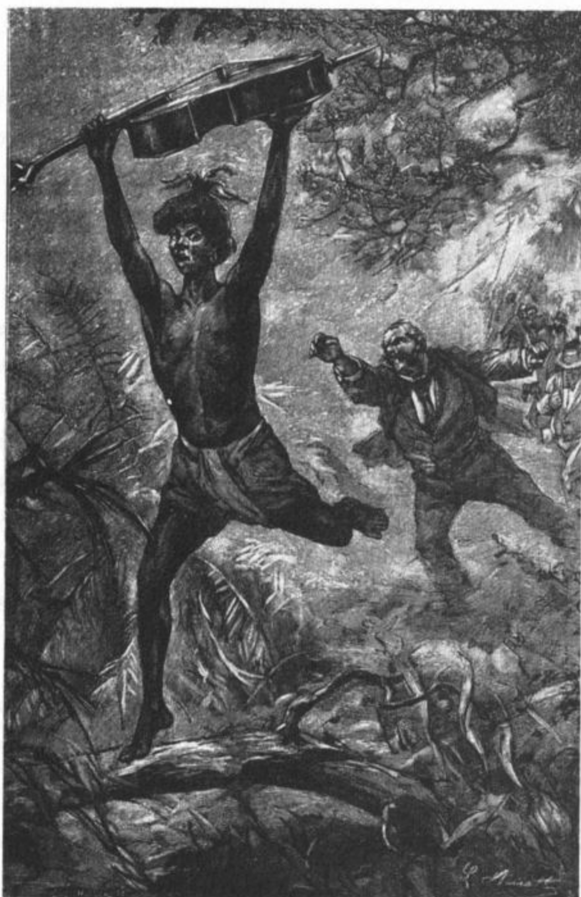
Propunerea este acceptată, și Calistus Munbar nu se îndoiește că efectul va fi miraculos.

După o jumătate de oră, instrumentele au fost aduse și balul începe de îndată.

Indigenii sunt foarte surprinși, dar simt și o mare plăcere ascultând violoncelul și cele trei viori, mânuite cu toată forța și revărsând o muzică „foarte franțuzească".

Trebuie să credeți că nu sunt deloc insensibili la asemenea efecte, și este evident că dansurile caracteristice balurilor populare sunt instinctive, că ele se învață fără profesor – orice ar crede Athanase Dorémus. Tongieni și tongiene se întrec în arabescuri și sărituri, atunci când Sebastién Zorn, Yvernés, Frascolin și Pinchinat atacă ritmurile drăcești din „Orfeu în Infern". Nici chiar supraintendentul nu se poate stăpâni și se lasă antrenat, de unul singur, într-un cadril dezordonat, în timp ce profesorul de maniere și grație își acoperă ochii în fața unor asemenea orori. În toiul acestei cacofonii, amplificate de flautele nazale și tobele sonore, furia dansatorilor atinge intensitatea maximă, și nu se știe unde ar fi ajuns, dacă nu s-ar fi întâmplat un incident care a pus capăt infernalei coregrafii.

Un tongian – mare și puternic – vrăjit de sunetele violoncelului, se aruncă asupra lui și fuge cu el, strigând:

Un tongian – mare și puternic – vrăjit de sunetele violoncelului, se aruncă asupra lui și fuge cu el...

– Tabu!... Tabu!...

Violoncelul este tabu! Nu mai poate fi atins, fără a se comite un sacrilegiu! Marii preoți, regele George, demnitarii de la curtea sa, întreaga populație a insulei s-ar revolta dacă acest obicei sfânt ar fi încălcat...

Sebastién Zorn nu vede lucrurile așa. El ține la capodopera lui Gand și Benardel. Iată-l deci năpustindu-se pe urmele indigenului. Camarazii lui pornesc îndată după el. Indigenii intervin și ei. Este o debandadă generală.

Dar tongianul se îndepărtează cu o asemenea iuțeală, încât nu mai poate fi ajuns. În câteva clipe este departe, foarte departe!

Sebastién Zorn și ceilalți nu mai rezistă și se întorc lângă Calistus Munbar, care a rămas fără suflu. Să spunem că violoncelistul este furios la culme, nu ar fi de-ajuns. El spumegă, se sufocă! Tabu sau nu, el își vrea instrumentul înapoi! Chiar dacă Standard Island ar declara război lui Tonga Tabu – și nu s-au văzut oare izbucnind războaie din motive mai puțin serioase? – violoncelul trebuie restituit proprietarului său.

Din fericire, autoritățile insulei au intervenit în această chestiune. O oră mai târziu, l-au putut prinde pe indigen și l-au obligat să restituie instrumentul. Aceasta nu s-a făcut fără dificultate, și nu era departe clipa în care ultimatumul guvernatorului Cyrus Bikerstaff ar fi stârnit, poate, în legătură cu problema tabuului, pasiunile religioase ale întregului arhipelag.

De altfel, anularea tabuului a trebuit să fie făcută după toate regulile, potrivit ceremoniilor obișnuite în asemenea împrejurări. După datină, un număr considerabil de porci sunt gâtuiți, fripți, înăbușiți într-o groapă umplută cu pietre încinse, cartofi dulci, taros și fructe de masore, apoi mâncați, spre deplina satisfacție a stomacurilor tongiene.

Cât despre violoncel, cu coardele puțin slăbite în învălmășeală, Sebastién Zorn îl racordează, după ce constată că n-a pierdut nimic din calitățile sale în urma descântecelor indigene.

VI

O COLECȚIE DE FIARE SĂLBATICE

Părăsind Tonga Tabu, Standard Island se îndreaptă spre nord-vest, către arhipelagul Fiji. Ea începe să se depărteze de tropic, urmând Soarele, care urcă spre Ecuator. Nu are de ce să se grăbească. Cum o despart numai două sute de leghe de arhipelagul fijian, comandorul Simcoë păstrează o viteză moderată, de croazieră.

Briza este schimbătoare, dar ce contează briza pentru acest puternic aparat maritim? Dacă la această limită a paralelei a douăzeci și treia izbucnesc uneori furtuni violente, *Bijuteria Pacificului* nu se îngrijorează deloc.

Electricitatea, care saturează atmosfera, se scurge prin numeroase tije metalice așezate pe edificii și locuințe. Ploile, fie ele chiar torențiale, pe care le revarsă norii aducători de furtună, sunt bine-venite. Parcul și câmpia înverzesc sub aceste dușuri, rare de altfel. Viața se desfășoară deci în cele mai fericite condiții, în mijlocul serbărilor, concertelor, repetițiilor. Legăturile dintre cele două secțiuni au devenit un lucru obișnuit, și se pare că nimic n-ar mai putea amenința viitorul.

Cyrus Bikerstaff nu se căiește pentru că ar fi satisfăcut cererea căpitanului Sarol de a-i îmbarca pe neohebridieni. Acești indigeni caută să devină folositori, îngrijindu-se de muncile câmpului, așa cum făceau și pe câmpia tongiană. Sarol și malaiezii săi nu-i părăsesc deloc în timpul zilei și, la căderea nopții, se îndreaptă cu toții către cele două porturi în care i-a repartizat municipalitatea. Nu li se poate reproșa nimic. Poate acesta ar fi un prilej de

a se căuta convertirea acestor oameni cumsecade. Până acum ei nu au adoptat creștinismul, căruia o mare parte a populației neohebridiene i se arată refractară, cu toate eforturile misionarilor anglicani și catolici. Clerul de pe Standard Island s-a gândit la asta, dar guvernatorul n-a vrut să încuviințeze nicio tentativă.

Neohebridienii, bărbați între douăzeci și patruzeci de ani, sunt de talie mijlocie, cu tenul mai închis decât malaiezii și, dacă oferă mai puține exemplare reușite ca indigenii din Tonga și Samoa, în schimb, par înzestrați cu o mare rezistență. Ei păstrează cu grijă puținii bani pe care i-au câștigat în slujba mariștilor de la Tonga Tabu și nu le dă prin gând să-i risipească pe băuturi alcoolice, care, de altfel, nu le-ar fi vândute decât cu multă greutate. Unde mai pui că, scutiți de orice cheltuieli, n-au fost niciodată atât de fericiți în arhipelagul lor sălbatic.

Și totuși, datorită căpitanului Sarol și unindu-se cu compatrioții lor din Noile Hebride, acești indigeni vor deveni complici la opera de distrugere a cărei oră se apropie. Ferocitatea lor înnăscută va reapare în acel moment. Nu sunt ei urmașii bandelor de masacratori care au creat o faimă atât de temută în rândul populației din această parte a Pacificului?

Până atunci, milliardezii trăiesc cu gândul că nimic n-ar putea umbri o existență în care totul este prevăzut cu atâta logică și organizat cu atâta înțelepciune. Cvartetul obține mereu aceleași succese. Lumea nu obosește nici să-l asculte, nici să-l aplaude. Opera lui Mozart, Beethoven, Haydn, Mendelssohn va fi prezentată în întregime. În afara concertelor obișnuite de la cazinou, doamna Coverley dă serate muzicale foarte apreciate. Regele și regina Malecarliei le-au onorat de câteva ori cu prezența lor. Dacă Tankerdonii n-au venit încă în vizită la hotelul de pe Bulevardul Cincisprezece, Walter este nelipsit de la aceste serate. Nu este cu putință ca atât de așteptata lui căsătorie cu domnișoara Dy să nu devină un fapt împlinit, într-o zi sau alta. În saloanele tribordeze și babordeze se vorbește despre asta în mod deschis. Sunt desemnați chiar și martorii viitorilor logodnici. Nu mai lipsește decât consimțământul capilor de familie. Nu se va găsi oare o împrejurare care să-i oblige pe Jem Tankerdon și Nat Coverley să se pronunțe?...

Împrejurarea atât de așteptată n-a întârziat să se ivească. Dar cu prețul câtor pericole și cât de amenințată a fost securitatea insulei cu elice!

În după-amiaza zilei de 16 ianuarie, aproximativ în centrul întinderii de apă care desparte Tonga de Fiji, se ivește o navă spre sud-est. Pare a se îndrepta spre Tribord Harbour. Trebuie să fie un vas cu aburi de șapte-opt sute de tone. Pe catarg nu flutură niciun pavilion și nu se înalță nici când vasul se apropie la numai o milă.

Care să-i fie naționalitatea? Oamenii de veghe de la Observator n-o pot recunoaște numai după construcție. Dar după cum nu a onorat nici măcar cu un salut această detestată Standard Island, n-ar fi exclus să fie englezească.

De altfel, vasul în cauză nu încearcă să intre în vreunul dintre porturi. Pare că vrea să-și continue drumul în larg și, fără îndoială, va dispărea în curând.

Se lasă o noapte întunecată, fără Lună. Cerul este acoperit de nori asemănători acelor stofe plușate care absorb întreaga lumină. Niciun pic de vânt. Apele și văzduhul sunt neclintite. O tăcere adâncă domnește în mijlocul acestor greoaie întunecimi.

Către ora unsprezece se produce o schimbare atmosferică. Timpul devine furtunos. Văzduhul este brăzdat de fulgere până după miezul nopții, și bubuiturile tunetelor nu mai contenesc, fără să cadă nicio picătură de ploaie.

Poate că aceste bubuituri, datorate vreunei furtuni îndepărtate, i-au împiedicat pe vameșii de la bateria Pupei să audă șuierăturile neobișnuite și urletele stranii care au tulburat această parte a litoralului. Acest fenomen, oricare i-ar fi fost cauza, nu s-a produs decât între orele două și trei dimineața.

A doua zi, o știre îngrijorătoare se răspândește în cartierele mărginașe ale orașului. Păzitorii turmelor care pasc pe câmpie, cuprinși deodată de panică, fug unde văd cu ochii, unii spre porturi, alții către grilajul orașului Milliard City.

Fapt încă și mai grav, cincizeci de oi au fost mâncate pe jumătate în timpul nopții, iar resturile lor însângerate zac în împrejurimile bateriei de la pupă. Câteva duzini de vaci, căprioare și cerbi, aflate în țarcurile de pe pășune și în parc, precum și vreo douăzeci de cai au avut aceeași soartă.

Fără îndoială că aceste animale au fost atacate de fiare sălbatice. Ce fel de fiare? Lei, tigri, pantere, hiene? Este cu putință? S-a mai ivit vreodată

pe Standard Island măcar unul dintre aceste animale feroce? Ar fi posibil să fi venit pe apă? În sfârșit, se află oare *Bijuteria Pacificului* în vecinătatea Indiei, a Africii, a Malaieziei, a căror faună cuprinde și astfel de animale sălbatice?...

Nu! Standard Island nu se află nici aproape de locul unde se varsă Amazonul, și nici la gurile Nilului. Și totuși, pe la ora șapte dimineața, două femei, care își vin în fire abia în parcul primăriei, au fost urmărite de un uriaș aligator care, ajungând pe malul râului Serpentine, a dispărut sub apă. În același timp, neastâmpărul ierburilor de-a lungul țărmurilor arată că și alte asemenea animale se agită pe acolo.

Puteți să vă dați seama de efectul acestor vești de necrezut! După un ceas, oamenii de pază au constatat că tigri, lei și pantere străbat câmpia în salturi. Mai multe oi, care fugeau către bariera Pintenului, sunt gâtuite de doi tigri uriași. Animalele domestice aleargă spre oraș, înspăimântate de urletele fiarelor. Același lucru se întâmplă și cu oamenii care s-au dus pe câmpuri, dis-de-dimineață, cu treburi. Primul tramvai către Babord Harbour abia are timp să reintre în depou, urmărit de trei lei, cărora nu le-au lipsit decât o sută de pași ca să-l ajungă.

Nu mai încape nicio îndoială: Standard Island a fost invadată în timpul nopții de o mulțime de animale sălbatice, și Milliard City va avea aceeași soartă dacă nu se iau de îndată măsurile necesare.

Athanase Dorémus este cel care i-a înștiințat pe artiștii noștri. Profesorul de ținută și maniere, ieșind mai devreme decât de obicei, n-a mai îndrăznit să se întoarcă acasă și s-a refugiat la cazinou, de unde nicio putere omenească nu-l va putea smulge.

– Haida de! Leii și tigrii dumitale sunt născociri, exclamă Pinchinat, iar aligatorii, păcăleli!

Dar trebuie să recunoască adevărul. Așa că municipalitatea ordonă să se închidă porțile orașului, intrările celor două porturi și ale posturilor de vamă de pe litoral. Totodată, mersul tramvaielor este suspendat și este oprită frecventarea parcului și a câmpiei, atâta vreme cât nu vor fi înlăturate primejdiile acestei inexplicabile invazii.

În clipa în care agenții închid extremitatea Bulevardului Unu, în partea dinspre parcul Observatorului, un cuplu de tigri, cu ochii aprinși și boturile

Un cuplu de tigri, cu ochii aprinși și boturile însângerate, țâșnește la numai cincizeci de pași.

însângerate, țâșnește la numai cincizeci de pași. Peste numai câteva secunde, aceste animale feroce ar fi pătruns în oraș.

Aceeași măsură de precauție a fost luată și în partea dinspre primărie, așa că Milliard City nu se mai teme de o nouă agresiune.

Ce eveniment, ce sursă de inspirație, câte fapte diverse și reportaje pentru *Starboard Chronicle, New Herald* și celelalte jurnale de pe Standard Island!

În realitate, teroarea a ajuns la culme. Palatele și casele s-au baricadat. Magazinele din cartierul comercial și-au tras obloanele. Nicio ușă nu a mai rămas deschisă. La ferestrele de la etaj apar chipuri înspăimântate. Pe străzi nu se mai află decât grupurile de milițieni aflate sub ordinele colonelului Stewart și detașamentele de polițiști cu ofițerii lor.

Cyrus Bikerstaff, adjuncții săi, Barthélemy Ruge și Hubley Harcourt, mobilizați din primele clipe, stau tot timpul în sala administrației. Municipalitatea primește prin telefon știri îngrijorătoare din partea celor două porturi, a bateriilor și posturilor de pe litoral. Pretutindeni sunt fiare sălbatice. Cel puțin câteva sute, spun telegramele, cărora frica le-a adăugat poate un zero. E sigur însă că un oarecare număr de lei, tigri, pantere și caimani cutreieră câmpia. Ce s-a întâmplat oare? Să se fi refugiat pe Standard Island o întreagă menajerie ale cărei cuști s-au sfărâmat? De unde să fi venit această menajerie? Ce navă o transporta? Să fie vasul cu aburi zărit în ajun? Dacă da, ce s-a întâmplat cu el? A acostat în timpul nopții? Și fiarele, după ce au scăpat înotând, să fi pătruns pe litoral, acolo unde râul se varsă în ocean? În sfârșit, vasul s-a scufundat? Și totuși, atât de departe cât poate să ajungă privirea oamenilor de veghe, atât de departe cât poate vedea prin lunetă comandorul Simcoë, nicio rămășiță nu plutește la suprafața oceanului, iar insula cu elice nu s-a deplasat aproape deloc din ajun! Unde mai pui că, dacă nava s-a scufundat, cum se face că echipajul său nu a căutat să se refugieze pe Standard Island, așa cum au făcut aceste sălbăticiuni?...

Telefonul primăriei interoghează diversele posturi, iar acestea răspund că n-a avut loc nicio ciocnire, niciun naufragiu. Cu tot întunericul, ar fi băgat de seamă! Hotărât lucru, dintre toate ipotezele, asta este cea mai puțin veridică.

– Mister... mister!... spune întruna Yvernés.

El și camarazii săi s-au adunat la cazinou, unde Athanase Dorémus ia micul dejun împreună cu ei. Dacă nu se va putea altfel, profesorul va rămâne și la masa de prânz și la cină.

– Pe cinstea mea, spune Pinchinat, ronțăindu-și jurnalul de ciocolată, înmuiat în ceașca aburindă, pe cinstea mea, nu-mi mai bat capul cu fiarele astea... Orice ar fi, să mâncăm, domnule Dorémus, așteptând să fim mâncați...

– Cine știe? intervine Sebastién Zorn. Să fim mâncați de lei, tigri sau de canibali...

– Mi-ar plăcea mai mult canibali! răspunde Alteța Sa. Fiecare cu gustul lui, nu-i așa?

Și râde acest neobosit glumeț, dar profesorul nu, și Milliard City, pradă spaimei, nu are niciun motiv să se bucure.

La ora opt dimineața, consiliul notabililor este convocat la sediul primăriei. Pe străzi și pe bulevarde nu mai pot fi întâlnite decât trupele de milițieni și de polițiști care se îndreaptă spre posturile ce le-au fost încredințate.

Consiliul, prezidat de Cyrus Bikerstaff, își începe imediat dezbaterile.

– Domnilor, spune guvernatorul, cunoașteți cauza acestei panici foarte justificate ce a cuprins populația de pe Standard Island. În această noapte, insula noastră a fost invadată de o bandă de fiare sălbatice și saurieni. Trebuie să distrugem cât mai grabnic aceste fiare, și, să nu vă îndoiți, vom reuși. Dar cei pe care îi administrăm vor trebui să se supună măsurilor luate. Circulația este încă liberă în oraș, ale cărui porți sunt închise, dar este oprită în parc și pe câmpie. Deci, până la noi ordine, sunt interzise comunicațiile între Milliard City, porturi și baterii.

Aprobând aceste măsuri, consiliul trece la discutarea mijloacelor care vor duce la distrugerea fiarelor apărute pe Standard Island.

– Milițienii și marinarii, reia guvernatorul, vor organiza hăituieli în diversele puncte ale insulei. Pe acei dintre noi care au fost vânători, îi rugăm să ni se alăture, să-i călăuzească, să caute să prevină, pe cât posibil, orice catastrofă...

– Odinioară, spune Jem Tankerdon, am vânat în India și în America, și nu sunt un începător. Sunt gata, iar fiul meu cel mare mă va însoți...

– Îi mulțumim onorabilului domn Jem Tankerdon, răspunde Cyrus Bikerstaff, și, în ceea ce mă privește, îi voi urma exemplul. Împreună cu milițienii colonelului Stewart va acționa o trupă de marinari, sub ordinele comandorului Simcoë, iar rândurile lor vă sunt deschise, domnilor!

Nat Coverley face o propunere asemănătoare celei a lui Jem Tankerdon, și, până la urmă, toți notabilii, cărora vârsta le îngăduie acest lucru, se grăbesc să-și ofere serviciile. Armele cu tir rapid și cu bătaie mare nu lipsesc la Milliard City. E neîndoielnic deci că, grație devotamentului și curajului

fiecăruia, Standard Island se va descotorosi de fiarele sălbatice. Dar, așa cum repetă Cyrus Bikerstaff, lucrul cel mai important este de a nu avea de regretat moartea nimănui.

– În ceea ce privește aceste sălbăticiuni, al căror număr nu-l putem estima, adaugă el, ele trebuie distruse în cel mai scurt timp. Dacă le-am lăsa să se aclimatizeze și să se înmulțească, securitatea insulei noastre ar fi compromisă.

– Probabil că nu sunt prea multe, remarcă cineva.

– Într-adevăr, n-au putut veni decât de pe un vas care transporta o menajerie, răspunde guvernatorul, o menajerie expediată din India, Filipine sau din insulele Sondei, pe adresa vreunei firme din Hamburg.

La Hamburg se află cel mai important târg de animale sălbatice, al căror preț curent urcă de la douăsprezece mii de franci pentru elefanți, douăzeci și șapte de mii pentru girafe, douăzeci și cinci de mii pentru hipopotami, cinci mii pentru lei, patru mii pentru tigri, două mii pentru jaguari – după cum se vede, prețuri destul de bune și care tind să crească, în timp ce prețul șerpilor este în scădere.

În legătura cu asta, unul dintre membrii Consiliului atrage atenția că menajeria ar fi putut număra și câțiva reprezentanți ai clasei ofidienelor. Guvernatorul răspunde că n-a fost însă semnalată nicio reptilă. De altfel, dacă leii, tigrii, aligatorii au putut ajunge pe insulă, însoțind, prin punctul de vărsare în ocean, râul Serpentine, asta n-ar fi fost cu putință pentru șerpi.

Este ceea ce remarcă Cyrus Bikerstaff.

– Cred deci, spune el, că nu este de temut prezența unor boa, corali, crotali, naja, vipere și alte mostre ale speciei. Totuși vom face totul pentru a liniști populația în legătură cu acest pericol prezumtiv. Dar să nu pierdem timpul, domnilor, și, înainte de a cerceta cauzele invaziei acestor animale feroce, să le distrugem! Ele se află aici și nu trebuie să rămână!

Veți fi de acord că nu se putea spune un lucru mai de bun-simț. Consiliul notabililor este gata să se împrăștie pentru a lua parte la hăituielile organizate cu ajutorul celor mai dibaci vânători, când Hubley Harcourt cere cuvântul.

Iată ce spune onorabilul adjunct:

– Domnilor notabili, nu vreau să întârzii operațiile hotărâtoare. Lucrul cel mai urgent este acum vânătoarea. Îngăduiți-mi totuși să vă spun ce idee mi-a venit. Poate că ea oferă o explicație foarte plauzibilă a prezenței acestor fiare pe Standard Island.

Aparținând unei vechi familii din Antile, americanizată în timpul șederii sale la Louisiana, Hubley Harcourt se bucură de foarte multă considerație la Milliard City. Este un om foarte serios, zgârcit la vorbă și cu opinii cărora li se acordă un credit nelimitat. Iată de ce guvernatorul îl roagă să se explice, și el spune câteva fraze foarte logice:

– Domnilor notabili, ieri după-amiază, a fost semnalat un vas în apropierea insulei noastre. Acest vas nu și-a dezvăluit naționalitatea, ținând, fără îndoială, ca ea să rămână necunoscută! Or, este neîndoios că el transporta această încărcătură de fiare...

– Cu siguranță că așa este! răspunde Nat Coverley.

– Ei bine, domnilor notabili, dacă unii dintre dumneavoastră consideră că invadarea insulei se datorează unui accident maritim... eu nu cred așa ceva!

– Oh! exclamă consiliul.

– Sunt convins, afirmă adjunctul cu o voce hotărâtă, că această mașinație nu poate fi decât opera eternului nostru dușman, a acestui John Bull care folosește orice mijloc împotriva insulei noastre...

– Oh! exclamă din nou consiliul.

– Neavând dreptul de a cere distrugerea insulei, el a vrut s-o facă de nelocuit. Iată cum se explică această colecție de lei, jaguari, tigri, pantere, aligatori, strecurată în timpul nopții pe Standard Island!

– Oh! exclamă pentru a treia oară consiliul.

Dar din îndoielnic cum era la început, acest „oh“ a devenit afirmativ. Da! Trebuie să fie o răzbunare a acestor englezi înverșunați, care nu se dau în lături de la nimic atunci când este vorba să-și mențină suveranitatea maritimă! Da! Vasul a fost închiriat pentru această operă criminală; apoi, după săvârșirea atentatului, a dispărut. Da! Guvernul Regatului Unit nu a ezitat să sacrifice câteva mii de lire în scopul de a face imposibilă șederea pe Standard Island!

Hubley Harcourt adaugă:

– Dacă am ajuns să fac această observație, dacă bănuielile mele s-au transformat în certitudine, aceasta se datorează faptului că mi-am amintit de o întâmplare asemănătoare, o mârșăvie săvârșită în împrejurări aproape identice și de care englezii n-au putut să se spele pe mâini niciodată...

– Și totuși, nu apa le lipsește! remarcă unul dintre notabili.

– Apa sărată nu spală! răspunde un altul.

– Așa cum nici marea n-ar fi putut șterge pata de sânge de pe mâinile lui lady Macbeth! strigă al treilea.

Și remarcați că acești demni consilieri se pronunță astfel, înainte chiar de a cunoaște faptul la care face aluzie Hubley Harcourt.

– Domnilor notabili, reia el, atunci când Anglia a fost nevoită să cedeze Franței Antilele franceze, ea a vrut să lase acolo o urmă a trecerii sale, și ce urmă! Până atunci nu existase niciodată măcar un singur șarpe, nici în Guadelupa, nici în Martinica; după plecarea coloniei anglo-saxone, această din urmă insulă era bântuită de reptile. Răzbunarea lui John Bull! Înainte de a se retrage, el aruncase sute de șerpi pe domeniul care-i scăpa printre degete, și, de la acea dată, animalele veninoase s-au înmulțit la nesfârșit, spre marea pagubă a coloniștilor francezi!

Desigur că această acuzație împotriva Angliei, care nu a putut fi dezmințită niciodată, face destul de plauzibilă explicația lui Hubley Harcourt. Dar se poate oare crede că John Bull ar fi vrut să facă de nelocuit insula cu elice și chiar a încercat același lucru în Antilele franceze?... Niciuna dintre aceste fapte nu a fost vreodată dovedită. Totuși, în ce privește Standard Island, populația milliardeză nu avea de ce să se îndoiască.

– Ei bine! strigă Jem Tankerdon, dacă francezii n-au reușit să curețe Martinica de viperele lăsate de englezi în locul lor...

Această comparație a năbădăiosului personaj este primită cu surle și trâmbițe.

– Milliardezii vor ști să curețe Standard Island de fiarele asmuțite asupra ei de către Marea Britanie!

Un nou ropot de aplauze, care nu încetează decât pentru a reîncepe și mai puternic, după ce Jem Tankerdon adaugă:

– La posturi, domnilor, și să nu uităm că, urmărind acești lei, jaguari, tigri, caimani, îi vânăm de fapt pe englezi!

– La posturi, domnilor!

Membrii consiliului se împrăștie.

După un ceas, când principalele jurnale publică darea de seamă stenografiată a acestei ședințe, când se știe ce mâini dușmane au deschis cuștile menajeriei plutitoare, când se știe cui i se datorează invazia acestor legiuni de fiare sălbatice, un strigăt de indignare țâșnește din toate piepturile, și Anglia este blestemată împreună cu copiii și nepoții ei, așteptând ca numele ei detestat să se șteargă în cele din urmă din memoria omenirii!

VII

HĂITUIELI

Trebuie să fie distruse toate animalele care au invadat Standard Island. Dacă un singur cuplu dintre aceste animale feroce ar scăpa, siguranța insulei ar fi compromisă. Acest cuplu s-ar înmulți, și, atunci, locuitorii ar putea tot atât de bine să meargă să trăiască în pădurile Indiei sau Africii. Să fabrici un aparat din plăci de oțel, să-l lansezi pe întinderile Pacificului, fără a stabili vreodată contactul cu țărmurile sau arhipelagurile suspecte, să-ți impui toate măsurile necesare pentru a-l feri de epidemii și invazii și, deodată, într-o noapte... Standard Island Company nu va trebui să ezite să cheme Regatul Unit în fața unui tribunal internațional și să-i ceară despăgubiri considerabile! Oare nu a fost violat dreptul giranților în această împrejurare? Ba da! Și dacă se va face vreodată dovada...

Dar așa cum a hotărât consiliul notabililor, trebuie să se dea prioritate celui mai urgent lucru.

De la bun început, contrar cerinței unor familii stăpânite de groază, nu poate fi vorba ca populația să se refugieze pe vasele aflate în cele două porturi și să fugă de pe Standard Island. De altfel, vasele mici nu sunt destul de încăpătoare.

– Nu! Aceste animale de proveniență englezească vor fi vânate, nimicite, și *Bijuteria Pacificului* nu va întârzia să-și regăsească liniștea de odinioară.

Milliardezii pornesc la treabă, fără a pierde nicio clipă. Unii n-au ezitat să propună mijloace extreme – între altele, inundarea insulei cu elice,

incendierea parcului, a câmpiilor și ogoarelor, astfel încât toată această pacoste să fie înecată sau arsă. Dar, în ambele cazuri, mijlocul ar fi ineficace în ceea ce privește amfibiile, și este mai bine să se purceadă la o vânătoare organizată cu înțelepciune.

Tocmai asta se și face.

Trebuie să menționăm că Sarol, malaiezii și neohebridienii și-au oferit serviciile, care sunt acceptate pe dată de guvernator. Acești oameni de ispravă au vrut să-și arate recunoștința. De fapt, căpitanul Sarol se teme mai ales ca nu cumva acest incident să întrerupă croaziera, ca milliardezii și familiile lor să nu părăsească Standard Island sau să nu oblige administrația să pornească direct spre golful Madelaine, ceea ce ar spulbera proiectele sale.

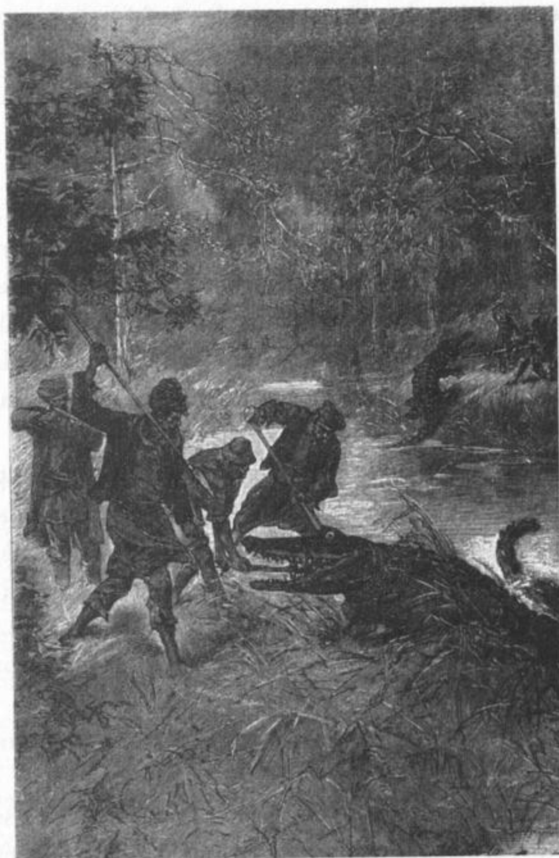
Cvartetul se arată la înălțimea împrejurărilor și demn de naționalitatea sa. Nu se va putea spune că francezii nu și-au pus viața în primejdie, când au fost riscuri de înfruntat! Ei pornesc la luptă sub ordinele lui Calistus Munbar, care, după câte se spune, a văzut și lucruri mai rele și ridică din umeri în semn de dispreț față de acești lei, tigri, pantere și alte animale inofensive. Poate că acest strănepot al lui Barnum a fost îmblânzitor sau cel puțin director al menajeriei ambulante?!...

Hăituielile încep în aceeași dimineață, și rezultatele sunt bune de la început.

În această primă zi, doi crocodili au făcut imprudența de a se aventura pe malurile râului, și, după cum se știe, saurienii, foarte de temut în elementul lichid, sunt mai puțin periculoși pe uscat, neputându-se întoarce cu ușurință. Căpitanul Sarol și malaiezii săi îi atacă cu curaj și-i ucid, nu fără ca unul dintre oameni să fi fost rănit.

Între timp, au fost semnalați încă vreo zece crocodili, care constituie, fără îndoială, grupul cel mai numeros. Au proporții mari, măsurând între patru și cinci metri, și, în consecință, foarte primejdioase. Pentru că s-au refugiat în adâncul râului, marinarii îi așteaptă pentru a le trimite câteva gloanțe explozive, dintre cele care sfărâmă cele mai solide carapace.

Pe de altă parte, grupele de vânători se răspândesc pe câmpie. Un leu este ucis de Jem Tankerdon, care a avut dreptate să spună că nu mai este la primul glonț și și-a regăsit sângele rece și dibăcia de fost vânător în Far-West.

Căpitanul Sarol și malaiezii săi îi atacă cu curaj și-i ucid...

Fiara e superbă – dintre cele care pot costa cinci-șase mii de franci. O bucată de oțel i-a străpuns inima în clipa în care sărea asupra cvartetului, și Pinchinat afirmă că „a simțit cum i-a făcut vânt cu coada, în trecere!"

După-amiază, în timpul unui atac, un polițist este mușcat de umăr, dar guvernatorul pune la pământ o leoaică de toată frumusețea. Formidabilele animale nu se vor mai putea înmulți – dacă John Bull a contat pe acest lucru.

Înainte de sfârșitul zilei, un cuplu de tigri cade sub gloanțele comandorului Simcoë. Un marinar din detașamentul său, grav rănit de ghearele

unei fiare, a trebuit să fie transportat la Tribord Harbour. După informațiile culese, aceste groaznice feline par a fi cele mai numeroase dintre fiarele debarcate pe insula cu elice.

La căderea nopții, după ce au fost urmărite cu îndârjire, fiarele se retrag sub masivele de arbori de lângă bateria Pintenului. Vânătorii își propun să le scoată de acolo a doua zi în zori.

Din amurg până la răsăritul soarelui, urletele înfiorătoare nu încetează să înfricoșeze femeile și copiii din Milliard City, care nu se liniștesc prea repede – dacă se vor liniști vreodată. Într-adevăr, cum să te asiguri că Standard Island a isprăvit cu această avangardă a armatei britanice? Iată de ce reproșurile la adresa perfidului Albion curg într-un șirag nesfârșit, în toate mediile milliardeze.

În zori, vânătoarea reîncepe. La ordinul guvernatorului, și potrivit avizului comandorului Simcoë, colonelul Stewart se pregătește să folosească artileria împotriva grosului acestor fiare, astfel încât să le scoată din ascunzișuri. Două tunuri Hotchkiss de la Tribord Harbour, care aruncă pachete de mitralii, sunt aduse lângă bateria Pintenului.

Aici, linia tramvaiului traversează masivele de micoculieri, în drum spre Observator. O bună parte dintre fiare și-a petrecut noaptea la adăpostul acestor arbori. Între ramurile joase apar câteva capete de lei și tigri, cu pupilele scânteietoare. Marinarii, milițienii, vânătorii, conduși de Jem și Walter Tankerdon, Nat Coverley și Hubley Harcourt, iau poziție în stânga masivelor, așteptând ieșirea animalelor, pe care mitraliile nu le vor omorî pe loc.

La semnalul comandorului Simcoë, cele două tunuri trag deodată. Urlete groaznice le răspund. Fără îndoială că mai multe animale au fost atinse. Altele – vreo douăzeci – se năpustesc și, trecând prin apropierea cvartetului, sunt salutate cu o salvă care lovește mortal două dintre ele. În aceeași clipă, un tigru enorm se năpustește asupra grupului, și Frascolin, izbit de săritura teribilă, se rostogolește la zece pași.

Colegii se grăbesc să-i sară în ajutor și-l ridică leșinat. Frascolin își revine destul de repede. Nu a primit decât o lovitură – dar ce lovitură!

Între timp, se încearcă vânarea caimanilor sub apele râului Serpentine. Dar cum să fii sigur că ai scăpat de aceste lacome animale? Adjunctul

Hubley Harcourt propune să se ridice vanele râului, şi, astfel, saurienii pot fi atacaţi în condiţii mai bune, nu fără succes.

Singura victimă este un câine minunat, aparţinând lui Nat Coverley. Un aligator îl taie în două cu o singură închidere de fălci. Dar o duzină de saurieni a căzut sub gloanţele miliţienilor, şi este posibil ca Standard Island să fie definitiv eliberată de aceste primejdioase amfibii.

În general, a fost o zi bună, şase lei, opt tigri, cinci jaguari, nouă pantere, masculi şi femele, se numără printre fiarele doborâte.

Seara, cvartetul – în rândul căruia se numără şi Frascolin, refăcut în urma şocului – se aşază la o masă în restaurantul cazinoului.

– Vreau să sper că suntem la capătul suferinţelor, spune Yvernés.

– Dacă nu cumva vasul, ca o a doua arcă a lui Noe, cuprinde toate animalele pământului, răspunde Pinchinat.

Asta e greu de crezut, şi Athanase Dorémus se simte destul de liniştit pentru a se întoarce la locuinţa sa de pe Bulevardul Douăzeci şi Cinci. Acolo, în casa baricadată, îşi regăseşte bătrâna servitoare disperată la gândul că din bătrânul său stăpân n-au mai rămas decât nişte resturi informe.

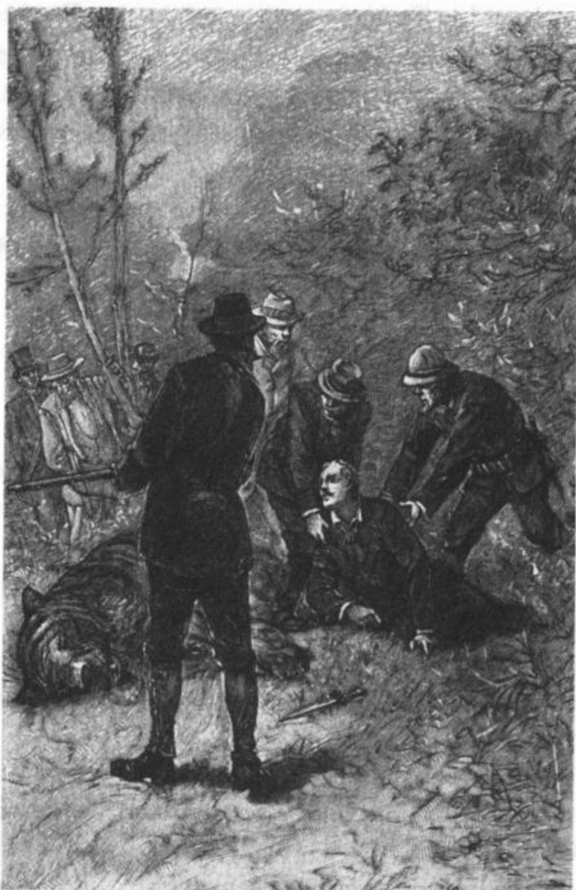
Noaptea este destul de liniştită. Abia dacă se aud urlete îndepărtate spre Babord Harbour. E de sperat că a doua zi, printr-o cercetare generală a câmpiei, distrugerea fiarelor va fi desăvârşită.

Echipele de vânători se alcătuiesc din nou, în zori. E de la sine înţeles că, de douăzeci şi patru de ore, Standard Island a rămas pe loc, personalul maşinilor participând la acţiunea comună.

Echipele, cuprinzând fiecare câte douăzeci de oameni, înarmaţi cu puşti de tragere rapidă, au ordin să străbată întreaga insulă. Colonelul Stewart n-a mai socotit necesar să întrebuinţeze tunurile împotriva fiarelor acum, când acestea s-au împrăştiat. Treisprezece animale, încolţite în împrejurimile bateriei de la pupă, cad sub gloanţe. Dar şi doi vameşi din portul vecin, răsturnaţi de un tigru şi o panteră, au fost grav răniţi.

Această ultimă vânătoare ridică la cincizeci şi trei numărul animalelor ucise de la prima hăituială, din ajun.

Este ora patru dimineaţa. Cyrus Bikerstaff şi comandorul Simcoë, Jem Tankerdon şi fiul său, Nat Coverley şi cei doi adjuncţi, câţiva notabili, escortaţi de un detaşament de miliţie, se îndreaptă spre primărie, unde consiliul

Walter este atacat de un tigru enorm.

așteaptă rapoartele expediate de cele două porturi, de bateriile Pintenului și Pupei.

Când nu se mai află decât la o sută de pași de edificiul comunal, izbucnesc strigăte puternice. Bărbați, femei și copii, cuprinși deodată de panică, fug pe Bulevardul Unu.

Imediat, guvernatorul, comandorul Simcoë, însoțitorii lor aleargă spre parc, al cărui grilaj ar fi trebuit să fie închis, și una dintre fiare – poate cea din urmă – a pătruns în oraș.

Nat Coverley și Jem Tankerdon intră primii în parc. Deodată, în timp ce se află la trei pași de Nat Coverley, Walter este atacat de un tigru enorm.

Neavând timp să bage un cartuș în pușcă, Nat Coverley trage cuțitul de vânătoare de la centură și sare în ajutorul lui Walter, în clipa în care ghearele fiarei se înfig în umărul acestuia.

Walter este salvat, dar tigrul se întoarce spre Nat Coverley.

Acesta îl lovește, dar nu-l poate atinge în inimă și cade pe spate.

Tigrul se retrage, rage cu gura deschisă și limba însângerată.

Se aude o împușcătură.

Jem Tankerdon a deschis focul.

Răsună o a doua.

Gloanțele explodează în corpul tigrului.

Walter este ridicat, cu umărul pe jumătate sfâșiat. Cât despre Nat Coverley, dacă nu a fost rănit, în orice caz, nu și-a văzut niciodată moartea atât de aproape.

Ridicându-se, el înaintează spre Jem Tankerdon și-i spune pe un ton grav:

– Mi-ați salvat viața. Mulțumesc!

– Ați salvat viața fiului meu. Mulțumesc! răspunde Jem Tankerdon.

Și își dau mâna, ca semn al unei recunoștințe care ar putea să se transforme într-o sinceră prietenie.

Walter este transportat de îndată la palatul din Bulevardul Nouăsprezece, unde s-a refugiat familia sa, în timp ce Nat Coverley se întoarce acasă la brațul lui Cyrus Bikerstaff.

În ceea ce privește tigrul, supraintendentul va ști cum să folosească minunata lui blană. Superbul animal este destinat unei împăieri de primă clasă și va fi expus în Muzeul de Istorie Naturală din Milliard City, cu următoarea inscripție:

Oferit de Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei
insulei cu elice, etern recunoscătoare.

Dacă atentatul trebuie pus pe seama Angliei, nu s-ar fi putut găsi o răzbunare mai spirituală. Cel puțin aceasta este părerea Alteței Sale Pinchinat, bun cunoscător în materie.

Nu trebuie să ne mirăm că, de-a doua zi, doamna Tankerdon o vizitează pe doamna Coverley, mulțumindu-i pentru serviciul făcut soțului său. Trebuie să mai spunem că domnișoara Dy a dorit să-și însoțească mama, și ce este mai firesc decât faptul că amândouă s-au interesat de starea scumpului lor rănit?

În sfârșit, totul este în regulă, și, scăpată de primejdioșii săi oaspeți, Standard Island își poate relua în deplină siguranță drumul spre arhipelagul Fiji.

VIII

FIJI ȘI FIJIENI

– Câte spui tu? întreabă Pinchinat.

– Două sute cincizeci și cinci, prieteni, răspunde Frascolin. Da, sunt două sute cincizeci și cinci de insule și insulițe în arhipelagul Fiji.

– Și ce ne pasă nouă, atât timp cât *Bijuteria Pacificului* nu va face atâtea popasuri?

– Nu vei știi niciodată geografie! declară Frascolin.

– Iar tu... știi prea multă! replică Alteța Sa.

Așa este tratată întotdeauna vioara a doua, când vrea să-și instruiască recalcitranții camarazi. Totuși Sebastién Zorn, care-l asculta cu mai multă bunăvoință, se lăsă dus în fața hărții cazinoului pe care poziția insulei cu elice este trecută în fiecare zi. Este ușor să privești itinerarul insulei de la plecarea din golful Madelaine. El formează un fel de S mare, a cărui buclă inferioară se desfășoară până la grupul insulelor Fiji.

Atunci, Frascolin îi arată violoncelistului această îngrămădire de insule descoperite de Tasman, în 1643 – un arhipelag cuprins între a șaisprezecea și a douăzecea paralelă sudică, și între al o sută șaptezeci și patrulea meridian vestic și al o sută șaptezeci și nouălea meridian estic.

– Deci ne vom aventura cu greoaia noastră mașină printre sutele de pietricele presărate în calea sa? remarcă Sebastién Zorn.

– Da, bătrânul meu tovarăș de strune, răspunde Frascolin, și dacă privești cu oarecare atenție...

– Şi închizând gura... adăugă Pinchinat.

– De ce?...

– Pentru că, aşa cum spune proverbul, „în gură închisă nu intră nici musca".

– La ce muscă te referi?

– La cea care te înţeapă, atunci când începi să vorbeşti de rău de Standard Island!

Sebastién Zorn ridică dispreţuitor din umeri şi i se adresează din nou lui Frascolin:

– Şi cum spuneai?

– Spuneam că, pentru a ajunge la cele două mari insule, Viti Levu şi Vanua Levu, există trei strâmtori care traversează grupul oriental: Namuku, Lakemba, Oneata.

– Fără a mai pune la socoteală strâmtoarea prin care te sfărâmi într-o mie de bucăţi! strigă Sebastién Zorn. Până la urmă aşa ni se va întâmpla! E îngăduit oare să navighezi în astfel de ape cu un întreg oraş şi cu o întreagă populaţie? Nu! asta contravine legilor naturii!

– Musca! ripostează Pinchinat. Uite musca, musca lui Zorn... iat-o!

Într-adevăr, mereu aceste pronosticuri supărătoare ale încăpăţânatului violoncelist care nu se dă bătut!

În realitate, în această parte a Pacificului, primul grup al insulelor Fiji este ca o barieră în calea navelor venind dinspre est. Dar putem fi liniştiţi, trecătorile sunt destul de largi pentru ca Ethel Simcoë să se poată aventura cu aparatul său plutitor, chiar nepunându-le la socoteală pe cele amintite de Frascolin. Cele mai importante insule, în afara celor două Levu situate la vest, sunt Ono, Ngaloa, Kandabu etc.

Între aceste vârfuri răsărite din adâncurile oceanului, este închisă o mare, marea Koro, şi dacă acest arhipelag, întrezărit de Cook, vizitat de Bligh, în 1789, şi de Wilson, în 1792, este atât de bine cunoscut, asta se datorează faptului că remarcabilele călătorii ale lui Dumont d'Urville, în 1828 şi 1833, ale americanului Wilkes, în 1839, ale englezului Erskine, în 1853, apoi expediţia lui *Herald*, comandat de căpitanul Durham, din marina britanică, au permis întocmirea unor hărţi de o precizie care face cinste inginerilor hidrografi.

Deci comandorul Simcoë nu are de ce să ezite. Venind dintre sud-est, el intră în trecătoarea Vulanga, lăsând la babord insula cu același nume – un fel de plăcintă începută, servită pe platoul său de coral. A doua zi, Standard Island pătrunde în marea interioară, apărată de solide lanțuri submarine împotriva hulei din larg.

E de la sine înțeles că teama de animalele feroce, apărute sub acoperirea drapelului britanic, nu a dispărut încă. Milliardezii sunt, în continuare, foarte precauți. Pădurile, câmpiile, apele sunt cercetate continuu. Nicăieri, nici urmă de fiare. Nici ziua, nici noaptea nu se mai aud răgete. O bucată de vreme, câțiva fricoși preferă să nu părăsească orașul și să nu se aventureze în parc și pe câmpie. Oare n-ar fi posibil ca vasul să fi debarcat o încărcătură de șerpi – ca în Martinica! – și ca pădurile să fie infestate? Iată de ce se instituie un premiu pentru oricine va captura una dintre aceste reptile. Va fi plătită cu greutatea ei în aur sau după lungime, la centimetru, și dacă va avea talia unui boa, suma va fi importantă, nu glumă! Dar, cum cercetările n-au dat niciun rezultat, spiritele se liniștesc. Standard Island se află din nou în deplină siguranță. Autorii acestei mașinații, oricine ar fi ei, s-au ales numai cu atât.

Rezultatul cel mai important îl constituie împăcarea totală între cele două secțiuni ale orașului: de la afacerea Walter – Coverley și Coverley – Tankerdon, familiile tribordeze și babordeze se vizitează, se invită, sunt primite.

Recepții peste recepții, serbări peste serbări. În fiecare seară, bal și concert la principalii notabili, mai ales la palatele de pe Bulevardul Nouăsprezece și Bulevardul Cincisprezece. Cvartetul concertant abia mai face față. De altfel, entuziasmul cu care este întâmpinat nu scade, ci dimpotrivă.

În sfârșit, într-o dimineață, în timp ce Standard Island răscolește cu puternicele sale elice suprafața liniștită a mării Koro, se răspândește marea veste: domnul Jem Tankerdon s-a dus la palatul domnului Nat Coverley și a cerut mâna fiicei sale, domnișoara Dy Coverley, pentru fiul său, Walter Tankerdon, iar domnul Nat Coverley a consimțit să dea mâna fiicei sale, domnișoara Dy Coverley, fiului domnului Jem Tankerdon, Walter Tankerdon. Problema zestrei n-a creat nicio dificultate. Ea va fi de două sute de milioane pentru fiecare dintre tinerii căsătoriți.

– Vor avea din ce să trăiască, chiar și în Europa! remarcă pe bună dreptate Pinchinat.

Cele două familii primesc felicitări de pretutindeni.

Guvernatorul Cyrus Bikerstaff nu-și ascunde marea satisfacție. Grație acestei căsătorii, dispar cauzele rivalității atât de compromițătoare pentru viitorul insulei cu elice. Regele și regina Malecarliei sunt printre primii care trimit felicitări și urări de bine tinerei perechi. Cutiile de scrisori ale hotelurilor sunt pline de cărți de vizită imprimate cu aur pe aluminiu. Ziarele publică cronici peste cronici în legătură cu splendorile care se pregătesc și care n-au mai fost văzute nici la Milliard City, nici în altă parte a globului. Se expediază cablograme în Franța, pentru darurile de nuntă. Magazinele de noutăți, marile case de modă, atelierele de bijuterii și obiecte de artă primesc comenzi de necrezut. O navă specială, pornind din Marsilia, va veni prin Canalul de Suez și Oceanul Indian pentru a aduce aceste minunății ale industriei franceze.

Căsătoria a fost fixată peste cinci săptămâni, la 27 februarie. De altfel, trebuie să menționăm că negustorii din Milliard City vor avea beneficiul lor în această afacere. Ei trebuie să furnizeze o parte din cadourile nupțiale și, numai cu cheltuielile pe care și le vor impune notabilii de pe Standard Island, vor fi ceva averi de câștigat.

Organizatorul cel mai potrivit al serbărilor este supraintendentul Calistus Munbar. E inutil să descriem starea lui sufletească în clipa în care a fost anunțată oficial căsătoria lui Walter Tankerdon cu domnișoara Dy Coverley. Se știe cât a dorit-o, câte a făcut pentru ea! Este împlinirea visului său, și, cum municipalitatea i-a dat mână liberă, fiți siguri că va fi la înălțimea funcției sale, organizând un ultra-fermecător festival.

Printr-o notă adresată ziarelor, comandorul Simcoë face cunoscut că, la data stabilită pentru ceremonia nupțială, insula cu elice se va afla între Fiji și Noile Hebride. Mai înainte, Standard Island se va opri pentru zece zile la Viti Levu – singurul popas în mijlocul acestui vast arhipelag.

Navigația este desăvârșită. Pe întinsul mării se joacă nenumărate balene. După cum observă Yvernés, miile de jeturi de apă țâșnind din nările lor alcătuiesc un fel de imens bazin al lui Neptun, pe lângă care cel de la

Versailles nu e decât o jucărie de copil. Apar, de asemenea, sute de rechini enormi care escortează Standard Island, așa cum ar face-o cu un vas obișnuit.

Această porțiune a Pacificului constituie un fel de hotar care desparte Polinezia de Melanezia, unde se află arhipelagul Noile Hebride[1]. Ea este tăiată de al o sută optzecilea grad de longitudine – linie convențională descrisă de meridianul care separă cele două jumătăți ale imensului ocean. Când trec meridianul, marinarii venind dinspre răsărit șterg o zi din calendar, și, dimpotrivă, cei care vin dinspre apus adaugă una. Fără această precauție, datele nu s-ar mai potrivi. Anul trecut, Standard Island nu a trebuit să facă schimbarea pentru că nu s-a aventurat spre apus, dincolo de sus-numitul meridian. Acum însă este cazul să facă acest lucru, și, deoarece vine dinspre răsărit, 22 ianuarie se preschimbă în 23 ianuarie.

Din cele două sute cincizeci și cinci de insule ale arhipelagului Fiji, numai o sută sunt locuite. Populația nu depășește o sută douăzeci și opt de mii de locuitori – număr mic față de o suprafață de douăzeci și unu de mii de kilometri pătrați.

Printre aceste insulițe, simple bucăți de atol sau creste de munți submarini, încinse cu ciucuri de coral, niciuna nu măsoară mai mult de o sută cincizeci de kilometri pătrați. Acest domeniu insular nu este, la drept vorbind, decât o împărțire politică a Australasiei, depinzând de Coroana britanică, din 1874, ceea ce înseamnă că Anglia l-a anexat în întregime imperiului său colonial. Dacă fijienii s-au hotărât, în fine, să se supună protectoratului britanic, aceasta se datorează faptului că, în 1859, au fost amenințați de o invazie tongiană, stăvilită de Regatul Unit prin intervenția faimosului Pritchard, același cu cel din Tahiti. Arhipelagul este împărțit acum în șaptesprezece districte, administrate de sub-șefi indigeni, mai mult sau mai puțin înrudiți cu familia domnitoare a ultimului rege, Thakumbau.

– Să fie asta o consecință a sistemului englez, întreabă comandorul Simcoë, care se întreține cu Frascolin în legătură cu acest subiect, și se va întâmpla cu Fiji ce s-a întâmplat cu Tasmania? Habar nu am! Dar un lucru

[1] Aceste date sunt extrase din hărțile franțuzești al căror meridian zero trece prin Paris, meridian care, în general, era adoptat la acea vreme. (n.a.)

e sigur, indigenii tind să dispară. Colonia nu se află pe calea prosperității și nici populația pe cale să sporească, fapt demonstrat de inferioritatea numerică a femeilor în comparație cu bărbații.

– Este, într-adevăr, un indiciu al dispariției apropiate a unei rase, răspunde Frascolin, iar în Europa există deja câteva state amenințate de această inferioritate.

– Aici, de altfel, indigenii nu sunt decât niște robi, ca și băștinașii din insulele vecine, recrutați de plantatori pentru lucrările de defrișare. Pe deasupra, îi seceră și boala, iar, în 1875, numai variola a făcut să piară peste treizeci de mii de oameni. Și totuși, acest arhipelag este un ținut admirabil, după cum veți vedea! Dacă în interiorul insulelor e foarte cald, temperatura e moderată pe litoralul extrem de bogat în fructe și legume, arbori, cocotieri, bananieri etc. Nu trebuie decât să-ți dai osteneala să culegi ignamele, tarosul și măduva hrănitoare a palmierului care produce sagu...

– Sagu! exclamă Frascolin. Asta îmi amintește de Robinson elvețianul.

– Cât despre porci și găini, continuă comandorul Simcoë, aceste animale s-au înmulțit foarte repede, din vremea în care au fost importate. De aici, o mare ușurință în procurarea celor necesare existenței.

Din nefericire, indigenii sunt înclinați spre indolență, spre lenevie, deși sunt foarte inteligenți și foarte spirituali...

– Și când sunt atât de spirituali... spune Frascolin.

– Copiii trăiesc puțin! răspunde comandorul Simcoë.

În fond, toți acești polinezieni, melanezieni și alții sunt altceva decât niște copii?

Înaintând spre Vitu-Levu, Standard Island trece pe lângă mai multe insule intermediare, ca Vanua-Vatu, Moala, Ngan, fără să se oprească.

Pretutindeni lunecă flotile de pirogi cu balansiere încrucișate de bambus, care servesc la păstrarea echilibrului și la depozitarea încărcăturii. Ele circulă, evoluează cu grație împrejurul insulei cu elice, dar nu caută să intre în porturi. Probabil că nici nu li s-ar fi îngăduit, dată fiind reputația destul de proastă a fijienilor. E adevărat că acești indigeni au aderat la creștinism. Misionarii europeni s-au stabilit la Lecumba, în 1835. De atunci, fijienii sunt aproape toți protestanți wesleyeni, amestecați cu câteva mii de catolici. Dar, mai înainte, erau atât de dedați practicilor canibalismului, încât poate

că nu și-au pierdut cu totul pofta de carne omenească. În plus, este o problemă de religie. Zeilor le place sângele. Aceste popoare privesc bunăvoința ca pe o slăbiciune, chiar ca pe un păcat. A mânca un dușman înseamnă a-l onora. Omul disprețuit era fript, dar nu mâncat. Copiii serveau felul principal la ospățuri, și nu sunt îndepărtate timpurile în care regele Thakumbau se așeza sub un copac, pe ale cărui crengi atârna câte un picior de om, păstrat pentru masa regală. Câteodată, chiar un trib – și asta s-a întâmplat celui din Nulocas, la Vitu-Levu, în apropiere de Namosi – a fost devorat în întregime, cu excepția câtorva femei, dintre care una a trăit până în 1880.

Hotărât lucru, dacă Pinchinat nu întâlnește în vreuna dintre insule nepoții acestor antropofagi, care să fi păstrat vechile obiceiuri ale bunicilor lor, va trebui să renunțe pe veci în a mai căuta rămășița de culoare locală în aceste arhipelaguri din Pacific.

Grupul occidental al arhipelagului Fiji cuprinde două insule mari, Viti Levu și Vanua Levu, și două insule mijlocii, Kadavu și Taveuni. Mai către nord-vest, se află insulele Wassava și se deschide strâmtoarea insulei Rond, pe care trebuie s-o străbată comandorul Simcoë, urcând spre Noile Hebride.

Înălțimile insulei Viti Levu se desenează la orizont, în după-amiaza zilei de 25 ianuarie. Această insulă muntoasă este cea mai mare din arhipelag, cu o treime mai întinsă decât Corsica – deci zece mii șapte sute patruzeci și cinci de kilometri pătrați.

Piscurile sale se înalță la o mie două sute și o mie cinci sute de metri deasupra nivelului mării. Sunt vulcani stinși sau cel puțin adormiți, a căror trezire este în general foarte neplăcută.

Viti Levu este legată de vecina sa nordică, Vanua Levu, printr-o barieră submarină de recife, care se afla, desigur, la suprafață, în epoca formației telurice. Standard Island poate să se aventureze fără grijă deasupra acestei bariere. Pe de altă parte, la nord de Viti Levu sunt adâncimi evaluate la patru, cinci sute de metri, iar la sud, între cinci sute și două mii.

Odinioară, capitala arhipelagului era Levuka, în insulele Ovalau, la est de Viti Levu. Poate că agențiile comerciale din Levuka, fondate de englezi, sunt mai importante decât cele din Suva, actuala capitală, situată în insula Viti Levu. Dar portul Suva oferă avantaje serioase pentru navigație, fiind

situat la extremitatea sud-estică a insulei, între două delte ale căror ape udă cu generozitate litoralul. Cât despre portul de sosire și de plecare al pacheboturilor transoceanice, el se află în golful Ngalao, la sud de insula Kandava, locul cel mai apropiat de Noua Zeelandă, Australia, Noua Caledonie și Loyalty.

Standard Island ancorează în portul Suva. Formalitățile sunt îndeplinite în aceeași zi, și debarcarea este autorizată. Cum această vizită nu poate fi decât o sursă de beneficii pentru coloniști și indigeni, milliardezii sunt convinși că vor fi primiți excelent, deoarece există mai mult interes decât simpatie. Să nu uităm, de altfel, că Fiji ține de Coroana britanică și că raporturile între Ministerul Afacerilor Externe și Standard Island Company, atât de geloasă pe independența ei, sunt tot timpul încordate.

A doua zi, 26 ianuarie, comercianții de pe Standard Island, care au făcut cumpărături sau vânzări, debarcă dis-de-dimineață. Turiștii, printre care și parizienii noștri, nu rămân în urmă. Cu toate că Pinchinat și Yvernés îl batjocoresc pe Frascolin – distinsul elev al comandorului Simcoë – în legătură cu studiile „etno-rasanto-geografice", cum spune Alteța Sa, ei profită din plin de cunoștințele sale. La întrebările camarazilor lui despre locuitorii din Viti Levu, despre obiceiurile și practicile lor, vioara a doua are întotdeauna câte un răspuns instructiv. Sebastièn Zorn însuși îi pune întrebări când se ivește prilejul.

Chiar de la început, aflând că aceste locuri erau, nu demult, principalul teatru al canibalismului, Pinchinat nu-și poate reține un suspin, spunând:

– Da, dar noi venim prea târziu, și veți vedea că acești fijieni, enervați de civilizație, s-au dedat la tocănița de pui și picioare de porc à la Sainte-Menehould!

– Antropofagule! îi strigă Frascolin. Ai fi meritat să te afli pe masa regelui Thakumbau!

– He! he! un antricot de Pinchinat à la bordelaise!

– Încetați, intervine Sebastièn Zorn, dacă ne pierdem timpul cu jigniri fără rost...

– Nu vom realiza progresul prin mersul înainte! strigă Pinchinat. Iată o frază din cele care îți plac, bătrâne violonceluloidist! Ei bine! Înainte, marș!

Orașul Suva, clădit în dreapta unui mic golf, își răspândește casele pe înălțimea unei coline înverzite. El are cheiuri pentru amararea vaselor, străzi cu trotuare pardosite, asemenea marilor noastre stațiuni balneare. Casele de lemn, cu parter, uneori, dar foarte rar, cu etaj, sunt vesele și răcoroase. În împrejurimile orașului, cabanele indigene își arată frontoanele ridicate în colțuri și împodobite cu scoici. Acoperișurile, foarte trainice, rezistă ploilor torențiale de iarnă, din mai până în octombrie. După cum relatează Frascolin, foarte priceput la statistică, în martie 1871, localitatea Mbua, situată în partea de răsărit a insulei, a fost botezată într-o zi cu treizeci și opt de centimetri de apă.

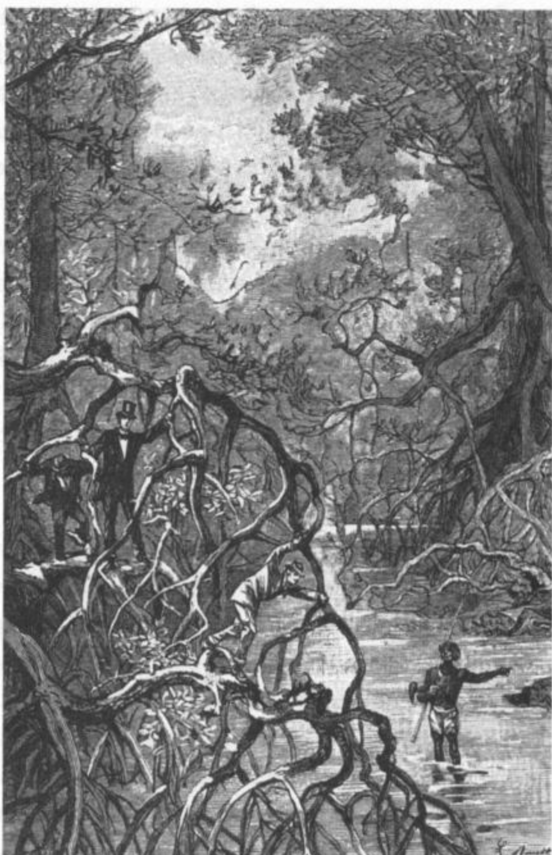
Viti Levu, asemenea celorlalte insule ale arhipelagului, este supusă inegalității climaterice și vegetația diferă de la un țărm la altul. În partea expusă vânturilor alizee din sud-est, atmosfera era umedă și păduri minunate acoperă solul. În cealaltă parte, se întind imense savane cultivabile. Se observă totuși că anumiți arbori încep să dispară – printre alții, santalul, aproape inexistent, și „dakua", acest pin specific insulelor Fiji.

În timpul plimbărilor sale, cvartetul constată că flora este de o bogăție tropicală. Pretutindeni, păduri de cocotieri și de palmieri, cu trunchiurile acoperite de orhidee parazite, masive de casuariene, „pandanus", „acacias", ferigi arborescente și, în regiunile mlăștinoase, o mulțime de mangalieri, ale căror rădăcini șerpuiesc la suprafață.

Dar cultura bumbacului și a ceaiului nu a dat rezultatele pe care le făgăduia climatul atât de propice. În realitate, pământul insulei Viti Levu, ca de altfel al întregului arhipelag – argilos și gălbui, este alcătuit numai din cenușă vulcanică, devenită productivă în urma descompunerii.

Cât despre faună, ea nu este mai variată decât pe alte meleaguri ale Pacificului: vreo patruzeci de specii de păsări, papagali și canari aclimatizați, lilieci, legiuni de șoareci, reptile neveninoase, foarte apreciate de indigeni din punct de vedere culinar, șopârle peste măsură de multe și gândaci dezgustători, de o lăcomie canibalică. Dar fiare nu sunt deloc – ceea ce provoacă o vorbă de duh a lui Pinchinat:

– Guvernatorul nostru, Cyrus Bikerstaff, ar fi trebuit să păstreze câteva cupluri de lei, tigri, pantere, crocodili, și să aducă aceste familii pe insulele Fiji. N-ar fi fost decât o restituire, pentru că arhipelagul aparține Angliei.

Văd o mulțime de mangalieri, ale căror rădăcini șerpuiesc la suprafață.

Indigenii, amestec de polinezieni și melanezieni, prezintă tipuri reușite, mai puțin remarcabile totuși ca în insulele Samoa și Marchize. Bărbații, printre care se întâlnesc numeroși metiși, sunt înalți și viguroși, arămii, aproape negri, cu capul acoperit de o chică lânoasă.

Veșmântul lor este destul de rudimentar, cel mai adesea un simplu șorț sau o cuvertură de stofă indigenă, „masi", extrasă dintr-un soi de dud din care se fabrică și hârtia. În primul stadiu de fabricație, această stofă e albă, dar fijienii știu să o vopsească, s-o împestrițeze, transformând-o într-o marfă căutată în toate arhipelagurile din răsăritul Pacificului. Trebuie să

adăugăm că acești oameni nu se dau în lături să îmbrace, la anumite ocazii, haine vechi europene, aduse de prin magazinele de vechituri din Regatul Unit și Germania. Parizienii au de ce să facă glume pe socoteala acestor fijieni împopoțonați cu pantaloni fără formă, cu un palton fără vârstă și chiar cu un frac negru, care, după multe faze de decadență, își sfârșește existența pe spatele unui băștinaș din Viti Levu.

– S-ar putea scrie romanul unuia dintre veșmintele astea, spune Yvernès.

– Un roman care ar risca să fie prost croit! ripostează Pinchinat.

Cât despre femei, fusta și bluza de „masi" le îmbracă mai mult sau mai puțin decent, în ciuda predicilor wesleyene. Sunt bine făcute și, adăugând farmecul tinereții, unele dintre ele pot părea drăguțe. Dar, ca și bărbații, au prostul obicei de a-și unge părul cu var, prefăcându-l într-un fel de pălărie calcaroasă care le apără de insolații.

Pe deasupra, fumează tot atât de mult cât bărbații și frații lor, un tutun autohton cu miros de fân ars și, când nu mestecă țigara între buze, o păstrează vârâtă în lobul urechii, acolo unde europencele își pun cerceii de diamante sau de perle. În general, femeile sunt niște sclave împovărate cu cele mai grele munci ale menajului, și nu e departe perioada când, după ce roboteau ca să întrețină lenea soților, erau sugrumate pe mormintele lor.

În timpul excursiei lor de trei zile prin împrejurimile Suvei, turiștii noștri încearcă de mai multe ori să viziteze colibele indigene, și dacă nu reușesc, aceasta nu se datorează lipsei de ospitalitate a proprietarilor, ci mirosurilor. Oamenii aceștia unși cu ulei de cocos, promiscuitatea în care trăiesc, alături de porci, găini, câini, pisici, iluminatul sufocant obținut prin arderea cleiului rășinos de „dammana"... nu! nu se poate rezista. În plus, odată intrați în căminul fijian, ar fi trebuit, pentru a nu încălca tradițiile, să-și înmoaie buzele în castronul de „kava", licoare prin excelență fijiană. În afară de faptul că, fiind extrasă din rădăcină uscată de piper, această kava este de o iuțeală inaccesibilă gâtlejurilor europene, mai trebuie să ținem seama și de felul în care este preparată. Piperul nu este măcinat, ci amestecat, sfărâmat între dinți, apoi scuipat într-un vas cu apă. Băutura astfel obținută ți se oferă cu o insistență căreia nu-i poți răspunde printr-un refuz. Trebuie doar să mulțumești, pronunțând aceste cuvinte mult folosite în arhipelag: „E mana ndina", adică amin.

Amintim în treacăt și gândacii care mișună înăuntrul cocioabelor, furnicile albe care le devastează și țânțarii – miliarde de țânțari – ale căror nenumărate falange aleargă pe jos, pe pereți, pe hainele indigenilor.

Nu trebuie să ne mirăm deci că Alteța Sa, cu accentul comic al clovnilor englezi, exclamă în fața colcăielii acestor formidabile insecte:

– Țânțar!... Țânțar!...

În sfârșit, nici el, nici colegii lui nu au curajul să pătrundă în colibele fijiene. În această privință, studiile lor etnologice rămân incomplete, și chiar savantul Frascolin a dat înapoi – rămânând astfel cu un gol în amintirile sale de călătorie.

IX

UN „CASUS BELLI"[1]

În timp ce artiștii noștri se plimbă și își fac o părere despre obiceiurile arhipelagului, câțiva notabili au intrat în legătură cu autoritățile indigene. „Papalangișii" – așa cum sunt numiți aici străinii – n-aveau a se teme că vor fi prost primiți.

Autoritățile europene sunt reprezentate de un guvernator general englez al arhipelagurilor vestice, supuse cu mai multă sau mai puțină eficacitate protectoratului Regatului Unit. Cyrus Bikerstaff nu socotește necesar să-i facă o vizită oficială. De două, trei ori se privesc unul pe altul cu răceală, dar raporturile lor nu merg mai departe de aceste priviri.

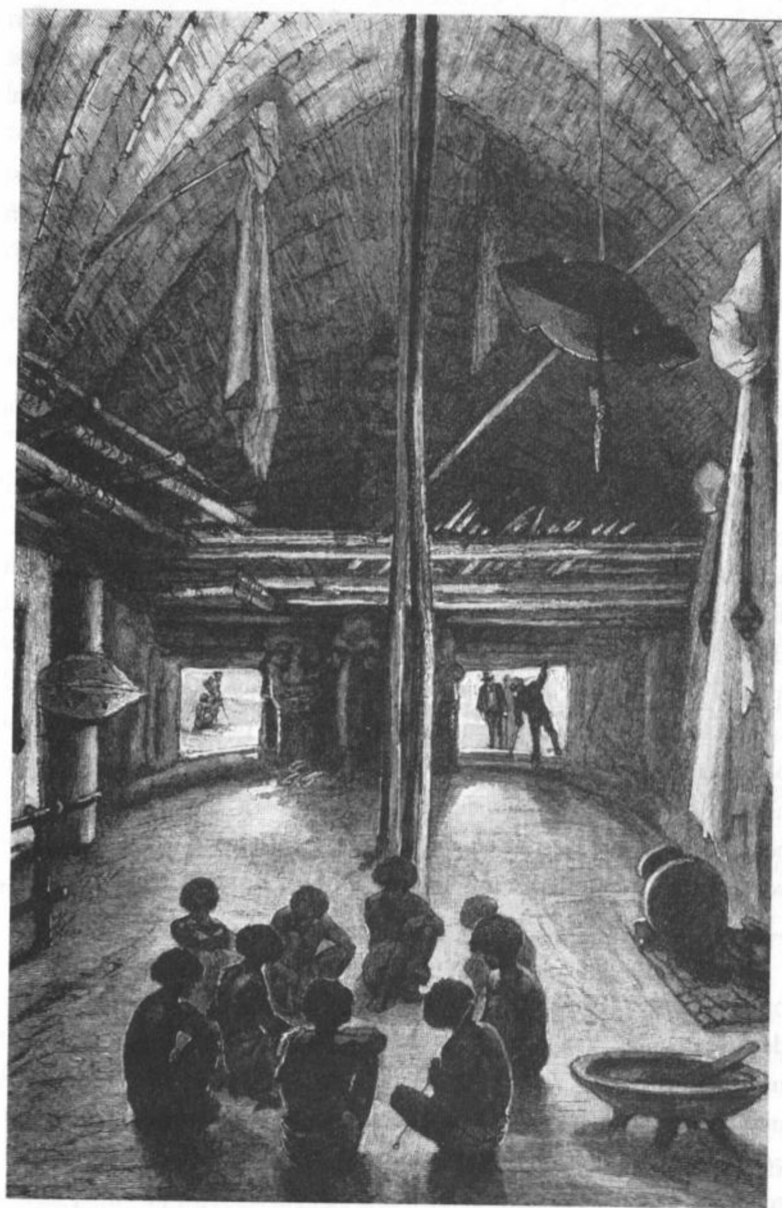
În ceea ce-l privește pe consulul Germaniei, unul dintre principalii negustori de prin partea locului, relațiile se mărginesc la un schimb de cărți de vizită.

În timpul popasului, familiile Tankerdon și Coverley organizează excursii în împrejurimile Suvei și în pădurile care-i acoperă munții, până pe cele mai înalte piscuri.

În legătură cu aceasta, supraintendentul împărtășește prietenilor săi o observație foarte justă:

– Dacă milliardezii noștri sunt atât de dornici de plimbări, asta se datorează faptului că nu au la îndemână un relief destul de accidentat. Standard Island e prea plată, prea uniformă. Nădăjduiesc însă ca, într-o zi, să-i

[1] Motiv de război (în limba latină).

Templele spiritelor, la Viti Levu.

fabricăm un munte artificial, care va putea rivaliza cu cele mai înalte vârfuri din Pacific. Până atunci, de câte ori au prilejul, citadinii noștri se grăbesc să urce la câteva sute de metri, ca să respire aerul curat și dătător de viață al înălțimilor. Este un lucru care ține de natura umană.

– Foarte bine, spune Pinchinat. Dar un sfat, dragul meu Eucalistus! Când veți construi muntele din plăci de oțel sau de aluminiu, nu uitați să-i puneți un vulcan drăguț înăuntru, un vulcan cu cartușe fulminante și artificii...

– Și de ce nu, domnule zeflemist? ripostează Calistus Munbar.

– Tocmai asta îmi spun și eu: „Și de ce nu?" răspunde Alteța Sa.

E de la sine înțeles că Walter Tankerdon și domnișoare Dy Coverley iau parte la aceste excursii, braț la braț.

La Viti Levu, turiștii nu au neglijat să viziteze curiozitățile capitalei, templele spiritelor, „mburekalu", precum și localul destinat adunărilor politice. Aceste construcții, clădite pe o temelie de pietre uscate, sunt alcătuite din împletituri de bambus, grinzi acoperite cu un fel de broderie vegetală, căpriori așezați ingenios, ca să poată sprijini acoperișul. Turiștii vizitează spitalul, care oferă cele mai bune condiții de igienă, și grădina botanică, așezată în amfiteatru în spatele orașului. Adeseori, plimbările se prelungesc până seara, și atunci se întorc cu felinarele aprinse, ca pe vremea străbunicilor. În insulele Fiji, municipalitatea nu cunoaște încă gazometrul, nici becurile Auer, nici lămpile cu arc, nici cele cu acetilenă, dar toate astea se vor înfăptui „sub protectoratul luminat al Marii Britanii!", cum insinuează Calistus Munbar.

Ce fac în timpul acestui popas căpitanul Sarol, cu malaiezii săi și neohebridienii îmbarcați în insulele Samoa? Nimic neobișnuit. Ei nu debarcă, deoarece cunosc Viti Levu și insulele vecine, unii pentru că le-au vizitat, navigând în cabotaj, alții pentru că au lucrat acolo, pe plantații. Sunt mult mai bucuroși să rămână pe Standard Island, pe care o explorează fără încetare, cutreierând neobosiți orașul, porturile, parcul, câmpia, bateriile Pintenului și Pupei. După câteva săptămâni, grație bunăvoinței Companiei și guvernatorului Cyrus Bikerstaff, acești oameni de treabă vor debarca în țara lor, după o ședere de cinci luni pe insula cu elice.

Uneori, artiștii noștri stau de vorbă cu Sarol, care este foarte inteligent și vorbește curent limba engleză. El le descrie pe un ton entuziast Noile Hebride, indigenii din acest arhipelag, felul lor de a se hrăni, bucătăria lor, ceea ce e foarte interesant pentru Alteța Sa.

Ambiția secretă a lui Pinchinat este de a descoperi acolo un nou fel de mâncare, a cărui rețetă o va da societăților gastronomice din bătrâna Europă.

La 30 ianuarie, Sebastién Zorn și camarazii săi, la dispoziția cărora a fost pusă o șalupă electrică de la Tribord Harbour, pornesc cu intenția de a urca în susul Rewei, unul dintre principalele râuri ale insulei. Cu ei se află un mecanic, doi mateloți și un pilot fijian. Athanase Dorémus a fost invitat în zadar să se alăture excursioniștilor. Simțul curiozității s-a stins la acest profesor de grație și bune maniere... și apoi, s-ar putea ca în timpul lipsei sale să-i pice un elev, și preferă să nu părăsească nicio clipă sala de dans a cazinoului.

La ora șase dimineața, bine echipată și având la bord ceva provizii, căci nu se va întoarce decât seara la Tribord Harbour, ambarcațiunea iese din golful Suva și navighează până în golful Rewa.

Nu numai recifele, dar și rechinii se arată în număr mare prin aceste locuri, și trebuie să fii cu ochii în patru și pe unele, și pe ceilalți.

– Mofturi! observă Pinchinat. Rechinii voștri nu mai sunt nici măcar canibali de apă sărată! Misionarii englezi i-au convertit, probabil, la creștinism, ca și pe fijieni! Pariez că animalele astea au pierdut gustul cărnii umane...

– Nu vă bazați pe asta, răspunde pilotul, așa cum nu trebuie să vă încredeți nici în fijienii din interiorul insulei!

Pinchinat se mulțumește să ridice din umeri. Ce-i tot înșiră verzi și uscate despre acești pretinși antropofagi, care nu mai „antropofaghează" nici măcar în zilele de sărbătoare!

Pilotul cunoaște la perfecție golful și cursul Rewei. Pe acest râu important, numit și Wai-Levu, fluxul se face simțit până la o distanță de patruzeci și cinci de kilometri, și bărcile pot urca până la optzeci.

Lărgimea Rewei depășește o sută de prăjini, acolo unde se varsă în ocean. Râul curge între țărmurile nisipoase, în stânga, joase, în dreapta, abrupte,

ale căror bananieri și cocotieri se conturează cu claritate pe un fond de verdeață. Numele său este Rewa-Rewa, potrivit dublării cuvintelor, fenomen foarte răspândit la populațiile din Pacific. Și, potrivit remarcii lui Yvernés, avem de-a face cu o imitație a pronunției micuților – papa, mama, tata etc.

Adevărata Rewa este alcătuită din confluența râurilor Wai-Lewu (apă mare) și Wai-Manu, iar locul unde se varsă în ocean este numit Wai-ni-ki.

După ocolul deltei, șalupa trece prin fața satului Kamba, pe jumătate ascuns printre flori. Pentru a nu pierde nimic din puterea fluxului, călătorii nu se opresc nici aici, nici în satul Naitasiri. De altfel, acest ultim sat a fost declarat „tabu", cu casele, arborii și locuitorii săi, până și cu apele Rewei, care-i scaldă țărmul. Indigenii n-ar fi îngăduit nimănui să debarce. Tabuul Sebastién Zorn știe ceva despre asta – a fost respectat.

Când străbat Naitasiri, pilotul îi invită pe excursioniști să privească un arbore înalt, un „tavala", care se înalță într-un unghi al râului.

– Și ce are așa de deosebit arborele ăsta? întreabă Frascolin.

– Nimic, răspunde pilotul, dacă scoarța sa nu ar fi brăzdată de tăieturi de la rădăcină până la vârf. Iar aceste tăieturi indică numărul de corpuri omenești care au fost fripte și mâncate în acest loc...

– Cum s-ar spune, crestăturile brutarului pe pâine! remarcă Pinchinat, ridicând neîncrezător din umeri.

Cu toate astea, greșește. Insulele Fiji au fost prin excelență țara canibalismului și, trebuie subliniat, aceste practici nu au dispărut cu totul. Lăcomia le-a conservat mult timp la triburile din interiorul insulei. Da! lăcomia, din moment ce, după cum spun fijienii, nimic nu se compară, din punctul de vedere al gustului și delicateței, cu carnea de om, mult superioară celei de vacă. După spusele pilotului, a existat un șef, Ra-Undrenudu, care punea să fie înălțate pietre pe domeniul său, și, când a murit, numărul lor era de opt sute douăzeci și două.

– Și știți ce însemnau aceste pietre?

– E imposibil de ghicit, răspunse Yvernés, chiar dacă ne-am folosi întreaga inteligență de instrumentiști!

– Ele indică numărul de corpuri omenești pe care le devorase acest șef!

– El singur?

– El singur.

– Dar știu că era mâncăcios! se mulțumește să răspundă Pinchinat, care și-a făcut o părere despre aceste „glume fijiene".

Pe la ora unsprezece, pe țărmul drept se aude un clopot. În frunziș, la umbra cocotierilor și a bananierilor, se ivește satul Naililii, alcătuit din câteva colibe. În acest sat s-a instalat o misiune catolică. Ce-ar fi dacă turiștii s-ar opri un ceas, doar atât cât să strângă mâna misionarului, un compatriot? Pilotul nu vede niciun inconvenient, și ambarcațiunea este priponită de o buturugă.

Sebastién Zorn și colegii săi coboară și, după nici două minute de mers, îl întâlnesc pe superiorul misiunii.

Este un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu o fizionomie plăcută, cu chip energic. Fericit că poate sta de vorba cu niște francezi, îi poftește în coliba sa, așezată în mijlocul satului, care cuprinde cam o sută de indigeni.

El insistă ca oaspeții să guste din răcoritoarele locale și-i liniștește: nu-i vorba despre dezgustătoarea kava, ci de o băutură sau, mai bine zis, de o supă obținută prin fierberea *cyreelor* – scoici care se găsesc din belșug pe țărmurile Rewei.

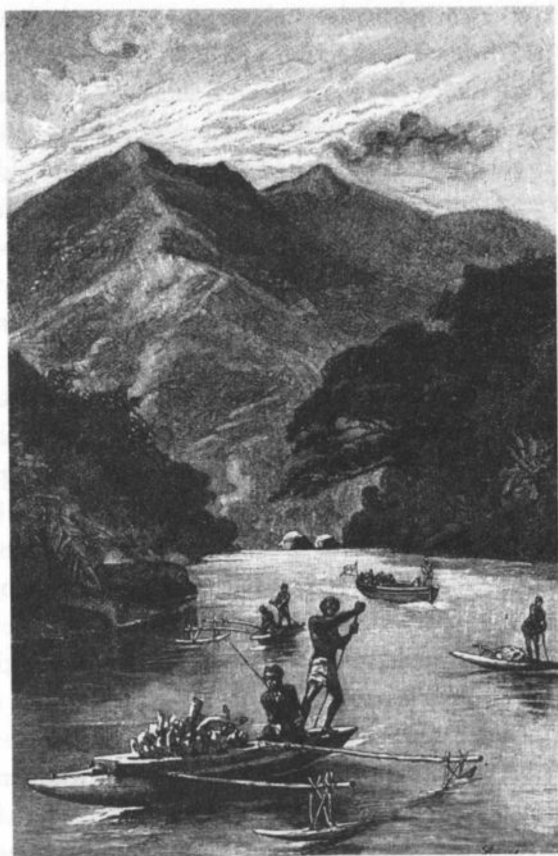
– Și pentru că pătrundeți în interiorul insulei, spune el, fiți prudenți, dragi oaspeți, și cu ochii în patru!

– Auzi, Pinchinat! zise Sebastién Zorn.

Artiștii pleacă înainte ca clopotul bisericuței să sune rugăciunea de amiază. Pe drum, ambarcațiunea se încrucișează cu câteva pirogi cu balansiere, purtând pe platforme încărcaturi cu banane. Este moneda curentă pe care perceptorul a primit-o de la contribuabili. Țărmurile sunt mărginite de dafini, salcâmi, lămâi, cactuși, cu flori roșii ca sângele. Deasupra, bananierii și cocotierii își înalță crengile încărcate de ciorchini. Și toată această verdeață se întinde până la orizontul muntos, dominat de vârful Mbugge-Levu.

Printre copaci, se zăresc una sau două uzine de tip european, contrastând cu natura sălbatică a insulei. Sunt fabrici de zahăr, înzestrate cu toate mașinăriile industriei moderne și ale căror produse „pot susține în avantajul lor comparația cu produsele zaharoase din Antile și din alte colonii", cum a spus un călător, domnul Verschnur.

Pe la ora unu, ambarcațiunea ajunge la capătul călătoriei sale pe Rewa. Peste două ore se va face simțit refluxul, de care trebuie să profite pentru

Pe drum, ambarcațiunea se încrucișează cu câteva pirogi cu balansiere, purtând pe platforme încărcaturi cu banane.

întoarcere. Navigația va fi rapidă, căci refluxul este puternic. Excursioniștii vor fi la Tribord Harbour înainte de ora zece seara.

Cea mai bună întrebuințare a timpului de care dispun este vizitarea satului Tampoo, ale cărui colibe se zăresc la jumătate de milă. Mecanicul și cei doi marinari vor rămâne de pază la șalupă, iar pilotul își va „pilota" pasagerii până în sat, unde vechile obiceiuri s-au păstrat în întreaga lor puritate fijiană. În această parte a insulei, misionarii și-au risipit zadarnic energia și predicile. Aici domnesc încă vrăjitorii; aici funcționează vrăjitoriile, mai ales

cele care poartă complicatul nume de „Vaka-Ndran-ni-Kan-Tacka", adică „descântecul frunzelor". Aici sunt adorați Katoavușii, zei a căror existență n-a avut început și nu va avea sfârșit, și care nu disprețuiesc anumite sacrificii pe care guvernatorul general nu le poate preveni sau măcar pedepsi.

Poate ar fi fost mai înțelept ca artiștii noștri să nu se aventureze în mijlocul acestor triburi suspecte. Dar, curioși ca niște parizieni, ei insistă, iar pilotul consimte să-i însoțească, recomandându-le să nu se depărteze unii de alții.

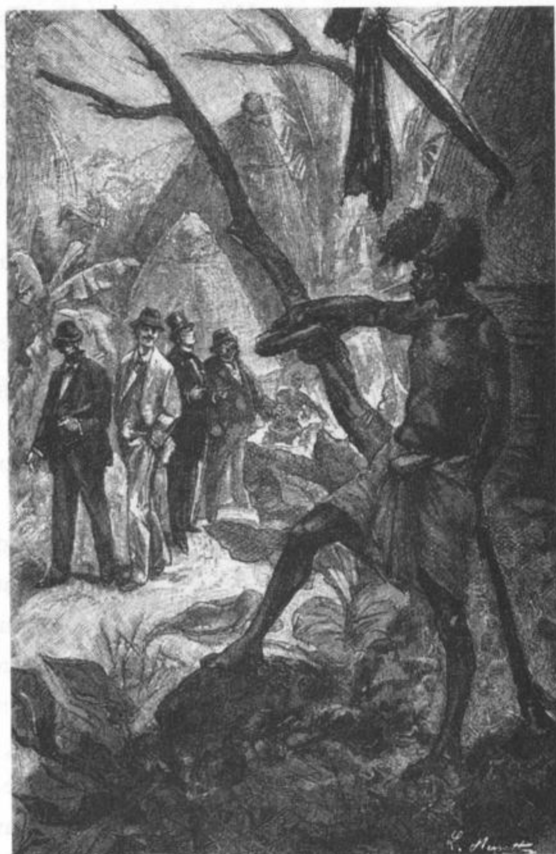
Chiar la intrarea satului, alcătuit din vreo sută de colibe, ei întâlnesc câteva femei, adevărate sălbatice. Acoperite doar cu un șorț legat în jurul șalelor, ele nu sunt deloc mirate la vederea străinilor, care le-au surprins în timpul muncii. Aceste vizite nu le mai stânjenesc de când arhipelagul este supus protectoratului Angliei.

Femeile sunt preocupate de pregătirea „curcumei", un fel de rădăcini păstrate în gropi căptușite cu ierburi și frunze de bananier; sunt scoase de acolo, prăjite, curățate, tescuite în coșuri garnisite cu ferigi, și sucul care se scurge este introdus în tulpini de bambus. Acest suc slujește totodată ca aliment și ca pomadă, și, în această dublă calitate, e folosit pretutindeni.

Mica trupă intră în sat, primită cu indiferență de băștinași, care nu se grăbesc nici să-i salute pe vizitatori, nici să le ofere ospitalitate. De altfel, aspectul exterior al colibelor nu are nimic îmbietor. Ținând seama de mirosul lor, dominat de râncezeala uleiului de cocos, cvartetul este fericit că legile ospeției nu sunt aici la mare cinste.

Totuși, când ajung în fața locuinței șefului – un fijian înalt, cu un aer sălbatic –, acesta înaintează spre ei, în mijlocul unui cortegiu de indigeni. Părul său creț este alb de var. Și-a îmbrăcat costumul de gală: o cămașă dungată, o centură în jurul mijlocului, piciorul stâng încălțat într-un papuc vechi brodat și – cum de n-a izbucnit în râs Pinchinat! – un frac albastru cu butoni de aur, cârpit în multe locuri, ale cărui cozi inegale îl lovesc, una în pulpă, cealaltă în gleznă.

Înaintând către grupul de „papalangis", șeful se împiedică de o buturugă, își pierde echilibrul și se lungește la pământ.

Artiștii se plimbă timp de o oră prin sat, fără să fie stânjeniți de indigeni.

Imediat, potrivit etichetei „bale muri", întregul anturaj se poticnește la rândul său și se trântește respectuos „pentru a lua asupra sa o parte din ridicolul acestei căzături".

Ascultând explicațiile pilotului, Pinchinat aprobă această formalitate cu nimic mai caraghioasă decât altele de la curțile europene – cel puțin după părerea lui.

După ce toată lumea s-a ridicat, șeful și pilotul schimbă câteva fraze în limba fijiană, din care cvartetul nu înțelege niciun cuvânt. Frazele, traduse de pilot, n-au alt rost decât de a-i întreba pe străini în legătură cu scopul

excursiei lor. Aflând că doresc să viziteze satul și împrejurimile lui, el le permite acest lucru.

De altfel, șeful nu pare nici bucuros, nici supărat de venirea intrușilor la Tampoo și, la un semn al său, indigenii reintră în colibe.

– La urma urmei, nu par prea răi! observă Pinchinat.

– Asta nu înseamnă că trebuie să fim imprudenți! îi atrage atenția Frascolin.

Artiștii se plimbă timp de o oră prin sat, fără să fie stânjeniți de indigeni. Șeful cu frac albastru a intrat în colibă și este vizibil că băștinașii îi tratează cu profundă nepăsare.

După ce au circulat pe ulițele satului, fără ca ușa vreunei colibe să se fi deschis, primitoare, Sebastién Zorn, Yvernés, Pinchinat, Frascolin și pilotul se îndreaptă spre ruinele templelor, situate nu departe de locuința unuia dintre vrăjitorii satului. Așezat în prag, vrăjitorul îi privește nu prea încurajator și gesturile sale par să arate că-i blestemă.

Frascolin încearcă să converseze cu el prin intermediul pilotului. Vrăjitorul ia atunci o înfățișare atât de cruntă, o atitudine atât de amenințătoare, încât e clar că nu există nicio speranță de a scoate măcar o vorbă de la acest arici fijian.

În acest timp, cu toate recomandările care i-au fost făcute, Pinchinat s-a îndepărtat, trecând dincolo de un boschet stufos de bananieri etajați pe coasta unei coline.

Când Sebastién Zorn, Yvernés și Frascolin, dezgustați de proasta primire a vrăjitorului, se pregătesc să părăsească Tampoo, nu-și mai zăresc prietenul.

A sosit ora întoarcerii la șalupă. Refluxul nu va întârzia să se facă simțit, și cele câteva ore, cât durează, nu sunt suficiente pentru a coborî pe Rewa.

Neliniștit, Frascolin îl strigă pe Pinchinat.

Niciun răspuns.

– Unde poate fi? întrebă Sebastién Zorn.

– Nu știu, răspunde Yvernés.

– L-a văzut cineva îndepărtându-se? se interesează pilotul.

– Nu l-a văzut nimeni!

– Fără îndoială că s-a întors la șalupă prin sat, presupune Frascolin.

– N-a făcut bine, spune pilotul. Dar să nu pierdem timpul și să-l ajungem din urmă.

Pornesc, destul de îngrijorați. Pinchinat face mereu câte o boacănă și faptul că socotește imaginare cruzimile acestor indigeni, rămași sălbatici, îl poate expune unor primejdii cât se poate de adevărate.

Traversând Tampoo, pilotul observă, cu oarecare neliniște, că nu se mai arată niciun fijian. Ușile colibelor sunt închise. Mulțimea nu mai este adunată în fața colibei șefului. Femeile care preparau „curcuma" au dispărut. Satul pare părăsit de o oră.

Mica trupă grăbește pasul. Cel care lipsește este strigat de mai multe ori, fără niciun rezultat. Nu s-a întors deci pe țărmul unde îl așteaptă șalupa? Ori poate că ambarcațiunea nu se mai află acolo, sub paza mecanicului și a celor doi marinari?...

Mai sunt câteva sute de pași. Se grăbesc să-i străbată și, îndată ce depășesc liziera arborilor, zăresc șalupa și pe cei trei oameni la postul lor.

– Unde-i prietenul nostru? întreabă Frascolin.

– Nu mai e cu dumneavoastră? se miră mecanicul.

– Nu, de o jumătate de oră.

– Nu l-ați văzut deloc? intervine Yvernés.

– Nu.

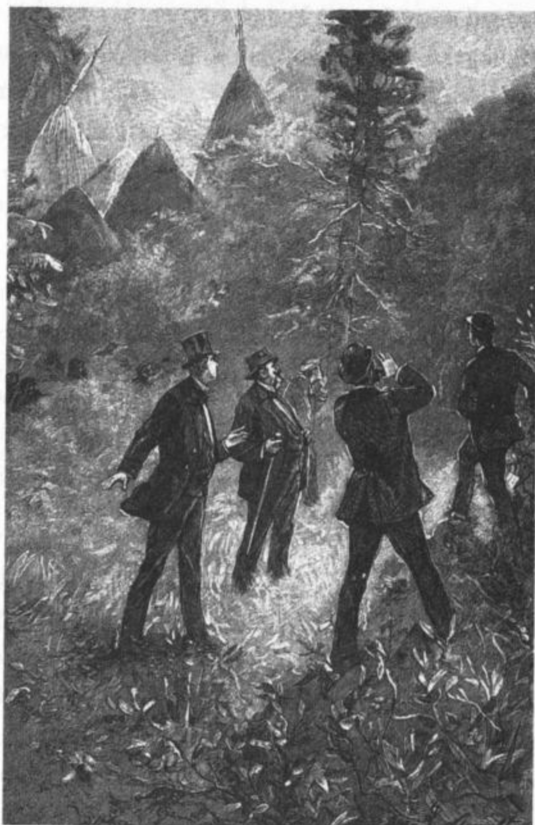
Ce i s-o fi întâmplat acestui nesăbuit? Pilotul nu-și ascunde îngrijorarea.

– Trebuie să ne întoarcem în sat, spune Sebastién Zorn. Nu-l putem părăsi pe Pinchinat.

Șalupa este lăsată în paza unui marinar, cu toate că acest lucru poate fi primejdios. Dar de data asta e mai bine să revină la Tampoo mai mulți și bine înarmați. Chiar dacă ar trebui să scotocească toate colibele, nu vor pleca din sat și nu se vor întoarce pe Standard Island fără Pinchinat.

Pornesc din nou spre Tampoo. Satul și împrejurimile lui sunt la fel de pustii. Unde s-a refugiat oare populația? Pe ulițe nu se aude niciun zgomot, și colibele sunt goale.

Din păcate, nu mai încape nicio îndoială. Pinchinat s-a aventurat în pădurea de bananieri, a fost prins și dus... Unde? Cât despre soarta pe care i-o pregătesc acești sălbatici, de care își bătea joc, e ușor să ne-o închipuim. Cercetările prin împrejurimi nu ar duce la niciun rezultat. Cum să

Disperarea lui Frascolin, Yvernés, Sebastién Zorn nu poate fi spusă în cuvinte.

urmărești o pistă în mijlocul acestei regiuni forestiere pe care o cunosc doar fijienii? De altfel, nu există pericolul ca indigenii să încerce să pună mâna pe ambarcațiunea păzită de un singur marinar? Dacă se mai întâmplă și nenorocirea asta, orice speranță de a-l elibera pe Pinchinat este pierdută, iar salvarea camarazilor săi, compromisă.

Disperarea lui Frascolin, Yvernés, Sebastién Zorn nu poate fi spusă în cuvinte. Ce-i de făcut?... Pilotul și mecanicul nu știu ce soluție să găsească.

Frascolin, care și-a păstrat sângele rece, spune:

– Să ne întoarcem la Standard Island.

– Fără prietenul nostru? strigă Yvernés.

– Cum te poți gândi la așa ceva? adaugă Sebastién Zorn.

– Nu văd altă cale, răspunde Frascolin. Trebuie ca guvernatorul insulei cu elice să fie informat, ca autoritățile din Viti Levu să fie avertizate și somate să acționeze.

– Da, să plecăm, îi sfătuiește și pilotul. Nu avem niciun minut de pierdut, dacă vrem să profităm de reflux.

– Este singurul mijloc de a-l salva pe Pinchinat, dacă nu-i prea târziu! conchide Frascolin.

Era, într-adevăr, singurul mijloc.

Părăsesc satul, cu temerea vagă că nu vor mai găsi șalupa la locul ei. În zadar îl strigă cu toții pe Pinchinat. Dacă ar fi mai puțin tulburați, ar zări poate, în spatele tufișurilor, câțiva dintre acești sălbatici care-i pândesc.

Ambarcațiunea nu a avut nimic de suferit. Marinarul de pază n-a văzut pe nimeni pe țărmurile Rewei.

Sebastién Zorn, Frascolin, Yvernés se suie în șalupă cu mare tristețe. Ei ezită, mai strigă o dată... Dar Frascolin le-a spus că trebuie să plece și a avut dreptate.

Mecanicul pune dinamurile în mișcare, iar șalupa, ajutată de reflux, coboară cursul Rewei cu o rapiditate demnă de toată lauda.

La ora șase au trecut de capătul vestic al deltei. După o jumătate de oră, acostează la cheiul din Tribord Harbour.

Într-un sfert de oră, Frascolin și camarazii săi ajung la Milliard City cu tramvaiul și se reped la primărie.

Îndată ce e pus la curent, Cyrus Bikerstaff pleacă la Suva și cere guvernatorului general al arhipelagului să-i acorde o întrevedere.

Aflând ce s-a întâmplat la Tampoo, reprezentantul reginei nu-i ascunde că situația e foarte gravă. Acest francez este în mâinile unuia dintre triburile care nu se supun niciunei autorități.

– Din păcate, nu putem face nimic până mâine, spune el. Șalupele noastre n-ar putea urca până la Tampoo, împotriva refluxului. De altfel, este neapărat necesar să mergem în număr mare, și cel mai sigur ar fi prin pădure.

– De acord, răspunde Cyrus Bikerstaff, dar trebuie să plecăm azi, nu mâine, în această clipă!

– N-am la dispoziție oamenii de care este nevoie.

– Îi avem noi, domnule, replică Cyrus Bikerstaff. Luați deci măsuri să fie însoțiți de soldați din miliția dumneavoastră, și sub ordinele unuia dintre ofițerii care cunosc bine regiunea...

– Iertați-mă, domnule, răspunde cu răceală Excelența Sa, n-am obiceiul...

– Iertați-mă și dumneavoastră, îl întrerupe Cyrus Bikerstaff, dar vă previn că dacă nu acționați chiar acum, dacă prietenul și oaspetele nostru nu ne este înapoiat, responsabilitatea va cădea asupra dumneavoastră și...

– Și...? întrebă guvernatorul pe un ton arogant.

– Bateriile de pe Standard Island vor distruge Suva până în temelii, capitala și toate proprietățile străine, fie ele engleze sau germane!

Ultimatumul este categoric și nu există nicio ieșire. Cele câteva tunuri ale insulei n-ar putea lupta împotriva artileriei de pe Standard Island. Guvernatorul se supune deci și, s-o recunoaștem, ar fi făcut mai bine să procedeze așa de bunăvoie, în numele principiilor umanitare.

După o jumătate de oră, o sută de oameni, marinari și milițieni, debarcă la Suva, sub ordinele comandorului Simcoë, care a vrut să conducă personal această operațiune. Supraintendentul, Sebastién Zorn, Yvernés, Frascolin sunt alături de el. O grupă de jandarmi din Viti Levu li se alătură.

Expediția pornește prin pădure, făcând înconjurul golfului Rewa, sub îndrumarea pilotului, care cunoaște regiunile dificile din interiorul insulei. Au pornit-o pe drumul cel mai scurt, cu pas rapid, astfel încât să ajungă la Tampoo cât mai repede.

N-a fost nevoie să meargă prin sat. Cam la o oră după miezul nopții, se dă ordin de oprire.

În adâncul unui desiș aproape de nepătruns, a fost zărită strălucirea unui foc. Fără îndoială că este o adunare a locuitorilor din Tampoo, al căror sat se află la o jumătate de oră de mers spre est.

Comandorul Simcoë, pilotul, Calistus Munbar, cei trei parizieni înaintează.

Nu fac mai mult de o sută de pași și se opresc încremeniți.

Pinchinat, pe jumătate gol, este legat de un copac...

În fața unui foc puternic, înconjurat de o mulțime zgomotoasă de bărbați și femei, Pinchinat, pe jumătate gol, este legat de un copac, și șeful fijian aleargă spre el, cu securea ridicată...

– Să mergem... să mergem! strigă comandorul Simcoë marinarilor și milițienilor săi.

Indigenii, pe care detașamentul nu-i scutește de împușcături și lovituri cu patul puștii, sunt surprinși și înspăimântați. Cât ai clipi, luminișul e gol, toți s-au risipit în pădure.

Dezlegat de copac, Pinchinat cade în brațele prietenului său Frascolin.

E greu de descris bucuria acestor artiști, a acestor frați, la care se adaugă și câteva lacrimi și reproșuri foarte întemeiate.

– Nenorocitule, spune violoncelistul, ce ți-a venit să te îndepărtezi?

– Nenorocit, într-adevăr, dragul meu Sebastien, răspunde Pinchinat, dar nu copleși un alto atât de sumar îmbrăcat cum sunt eu acum... Dă-mi hainele, ca să mă pot prezenta într-un mod mai decent în fața autorităților!

Îi găsiră hainele la rădăcina unui copac, și Pinchinat se îmbrăcă, păstrând cel mai teribil sânge rece din lume. Apoi, când e în sfârșit „prezentabil", vine să strângă mâna comandorului Simcoë și a supraintendentului.

– Ei, îi spune Calistus Munbar, acum credeți în canibalismul fijienilor?...

– Nu-s chiar atât de canibali, nenorociții ăștia, răspunse Alteța Sa, din moment ce nu-mi lipsește nimic.

– Mereu același, fantezist afurisit! strigă Frascolin.

– Știți ce mă supără cel mai mult în postura de vânat gata de pus la frigare? li se adresează Pinchinat.

– Să fiu spânzurat dacă-mi trece prin cap! replică Yvernés.

– Ei bine! nu faptul de a fi mâncat de acești indigeni!... Nu! Era gândul că mă va devora un sălbatic în frac... În frac albastru cu butoni de aur și cu o umbrelă sub braț... o oribilă umbrelă englezească!

X

SCHIMB DE PROPRIETARI

Plecarea insulei cu elice este fixată pentru 2 februarie. În ajun, încheindu-şi excursiile, turiştii s-au întors la Milliard City. Afacerea Pinchinat a produs o vâlvă teribilă. Întreaga *Bijuterie a Pacificului* ar fi fost alături de Alteţa Sa, într-atât se bucură cvartetul concertant de simpatia unanimă. Consiliul notabililor a aprobat întru totul comportarea energică a guvernatorului Cyrus Bikerstaff. Ziarele l-au felicitat călduros. Pinchinat a devenit omul zilei. Imaginaţi-vă un alto încheindu-şi cariera artistică în stomacul unui fijian! El recunoaşte bucuros că indigenii din Viti Levu n-au renunţat la gusturile lor canibalice. În definitiv, carnea de om este atât de bună, dacă ar fi să-i credem, iar diavolul de Pinchinat e atât de apetisant!

Standard Island porneşte în zori spre Noile Hebride.

Acest ocol, care o va îndepărta cu zece grade (cam două sute de leghe) spre vest, nu poate fi evitat, pentru că Sarol şi însoţitorii săi trebuie lăsaţi în Noile Hebride. Nimeni nu regretă, de altfel, posibilitatea de a face un serviciu acestor oameni de ispravă, care au dovedit curaj în lupta cu fiarele. Şi apoi, par atât de mulţumiţi că vor fi repatriaţi în asemenea condiţii, după o atât de lungă absenţă! Pe deasupra, va fi un prilej pentru milliardezi de a vizita acest arhipelag, pe care nu-l cunosc încă.

Navigaţia se desfăşoară cu încetineală calculată: vaporul expediat din Marsilia pe adresa familiilor Tankerdon şi Coverley trebuie să întâlnească

Standard Island într-o regiune situată între Fiji și Noile Hebride, la o sută șaptezeci și trei de grade, treisprezece minute latitudine sudică.

Căsătoria lui Walter cu domnișoara Dy este mai mult ca oricând în centrul atenției tuturora. Cine s-ar putea gândi la altceva? Calistus Munbar nu are o clipă liberă. El pregătește și combină elementele unei serbări care va rămâne în analele insulei cu elice. Nimeni nu s-ar mira să-l vadă slăbind de la atâta alergătură.

Standard Island înaintează cu o viteză mijlocie, de douăzeci, douăzeci și cinci de kilometri în douăzeci și patru de ore. Ea ajunge aproape de Viti, ale cărei țărmuri superbe sunt împodobite cu păduri luxuriante, de un verde întunecat. Îi trebuie apoi trei zile de plutire pe aceste ape liniștite, ca să ajungă de la insula Wanara la insula Ronde. Strâmtoarea, căreia hărțile îi dau acest ultim nume, oferă un drum larg *Bijuteriei Pacificului*, care pornește să-l străbată fără grabă. Câteva balene zăpăcite și înnebunite se lovesc cu capul de trupul de oțel, făcându-l să vibreze sub lovituri. Dar pereții metalici ai compartimentelor sunt rezistenți, și nimeni nu trebuie să se teamă de avarii.

În sfârșit, în după-amiaza zilei de 6 februarie, ultimele piscuri ale arhipelagului Fiji dispar la orizont. Comandorul Simcoë părăsește regiunea polineziană, îndreptându-se spre regiunea melaneziană a Pacificului.

Timp de trei zile, Standard Island continuă să plutească în derivă spre vest, după ce a atins latitudinea de nouăsprezece grade.

La 10 februarie, ea se află în regiunea unde trebuie să se întâlnească cu vaporul din Europa. Poziția insulei cu elice, însemnată pe pancartele din Milliard City, este cunoscută de toți locuitorii. Oamenii de veghe de la Observator sunt mai vigilenți ca oricând. Sute de ocheane scrutează orizontul, și îndată ce vaporul va fi semnalat... Întreaga populație este în așteptare, asemenea unui prolog al acestei piese atât de cerute de public, al cărei deznodământ va fi căsătoria lui Walter Tankerdon cu domnișoara Dy Coverley...

Standard Island nu poate decât să rămână pe loc, rezistând curenților acestei mări înghesuite între arhipelaguri. Comandorul Simcoë dă ordinele cuvenite, iar ofițerii săi supraveghează ducerea lor la îndeplinire.

– Este una dintre cele mai interesante situații! spune Yvernés în acea zi. Este în timpul celor două ore de lenevealā pe care și le acordă, împreună cu colegii săi, după masa de prânz.

– Da, răspunse Frascolin, și nu vom avea motive să regretăm această croazieră la bordul insulei cu elice, orice ar spune amicul Zorn.

– Și veșnica lui bombăneală... „do natural major" cu cinci diezi! adaugă Pinchinat.

– Da... și mai ales când se va sfârși această croazieră, replică violoncelistul, și când vom băga în buzunar al patrulea salariu trimestrial câștigat pe merit.

– Ei, reia Yvernés, de la plecare și până acum, Compania ne-a plătit cu regularitate, și-l aprob cu căldură pe Frascolin, neprețuitul nostru contabil, care a expediat o sumă respectabilă la banca din New York!

Într-adevăr, neprețuitul contabil a socotit mai înțelept să depună banii, prin intermediul bancherilor din Milliard City, într-unul dintre onorabilele seifuri ale Uniunii. Nu că n-ar fi avut încredere, dar un seif fix poate oferi mai multă siguranță decât unul plutind deasupra adâncimilor de cinci-șase mii de metri ale Pacificului.

Învăluiți în spiralele parfumate ale fumului de țigări și pipe, prietenii își continuă conversația, ceea ce-l face pe Yvernés să spună la un moment dat:

– Serbările date în cinstea căsătoriei promit a fi splendide, prieteni. Supraintendentul nu-și cruță nici imaginația, nici eforturile, asta e limpede. Va ploua cu dolari, iar fântânile din Milliard City vor fi pline cu vinuri de soi. Totuși, știți ce va lipsi acestei ceremonii?

– O cascadă de aur lichid, curgând pe stânci de diamante! strigă Pinchinat.

– Nu, răspunse Yvernés, o cantată...

– O cantată? se miră Frascolin.

– Fără îndoială, spuse Yvernés. Va fi muzică, vom cânta cele mai la modă piese, potrivite cu împrejurarea... dar dacă nu există o cantată, un cântec nupțial, un epitalam... în cinstea mirilor...

– De ce nu, Yvernés? se înflăcărează Frascolin. Dacă te vei strădui să faci să rimeze „jar" cu „har" și „iubire" cu „fericire", în zece versuri, Sebastién

Zorn, care și-a dovedit calitățile componistice, nu va avea alt vis decât să pună versurile tale pe note...

– Excelentă idee! exclamă Pinchinat. Ce zici, bătrâne certăreț? Ceva foarte matrimonial, cu multe „spiccato“, „allegro“, „molto agitato“ și o „coda“ delirantă, costând cinci dolari nota...

– Nu, se opune Frascolin. De data asta e pe gratis. Va fi cadoul cvartetului concertant pentru acești bogătași de pe Standard Island.

Este un lucru hotărât, și violoncelistul se declară gata să-l implore pe zeul Muzicii, dacă zeul Poeziei îl va inspira pe Yvernés.

Din această nobilă colaborare va fi creată „Cantata Cantatelor“, după modelul „Cântării Cântărilor“, în onoarea Tankerdonilor uniți cu familia Coverley.

În după-amiaza zilei de 10 februarie, se răspândește vestea că un vas mare se apropie dinspre nord-est. N-a putut fi recunoscută naționalitatea sa, căci se afla încă la o distanță de zece mile în clipa în care ceața amurgului întunecă marea.

Acest vapor pare să-și forțeze cazanele, și este limpede că se îndreaptă spre Standard Island. După toate aparențele, nu are de gând să acosteze decât a doua zi, în zori.

Știrea produce un efect de nedescris. Imaginația femeilor este tulburată la gândul atâtor minunății – bijuterii, haine, obiecte de modă și de artă aduse de acest vas, preschimbat într-un enorm dar de nuntă... cu o putere de cinci-șase sute de cai-putere!

Nu s-au înșelat, iar vasul se îndreaptă, într-adevăr, spre Standard Island. Dis-de-dimineață, el a depășit digul de la Tribord Harbour, înălțând pe catarg pavilionul Companiei Standard Island.

Deodată, o altă știre transmisă telefonic la Milliard City: pavilionul vasului este în bernă.

Ce s-a putut întâmpla?... O nenorocire... un deces la bord? Ar fi de rău augur pentru această căsătorie, care trebuie să asigure viitorul insulei cu elice.

Dar mai este ceva. Vasul în cauză nu este cel așteptat și nu vine din Europa, ci de pe litoralul american, din golful Madelaine. De altfel, vaporul

încărcat cu bogățiile nupțiale nu este în întârziere. Căsătoria a fost fixată pentru 27, nu este decât în 11, deci mai are timp să sosească.

Atunci ce vrea acest vas? Ce veste aduce? Ce este cu acel pavilion în bernă? De ce l-a trimis Compania pe aceste meleaguri din Noile Hebride, unde se știa că va întâlni Standard Island?...

Oare pentru că trebuia să transmită milliardezilor un mesaj urgent, de o excepțională gravitate?

Da, și asta trebuie aflat cât mai repede. Abia a ajuns vaporul la chei, când un pasager debarcă. Este unul dintre agenții superiori ai Companiei, care refuză să răspundă întrebărilor numeroșilor și nerăbdătorilor curioși îngrămădiți la Tribord Harbour.

Un tramvai este gata de plecare, și, fără a pierde o clipă, agentul se suie într-un vagon. După zece minute, sosind la primărie, el cere guvernatorului o audiență „pentru treburi urgente", audiență acordată pe loc.

Cyrus Bikerstaff îl primește pe agent în cabinetul său, a cărui ușă este închisă cu grijă.

N-a trecut un sfert de oră, și fiecare dintre membrii consiliului celor treizeci de notabili este anunțat telefonic să se prezinte de urgență în sala de ședințe.

Între timp, imaginația celor aflați în porturi sau în oraș se înflăcărează din ce în ce mai mult, și neliniștea, care a luat locul curiozității, a ajuns la culme.

La ora opt fără douăzeci de minute, consiliul este întrunit sub președinția guvernatorului, asistat de cei doi adjuncți ai săi. Agentul face următoarea declarație:

– La data de 23 ianuarie, Standard Island Company Limited a fost pusă în stare de faliment, și domnul William T. Pomering a fost numit lichidator cu depline puteri, pentru a acționa cât mai eficient în interesul sus-menționatei societăți.

Domnul William T. Pomering, căruia îi revin aceste atribuții, este chiar agentul aflat acolo.

Știrea se răspândește imediat, și adevărul este că nu produce efectul pe care l-ar fi produs în Europa. Ce vreți? Standard Island este „o bucată desprinsă din marea partitură a Statelor Unite ale Americii", cum spune

Pinchinat. Or, un faliment nu are de ce să-i uimească pe americani, și cu atât mai puțin să-i surprindă. Nu este unul dintre aspectele firești ale afacerilor, un incident acceptabil și acceptat?... Milliardezii examinează deci problema cu calmul lor obișnuit. Fie, Compania s-a prăbușit. Asta se poate întâmpla celor mai onorabile societăți financiare. Pasivul său este mare? Foarte mare, după cum arată bilanțul stabilit de lichidator: cinci sute de milioane de dolari, adică două miliarde cinci sute de milioane de franci. Și care este pricina falimentului? Speculații nebunești, de vreme ce n-au reușit, dar care ar fi putut reuși: o colosală afacere privind întemeierea unui nou oraș, pe niște terenuri din Arkansas, care au dispărut în urma unei catastrofe geologice imprevizibile. La urma urmei, nu este greșeala Companiei, și, dacă terenurile se scufundă, nu e de mirare că acționarii se scufundă odată cu ele. Oricât de solidă ar părea Europa, asta ar putea să i se întâmple într-o zi. Nimic asemănător nu i se poate întâmpla insulei cu elice, iar aceasta nu este o demonstrație hotărâtoare a superiorității asupra continentelor și insulelor terestre?

Lucrul esențial este să se acționeze. Activul companiei se compune *hic etn unc*[1] din valoarea insulei cu elice, scheletul de oțel, uzinele, palatele, casele, câmpia, flotila, într-un cuvânt, tot ceea ce poartă aparatul plutitor al inginerului William Tersen, tot ceea ce este legat de el și, pe deasupra, clădirile din golful Madelaine. E oare nimerită întemeierea unei noi societăți care s-o cumpere în bloc, prin bună înțelegere sau licitație? Da, nicio îndoială în această privință, și produsul vânzării va fi folosit pentru lichidarea datoriilor Companiei. Dar, întemeind această nouă societate, va fi nevoie să se recurgă la capitaluri străine? Oare milliardezii nu sunt destul de bogați ca „să-și cumpere" Standard Island doar cu resursele lor? Nu este preferabil ca, din simpli locatari, să devină proprietari ai acestei *Bijuterii a Pacificului*? Administrația lor nu va fi la înălțimea celei a companiei ruinate?...

Se știe, de altfel, câte miliarde se află în portofelul membrilor consiliului notabililor. Iată de ce ei sunt de părere că insula cu elice trebuie cumpărată, și asta cât mai repede. Lichidatorul poate să trateze această afacere? Da, poate. De altfel, dacă Standard Island Company are vreo șansă de a

[1] Aici și acum (în limba latină, în original).

găsi într-un termen scurt sumele indispensabile lichidării sale, trebuie să caute în buzunarele notabililor din Milliard City, dintre care câțiva se numără printre cei mai de seamă acționari ai săi. Acum, când nu mai există dușmănia dintre cele două familii și cele două secțiuni ale orașului, treaba va merge de la sine. Anglo-saxonii din Statele Unite nu tărăgănează rezolvarea afacerilor. Fondurile sunt obținute chiar în timpul ședinței. După părerea consiliului notabililor, este inutil să se facă o subscripție publică. Jem Tankerdon, Nat Coverley și alții oferă patru sute de milioane de dolari. Un preț care nu mai trebuie discutat. Este de acceptat sau de refuzat... iar lichidatorul acceptă.

Consiliul s-a reunit la ora opt și treisprezece minute, în sala primăriei. Când membrii lui se despart, la ora nouă și patruzeci și șapte de minute, proprietatea insulei cu elice a trecut în mâinile celor care fac parte din „superbogătașii" milliardezi și ale câtorva dintre prietenii lor, sub firma Jem Tankerdon, Nat Coverley and Co.

Așa cum știrea falimentului Companiei n-a produs nicio tulburare în rândul populației, știrea achiziției făcute de principalii notabili n-a produs nicio emoție. Lucrul li se pare firesc tuturor și, dacă ar fi fost nevoie de o sumă mai mare, ea ar fi fost strânsă într-o clipă. Milliardezii încearcă o adâncă satisfacție, simțind că se află la ei acasă, sau, cel puțin, că nu mai depind de o societate străină. Iată de ce *Bijuteria Pacificului*, reprezentată prin toate clasele sale, funcționari, agenți, ofițeri, milițieni, marinari, ține să mulțumească celor doi capi de familie care au înțeles atât de bine interesul general.

În acea zi, în cadrul unui miting ținut în parc, o moțiune în acest sens este primită cu o salvă triplă de strigăte și urale. Imediat sunt numiți delegați trimiși la hotelurile Coverley și Tankerdon.

Ei sunt primiți cu plăcere și pleacă cu asigurarea că nimic nu se va schimba în ceea ce privește regulamentele, uzanțele și obiceiurile insulei cu elice. Administrația va rămâne ceea ce este! Toți funcționarii vor rămâne la posturile lor.

– Și cum ar fi putut fi altfel?...

Rezultă deci că Ethel Simcoë rămâne însărcinat cu treburile maritime, având înalta conducere a deplasărilor insulei cu elice, potrivit itinerarelor

stabilite de consiliul notabililor. La fel, în ceea ce privește serviciile Observatorului, care nu sunt modificate, iar regele Malecarliei nu este deloc amenințat în situația sa de astronom. În sfârșit, nimeni nu este destituit de la locul pe care-l ocupă, nici în porturi, nici în uzinele electrice, nici în administrația municipală. Nici măcar Athanase Dorémus nu este concediat, cu toate că elevii se încăpățânează să nu frecventeze cursul de dans, grație și bune maniere.

Este de la sine înțeles că nu se produce nicio schimbare în înțelegerea stabilită cu cvartetul concertant, care va continua să primească, până la sfârșitul croazierei, salariul enorm fixat prin angajament.

– Oamenii ăștia sunt extraordinari! spune Frascolin când află că totul s-a rezolvat, spre satisfacția generală.

– Asta pentru că la ei miliardele curg! răspunde Pinchinat.

– Poate că am fi putut profita de acest schimb de proprietari pentru a rezilia angajamentul, intervine Sebastién Zorn, care nu vrea să renunțe la prejudecățile sale absurde împotriva insulei cu elice.

– Să-l reziliem! strigă Alteța Sa. Ei bine! Fă-te numai că încerci așa ceva.

Și, cu mâna stângă, ale cărei degete se deschid și se închid ca și cum ar luneca pe coarda a patra, el amenința să expedieze violoncelistului una dintre acele lovituri de pumn care ating o viteză de opt metri și jumătate pe secundă.

O schimbare se produce totuși în situația guvernatorului. Fiind reprezentantul direct al Companiei Standard Island, Cyrus Bikerstaff crede că trebuie să renunțe la funcțiile sale. Această hotărâre pare întemeiată în actuala situație. Demisia este acceptată, dar în termenii cei mai onorabili pentru guvernator. Cât despre adjuncții săi, Barthélemy Ruge și Hubley Harcourt, pe jumătate ruinați de falimentul Companiei, ai cărei mari acționari erau, ei au intenția să părăsească insula cu elice la bordul unuia dintre vapoarele de legătură.

Cyrus Bikerstaff acceptă totuși să rămână în fruntea administrației municipale, până la sfârșitul croazierei.

Astfel s-a petrecut fără zgomot, fără discuții, fără tulburări, fără rivalități, această importantă schimbare financiară privind insula cu elice. Tranzacția

se efectuează cu atâta pricepere și rapiditate, încât, în aceeași zi, lichidatorul se poate reîmbarca, ducând cu el semnăturile principalilor cumpărători, cu garanția consiliului notabililor.

Cât despre acest personaj de o prodigioasă însemnătate, al cărui nume este Calistus Munbar, supraintendent al artelor și plăcerilor incomparabilei *Bijuterii a Pacificului*, el este pur și simplu confirmat în atribuțiile, salariul și beneficiile sale. Și, de fapt, s-ar fi putut găsi un urmaș acestui om de neînlocuit?

– Să recunoaștem, remarcă Frascolin, totul merge cum nu se poate mai bine, viitorul insulei cu elice este asigurat, ea nu mai are a se teme de nimic...

– Vom vedea! șoptește încăpățânatul violoncelist.

Iată în ce condiții se va desfășura acum căsătoria dintre Walter Tankerdon și domnișoara Dy Coverley. Cele două familii vor fi unite prin aceste interese bănești care, în America și în altă parte, constituie cele mai solide legături sociale. Ce asigurare de prosperitate pentru cetățenii insulei cu elice! De când aparține celor mai de seamă milliardezi, ea pare a fi mai independentă decât era, mai stăpână pe destinele sale! Înainte, un odgon o lega de acest golf Madelaine din Statele Unite! Odgonul a fost rupt!

Și acum urmează o serbare!

Mai este nevoie să vorbim despre bucuria părților în cauză, de a exprima ceea ce nu se poate exprima, de a zugravi fericirea pe care o împrăștie în jurul lor? Cei doi logodnici sunt de nedespărțit. Ceea ce a părut a fi o căsătorie de conveniență este de fapt o căsătorie din dragoste. Ei se iubesc cu adevărat, și nu există nici urmă de interes. Tinerii au calități care le vor asigura o existență dintre cele mai fericite, Walter are o inimă de aur, și puteți fi convinși că inima domnișoarei Dy este făcută din același metal – la figurat, se înțelege, și nu în sensul material, pe care l-ar îndreptăți milioanele lor. Sunt făcuți unul pentru altul, și niciodată această frază banală n-a avut un înțeles mai exact. Ei numără zilele și orele care-i despart de această dată, atât de mult așteptată, de 27 februarie. Și dacă regretă ceva, este că Standard Island nu se îndreaptă către al o sută optzecilea grad de longitudine, căci, venind acum dinspre vest, ar trebui să șteargă douăzeci și patru de ore din calendar. Fericirea viitorilor soți s-ar împlini cu o zi mai

devreme. Dar ceremonia trebuie să se desfășoare lângă Noile Hebride, și tinerii sunt nevoiți să se resemneze.

Trebuie să remarcăm că nava încărcată cu toate minunățiile Europei, „nava-trusou“, nu a sosit încă. Cei doi logodnici s-ar lipsi bucuroși de atâta lux. Ce nevoie au de aceste splendori aproape regale? Ce le trebuie mai mult decât dragostea lor reciprocă?

Dar familiile, prietenii, populația insulei cu elice doresc ca această ceremonie să fie înconjurată de o strălucire neobișnuită. Iată de ce lunetele sunt îndreptate spre est. Jem Tankerdon și Nat Coverley au făgăduit chiar o primă frumușică oricui va semnala cel dintâi vaporul, pe care mașinile sale nu-l va propulsa niciodată destul de repede ca să fie pe placul nerăbdării publice.

Între timp, programul serbării este alcătuit cu grijă. El cuprinde jocuri, recepții, o dublă ceremonie, la templul protestant și la catedrala catolică, o serată de gală la palatul primăriei, un festival în parc. Calistus Munbar supraveghează totul, nu se cruță, se consumă, se poate spune chiar că își ruinează sănătatea. Ce vreți! Antrenat de temperamentul său, este la fel de greu de oprit ca un tren în plină viteză.

Cât despre cantată, ea e gata. Poetul Yvernés și muzicianul Sebastién Zorn s-au arătat demni unul de altul. Opera lor va fi cântată de corurile unei societăți întemeiate cu acest prilej. Efectul va fi măreț, când ea va răsuna în parcul Observatorului, luminat electric la căderea nopții. Apoi, mirii se vor înfățișa ofițerului stării civile, iar căsătoria religioasă va fi celebrată la miezul nopții, în mijlocul strălucirilor feerice ale orașului.

În sfârșit, nava așteptată este semnalată în larg. Unul dintre oamenii de veghe de la Tribord Harbour câștigă prima, care se cifrează la un respectabil număr de dolari.

La 19 februarie, ora nouă dimineața, vasul intră în port și este descărcat de îndată.

Este inutil să redăm amănunțit denumirile bijuteriilor, rochiilor, obiectelor de modă și de artă care alcătuiesc încărcătura nupțială. Ajunge să spunem că expoziția deschisă în vastele saloane ale palatului Coverley obține un succes fără precedent. Întreaga populație a orașului a ținut s-o viziteze. Este adevărat că destule dintre aceste personaje neverosimil de bogate și-ar

Expoziția obține un succes fără precedent.

putea procura magnificele produse, plătindu-le atât cât se cuvine. Dar să nu uităm gustul, simțul artistic care au impus alegerea lor, făcându-le demne de o admirație fără margini. De altfel, străinele, dornice să cunoască componența trusoului, vor putea să cerceteze numerele 21 și 22 februarie ale ziarelor *Starboard Chronicle* și *New Herald*. Dacă nu vor fi satisfăcute, este pentru că în lumea aceasta nu există satisfacție deplină.

– Fantastic! spune simplu Yvernés, când iese din saloanele palatului de pe Bulevardul Cincisprezece, în compania celor trei colegi ai săi.

– Mi se pare expresia cea mai potrivită, încuviințează Pinchinat. Expoziția asta îți trezește dorința de a o lua pe domnișoara Dy Coverley fără zestre... doar pentru ea însăși!

Cât despre tinerii logodnici, adevărul este că n-au dat prea mare atenție acestui stoc de capodopere ale artei și modei.

De la sosirea vaporului, Standard Island și-a reluat drumul spre vest, către Noile Hebride. Dacă vor fi acolo înainte de 27 februarie, căpitanul Sarol și tovarășii săi vor debarca, iar insula va porni pe drumul întoarcerii.

Faptul că aceste regiuni din vestul Pacificului sunt familiare căpitanului Sarol va ușura navigația. La cererea comandorului Simcoë, acesta stă tot timpul în turnul Observatorului. De cum vor apărea primele înălțimi, nimic nu va fi mai ușor, decât să se apropie de insula Erromango, una dintre cele mai răsăritene ale grupului, evitând astfel numeroasele stânci submarine ale Noilor Hebride.

Fie din întâmplare, fie pentru că Sarol, dornic să asiste la serbările prilejuite de căsătorie, a manevrat cu oarecare încetineală, primele insule nu sunt semnalate decât în dimineața zilei de 27 februarie – exact ziua fixată pentru ceremonia nupțială.

Faptul acesta nu are nicio importanță. Căsătoria nu va fi mai puțin fericită dacă va fi celebrată în apropierea Noilor Hebride, și, în cazul în care asta le face atâta plăcere malaiezilor – lucru pe care nu-l ascund deloc – n-au decât să participe la serbările de pe Standard Island.

După ce întâlnește câteva insulițe, ocolite după indicațiile foarte precise ale căpitanului Sarol, insula cu elice se îndreaptă spre Erromango, lăsând spre sud înălțimile insulei Tanna.

Acum, Sebastién Zorn, Frascolin, Pinchinat, Yvernés nu se află departe – cel mult trei sute de mile – de posesiunile franceze din această parte a Pacificului, insulele Loyalty și Noua Caledonie, acest penitenciar situat la antipodul Franței.

Erromango, plină de păduri în interior, este înțesată cu coline la poalele cărora se întind mari platouri cultivabile. Comandorul Simcoë se oprește la o milă de golful Cook, de pe coasta orientală.

Nu ar fi fost prudent să se apropie mai mult, căci brâurile de corali înaintează, la nivelul apei, până la o jumătate de milă în larg. De altfel,

guvernatorul Cyrus Bikerstaff nu intenționează să rămână aici și nici să se oprească în vreo altă insulă a arhipelagului. După serbări, malaiezii vor debarca, și Standard Island va urca din nou spre Ecuator, pentru a se întoarce în golful Madelaine.

Standard Island se oprește pe la ora unu.

Din ordinul autorităților, toată lumea este liberă, funcționari și impiegați, marinari și milițieni, cu excepția vameșilor de la posturile de pe litoral, pe care nimic nu trebuie să-i distragă de la veghea lor.

Este o vreme minunată, făcându-se simțită briza marină. Potrivit expresiei consacrate, „Soarele participă și el".

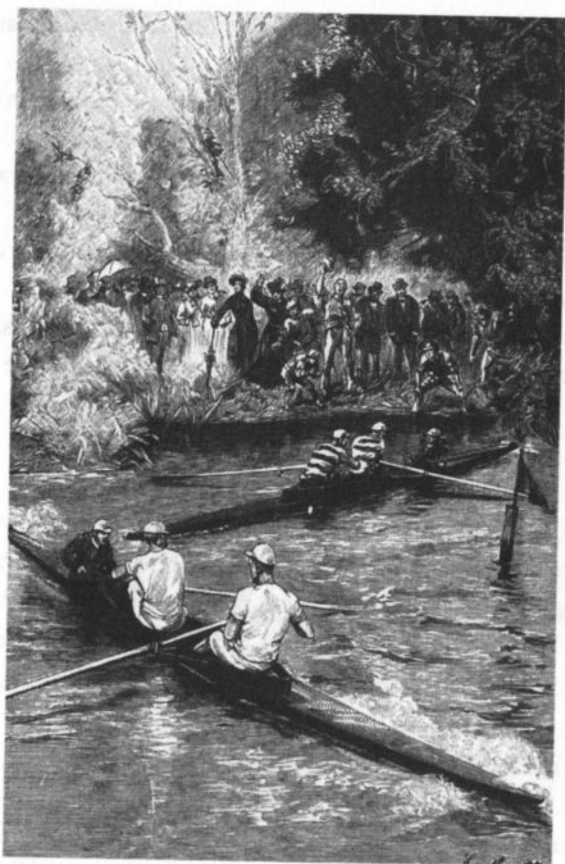
– Sigur, astrul ăsta orgolios pare să fie la ordinele rentierilor! exclamă Pinchinat.

Nu este cazul să insistăm asupra diferitelor numere ale programului senzațional alcătuit de supraintendentul distracțiilor din Milliard City. De la ora trei, toți locuitorii, cei de pe câmpie, ca și cei din oraș și din porturi, se strâng în parc, de-a lungul țărmurilor râului Serpentine. Notabilii se amestecă în mulțime. Jocurile sunt urmărite cu un entuziasm stârnit, fără îndoială, de numeroasele premii. Sunt organizate baluri în aer liber. Cel mai strălucitor bal are loc într-una dintre marile săli ale cazinoului, unde tinerii și tinerele se întrec în grație și vioiciune. Yvernés și Pinchinat iau parte la dansuri și nu cedează nimănui locul atunci când e vorba de a fi cavalerii celor mai frumoase milliardeze. Alteța Sa nu a fost niciodată atât de îndatoritoare, n-a avut niciodată atâta farmec și succes.

Să nu vă mirați deci că, răspunzând uneia dintre partenere, care-i declara după un vals amețitor: „Ah, domnule, sunt numai apă", îndrăznește să lanseze un nou calambur: „Apă de Vals, domnișoară, apă de Vals!"

Frascolin, care este lângă el, roșește, și Yvernés, care-l aude, se întreabă dacă fulgerele cerului nu se vor abate asupra vinovatului!

Să mai adăugăm că familiile Tankerdon și Coverley sunt prezente și că grațioasele surori ale tinerei se arată foarte încântate de fericirea ei. Domnișoare Dy se plimbă la brațul lui Walter, ceea ce nu contravine convenientelor, când este vorba de cetățeni ai liberei Americi. Sunt aplaudați, aclamați, li se oferă flori și complimente, pe care le primesc cu multă simpatie.

Jocurile sunt urmărite cu entuziasm...

La ora unsprezece, o lungă procesiune se îndreaptă spre primărie. Walter Tankerdon și domnișoara Dy Coverley merg, în mijlocul familiilor lor. Întreaga populație îi însoțește, urcând Bulevardul Unu.

Guvernatorul Cyrus Bikerstaff așteaptă în marea sală a palatului municipal. Cea mai frumoasă dintre căsătoriile, pe care i-a fost dat să le celebreze în timpul funcției sale administrative, se va săvârși peste câteva clipe.

Deodată, izbucnesc țipete dinspre cartierul mărginaș al secțiunii babordeze.

Cortegiul se oprește la jumătatea bulevardului.

Aproape imediat, împreună cu strigătele care se întețesc, se aud împușcături îndepărtate.

După o clipă, un grup de vameși, câțiva dintre ei răniți, ies în goană din parcul primăriei.

Agitația este în toi. În mulțime se răspândește acea teamă irațională pe care o generează un pericol necunoscut.

Cyrus Bikerstaff își face apariția pe peronul palatului, urmat de comandorul Simcoë, de colonelul Stewart și de notabili.

La întrebările care li se pun, vameșii răspund că Standard Island a fost invadată de trei sau patru mii de neohebridieni și că Sarol este în fruntea lor.

XI

ATAC ȘI APĂRARE

Acesta este începutul înfăptuirii groaznicului complot pregătit de căpitanul Sarol, cu complicitatea malaiezilor primiți odată cu el pe Standard Island, a neohebridienilor îmbarcați în Samoa și a indigenilor din Erromango și din insulele vecine. Care va fi deznodământul? E greu de prevăzut, date fiind condițiile în care se dezlănțuie această bruscă și teribilă agresiune.

Grupul neohebridian cuprinde nu mai puțin de o sută cincizeci de insule, care, sub protecția Angliei, formează o anexă geografică a Australiei. Cu toate acestea, aici, ca și în insulele Salomon, situate în nord-vestul aceleiași regiuni, problema protectoratului constituie un măr al discordiei între Franța și Regatul Unit. Pe deasupra, Statele Unite nu văd cu ochi buni apariția coloniilor europene în mijlocul unui ocean, a cărui stăpânire exclusivă se gândesc s-o revendice. Arborând drapelul său pe aceste diverse arhipelaguri, Marea Britanie caută să creeze o bază de aprovizionare care i-ar fi indispensabilă, în cazul în care coloniile australiene ar scăpa de sub autoritatea *Foreign Office*-ului.

Populația Noilor Hebride este alcătuită din negri și malaiezi de origine kanakă. Dar caracterul acestor indigeni, temperamentul și instinctele lor diferă, după cum aparțin insulelor din nord sau din sud, ceea ce îngăduie împărțirea arhipelagului în două grupe.

În grupul septentrional, în insula Santo, în golful Sfântului Filip, oamenii sunt mai înalți, cu tenul mai puțin închis la culoare și părul mai puțin încrețit. Bine făcuți și puternici, blânzi și pașnici, ei n-au atacat niciodată agențiile comerciale și vasele europene. Același lucru se poate spune despre insulele Vate sau Sandwich, care număra mai multe orășele înfloritoare, și, în primul rând, Port-Vila, capitala arhipelagului, numită și Francoville, unde coloniștii noștri folosesc bogățiile unui pământ minunat: pășunile roditoare, câmpurile prielnice culturilor, terenurile pe care cresc plantațiile de arbori-de-cafea, bananieri, cocotieri și se dezvoltă rodnica industrie a celor care se ocupă cu prepararea coprei. În acest grup, obiceiurile indigenilor s-au modificat complet, odată cu sosirea europenilor. Nivelul lor moral și intelectual s-a ridicat. Datorită eforturilor misionarilor, scenele de canibalism, atât de frecvente odinioară, nu mai există. Din nefericire, rasa kanakă este pe cale de dispariție, și este limpede că asta se va și întâmpla, în defavoarea acestui grup din nord, unde ea s-a transformat în contact cu civilizația europeană.

Dar aceste regrete ar fi nepotrivite pentru insulele meridionale ale arhipelagului. Căpitanul Sarol a ales, nu fără chibzuință, grupul sudic pentru a organiza tentativa criminală împotriva insulei cu elice. În aceste insule, indigenii, rămași adevărați papuași, sunt ființe aflate pe primele trepte ale civilizației, la Tanna, ca și la Erromango. Mai ales despre aceasta din urmă, un fost pirat avea dreptate să-i spună doctorului Hayen:

– Dacă insula asta ar putea vorbi, ar povesti lucruri care ți-ar face părul măciucă!

Aceasta este populația din rândurile căreia și-a recrutat complicii căpitanul Sarol. El le-a promis jefuirea neprețuitei *Bijuterii a Pacificului*, ai cărei locuitori urmau să fie măcelăriți până la unul. Pândind apariția ei lângă Erromango, sălbaticii au venit din insulele vecine, despărțite prin strâmtori înguste și, în primul rând, din Tanna, aflată la doar treizeci și cinci de mile spre sud. De aici au pornit robuștii locuitori ai districtului Wanissi, adoratori cruzi ai zeului Teapolo, care umblau aproape goi, indigenii din Plaja-Neagră, din Sangalli, cele mai de temut și cele mai temute insule ale arhipelagului.

În câteva minute, trei sau patru mii de pirați au trecut peste stâncile aflate la nivelul apei.

Când Standard Island și-a făcut apariția, când a ajuns la numai câteva ancabluri de Erromango, căpitanul Sarol a dat semnalul așteptat.

În câteva minute, trei sau patru mii de pirați au trecut peste stâncile aflate la nivelul apei.

Primejdia este foarte mare, căci acești neohebridieni, dezlănțuiți asupra Milliard City, nu vor da înapoi de la nicio fărădelege, de la nicio violență. Ei au avantajul surprizei și sunt înarmați nu numai cu sulițe lungi cu vârf de

os, care provoacă răni foarte primejdioase, și cu săgeți otrăvite cu un fel de venin vegetal, dar și cu puști Snyders, folosite în mod curent în arhipelag.

De la începutul acestui atac, pregătit de multă vreme, deoarece Sarol este cel care-i conduce pe atacatori, a trebuit să se apeleze la milițienii, marinarii, funcționarii, toți oamenii capabili să lupte.

Cyrus Bikerstaff, comandorul Simcoë, colonelul Stewart și-au păstrat sângele rece. Regele Malecarliei și-a oferit serviciile și, deși nu mai are vigoarea tinereții, a păstrat cel puțin curajul ei. Indigenii sunt încă departe, spre Babord Harbour, unde ofițerul portului încearcă să organizeze rezistența. Fără îndoială însă că nu vor întârzia să se arunce asupra orașului.

Se dă de la început ordinul să fie închise porțile incintei, în care aproape întreaga populație s-a strâns pentru serbările căsătoriei. Probabil că se vor produce stricăciuni în parc și pe câmpie. Este de temut chiar că porturile și uzinele electrice vor fi devastate. Nu poate fi împiedicată distrugerea bateriilor Pupei și Pintenului. Cea mai mare nenorocire ar fi însă ca tunurile să fie întoarse împotriva orașului, și nu e imposibil ca pirații să știe să le mânuiască.

Înainte de orice, la propunerea regelui Malecarliei, cea mai mare parte a femeilor și copiilor este strânsă în încăperile primăriei.

Vastul palat municipal este cufundat în beznă, ca și restul insulei, căci mecanicii au trebuit să fugă de atacatori, și aparatele electrice au încetat să funcționeze.

Prin grija comandorului Simcoë, armele depozitate la primărie sunt împărțite milițienilor și marinarilor. Munițiile nu vor lipsi. După ce a lăsat-o pe domnișoara Dy cu doamnele Tankerdon și Coverley, Walter a intrat în grupul alcătuit de Jem Tankerdon, Nat Coverley, Calistus Munbar, Pinchinat, Yvernés, Frascolin și Sebastién Zorn.

– Haida de... se pare că așa trebuia să se sfârșească!... șopti violoncelistul.

– Dar nu s-a sfârșit! strigă supraintendentul. Nu, nu s-a sfârșit, și scumpa noastră Standard Island nu se va da bătută în fața câtorva kanaki!

Bine a grăit Calistus Munbar! Și este de înțeles mânia care te sufocă la gândul că acești tâlhari de neohebridieni au întrerupt o serbare atât de bine organizată! Da, să sperăm că vor fi respinși. Din păcate, deși nu sunt superiori ca număr, ei au avantajul ofensivei.

După un ceas, atacatorii au ajuns în fața grilajului.

Bubuiturile continuă să răsune departe, în direcția porturilor. Căpitanul Sarol a început prin a întrerupe funcționarea elicelor, pentru ca Standard Island să nu se poată depărta de Erromango, baza de operațiuni a atacatorilor.

Guvernatorul, regele Malecarliei, comandorul Simcoë, colonelul Stewart, întruniți într-un comitet de apărare, s-au gândit întâi la o ieșire ofensivă. Asta ar fi însemnat însă să fie sacrificați mulți dintre apărătorii de care este atâta nevoie. Nu se pot aștepta la mai multă milă din partea acestor pirați decât din partea fiarelor care, cu cincisprezece zile în urmă, au invadat Standard Island. Pe deasupra, oare nu vor încerca ei să facă insula cu elice să eșueze pe stânci, pentru a o jefui în voie?...

După un ceas, atacatorii au ajuns în fața grilajului.

Încearcă să-l doboare, dar el rezistă. Încearcă să treacă peste el, dar sunt întâmpinați cu împușcături.

Pentru că Milliard City nu a putut fi luat prin surprindere de la început, este greu să i se forțeze incinta pe întuneric. Căpitanul Sarol își readuce indigenii spre parc și câmpie, în așteptarea dimineții.

Între orele patru și cinci dimineața, primii zori nuanțează orizontul la est. Milițienii și marinarii, sub ordinele comandorului Simcoë și ale colonelului Stewart, care au lăsat la primărie jumătate dintre ei, se adună în parcul Observatorului, cu gândul că Sarol va încerca să forțeze din nou grilajul în acest loc. Dar, cum nu se pot aștepta la niciun ajutor din afară, trebuie să-i împiedice cu orice preț pe indigeni să pătrundă în oraș.

Cvartetul i-a urmat pe apărătorii conduși de ofițeri către capătul Bulevardului Unu.

– Să scapi de canibalii din Fiji, strigă Pinchinat, și să fii nevoit să-ți aperi propriile oase împotriva canibalilor din Noile Hebride...

– N-or să ne mănânce cu totul, ce naiba! răspunde Yvernés.

– Iar eu voi rezista până la ultima mea bucățică, asemenea eroului lui Labiche! adaugă Frascolin.

Sebastién Zorn rămâne tăcut. Se știe ce crede el despre această aventură, dar asta nu-l va împiedica să-și facă datoria.

De cum se luminează, se aud schimburi de împușcături prin grilajul parcului. Incinta Observatorului este apărată cu curaj. Sunt victime de o

parte și de alta. În tabăra milliardezilor, Jem Tankerdon este rănit ușor la umăr, dar nu vrea să-și părăsească postul. Nat Coverley și Walter se bat în primele rânduri.

Regele Malecarliei, înfruntând gloanțele Snyders-urilor, încearcă să-l ochească pe căpitanul Sarol, care nu se cruță deloc în mijlocul indigenilor.

Într-adevăr, sunt cam numeroși acești atacatori! Toți pirații pe care i-au putut furniza Erromango, Tanna și insulele învecinate se înverșunează împotriva orașului. Comandorul Simcoë a putut constata totuși o împrejurare fericită: în loc să se abată spre Erromango, Standard Island urcă spre grupul septentrional, sub influența unui curent abia simțit, cu toate că ar fi fost mai bine să se îndrepte spre larg.

Timpul trece, indigenii își dublează eforturile, și, cu toată rezistența lor ciudată, apărătorii nu-i vor putea opri. Pe la ora zece, grilajul este smuls. În fața mulțimii urlând, care invadează parcul, comandorul Simcoë este obligat să se retragă spre primărie, unde vor trebui să se apere ca într-o fortăreață.

Retrăgându-se, milițienii și marinarii cedează terenul pas cu pas. Poate că acum, când au forțat incinta orașului, neohebridienii se vor risipi prin cartiere pentru a jefui, ceea ce ar îngădui milliardezilor să recapete un oarecare avantaj...

Speranță deșartă! Căpitanul Sarol nu-i va lăsa pe indigeni să părăsească Bulevardul Unu. Pe aici vor ajunge la primărie, unde vor anihila ultimele eforturi ale asediaților. Când căpitanul Sarol va fi stăpân pe această fortăreață, victoria va fi definitivă. Atunci va sosi momentul jafului și al masacrului general.

– Hotărât lucru... sunt prea mulți! repetă Frascolin, căruia o suliță îi zgârie brațul.

Săgețile și gloanțele se abat de pretutindeni, în timp ce retragerea se accentuează.

Pe la ora două, apărătorii au fost împinși până în parcul primăriei. Se și numără cincizeci de morți, de ambele părți, și un număr dublu sau triplu de răniți. Înainte ca palatul municipal să fie invadat de pirați, oamenii se năpustesc înăuntru, închid ușile, obligă femeile și copiii să-și caute un adăpost în apartamentele interioare, unde vor fi feriți de proiectile. Apoi, Cyrus

Asaltul începe imediat, la ordinul căpitanului Sarol.

Bikerstaff, regele Malecarliei, comandorul Simcoë, colonelul Stewart, Jem Tankerdon, Nat Coverley, prietenii lor, milițienii și marinarii se postează la ferestre, și focul reîncepe cu mai multă înverșunare.

– Trebuie să rezistăm aici, spune guvernatorul. Este ultima noastră șansă. Doar o minune ne mai poate salva.

Asaltul începe imediat, la ordinul căpitanului Sarol, care este sigur de succes, cu toate că nu-i chiar atât de ușor. Ușile sunt solide și va fi greu să le spargă, fără artilerie. Indigenii le atacă cu securile, sub împușcăturile de la

ferestre, ceea ce le provoacă pierderi serioase. Asta nu-l va opri pe șeful lor. Și totuși, dacă ar fi ucis, poate că moartea lui ar schimba situația.

Se scurg două ore. Primăria rezistă încă. Gloanțele îi seceră pe atacatori, dar numărul lor sporește fără încetare. În zadar cei mai buni ochitori, Jem Tankerdon și colonelul Stewart, caută să-l doboare pe căpitanul Sarol. În timp ce ai săi sunt doborâți, el pare invulnerabil.

Și nu el, ci Cyrus Bikerstaff este lovit în piept de glonțul unui Snyders, în timpul unui schimb de focuri mai întețit ca niciodată. El cade, nu mai poate pronunța decât câteva cuvinte înăbușite, sângele îi urcă în gâtlej. Transportat într-un salon, își dă ultima suflare. Astfel moare cel care a fost primul guvernator al insulei cu elice, administrator priceput, suflet mare și cinstit.

Asaltul continuă cu o furie înzecită. Ușile sunt gata să cedeze sub securile indigenilor. Cum poate fi împiedicată căderea acestei ultime fortărețe a insulei cu elice? Cum pot fi salvați copiii, femeile, toți cei care se află aici?

Regele Malecarliei, Ethel Simcoë, colonelul Stewart discută atunci dacă n-ar trebui să fugă prin spatele palatului. Dar unde să caute adăpost? La bateria Pupei? Vor putea ajunge acolo?... Într-unul din porturi? Oare indigenii n-au pus mâna pe ele? Și cum să-i părăsească pe răniții al căror număr crește mereu?

În acest moment, se produce un eveniment fericit, menit să schimbe lucrurile.

Regele Malecarliei a intrat în balcon, fără să ia seama la gloanțele și săgețile care cad în jurul lui. El duce arma la umăr și-l ochește pe căpitanul Sarol, în clipa în care una dintre uși cedează în fața atacatorilor.

Căpitanul Sarol cade mort pe loc.

Malaiezii, opriți de acest eveniment, dau înapoi, luând cu ei cadavrul șefului lor, iar masa de indigeni se aruncă din nou spre grilajul parcului.

Aproape în același timp, la capătul Bulevardului Unu se aud strigăte și împușcături.

Oare ce se întâmplă? Să fi trecut avantajul de partea apărătorilor portului și bateriilor? Să fi alergat ei spre oraș? Încearcă să-i atace pe indigeni, cu toate că sunt puțini la număr?...

– Împușcăturile se întețesc spre Observator! spune colonelul Stewart.

– Sosesc întăriri pentru netrebnicii ăștia! răspunde comandorul Simcoë.

– Nu cred, remarcă regele Malecarliei, căci aceste împușcături nu s-ar explica...

– Da, sunt noutăți, strigă Pinchinat, și ele sunt în avantajul nostru...

– Priviți... priviți! spune Calistus Munbar. Uitați-vă la bandiții ăștia care încep s-o ia la sănătoasa...

– Haideți, prieteni, spune regele Malecarliei, să-i gonim pe nenorociți din oraș! Înainte!

Ofițeri, milițieni, marinari, toți coboară la parter și se năpustesc pe ușa cea mare.

Sălbaticii au părăsit parcul și fug, unii de-a lungul Bulevardului Unu, ceilalți pe străzile învecinate.

Care să fie cauza acestei schimbări atât de rapide și neașteptate? Poate fi ea atribuită dispariției căpitanului Sarol, lipsei de conducere care i-a urmat? Este posibil ca atacatorii, având forțe net superioare, să fi fost atât de descurajați de moartea șefului lor, în clipa în care primăria putea fi cucerită de ei?...

La îndemnul comandorului Simcoë și al colonelului Stewart, circa două sute de marinari și milițieni, cărora li s-au adăugat Jem și Walter Tankerdon, Nat Coverley, Frascolin și colegii săi, coboară Bulevardul Unu, gonindu-i pe fugari, care nu se întorc nici măcar pentru a trimite un ultim glonț sau o ultimă săgeată, și aruncă puștile, arcurile, sulițele.

– Înainte! înainte! strigă comandorul Simcoë, cu o voce răsunătoare.

Totuși, în împrejurimile Observatorului, împușcăturile se întețesc. E sigur că acolo bătălia se desfășoară cu o încrâncenare năprasnică...

Să fi primit deci Standard Island ajutor? Dar ce ajutor... și din partea cui?...

Orice ar fi, atacatorii fug de pretutindeni, pradă unei panici de neînțeles. Sunt deci atacați de întăriri venite dinspre Babord Harbour?...

Da! O mie de neohebridieni au debarcat pe Standard Island, sub conducerea coloniștilor francezi de pe insula Sandwich!

Nu e de mirare că membrii cvartetului sunt salutați în limba maternă, când își întâlnesc curajoșii compatrioți!

Iată în ce împrejurări s-a produs această intervenție neașteptată, s-ar putea spune, aproape miraculoasă: în timpul nopții precedente și de la răsăritul soarelui, Standard Island n-a încetat să înainteze spre insula Sandwich, unde, cum s-a mai spus, își avea reședința o colonie franceză aflată pe calea prosperității. De îndată ce au aflat despre atacul căpitanului Sarol, coloniștii au hotărât să vină în ajutorul insulei cu elice, împreună cu cei o mie de indigeni aflați sub influența lor. Dar ambarcațiunile insulei Sandwich erau insuficiente pentru a-i transporta...

Ce bucurie pe acești oameni de ispravă când Standard Island, împinsă de curent, a ajuns în dreptul insulei. Imediat s-au aruncat cu toții în șalupele de pescuit, urmați de indigeni, cei mai mulți pornind-o înot, și au debarcat la Babord Harbour.

Oamenii de la bateriile Pupei și Pintenului, cei rămași în porturi, s-au unit cu ei. Traversând câmpia și parcul, au pornit spre Milliard City și, grație acestei diversiuni, primăria nu a căzut în mâinile atacatorilor, descumpăniți și de moartea căpitanului Sarol.

După două ceasuri, bandele atacatoare, gonite de pretutindeni, își caută salvarea, aruncându-se în ocean, ca să ajungă pe insula Sandwich, dar în cea mai mare parte sunt doborâți de gloanțele milițienilor.

Acum, Standard Island nu mai are de ce să se teamă: ea este salvată de la jaf, masacru, distrugere.

Ar fi fost de așteptat ca sfârșitul acestei groaznice aventuri să dea naștere unor manifestări publice de bucurie și de recunoștință. Nu! Vai! americanii ăștia sunt mereu surprinzători! S-ar spune că deznodământul nu i-a surprins... că-l prevăzuseră... și, cu toate acestea, ce puțin a lipsit ca tentativa căpitanului Sarol să ducă la o catastrofă înspăimântătoare!

De altfel, nu este îngăduit să credem că principalii proprietari ai insulei cu elice s-au felicitat în sinea lor pentru salvarea unei proprietăți de două miliarde, și asta în clipa în care căsătoria lui Walter Tankerdon cu domnișoara Dy Coverley avea să-i asigure viitorul. Menționăm că logodnicii au căzut unul în brațele altuia, îndată ce s-au revăzut. De altfel, nimeni n-a socotit acest gest drept o încălcare a convenienețelor. N-ar fi trebuit ei să fie căsătoriți de douăzeci și patru de ore?...

Amintita rezervă ultra-americană nu poate participa la primirea pe care artiștii parizieni o fac coloniștilor francezi de pe insula Sandwich. Ce strângeri de mână! Câte felicitări primesc membrii cvartetului de la compatrioții lor! Dacă gloanțele i-au cruțat, aceste două viori, acest alto și acest violoncel nu și-au făcut cu mai puțin curaj datoria! Cât despre bunul Athanase Dorémus, el a rămas în sala cazinoului, așteptând un elev care se încăpățânează să nu mai vină. Și cine i-ar putea reproșa ceva?

O excepție în ceea ce-l privește pe supraintendent. Oricât de yankeu ar fi, bucuria a fost delirantă. Ce vreți? În vinele lui curge sângele ilustrului Barnum, și se va admite ca urmașul unui asemenea strămoș să nu fie stăpân pe sine, asemenea concetățenilor săi din America de Nord!

Prezența sa nemaifiind necesară, regele Malecarliei, însoțit de regină, s-a întors la locuința lui din Bulevardul Treizeci și Șapte, unde consiliul notabililor îi va exprima mulțumirile pe care le merită curajul și devotamentul său față de cauza comună.

Deci Standard Island este salvată, lucru ce a costat scump: Cyrus Bikerstaff, ucis în toiul încleștării, ca și șaizeci de milițieni și marinari, atinși de gloanțe sau de săgeți, și cam tot atâția funcționari, impiegați, negustori, care s-au luptat cu curaj. Întreaga populație va participa la acest doliu public, și *Bijuteria Pacificului* le va păstra neștearsă amintirea.

Astfel, cu repeziciunea care-i caracterizează, milliardezii vor pune grabnic lucrurile la punct. După o oprire de câteva zile în insula Sandwich, orice urmă a acestei lupte sângeroase avea să dispară.

În așteptare, există un acord deplin în problema puterii militare, care rămâne în mâinile comandorului Simcoë. În această privință, nicio dificultate, nicio competiție. Nici Jem Tankerdon, nici Nat Coverley n-au vreo pretenție. Mai târziu, alegerile vor rezolva importanta problemă a noului guvernator.

A doua zi, o impozantă ceremonie strânge populația pe cheiurile lui Tribord Harbour.

Dacă trupurile malaiezilor și ale indigenilor au fost aruncate în mare, nu la fel se poate proceda cu cele ale cetățenilor care au căzut, apărând insula cu elice. Adunate cu pioșenie, ele sunt depuse în templu sau în catedrală și primesc onorurile cuvenite.

Guvernatorul Cyrus Bikerstaff, ca și cele mai umile victime constituie obiectul aceleiași rugăciuni și al aceleiași dureri.

Apoi, încărcătura funebră este încredințată unuia dintre rapidele vase cu aburi care pleacă spre golful Madelaine.

XII

TRIBORD CONTRA BABORD

Standard Island a părăsit regiunea insulei Sandwich, la 3 martie. Înaintea plecării sale, colonia franceză și aliații indigeni primesc toate semnele recunoștinței vii a milliardezilor. Sunt prieteni pe care-i vor revedea, sunt frați pe care Sebastién Zorn și colegii săi îi lasă pe această insulă din arhipelagul Noilor Hebride, înscrisă de acum în itinerarul anual.

Sub conducerea comandorului Simcoë, reparațiile au fost făcute repede. Pagubele nici nu erau prea mari. Motoarele uzinelor electrice sunt intacte. Cu ceea ce rămâne din stocul de petrol, funcționarea dinamurilor este asigurată pe mai multe săptămâni. De altfel, insula cu elice nu va întârzia să ajungă la acea parte a Pacificului de unde va putea comunica cu golful Madelaine, prin cablurile submarine. Există, prin urmare, certitudinea că croaziera se va sfârși fără alte neplăceri. În mai puțin de patru luni, Standard Island va ajunge pe coasta americană.

– Să sperăm că vom ajunge, spune Sebastién Zorn, atunci când supraintendentul se înflăcărează, ca de obicei, în legătură cu viitorul minunatului aparat maritim.

– Ce lecție am primit! recunoaște Calistus Munbar. Acești malaiezi atât de serviabili, acest căpitan Sarol, nimeni nu i-ar fi putut bănui! Este pentru ultima oară când Standard Island acordă azil unor străini...

– Chiar dacă un naufragiu îi aruncă în calea voastră? întreabă Pinchinat.

– Dragul meu, nu mai cred nici în naufragiați, nici în naufragii!

Din faptul că Ethel Simcoë este însărcinat, ca și mai înainte, cu conducerea militară a insulei nu reiese că puterea civilă s-ar afla în mâinile sale. De la moartea lui Cyrus Bikerstaff, Milliard City nu mai are primar, și, după cum se știe, foștii adjuncți nu și-au păstrat funcțiile. În consecință, va fi necesară numirea unui nou guvernator al insulei cu elice.

Or, în lipsa unui ofițer al stării civile, căsătoria lui Walter Tankerdon cu domnișoara Dy Coverley nu poate fi celebrată. Iată o dificultate care nu s-ar fi ivit fără uneltirile mizerabilului Sarol! Și nu numai viitorii soți, dar toți notabilii, întreaga populație abia așteaptă să vadă căsătoria definitiv săvârșită. Aceasta este una dintre cele mai sigure garanții ale viitorului. Și să nu se întârzie, căci Walter Tankerdon a și propus să se îmbarce pe unul dintre vasele cu aburi și să se îndrepte cu cele două familii către cel mai apropiat arhipelag, unde un primar va putea să procedeze la ceremonia nupțială. Doar în insulele Samoa, Tonga, Marchize sunt destui primari, și, dacă se merge cu toată viteza, în mai puțin de o săptămână...

Spiritele înțelepte îl liniștesc pe tânărul nerăbdător.

Se pregătesc alegerile. În câteva zile va fi numit noul guvernator. Primul act al administrației sale va fi celebrarea cu mare pompă a căsătoriei, așteptată cu atâta nerăbdare. Programul serbărilor va fi reluat în întregime... Un primar... un primar!... Acesta este cuvântul aflat pe buzele tuturor!

– Să sperăm că aceste alegeri nu vor genera noi rivalități care poate nu s-au stins încă! remarcă Frascolin.

Nu, și Calistus Munbar este hotărât „să se dea peste cap", cum se spune, pentru a duce lucrurile la bun sfârșit.

– Și apoi, exclamă el, oare îndrăgostiții noștri nu sunt aici? Cred că-mi veți da dreptate când spun că amorul propriu nu va învinge dragostea!

Standard Island continuă să înainteze spre nord-est, către punctul în care a douăsprezecea paralelă sudică se încrucișează cu al o sută șaptezeci și cincilea meridian vestic. În această regiune au fost chemate, prin cablogramele expediate înainte de popasul în Noile Hebride, vasele cu provizii trimise din golful Madelaine. De altfel, problema proviziilor nu-l preocupă pe comandorul Simcoë. Există rezerve pentru mai mult de o lună. Este adevărat că lipsesc noutățile din străinătate.

Cronica politică e sărăcăcioasă. *Starboard Chronicle* se plânge și *New Herald* este dezolat. Dar ce contează! Oare nu este Standard Island un mic univers? Ce o interesează ceea ce se petrece în restul sferoidului terestru? Are chef de politică? Curând o să aibă parte de ea... poate chiar de prea multă!

Într-adevăr, perioada electorală a început. Cei treizeci de membri ai consiliului notabililor, în care babordezii și tribordezii sunt în număr egal, au mult de lucru. Există de pe acum certitudinea că alegerea noului guvernator va da naștere la discuții, deoarece Jem Tankerdon și Nat Coverley vor fi rivali.

Câteva zile trec în întruniri pregătitoare. De la început, este limpede că vor fi neînțelegeri, având în vedere orgoliul celor doi candidați. O agitație surdă se face simțită în oraș și în porturi. Agenții celor două secțiuni caută să provoace tulburări, pentru a exercita o presiune asupra notabililor. Timpul trece, și înțelegerea nu pare posibilă. Oare nu e de temut că Jem Tankerdon și principalii babordezi vor căuta să-și impună ideile respinse de principalii tribordezi, că vor relua nefericitul proiect de a transforma Standard Island într-o insulă industrială și comercială? Cealaltă secțiune n-ar accepta niciodată acest lucru!

Pe scurt, când partidul Coverley, când partidul Tankerdon par a fi mai puternice. De aici, discuții jignitoare, ironii între cele două tabere, o răcire vădită a relațiilor dintre cele două familii, răcire pe care Walter și domnișoara Dy nici nu vor s-o bage în seamă. Ce-i privesc pe ei toate aceste fleacuri politice?...

Există totuși un mijloc foarte simplu pentru a aranja lucrurile, cel puțin din punct de vedere administrativ: cei doi rivali să ocupe pe rând funcția de guvernator, șase luni unul, șase luni altul, un an chiar, dacă pare mai bine așa. Drept urmare, nu ar mai exista rivalitate, convenția fiind de natură să satisfacă ambele partide. Dar soluțiile de bun-simț nu sunt acceptate niciodată în această lume, și, chiar dacă este independentă față de continentele terestre, Standard Island cunoaște la fel de bine toate pasiunile umanității sublunare!

– Iată, spune, într-o zi, Frascolin, camarazilor săi, dificultățile de care mă temeam...

– Ce ne interesează pe noi aceste neînțelegeri? făcu Pinchinat. Ce pagubă ne-ar putea aduce?... În câteva luni, vom ajunge la golful Madelaine, angajamentul nostru va lua sfârșit, și fiecare dintre noi va pune piciorul pe pământ... cu micuțul lui milion în buzunar...

– Dacă nu se întâmplă iar vreo catastrofă! ripostează neînduplecatul Sebastién Zorn. O asemenea mașină plutitoare poate fi vreodată sigură pe viitorul ei?

După abordajul vasului englezesc, fiarele sălbatice, năvala neohebridienilor, apoi indigenii, și...

– Taci, cobe! strigă Yvernés. Taci, sau îți legăm pliscul!

Totuși, mare păcat că Walter și domnișoara Dy nu s-au căsătorit la data fixată. Familiile Tankerdon și Coverley, fiind unite prin această legătură, poate că situația ar fi fost mai ușor de lămurit. Cei doi soți ar fi intervenit cu mai multă eficacitate. Dar, în definitiv, agitația nu poate dura, alegerile urmând să se desfășoare la 15 martie.

Comandorul Simcoë încearcă să realizeze o apropiere între cele două secțiuni ale orașului. Este rugat să nu se amestece unde nu-i fierbe oala! Are de condus insula, s-o conducă!... Are stânci de ocolit, să le evite!... Politica nu este de competența lui.

Comandorului Simcoë nu trebuie să i se spună un lucru de două ori.

Până și pasiunile religioase intră în joc, și clerul – ceea ce este poate o greșeală – tinde să intervină mai mult decât se cuvine. Și cât de bine se înțelegeau templul și catedrala, pastorul și episcopul!

Cât despre ziare, este de la sine înțeles că au intrat în luptă, *New Herald* combate pentru Tankerdon, *Starboard Chronicle* pentru Coverley. Cerneala curge în valuri, și există temerea chiar să nu se amestece cu sânge! Doamne, oare n-a fost udat prea mult acest pământ, în timpul luptei duse împotriva tâlharilor din Noile Hebride?...

De fapt, populația se interesează mai mult de cei doi logodnici, al căror roman s-a întrerupt la primul capitol. Dar ce ar putea ea face pentru a le asigura fericirea? Relațiile dintre cele două secțiuni ale orașului au încetat. Adio, recepții, invitații, serate muzicale! Dacă situația asta va dura, instrumentele cvartetului concertant vor putrezi în cutiile lor, și artiștii noștri își vor câștiga enorma retribuție, stând cu mâinile în buzunare.

Cu toate că nu vrea s-o mărturisească, supraintendentul este ros de o neliniște mortală. El simte că situația sa este falsă, căci își folosește întreaga inteligență pentru a fi pe placul unora și altora – mijloc sigur de a displace tuturor.

Până la 12 martie, Standard Island a înaintat mult spre Ecuator, dar nu îndeajuns pentru a întâlni vasele expediate din golful Madelaine. Această întâlnire nu poate întârzia mult, dar se pare că alegerile vor avea loc înaintea ei, întrucât sunt fixate pe 15 martie.

Între timp, la tribord și la babord se fac sondaje peste sondaje. Mereu pronosticuri de egalitate. Nu este posibilă obținerea unei majorități, dacă nu se vor rupe câteva buletine de vot dintr-o parte sau alta. Și voturile astea se clatină tot atât de puțin ca și dinții din maxilarul unui tigru.

Atunci se naște o idee genială. Se pare că ea s-a ivit în aceeași clipă în mintea tuturor celor care nu trebuiau să fie consultați. Este o idee simplă, demnă și ar pune capăt rivalităților. Cei doi candidați, ei înșiși, s-ar înclina, fără îndoială, în fața acestei soluții.

De ce să nu i se ofere regelui Malecarliei guvernarea insulei cu elice? Acest fost suveran este un înțelept, un spirit larg și ferm, totodată. Toleranța și filosofia lui ar fi cea mai bună garanție împotriva surprizelor viitorului. El cunoaște oamenii, pentru că i-a văzut de aproape, știe că trebuie să țină cont de slăbiciunile și de nerecunoștința lor. El nu mai este ros de ambiții și nu-i va da niciodată prin gând de a substitui propria sa putere instituțiilor democratice care constituie regimul insulei cu elice. El nu va fi decât președintele Consiliului de administrație al noii societăți Tankerdon-Coverley and Co.

Un important grup de negustori și funcționari din Milliard City, cărora li se adaugă câțiva ofițeri și marinari din cele două porturi, hotărăsc să-i prezinte această propunere, ca o dorință a lor.

Maiestățile Lor îi primesc în salonul de la parterul clădirii din Bulevardul Treizeci și Nouă. Ascultată cu bunăvoință, propunerea este respinsă în mod ferm. Suveranii decăzuți își amintesc trecutul și, sub această impresie, regele spune:

– Vă mulțumesc, domnilor. Cererea dumneavoastră ne impresionează, dar suntem fericiți de prezent și sperăm că nimic nu ne va mai tulbura

viitorul. Credeți-ne! Am încetat să ne facem iluzii! Nu mai sunt decât un simplu astronom la Observatorul de pe Standard Island și nu vreau să fiu altceva.

În fața unui răspuns atât de categoric, delegația se retrage, fără a mai insista.

În ultimele zile dinaintea scrutinului, spiritele sunt tot mai agitate. Nu se poate ajunge la nicio înțelegere.

Partizanii lui Jem Tankerdon și ai lui Nat Coverley evită să se întâlnească până și pe stradă. Nu se mai trece dintr-o secțiune în alta. Nici tribordezii, nici babordezii nu depășesc Bulevardul Unu, Milliard City este împărțit acum în doua orașe dușmane. Singurul personaj care aleargă de la unul la altul, agitat, frânt de oboseală, dându-se de ceasul morții, epuizându-se în sfaturi înțelepte, respins în dreapta, respins în stânga, este disperatul supraintendent Calistus Munbar. De trei-patru ori pe zi, el eșuează, asemenea unui vapor fără cârmă, în Saloanele Cazinoului, unde cvartetul îl copleșește cu zadarnice consolări.

Cât despre comandorul Simcoë, el se mărginește la funcțiile care-i sunt încredințate și conduce insula cu elice potrivit itinerarului stabilit. Având groază de chestiunile politice, va accepta pe oricine drept guvernator. Ofițerii săi, ca și cei ai colonelului Stewart, se arată la fel de dezinteresați în problema care înfierbântă capetele. Nu există deci pericolul unui „pronunciamento".

În acest timp, întrunit în permanență la primărie, consiliul notabililor discută și se ceartă. Se ajunge la aluzii jignitoare. Poliția este nevoită să ia unele măsuri de precauție, căci mulțimea se îngrămădește de dimineață până seara în fața palatului municipal, scoțând strigăte de mânie.

Pe de altă parte, o știre deplorabilă se răspândește: Walter Tankerdon s-a prezentat în ajun la palatul Coverley și nu a fost primit. Celor doi logodnici li s-a interzis să se mai vadă și, deoarece căsătoria n-a fost celebrată înaintea atacului bandelor neohebridiene, cine ar îndrăzni să spună dacă se va mai săvârși cândva?...

În fine, sosește ziua de 15 martie. Alegerea va avea loc în marea sală a primăriei. Publicul agitat se îmbulzește în parc, așa cum făcea populația

Cvartetul îl copleșește cu zadarnice consolări pe Calistus Munbar.

romană în fața palatului Quirinal, unde conclavul hotăra înălțarea unui nou papă pe tronul Sfântului Petru.

Ce va ieși din această supremă deliberare? Sondajele indică mereu un număr egal de voturi. Dacă tribordezii îi rămân credincioși lui Nat Coverley, dacă babordezii țin cu Jem Tankerdon, ce se va întâmpla oare?...

Ziua cea mare a sosit. Între orele unu și trei, cursul obișnuit al vieții pare suspendat pe suprafața insulei cu elice. Cinci-șase mii de persoane se agită pe sub ferestrele palatului municipal. Se așteaptă rezultatul votului

Cinci-șase mii de persoane se agită pe sub ferestrele palatului municipal.

notabililor, rezultat care va fi comunicat de îndată, telefonic, celor două secțiuni și celor două porturi.

Primul tur de scrutin are loc la unu treizeci și cinci.

Candidații obțin același număr de sufragii.

După un ceas, al doilea tur de scrutin.

El nu modifică în niciun fel cifrele primului.

La trei treizeci și cinci, al treilea și ultimul tur.

Și de data aceasta, niciun nume nu obține jumătate din voturi plus unu.

Membrii consiliului se despart, și asta, pe bună dreptate.

Sunt atât de exasperați, încât, dacă ar rămâne în ședință, s-ar lua la bătaie. În timp ce traversează parcul pentru a se întoarce, unii la palatul Tankerdon, alții la palatul Coverley, mulțimea îi întâmpină cu șușotelile cele mai neplăcute.

Trebuie găsită totuși o ieșire din această situație care nu se poate prelungi nici măcar câteva ceasuri, fiind prea dăunătoare intereselor insulei cu elice.

– Fie vorba între noi, spune Pinchinat, aflând de la supraintendent, împreună cu colegii săi, care a fost rezultatul celor trei tururi de scrutin, mi se pare că există un mijloc foarte simplu de a rezolva problema.

– Care? întreabă Calistus Munbar, ridicându-și cu deznădejde brațele spre cer. Care?...

– Să tăiem insula la mijloc, în două părți egale, ca pe un tort, și fiecare felie să navigheze independent, cu guvernatorul dorit...

– Să tăiem insula noastră! strigă supraintendentul, ca și cum i s-ar fi propus să i se taie un picior.

– Cu un ciocan, o daltă și o cheie englezească, adaugă Alteța Sa, problema va fi rezolvată prin debulonare, și pe suprafața Oceanului vor fi două insule plutitoare, în loc de una.

Acest Pinchinat nu poate fi serios nici când împrejurările sunt atât de grave!

Oricum, dacă sfatul său nu poate fi urmat – cel puțin din punct de vedere material – dacă nu intervin nici ciocanul, nici cheia engleză, dacă nu se face nicio debulonare de-a lungul axei Bulevardului Unu, de la bateria Pintenului până la bateria Pupei, separația nu este mai puțin desăvârșită din punct de vedere moral. Babordezii și tribordezii vor deveni tot atât de străini unii față de alții, ca și cum i-ar despărți o sută de leghe. Într-adevăr, neputându-se înțelege, cei treizeci de notabili s-au hotărât să voteze separat. Jem Tankerdon și Nat Coverley sunt numiți guvernatori ai secțiunilor lor și le vor guverna după plac. Fiecare secțiune își va păstra portul, navele, ofițerii, marinarii, milițienii, funcționarii, negustorii, uzina electrică, mașinile, motoarele, mecanicii, fochiștii, și amândouă vor exista independent.

Foarte bine, dar cum vor face comandorul Simcoë, pentru a se dedubla, și supraintendentul Calistus Munbar, pentru a-și îndeplini funcțiile, spre satisfacția tuturor?

În ceea ce-l privește pe acesta din urmă, este adevărat că nu are importanță. Funcția sa nu va mai fi decât o sinecură. Cum ar mai putea fi vorba de serbări și distracții, când Standard Island este amenințată de un război civil?

Faptul că o apropiere mai mare nu mai este posibilă, o dovedește și acest indiciu: la 17 martie, ziarele anunță ruptura definitivă a logodnei dintre Walter Tankerdon și domnișoara Dy Coverley.

Da! Ruptură, cu toate cererile și rugămințile lor. În ciuda celor spuse de Calistus Munbar într-o zi, dragostea nu a fost mai puternică!

Ei bine, nu! Walter și domnișoara Dy nu se vor despărți. Ei își vor părăsi familiile... vor merge să se căsătorească în străinătate... vor găsi un locșor unde să poată fi fericiți, fără a avea atâtea milioane în jurul inimii!

Cu toate acestea, după numirea lui Jem Tankerdon și a lui Nat Coverley, nimic nu s-a schimbat în itinerarul insulei cu elice. Comandorul Simcoë continuă să se îndrepte spre nord-est. Odată ajunși la golful Madelaine, un număr de milliardezi, plictisiți de această stare de lucruri, vor cere probabil din nou continentului liniștea pe care nu le-o mai oferă *Bijuteria Pacificului*.

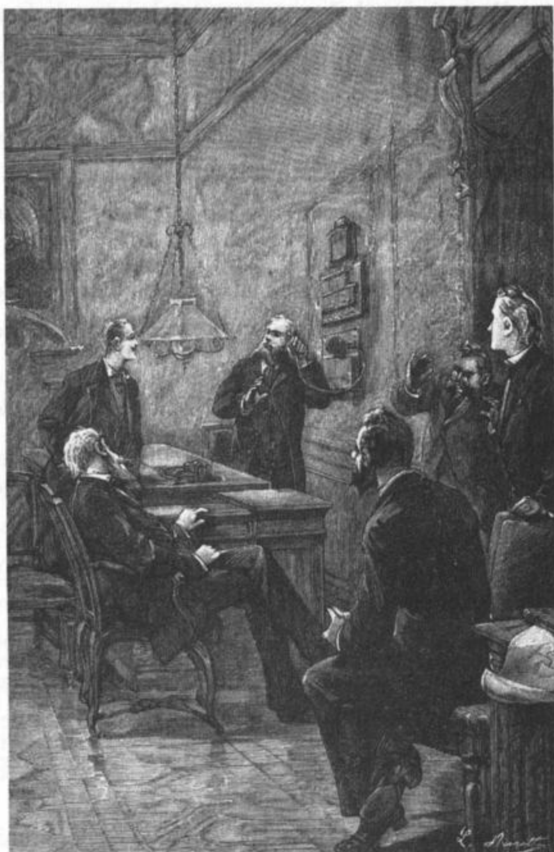
Poate că insula cu elice va fi chiar abandonată?!

Atunci va fi lichidată, scoasă la licitație, rânduită ca fier vechi, trimisă la topit!

Oricum, cele cinci mii de mile care au rămas de străbătut cer încă aproape cinci luni de călătorie. În acest timp, navigația nu va fi oare compromisă de capriciile sau încăpățânarea celor doi șefi?

De altfel, spiritul de revoltă a pătruns în inima populației. Se vor încăiera oare babordezii și tribordezii, vor pune mâna pe arme, vor scălda cu sângele lor caldarâmul de oțel al orașului?

Nu! Partidele nu vor ajunge până acolo! Nu va izbucni un nou război de secesiune – dacă nu între Nord și Sud, atunci între tribordul și babordul insulei cu elice. Dar ceea ce era de așteptat se întâmplă, cu riscul de a provoca o adevărată catastrofă.

– De asta mă temeam... spune comandorul.

La 19 martie, dimineața, comandorul Simcoë se află în cabinetul său de la Observator, așteptând să i se comunice poziția insulei. După socotelile lui, Standard Island nu poate fi departe de regiunea în care trebuie să întâlnească navele cu provizii. Oamenii de veghe din vârful turnului supraveghează oceanul pe o mare întindere, ca să poată semnala aceste nave, îndată ce-și vor face apariția în larg. Lângă comandor se află regele Malecarliei, colonelul Stewart, Sebastién Zorn, Pinchinat, Frascolin, Yvernés și câțiva ofițeri și funcționari dintre cei care pot fi numiți neutri, căci n-au luat parte deloc la dispute.

Pentru ei, esențialul este să ajungă cât mai repede la golful Madelaine, unde această nenorocită stare de lucruri va lua sfârșit.

Se aud două sonerii, și două ordine îi sunt transmise telefonic comandorului. Ele vin de la primărie, unde Jem Tankerdon, în aripa dreaptă, și Nat Coverley, în aripa stângă, țin ședință cu principalii lor partizani. De acolo administrează ei Standard Island, prin decizii absolut contradictorii, ceea ce nu-i de mirare.

În dimineața aceasta, cei doi guvernatori nu s-au putut înțelege nici măcar asupra itinerarului urmat de Ethel Simcoë. Nat Coverley a decis că Standard Island se va îndrepta spre nord-est, pentru a ajunge în arhipelagul Gilbert. Jem Tankerdon, încăpățânându-se să creeze relații comerciale, a hotărât să se ia direcția sud-vest, către arhipelagurile australiene.

Iată până unde au ajuns cei doi rivali, iar prietenii lor au jurat să-i susțină. La primirea celor două ordine trimise simultan, comandorul spune:

– De asta mă temeam...

– Și este o situație care, pentru interesul public, nu se poate prelungi! adaugă regele Malecarliei.

– Ce hotărâți? întrebă Frascolin.

– Zău, sunt curios să văd cum veți manevra, domnule Simcoë! exclamă Pinchinat.

– Rău, mormăie Sebastién Zorn.

– Mai întâi, răspunde comandorul, să le comunicăm lui Jem Tankerdon și Nat Coverley că ordinele lor nu pot fi executate, pentru că ele se contrazic. De altfel, este mai bine ca Standard Island să nu se deplaseze și să aștepte navele cu care trebuie să se întâlnească în această regiune.

Răspunsul acesta înțelept e transmis telefonic la primărie. Trece un timp, fără ca Observatorul să primească o altă comunicare. Este foarte probabil ca guvernatorii să fi renunțat la modificarea itinerarului după planurile lor.

Deodată, se produce o mișcare ciudată în trupul insulei cu elice. Ce să fie asta? Jem Tankerdon și Nat Coverley au împins încăpățânarea până la ultima limită.

Toți cei de față se privesc și se pun tot atâtea semne de întrebare:

– Ce s-a întâmplat?... Ce s-a întâmplat?...

– Ce s-a întâmplat? răspunde comandorul Simcoë, ridicând din umeri. S-a întâmplat că Jem Tankerdon a trimis ordinele sale direct domnului Watson, mecanicul de la Babord Harbour, în timp ce Nat Coverley trimitea ordine contrarii domnului Somwah, mecanicul de la Tribord Harbour. Unul a ordonat „mașinile înainte", pentru a merge spre sud-vest, iar celălalt, „mașini înapoi", pentru a merge spre sud-est. Rezultatul este că Standard Island se învârte pe loc și mișcarea de rotație va ține tot atât cât toanele acestor doi încăpățânați.

– Asta va trebui să se sfârșească printr-un vals! exclamă Pinchinat. Valsul încăpățânaților!... Athanase Dorémus nu are decât să-și dea demisia! Milliardezii nu mai au nevoie de lecțiile sale!

Poate că această situație absurdă, într-un fel chiar comică, i-ar face pe unii să râdă. Dar dubla manevră este extrem de primejdioasă, după cum remarcă Ethel Simcoë. Trasă în direcții opuse de forța celor zece milioane de cai-putere, Standard Island riscă să se disloce.

Într-adevăr, mașinile au fost lansate cu toată viteza, elicele funcționează cu maximum de putere, iar asta se simte după tresăririle subsolului de oțel. Parcul, câmpia descriu cercuri concentrice, și punctele de pe litoral, situate pe circumferință, se deplasează cu o viteză de zece până la douăsprezece mile pe oră.

Ar fi inutil să se apeleze la rațiunea mecanicilor a căror manevră provoacă mișcarea de rotație. Comandorul Simcoë nu are nicio putere asupra lor. Ei se supun acelorași pasiuni ca tribordezii sau babordezii.

Slugi credincioase ale șefilor, domnii Watson și Somwah, vor lupta până la capăt, mașină contra mașină, dinam contra dinam.

Atunci se produce un fenomen ale cărui efecte ar fi trebuit să răcorească toate capetele înfierbântate, înmuind inimile.

În urma învârtirii îndelungate, mulți milliardezi, în special milliardeze, încep să simtă o tulburare ciudată în întreaga lor ființă. Au amețeli și grețuri, mai cu seamă în locuințele mai depărtate de centru, care suferă o mișcare de rotație mai pronunțată.

Pe cinstea mea, în fața acestui rezultat caraghios și baroc, Yvernés, Pinchinat și Frascolin sunt cuprinși de un râs nebunesc, cu toate că situația

tinde să devină critică. *Bijuteria Pacificului* este amenințată de o destrămare materială care va egala, dacă nu chiar întrece, destrămarea ei morală.

În ceea ce-l privește pe Sebastién Zorn, el este palid, foarte palid, sub influența acestei învârtiri neîntrerupte. El „închină steagul", cum spune Pinchinat, și stomacul i se întoarce pe dos. Această glumă proastă nu se mai sfârșește odată? Să fii prizonier pe această imensă masă rotitoare, care nu are nici măcar darul de a dezvălui secretele viitorului...

Timp de o săptămână, ce pare că nu se mai sfârșește, Standard Island nu a încetat să pivoteze pe centrul său, Milliard City. Orașul este plin de mulțimea care caută un refugiu împotriva grețurilor, căci rotația este mai puțin simțită în acest punct al insulei. Regele Malecarliei, comandorul Simcoë, colonelul Stewart au încercat în zadar să împace cele două puteri care își împart palatul municipal. Niciuna nu a vrut să cedeze. Cyrus Bikerstaff însuși, dacă ar fi putut reînvia, ar fi văzut eforturile sale eșuând în fața acestei tenacități ultra-americane.

Culmea este că cerul a fost mereu acoperit de nori în aceste opt zile și nu s-a putut stabili poziția. Comandorul Simcoë nu mai știe unde se află insula. Puterea elicelor, care o trag mereu în direcții opuse, face să vibreze până și pereții de oțel ai compartimentelor. Iată de ce nimănui nu-i dă prin gând să intre în casă. Parcul geme de lumea care și-a făcut culcușul sub cerul liber. De o parte se strigă: „Ura pentru Tankerdon!", de cealaltă: „Ura pentru Coverley!" Ochii aruncă fulgere, pumnii se încleștează. Războiul civil se va manifesta oare prin cele mai groaznice excese, acum, când populația a ajuns în culmea furiei?

Oricum, nici unii, nici alții nu vor să vadă pericolul care-i pândește. Nu vor ceda, chiar cu riscul ca *Bijuteria Pacificului* să se sfărâme în mii de bucăți, și ea se va roti astfel, până când, lipsite de curent, dinamurile vor înceta să acționeze elicele.

În mijlocul enervării generale, la care nu ia deloc parte, Walter Tankerdon este pradă unei mari neliniști. Se teme nu pentru el, ci pentru domnișoara Dy, ca o subită dislocare să nu nimicească Miliard City. Au trecut opt zile de când nu a putut-o revedea pe aceea care i-a fost logodnică și trebuia să-i fie soție. Disperat, l-a rugat de douăzeci de ori pe tatăl său să

nu se încăpățâneze în această manevră condamnabilă. Jem Tankerdon l-a dat afară, nevrând să audă nimic.

Atunci, în noaptea de 27 spre 28 martie, profitând de întuneric, Walter încearcă s-o regăsească pe fată. Vrea să fie alături de ea dacă se va produce o catastrofă. După ce s-a strecurat prin mulțimea care se îngrămădește pe Bulevardul Unu, el pătrunde în secțiunea rivală, către palatul Coverley.

Cu puțin înaintea ivirii zorilor, o formidabilă explozie zguduie atmosfera până în zonele ei înalte. Încălzite peste măsură, cazanale cu aburi de la babord au sărit în aer, împreună cu clădirile mașinilor; și cum sursa de energie electrică a secat brusc în acea parte, jumătate din Standard Island se cufundă în întuneric.

XIII

PINCHINAT DEFINEȘTE SITUAȚIA

Dacă mașinile de la Babord Harbour au fost scoase din funcțiune după explozia cazanelor, cele de la Tribord Harbour sunt intacte. E adevărat însă că e ca și cum Standard Island n-ar mai avea niciun mijloc de locomoție. Doar cu elicele de la tribord, va continua să se rotească, fără să înainteze.

Accidentul a agravat deci situația. Atunci când mașinile de pe Standard Island puteau acționa simultan, ar fi fost de-ajuns să se stabilească o înțelegere între partidul Tankerdon și partidul Coverley. Motoarele ar fi revenit la bunul obicei de a acționa în aceeași direcție, și aparatul ar fi pornit din nou spre golful Madelaine, după o întârziere de câteva zile.

Acum, chiar dacă s-ar realiza un acord, navigația a devenit imposibilă. Comandorul Simcoë nu mai dispune de forța propulsivă necesară pentru a părăsi aceste meleaguri îndepărtate.

Dacă Standard Island ar fi rămas pe loc în ultima săptămână, dacă vapoarele așteptate ar fi putut s-o găsească, ar mai fi fost posibil să ajungă în emisfera septentrională.

În urma observațiilor astronomice, s-a constatat însă că insula cu elice s-a deplasat spre sud, în timpul aceste rotații prelungite. Ea a coborât de la a douăsprezecea paralelă sudică până la a șaptesprezecea.

Datorită marii apropieri dintre cele două arhipelaguri, între Noile Hebride și Fiji există anumiți curenți care se propagă spre sud-est. Câtă vreme mașinile sale au funcționat în deplină înțelegere, Standard Island a putut să

se împotrivească, fără mare efort, acestor curenți. Dar din clipa în care a fost prinsă de amețeală, a fost târâtă spre Tropicul Capricornului.

Stabilind aceste lucruri, comandorul Simcoë nu ascunde oamenilor de ispravă, pe care i-am numit „neutri", gravitatea situației.

– Am fost antrenați cinci grade spre sud, le spune el. Or, ceea ce poate face un marinar pe bordul unui vas cu mașinile scoase din uz, eu nu pot s-o fac la bordul insulei cu elice. Standard Island n-are pânze, care să-i permită folosirea vântului, ne aflăm în voia curenților. Unde ne vor duce? Nu știu. Cât despre vasele plecate din golful Madelaine, ne vor căuta zadarnic în regiunea convenită, în timp ce noi derivăm spre partea mai puțin circulată a Pacificului, cu o viteză de opt-zece mile pe oră!

În aceste câteva fraze, Ethel Simcoë lămurește situația pe care nu o poate schimba. Insula cu elice e ca o imensă epavă, supusă capriciilor curenților. Dacă ei se-ndreaptă spre nord, ea va vrea spre nord. Dacă se-ndreaptă spre sud, va coborî spre sud – poate până la limita extremă a Mării Antarctice, și atunci...

Această stare de lucruri nu întârzie să fie cunoscută de populația din Milliard City și din cele două porturi. Toți au conștiința clară a unei mari primejdii. De aici – lucru foarte omenesc – o oarecare liniștire a spiritelor, sub amenințarea acestui nou pericol. Nu se mai gândesc să se încleșteze într-o luptă fratricidă, și, chiar dacă vrăjmășia persistă, ea nu se mai mai traduce prin violențe.

Încetul cu încetul, fiecare se întoarce în sectorul său, în cartierul său, la casa sa. Jem Tankerdon și Nat Coverley renunță să-și dispute întâietatea. La propunerea lor, consiliul ia singura hotărâre înțeleaptă, dictată de împrejurări: redă comandorului Simcoë toate puterile sale, unicul șef căruia îi este încredințată de acum înainte salvarea insulei cu elice.

Ethel Simcoë acceptă, fără nicio ezitare. El contează pe devotamentul prietenilor, ofițerilor și personalului său. Dar ce va putea să facă pe bordul acestui vast aparat plutitor, cu o suprafață de douăzeci și șapte de kilometri pătrați, care nu mai poate fi condus de când nu mai dispune de ambele mașini? Și, în definitiv, oare nu înseamnă aceasta condamnarea insulei cu elice, considerată până acum drept o capodoperă a construcției maritime, de vreme ce astfel de accidente fac din ea jucăria curenților și a valurilor?...

Explozia cazanelor, încălzite peste măsură, a distrus totul...

E adevărat că accidentul nu se datorează forțelor naturii. De la crearea sa, *Bijuteria Pacificului* a înfruntat întotdeauna victorioasă uraganele, furtunile, cicloanele. Ceea ce s-a întâmplat este o consecință a neînțelegerilor interne, a acestei rivalități între miliardari, a acestei încăpățânări furioase – a unora de a călători spre sud, a altora de a urca spre nord! Prostia lor nemăsurată este aceea care a provocat explozia cazanelor de la babord!...

Dar la ce folosesc reproșurile? Înainte de orice, trebuie să se constate avariile provocate la Babord Harbour. Comandorul Simcoë își convoacă

ofițerii și inginerii. Li se alătură regele Malecarliei. Filosoful regal nu se miră că pasiunile omenești au dus la o asemenea catastrofă.

Comisia se deplasează acolo unde se aflau clădirile uzinei electrice și ale mașinilor. Explozia cazanelor, încălzite peste măsură, a distrus totul, provocând moartea a doi mecanici și șase fochiști. Ravagiile nu sunt mai mici la uzina care furniza electricitate diverselor servicii din această jumătate a insulei. Din fericire, dinamurile de la tribord continuă să funcționeze, și cum spune Pinchinat:

– O să ne mulțumim să vedem doar cu un ochi!

– Fie, răspunde Frascolin, dar am pierdut și un picior, iar cel rămas nu folosește la nimic.

Chiori și șchiopi, e prea mult!

Ancheta constată că, avariile nefiind reparabile, va fi imposibil să se oprească mersul spre sud. De aici, necesitatea de a aștepta ca Standard Island să iasă din curentul care o poartă dincolo de tropice.

Cunoscându-se aceste distrugeri, e cazul să se verifice starea compartimentelor din subsolul insulei. N-au suferit oare din cauza mișcării de rotație care le-a scuturat atât de violent în aceste opt zile?

Pereții n-au slăbit din încheieturi, șuruburile nu au joc? Dacă s-au produs spărturi, cum vor putea fi astupate?...

Inginerii procedează la această a doua anchetă. Rapoartele lor, înaintate comandorului Simcoë, sunt, oarecum, liniștitoare. E adevărat că plăcile au crăpat în multe locuri și că multe legături s-au sfărâmat. Mii de buloane au sărit de la locurile lor, s-au produs rupturi. Unele compartimente sunt inundate. Dar, cum linia de plutire n-a coborât deloc, stabilitatea solului metalic nu e compromisă în mod serios, și noii proprietari ai insulei cu elice n-au de ce să se teamă pentru proprietatea lor. Crăpăturile sunt mai numeroase la bateria Pupei. Cât despre Babord Harbour, unul dintre digurile sale s-a scufundat după explozie. Dar Tribord Harbour este intact, și bazinele sale oferă navelor un adăpost sigur împotriva hulei din larg.

Se dă totuși ordin să se treacă, fără întârziere, la reparațiile ce mai pot fi făcute. Este important ca populația să fie liniștită din punct de vedere material. E destul, e chiar prea mult că, în lipsa motoarelor de la babord, Standard Island nu poate să se îndrepte către țărmul cel mai apropiat. Pentru

Cât despre Babord Harbour, unul dintre digurile sale s-a scufundat după explozie.

asta nu există remediu. Rămâne problema atât de gravă a foamei și a setei. Cât vor ține rezervele: o lună, două luni?...

Iată datele furnizate de comandorul Simcoë:

În privința apei, nimic de temut. Dacă una dintre uzinele de distilare a fost distrusă de explozie, cealaltă, care continuă să funcționeze, poate satisface toate necesitățile.

În privința alimentelor, situația inspiră mai puțină încredere. După toate calculele, ele nu ajung pentru mai mult de treizeci de zile, dacă nu se impun restricții severe celor zece mii de locuitori. După cum se știe, în afară de fructe și legume, totul le vine din afară... „Din afară", unde se află? La ce distanță se găsesc țărmurile cele mai apropiate și cum pot fi ele atinse?

Deci, oricât de neplăcut ar fi efectul acestei măsuri, comandorul Simcoë este nevoit să ia o decizie cu privire la introducerea rațiilor de alimente. În aceeași seară, firele telefonice și teleautografice sunt străbătute de funesta veste.

De aici, spaima generală la Milliard City și în porturi, și presentimentul unor catastrofe și mai mari. Întrebuințând o imagine uzată, dar expresivă, oare nu se va înălța în curând la orizont spectrul foametei, întrucât nu există niciun mijloc de a reînnoi proviziile? Comandantul Simcoë n-are la îndemână nici măcar un vas, pentru a-l expedia spre continentul american. Întâmplarea face ca ultimul să fi plecat în urmă cu trei săptămâni, ducând rămășițele pământești ale lui Cyrus Bikerstaff și ale celor căzuți în lupta de la Erromango. Nimănui nu-i trecea prin cap atunci că probleme de amor propriu vor pune Standard Island într-o situație mai grea decât aceea creată de invazia bandelor neohebridiene. La ce bun să ai miliarde, să fii bogat ca Rothschild, Mackay, Astor, Vanderbilt, Gould, atunci când nicio bogăție nu poate goni foametea!

Desigur, cea mai mare parte a averii acestor nababi se află în siguranță, în seifurile băncilor din Noul și Vechiul Continent. Dar cine știe dacă nu-i aproape ziua în care cu un milion nu-și vor putea procura nicio jumătate de kilogram de carne sau de pâine?...

La urma urmei, totul se datorează neînțelegerilor absurde, rivalităților stupide, dorinței lor de a pune mâna pe putere! Vinovații sunt ei, tankerdonii, coverley-ii – cauza întregului rău! Să se teamă de represalii, de mânia

acestor ofițeri, funcționari, impiegați, negustori, de mânia întregii populații pe care au adus-o într-o asemenea situație! La ce excese nu se va deda ea, când va ajunge prada torturilor foamei?

Aceste reproșuri nu pot fi adresate niciodată lui Walter Tankerdon sau domnișoarei Dy Coverley, pe care nu-i poate atinge blestemul meritat de familiile lor! Nu, ei nu poartă nicio răspundere! Erau legătura care trebuia să asigure viitorul celor două sectoare – și nu ei au rupt această legătură!

Cerul fiind acoperit, timp de patruzeci și opt de ore nu s-a putut face nicio observație, și poziția insulei cu elice n-a putut fi stabilită.

La 31 martie, dis-de-dimineață, cerul e destul de limpede la zenit, și ceața din larg nu întârzie să se topească. Exista speranța că se va putea face punctul în bune condiții.

Rezultatul este așteptat cu o nerăbdare febrilă. Mai multe sute de locuitori s-au strâns la bateria Pintenului. Walter Tankerdon e împreună cu ei. Dar nici tatăl său, nici Nat Coverley, nici altul dintre notabilii care pot fi acuzați, pe bună dreptate, ca autori ai acestei stări de lucruri, n-au părăsit palatele lor, unde se simt claustrați de indignarea publică.

Puțin înaintea amiezii, Observatorii se pregătesc să prindă discul Soarelui, în clipa în care se va afla la zenit. Două sextante, unul în mâinile regelui Malecarliei, celălalt în mâinile comandorului Simcoë, sunt îndreptate spre orizont.

Îndată ce se stabilește înălțimea meridiană, se efectuează calculele, cu corecțiile necesare, și rezultatul este: 29°17' latitudine sudică.

Pe la ora două, o a doua observație, făcută în aceleași condiții favorabile, indică 179°32' longitudine estică.

Deci, în timpul cât a fost pradă nebuniei rotitoare, curenții au purtat Standard Island aproape o mie de mile spre sud-est.

Iată ce se constată când punctul este trecut pe hartă: la cel puțin o sută de mile se află insulele Kermadec, îngrămădiri de stânci sterpe, aproape nelocuite, fără resurse – și, de altfel, cum să ajungă la ele? La trei sute de mile spre sud e Noua Zeelandă, dar cum să se apropie de ea, când curenții îi mână în largul oceanului? Spre vest, la o mie cinci sute de mile, e Australia. Spre est, la câteva mii de mile, se află America de Sud – mai precis Chile. Dincolo de Noua Zeelandă e Oceanul Înghețat, cu deșertul

antarctic. Standard Island se va sfărâma de țărmurile polare? Acolo vor găsi navigatorii, într-o zi, rămășițele unei populații întregi, moarte de mizerie și de foame?...

Cât despre curenții din această regiune, comandorul Simcoë îi va studia cu cea mai mare atenție. Dar ce se va întâmpla dacă ei nu se schimbă, dacă nu întâlnesc curenți contrari, dacă se dezlănțuie una dintre formidabilele furtuni, atât de frecvente în regiunile circumpolare?... Aceste constatări sunt menite să provoace groază. Crește mânia împotriva celor vinovați, împotriva nababilor criminali care sunt direct răspunzători de situație. Sunt necesare întreaga influență a regelui Malecarliei, întreaga energie a comandorului Simcoë și a colonelului Stewart, devotamentul ofițerilor și întreaga lor autoritate asupra marinarilor și soldaților miliției pentru a împiedica o răscoală. Ziua trece, fără nicio schimbare. Fiecare a trebuit să se supună raționalizării, în ceea ce privește alimentația, și să se mulțumească cu strictul necesar – cei mai bogați, ca și cei mai puțin bogați.

Între timp, serviciul de veghe este organizat cu o deosebită grijă, și orizontul este supravegheat cu strășnicie. Dacă apare o navă, i se va semnaliza, și poate că va fi posibil să se restabilească legăturile întrerupte. Din nefericire, insula cu elice a derivat în afara rutelor maritime, și puține sunt navele care traversează aceste pustietăți din vecinătatea Mării Antarctice. Iar acolo, în sud, în fața imaginației înnebunite, se ridică spectrul Polului, iluminat de lucirile vulcanice ale lui Erebus și Terror![1]

Totuși, în noaptea de 3 spre 4 aprilie, are loc o întâmplare fericită. Vântul din nord, atât de violent de câteva zile, încetează deodată. Îi urmează o perioadă de liniște, după care briza începe să sufle brusc dinspre sud-est, datorită unuia dintre capriciile atmosferice atât de frecvente în epocile echinocțiului.

Comandorul Simcoë recapătă oarecare speranțe.

Ajunge ca Standard Island să fie împinsă cu o sută de mile spre vest, și contracurentul o va apropia de Australia sau de Noua Zeelandă. În orice caz, alunecarea ei către marea polară pare să se fi oprit și este posibil să întâlnească nave în apropierea Australasiei.

---

[1] Vulcani din Antarctica.

La răsăritul soarelui, briza de sud-est a devenit foarte răcoroasă. Influența ei asupra insulei cu elice se face simțită destul de puternic. Monumentele, Observatorul, primăria, templul, catedrala sunt tot atâtea obstacole în calea vântului. Ele țin loc de pânze la bordul acestui enorm vapor de patru sute treizeci și două de milioane de tone!

Cu toate că norii repezi alunecă pe cer, discul solar apare din când în când, ceea ce va îngădui, desigur, să se facă observațiile necesare.

Într-adevăr, izbutesc de două ori să prindă Soarele printre nori. Se stabilește că, din ajun, Standard Island a urcat cu două grade spre nord-vest.

Este greu de crezut că la asta a contribuit doar vântul. Insula cu elice a intrat, probabil, într-unul dintre contracurenții care despart marii curenți ai Pacificului. Dacă ar avea norocul să-l întâlnească pe cel îndreptat spre nord-vest, șansele de salvare ar crește simțitor. Dar – pentru Dumnezeu! – asta trebuie să se întâmple cât mai repede, căci a fost necesară o nouă micșorare a rațiilor. Rezervele scad într-o proporție neliniștitoare, când ai de-a face cu zece mii de locuitori care trebuie hrăniți!

Când rezultatul ultimei observații astronomice este comunicat celor două porturi și orașului, se produce o anume liniștire a spiritelor. Se știe cu câtă repeziciune trec oamenii de la un sentiment la altul, de la deznădejde la speranță. Această populație, atât de diferită de bietele mulțimi înghesuite în marile orașe ale continentelor, ar fi trebuit să fie mai puțin supusă spaimelor, mai rațională, mai răbdătoare. Dar sub amenințarea foametei, nu te poți aștepta la orice?...

În timpul dimineții, vântul se răcește și mai mult. Barometrul coboară încet. Oceanul se ridică într-o hulă lungă și puternică, dovadă a unor mari frământări în sud-est. Standard Island, impasibilă odinioară, nu mai suportă, ca de obicei, aceste enorme variații de nivel. În câteva clădiri se simt oscilații amenințătoare, de jos în sus, și obiectele din interior se deplasează. Parcă ar fi efectele unui cutremur de pământ. Acest fenomen, nou pentru milliardezi, este de natură să producă o mare neliniște.

Comandorul Simcoë și personalul său se află în permanență la Observator, unde sunt concentrate toate serviciile. Zguduirile suportate de edificiu nu încetează să-i preocupe și sunt nevoiți să recunoască extrema lor gravitate.

– Este clar că temeliile insulei cu elice au avut de suferit, spune comandorul. Compartimentele s-au dislocat. Scheletul nu mai are rigiditatea care-l făcea atât de solid.

– Și să dea Domnul să nu avem de înfruntat vreo furtună puternică, adaugă regele Malecarliei, căci nu i-am putea opune o rezistență satisfăcătoare!

Da! Iar acum populația nu mai are încredere în acest sol artificial... Ea simte că punctul de sprijin pare să-i lipsească... Ar fi fost de o sută de ori mai bună eventualitatea sfărâmării insulei pe stâncile pământurilor antarctice!...

Să te temi în fiecare clipă că Standard Island se va întredeschide și va fi înghițită de adâncurile Pacificului, cărora sonda nu le-a dat încă de capăt, iată un lucru pe care inimile cele mai tari nu l-ar concepe, fără a fi cuprinse de slăbiciune.

Este limpede că s-au produs noi avarii în anumite compartimente. Pereții despărțitori au cedat, niturile plăcilor de oțel au sărit în multe locuri. În parc, de-a lungul râului, la suprafața străzilor de la periferia orașului, se observă umflături datorate dislocării solului. Mai multe edificii se înclină și, dacă se prăbușesc, va crăpa infrastructura care le susține. Spărturile nu pot fi astupate. Este sigur că apa a pătruns în diferite locuri ale subsolului, căci linia de plutire a coborât cu un picior aproape pretutindeni la periferie, în regiunea porturilor și a bateriilor Pintenului și Pupei. Dacă nivelul ei mai scade, valurile vor invada litoralul. Temeliile insulei cu elice fiind compromise, dispariția ei n-ar mai fi decât o problemă de câteva ceasuri.

Comandorul Simcoë ar fi vrut să ascundă această situație care este de natură să declanșeze panica, și poate chiar mai mult decât atât!

La ce excese s-ar deda locuitorii împotriva celor răspunzători pentru atâtea nenorociri! Ei nu-și pot căuta salvarea în fugă, cum fac pasagerii unei nave, nu se pot arunca în bărci, să construiască o plută pe care să se refugieze, cu speranța că vor fi salvați... Nu! Această plută este însăși Standard Island, gata să fie înghițită de valuri.

În timpul acestei zile, comandorul Simcoë notează, din oră în oră, scăderea nivelului liniei de plutire. Deci infiltrarea apei continuă lent, dar neîncetat și implacabil.

Odată cu amurgul, se dezlănţuie înspăimântătoare rafale de vânt.

În acelaşi timp, vremea s-a înrăutăţit. Cerul s-a colorat în tonuri palide, roşiatice şi arămii. Barometrul îşi accentuează mişcarea de coborâre. Atmosfera prezintă toate semnele unei apropiate furtuni. Îndărătul norilor, orizontul este atât de îngust, încât pare să se mărginească la litoralul insulei cu elice.

Odată cu amurgul, se dezlănţuie înspăimântătoare rafale de vânt. Sub influenţa hulei, compartimentele se clatină, pereţii despărţitori se frâng, plăcile de oţel sunt rupte. Pretutindeni se aud trosnete metalice. Bulevardele

orașului și peluzele parcului amenință să se întredeschidă. Cum se apropie noaptea, Milliard City este părăsit.

Mai puțin supraîncărcată cu construcții greoaie, câmpia oferă mai multă siguranță. Întreaga populație se răspândește între cele două porturi și bateriile Pintenului și Pupei.

Pe la ora nouă, o zguduitură zdruncină Standard Island până în temelii. Uzina de la Tribord Harbour, care furniza lumină electrică, s-a prăbușit în abis. Noaptea este atât de întunecată, încât nu lasă să se vadă cerul, nici marea.

Curând, noi zguduituri anunță că edificiile încep să se prăbușească, asemenea unor castele din cărți de joc. În câteva ceasuri, nu va mai rămâne nimic din suprastructura insulei cu elice.

– Domnilor, spune comandorul Simcoë, nu mai putem rămâne în Observatorul amenințat cu prăbușirea. Să mergem pe câmpie, unde vom aștepta sfârșitul acestei furtuni.

– Este un ciclon, precizează regele Malecarliei, arătând barometrul coborât la 713 milimetri.

Într-adevăr, insula cu elice este prinsă într-una dintre mișcările ciclonice care acționează ca niște condensatori puternici. Aceste furtuni rotitoare, constituite dintr-o masă de apă a cărei rotație se efectuează în jurul unui ax aproape vertical, se propagă de la vest spre est, trecând, prin sud, în emisfera meridională. Ciclonul este, prin excelență, meteorul fecund în dezastre, și, pentru a-i scăpa, ar trebui să se ajungă în centrul său relativ liniștit sau, cel puțin, pe partea dreaptă a traiectoriei, în „semicercul maniabil", care nu este supus furiei valurilor. Dar această manevră nu se poate face fără motoare. Acum nu prostia omenească și nici încăpățânarea prostească a șefilor săi, ci un formidabil meteor este cel care a pus stăpânire pe Standard Island și va desăvârși opera de distrugere.

Regele Malecarliei, comandorul Simcoë, colonelul Stewart, Sebastién Zorn și colegii săi, astronomii și ofițerii părăsesc Observatorul, unde nu mai sunt în siguranță. Era și timpul! Abia au făcut două sute de pași, și turnul se prăbușește cu un zgomot teribil, găurește solul parcului și dispare în adâncuri. După o clipă, întregul edificiu nu mai este decât un morman de dărâmături.

Membrii cvartetului se gândesc totuși să alerge de pe Bulevardul Unu până la cazinou, unde se află instrumentele, pe care vor să le salveze, dacă este posibil. Cazinoul este încă în picioare. Artiștii reușesc să ajungă până acolo, urcă în camerele lor și iau cu ei viorile, viola și violoncelul, în parcul în care își caută un refugiu.

În parc s-au strâns mai multe mii de persoane din cele două secțiuni. Familiile Tankerdon și Coverley se află aici, și poate este spre binele lor că nu pot fi văzute și recunoscute în întuneric.

Walter a fost destul de norocos s-o regăsească pe domnișoara Dy Coverley. El va încerca s-o salveze în momentul suprem al catastrofei. Va încerca să se agațe împreună cu ea de o epavă.

Tânăra a ghicit că tânărul este aproape de ea și scoate un strigăt:

– Ah! Walter!

– Dy... scumpă Dy... sunt aici! Nu te voi mai părăsi...

Parizienii noștri nu au vrut să se despartă... Stau unul lângă altul. Frascolin nu și-a pierdut sângele rece. Yvernés este foarte nervos. Pinchinat este resemnat în mod ironic. Sebastién Zorn îi repetă întruna lui Athanase Dorémus, care s-a decis în cele din urmă să se alăture compatrioților săi:

– Am prevăzut că toate astea se vor sfârși prost! Am prevăzut-o!

– Ajunge cu tremolouri în acorduri minore, bătrâne Isaia! îi strigă Alteța Sa. Renunță la psalmii penitenței!

Către miezul nopții, violența ciclonului crește. Vânturile convergente ridică valuri monstruoase și le aruncă asupra insulei cu elice. Unde o va duce această încleștare a elementelor? Se va sfărâma de o stâncă? Se va disloca în plin ocean?...

Trupul său este străpuns în mii de locuri. Toate încheieturile îi trosnesc. Monumentele, biserica Saint Mary, templul protestant, primăria se prăbușesc prin rănile larg deschise. În locul lor se înalță jerbe mari de apă. N-a mai rămas nicio urmă din aceste minunate edificii. Câte bogății, câte comori, tablouri, statui, obiecte de artă, distruse pentru totdeauna! Populația nu va mai revedea superbul Milliard City la răsăritul Soarelui, dacă Soarele va mai răsări pentru el, dacă nu se va scufunda mai înainte, împreună cu Standard Island.

Walter Tankerdon, care n-a părăsit-o pe domnişoara Dy, vrea s-o ducă spre Tribord Harbour.

Apa începe să se răspândească în parc, în câmpie, unde subsolul a rezistat până acum. Linia de plutire a cedat din nou. Nivelul insulei cu elice a ajuns la nivelul oceanului și ciclonul aruncă asupra ei valurile furtunoase din larg.

Nu mai există nicăieri vreun adăpost, vreun refugiu. Bateria Pintenului, care se află în calea vântului, nu oferă nicio apărare împotriva valurilor hulei sau împotriva rafalelor care biciuiesc totul ca niște mitraliere. Compartimentele sunt sfârtecate, și dislocarea se propagă cu un zgomot care

ar acoperi cele mai violente bubuituri ale tunetului. Catastrofa totală se apropie.

Pe la ora trei dimineața, parcul se despică pe o lungime de doi kilometri, urmând albia râului Serpentine. Oceanul se năpustește în torente prin această crăpătură. Populația se răspândește pe câmpie. Unii fug spre porturi, alții spre baterii. Familiile sunt despărțite, mamele își caută în zadar copiii, în timp ce valurile dezlănțuite mătură suprafața insulei, ca un puhoi gigantic de apă.

Walter Tankerdon, care n-a părăsit-o pe domnișoara Dy, vrea s-o ducă spre Tribord Harbour. Ea nu are putere să-l urmeze. Atunci, o ia în brațe, aproape neînsuflețită, și pornește astfel, în strigătele de spaimă ale mulțimii, în mijlocul acestui teribil întuneric.

La ora cinci dimineața, o nouă sfâșiere metalică se face auzită din direcția est.

O bucată de o jumătate de milă pătrată s-a rupt din Standard Island. Este Tribord Harbour, care pornește în derivă cu fabricile, mașinile și magaziile sale.

Sub loviturile sporite ale ciclonului, aflat în culmea violenței, Standard Island e purtată încoace și încolo ca o epavă. Trupul său sfârșește prin a se destrăma. Compartimentele se desprind, și unele dintre ele, sub greutatea apei, dispar în adâncurile oceanului.

– După crahul Companiei, iată și crahul insulei cu elice! strigă Pinchinat.

Și acest cuvânt definește situația.

Acum, din minunata Standard Island n-au mai rămas decât bucăți risipite, asemenea sfărâmăturilor răzlețe ale unei comete, care plutesc, nu în spațiu, ci la suprafața imensului Pacific!

XIV

DEZNODĂMÂNT

Iată ce i-ar fi fost dat să vadă unui observator situat la câteva sute de picioare deasupra acestei regiuni: trei fragmente din Standard Island, măsurând două, trei hectare fiecare, și o duzină mai mică, plutind la o distanță de zece ancabluri unele de altele.

Potolirea ciclonului a început odată cu primele licăriri ale dimineții. Cu rapiditatea specifică acestor mari tulburări atmosferice, centrul său s-a deplasat cu treizeci de mile spre est. Totuși apele, răscolite cu atâta furie, se ridică încă în valuri monstruoase, și epavele mari sau mici se leagănă și oscilează ca niște vase pe un ocean în furtună.

Cel mai mult a suferit acea parte din Standard Island care servea drept temelie orașului Milliard City. Ea s-a scufundat în întregime, sub greutatea edificiilor sale. În zadar am căuta vreo urmă a monumentelor și clădirilor care se înșirau de-a lungul principalelor bulevarde ale celor două secțiuni! Niciodată nu a fost mai completă separarea dintre babordezi și tribordezi, și ei nu o visau, desigur, astfel! Numărul victimelor să fie oare mare?... Așa se pare, cu toate că populația s-a refugiat la timp în mijlocul câmpiei, unde solul era mai rezistent la dezmembrare.

Ei bine, acești Coverley și Tankerdon sunt mulțumiți de rezultatul rivalității lor criminale? Niciunul dintre ei nu va guverna, excluzându-l pe celălalt! Standard Island s-a scufundat și, odată cu ea, enorma sumă cu care au plătit-o! Dar să nu ne lăsăm înduioșați de soarta lor! Le rămân încă

destule milioane în seifurile băncilor americane și europene, pentru a avea asigurată la bătrânețe pâinea cea de toate zilele!

Bucata cea mai mare din Standard Island cuprinde acea parte a câmpiei care se întindea între Observator și bateria Pintenului. Suprafața sa este de circa trei hectare, pe care sunt îngrămădiți trei mii de naufragiați (nu-i putem numi astfel?). A doua bucată, ceva mai mică, a păstrat unele clădiri situate lângă Babord Harbour, portul, cu mai multe magazii de alimente și una dintre cisternele cu apă de băut. Cât despre uzina electrică, clădirile mașinilor și cuptoarelor, ele au dispărut odată cu explozia cazanelor. Acest al doilea fragment este refugiul a două mii de locuitori. Poate că vor reuși să stabilească o legătură cu prima epavă, dacă n-au pierit toate ambarcațiunile de la Babord Harbour.

În ceea ce privește Tribord Harbour, vă amintiți că această parte a insulei cu elice s-a desprins violent, pe la ora trei, după miezul nopții. Ea s-a scufundat, desigur, pentru că nu se zărește nicăieri.

Împreună cu primele două bucăți, plutește o a treia, cu o suprafață de patru, cinci hectare, cuprinzând acea parte a câmpiei care se învecina cu bateria Pupei. Pe ea se află aproape patru mii de naufragiați. În sfârșit, o duzină de bucăți, măsurând câteva sute de metri pătrați, adăpostesc restul populației salvate de la dezastru. Iată tot ce a rămas din *Bijuteria Pacificului*!

Numărul victimelor catastrofei trebuie deci evaluat la câteva sute, și slavă Domnului că Standard Island nu a fost înghițită în întregime de valuri! Dar cum vor izbuti aceste fragmente, aflate departe de orice țărm, să atingă vreun punct de pe litoralul Pacificului?

Naufragiații nu vor pieri oare de foame? Va supraviețui măcar un singur martor al acestui dezastru, fără precedent în necrologia maritimă?... Nu, nu trebuie să pierdem orice speranță. Fragmentele în derivă au pe ele oameni energici, care vor face tot ceea ce este cu putință pentru salvarea tuturor.

Comandorul Simcoë, regele și regina Malecarliei, personalul Observatorului, colonelul Stewart, câțiva dintre ofițerii săi, în sfârșit, o parte importantă a populației se află pe bucata de lângă bateria Pintenului. Acolo se găsesc, de asemenea, familiile Coverley și Tankerdon, copleșite de groaznica responsabilitate care apasă pe umerii șefilor lor. Ele au fost de acum lovite în tot ce aveau mai de preț, căci Walter și domnișoara Dy au dispărut!

Să fi ajuns pe vreuna dintre celelalte bucăți? Există speranța de a-i mai revedea?...

Cvartetul concertant și prețioasele sale instrumente se află la un loc. Ca să folosim o expresie consacrată, „doar moartea i-ar fi putut despărți!" Frascolin examinează situația cu sânge rece și nu și-a pierdut speranța. Yvernés, care are obiceiul să privească lucrurile sub aspectul lor neobișnuit, a exclamat, în fața dezastrului:

– Ar fi greu de imaginat un sfârșit mai grandios!

Cât despre Sebastién Zorn, acesta și-a ieșit din minți. Nu-l consolează faptul că a fost un bun profet, prezicând nenorocirile insulei cu elice. Îi e foame și frig, este răcit, e cuprins de violente și neîntrerupte accese de tuse. Iar incorigibilul Pinchinat îi spune:

– Te înșeli, dragă Zorn, armonia nu îngăduie două „chinte" la rând!

Violoncelistul l-ar strânge de gât, dacă ar avea puterea să o facă.

Și Calistus Munbar?... Ei bine, supraintendentul este pur și simplu sublim. Da, sublim! El nu se îndoiește nici de salvarea naufragiaților, nici de cea a insulei cu elice. Se vor repatria. Vor repara insula cu elice: bucățile sunt bune și nu se va putea spune că elementele dezlănțuite au fost mai puternice decât această capodoperă a arhitecturii navale!

Este drept că pericolul nu mai e atât de mare. Tot ceea ce trebuia să se scufunde în timpul ciclonului s-a scufundat, împreună cu Milliard City, monumentele, clădirile, palatele, fabricile, bateriile, întreagă această suprastructură de o greutate considerabilă. Bucățile rămase sunt în bună stare, linia lor de plutire s-a ridicat simțitor, și valurile nu le mai ating suprafața.

Există deci un răgaz suficient, o ameliorare evidentă, și, cum perspectivele unei dispariții imediate s-au îndepărtat, starea simptomatică a naufragiaților este acum mai bună. Un pic de calm se instalează în gândire.

Numai femeile și copiii nu-și pot stăpâni frica.

Ce s-a întâmplat cu Athanase Dorémus? De la începutul dislocării, profesorul s-a văzut purtat pe una dintre epave, împreună cu bătrâna sa servitoare. Dar un curent favorabil l-a readus spre fragmentul pe care se aflau compatrioții săi din cvartet.

Comandorul Simcoë, asemenea căpitanului unui vas avariat, s-a pus pe treabă, ajutat de credinciosul său personal. În primul rând, va fi posibil să

se unească aceste bucăți care plutesc separat? Dacă nu, se va putea stabili o legătură între ele? Această ultimă problemă nu întârzie să fie rezolvată, căci la Babord Harbour se află mai multe ambarcațiuni în stare bună.

Trimițându-le de la o rămășiță la alta, comandorul Simcoë va ști care sunt resursele de care dispune, câtă apă de băut și câte alimente au rămas. Dar pot ei afla longitudinea și latitudinea acestei flotile de epave? Nu, în lipsa instrumentelor, punctul nu poate fi stabilit, și deci nu se poate determina dacă așa-zisa flotilă se află în apropierea unui continent sau a unei insule.

Către ora nouă dimineața, comandorul Simcoë se îmbarcă împreună cu doi ofițeri într-o șalupă trimisă de Babord Harbour. Astfel, va putea vizita diversele fragmente, și iată constatările făcute în timpul anchetei.

Aparatele de distilare de la Babord Harbour sunt distruse, dar cisterna conține apă de băut pentru cincisprezece zile, dacă se reduce consumul la strictul necesar. Cât despre rezervele din magaziile portului, ele pot asigura hrana naufragiaților pe o perioadă de timp oarecum egală. Este deci absolut necesar ca, în cel mult două săptămâni, naufragiații să ajungă într-un punct din Pacific.

Într-o oarecare măsură, constatările sunt îmbucurătoare. Totuși comandorul Simcoë a trebuit să recunoască faptul că această noapte a făcut mai multe sute de victime. Cât despre familiile Tankerdon și Coverley, durerea lor este inexprimabilă. Nici Walter, nici domnișoara Dy n-au fost regăsiți pe rămășițele vizitate de șalupă. În momentul catastrofei, tânărul, purtându-și logodnica leșinată, se îndrepta către Tribord Harbour, iar din această parte a insulei cu elice nu a mai rămas nimic la suprafața oceanului.

După-amiază, vântul slăbește din oră în oră, marea se potolește și fragmentele abia mai resimt ondulațiile hulei. Datorită ambarcațiunilor de la Babord Harbour, comandorul Simcoë se poate ocupa de împărțirea alimentelor, dând naufragiaților doar atât cât să nu moară de foame. De altfel, comunicațiile devin mai ușoare și mai rapide. Supunându-se legilor atracției, ca niște fărâme de plută puse într-un lighean cu apă, diversele fragmente tind să se apropie unele de altele. Și cum să nu i se pară acesta un semn bun încrezătorului Calistus Munbar, care întrezărește de pe acum reconstituirea.

Noaptea trece într-o beznă adâncă. S-au dus timpurile în care bulevardele din Milliard City, străzile și cartierele comerciale, peluzele parcului, câmpurile și pășunile străluceau de focuri electrice, când Lunile de aluminiu revărsau, din belșug, o lumină strălucitoare asupra insulei cu elice.

Din cauza întunericului s-au produs câteva ciocniri între mai multe fragmente. Aceste izbituri puteau fi evitate, dar, din fericire, n-au fost destul de puternice pentru a pricinui pagube serioase.

În zori, se constată că resturile s-au apropiat foarte mult și plutesc împreună, fără a se izbi, pe suprafața liniștită a apei. Din câteva lovituri de vâslă, se poate trece de la unul la altul. Comandorul Simcoë poate să stabilească acum cu ușurință consumul de alimente și de apă. Asta e o problemă capitală, iar naufragiații o înțeleg și se resemnează.

Ambarcațiunile transportă mai multe familii. Ele au pornit în căutarea celor dragi. Câtă bucurie pentru cei care se regăsesc! Pentru ei parcă nu mai există primejdii... Câtă durere pentru ceilalți, care i-au strigat în zadar pe cei dispăruți!

Este, desigur, o împrejurare fericită că oceanul a redevenit calm. Păcat că vântul nu mai suflă dinspre sud-est. El ar ajuta curentul, care, în această parte a Pacificului, se îndreaptă spre ținuturile australiene.

Din ordinul comandorului Simcoë, oamenii de veghe au fost postați astfel încât să poată scruta întreg orizontul. Dacă apare vreun vas, îi vor semnala prezența. Dar vasele ajung greu pe aceste meleaguri îndepărtate, mai ales în această perioadă a anului, în care se dezlănțuie furtunile echinocțiale.

Este slabă speranța de a zări un fum sau o pânză desenându-se la orizont. Și cu toate astea, pe la ora două după-amiaza, comandorul Simcoë primește următoarea comunicare:

– Un punct se deplasează vizibil în direcția nord-est, și, cu toate că nu i se poate distinge coca, este, desigur, un vapor care va trece pe lângă Standard Island.

Știrea provoacă o emoție extraordinară. Regele Malecarliei, comandorul Simcoë, ofițerii, inginerii, cu toții se îndreaptă spre locul de unde a fost semnalat acest vas. Se ordonă să i se atragă atenția fie ridicând steaguri în vârful unor prăjini, fie cu ajutorul salvelor simultane ale armelor de foc care

Știrea provoacă o emoție extraordinară.

mai există. Dacă se va lăsa noaptea înainte ca aceste semnale să dea vreun rezultat, se va aprinde un foc pe fragmentul din frunte, și, cum va putea fi văzut de la mare distanță, este imposibil să treacă neobservat.

Nu a fost nevoie să se aștepte până seara. Obiectul despre care e vorba se apropie. Un fum gros se înalță deasupra lui, și este neîndoielnic că încearcă să ajungă lângă rămășițele insulei cu elice. Lunetele nu-l pierd din vedere, cu toate că trupul său abia depășește nivelul oceanului și nu are nici catarge, nici pânze.

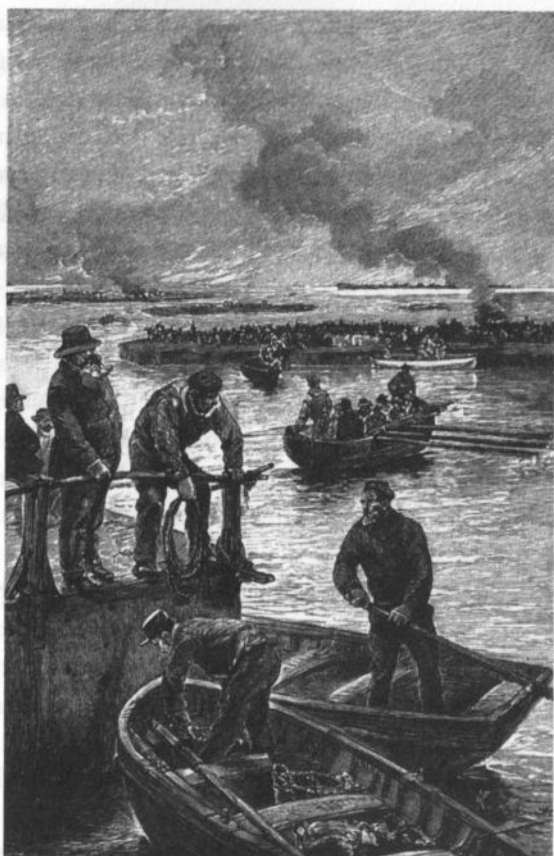
– Prieteni, strigă comandorul Simcoë, nu mă înșel! Este o bucată din insula noastră... și nu poate fi decât Tribord Harbour, care a fost dus în larg de curenți! Fără îndoială că domnul Somwah a reparat mașinile și se îndreaptă spre noi!

Vestea este primită cu manifestări de bucurie care ating nebunia. Se pare că salvarea tuturor este de acum asigurată! Este ca și cum o parte vitală a insulei cu elice ar reveni odată cu această bucată din Tribord Harbour.

Lucrurile s-au petrecut așa cum a presupus comandorul Simcoë. După ce s-a rupt de Standard Island, Tribord Harbour a fost prins de un contra-curent și dus spre nord-est. Ziua, reparând mașina ușor avariată, domnul Somwah s-a întors spre locul naufragiului, aducând cu el mai multe sute de supraviețuitori. După trei ore, Tribord Harbour nu mai este decât la o ancablură de flotilă. Cu cât entuziasm, cu ce strigăte de bucurie este întâmpinată sosirea lui! Walter Tankerdon și domnișoara Dy, care s-au refugiat acolo înaintea catastrofei, sunt unul lângă altul.

Se întrezărește o șansă de salvare. În magaziile de la Tribord Harbour se află o cantitate suficientă de combustibil pentru a mișca mașinile, a întreține dinamurile și a acționa elicele, timp de câteva zile. Forța de cinci milioane de cai-putere de care dispune îi dă posibilitatea de a ajunge la țărmul cel mai apropiat. După observațiile făcute de comandorul Simcoë, acest țărm este cel al Noii Zeelande. Dar dificultatea constă în transbordarea câtorva mii de persoane pe Tribord Harbour, a cărui suprafață este doar de șase-șapte mii de metri pătrați. Să-l trimită după ajutoare, la o distanță de cincizeci de mile? Asta ar cere prea mult timp, și orele sunt numărate. Nu au nicio zi de pierdut, dacă vor să-i scutească pe naufragiați de chinurile foamei.

– Avem ceva mai bun de făcut, spune regele Malecarliei. Tribord Harbour, bateria Pintenului și cea a Pupei pot să-i poarte pe toți supraviețuitorii insulei cu elice. Să legăm aceste trei epave cu lanțuri puternice și să le așezam una după alta, ca șlepurile în spatele unui remorcher. Apoi, Tribord Harbour să se așeze în frunte și să ne ducă în Noua Zeelandă, cu cei cinci milioane de cai-putere ai săi!

Restul zilei este folosit pentru lucrările pe care le necesită legarea cu ajutorul lanțurilor găsite în magaziile de la Tribord Harbour.

Ideea este excelentă, practică și are toate șansele de reușită, de vreme ce Tribord Harbour dispune de o forță atât de mare. Încrederea renaște în inimile oamenilor, ca și cum ar vedea de pe acum un port.

Restul zilei este folosit pentru lucrările pe care le necesită legarea cu ajutorul lanțurilor găsite în magaziile de la Tribord Harbour. Comandorul Simcoë crede că, în aceste condiții, șiragul plutitor va putea face opt, zece mile în douăzeci și patru de ore. Deci, în cinci zile, ajutați de curenți, vor putea străbate cele cincizeci de mile care-i despart de Noua Zeelandă. Există

certitudinea că proviziile vor ajunge până atunci. Din prudență totuși, în eventualitatea unei întârzieri, rațiile vor fi menținute cu toată rigoarea.

Pregătirile fiind terminate, Tribord Harbour își ia locul în frunte, pe la ora șapte seara. Sub impulsul elicelor sale, cele două fragmente aflate la remorcă se deplasează încet pe oceanul liniștit. În dimineața următoare, oamenii de veghe nu mai zăresc celelalte rămășițe ale insulei cu elice. Niciun incident de relatat în zilele de 4, 5, 6, 7 și 8 aprilie. Timpul este favorabil, hula abia se simte și navigația se face în condiții excelente.

În 9 aprilie, pe la ora opt dimineața, pământul este semnalat către babord înainte, un țărm înalt, care a putut fi zărit de la o distanță destul de mare. Făcându-se punctul cu instrumentele păstrate la Tribord Harbour, nu mai există nicio îndoială cu privire la identitatea acestui pământ. Este capul marii insule septentrionale a Noii Zeelande, Ika-Na-Mawi. Mai trec o zi și o noapte, și, în 10 aprilie, dimineața, Tribord Harbour eșuează la o ancablură de litoralul golfului Ravaraki.

Ce sentiment de satisfacție și de siguranță încearcă populația, simțind sub picioare pământ adevărat și nu solul artificial al insulei cu elice! Și totuși, câtă vreme n-ar fi durat acest solid aparat maritim, dacă pasiunile omenești, mai puternice decât vânturile și oceanul, n-ar fi dus la distrugerea lui!

Naufragiații sunt primiți cu multă ospitalitate de neozeelandezi, care se grăbesc să-i aprovizioneze cu cele trebuincioase.

Cum ajung la Auckland, capitala insulei Ika-Na-Mawi, căsătoria lui Walter Tankerdon cu domnișoara Dy Coverley este celebrată cu toată pompa necesară. Cvartetul concertant s-a făcut auzit pentru ultima oară, cu prilejul acestei ceremonii, la care au ținut să asiste toți milliardezii. Va fi o căsătorie fericită, și care s-ar fi putut înfăptui mai devreme, în interesul general! Este adevărat că tinerii soți nu mai posedă decât o rentă anuală de un biet milion fiecare... dar cum spune Pinchinat:

– Totul ne face să credem că-și vor găsi fericirea, chiar și cu această avere mediocră!

Cât despre Tankerdon, Coverley și alți notabili, ei proiectează să se întoarcă în America, unde nu-și vor mai disputa guvernarea unei insule cu elice.

Aceeași hotărâre este luată și de comandorul Simcoë, colonelul Stewart și ofițerii lui, personalul Observatorului și chiar de Calistus Munbar, care nu renunță deloc, atât ar mai lipsi!, la ideea sa de a fabrica o nouă insulă artificială.

Regele și regina Malecarliei nu ascund faptul că regretă această Standard Island, pe care sperau să-și sfârșească în liniște viața. Poate că acești foști suverani vor găsi un petic de pământ unde să-și petreacă ultimii ani, la adăpost de certurile politice!

Și cvartetul concertant?...

Ei bine, orice ar spune Sebastién Zorn, cvartetul concertant nu a făcut o afacere proastă, și, dacă ar mai fi supărat pe Calistus Munbar pentru că l-a îmbarcat cam fără voie, ar da dovadă de nerecunoștință.

De anul trecut de la 25 mai până la 10 aprilie anul acesta, s-au scurs mai mult de unsprezece luni în care artiștii noștri au trăit o viață ca în basme. Ei au primit cele patru salarii trimestriale, dintre care trei sunt depuse la băncile din San Francisco și New York, de unde le pot scoate oricând, cu o simplă semnătură.

După ceremonia de la Auckland, Sebastién Zorn, Yvernés, Frascolin și Pinchinat își iau rămas-bun de la prietenii lor, fără a-l uita pe Athanase Dorémus. Apoi se îmbarcă pe un vas cu destinația San Diego.

La 3 mai, sosesc în capitala Californiei de Jos. Prima lor grijă este de a se scuza, prin presă, pentru faptul că nu și-au respectat cuvântul dat cu unsprezece luni în urmă, și de a-și exprima regretul că s-au lăsat așteptați.

– Domnilor, v-am mai fi așteptat încă douăzeci de ani!

Acesta este răspunsul amabilului director al seratelor muzicale din San Diego.

Nu s-ar fi putut purta cu mai multă îngăduință și delicatețe. Astfel încât, singurul mod de a-l răsplăti este de a da concertul anunțat de atâta timp.

Și, în fața unui public pe cât de numeros, pe atât de entuziast, „Cvartetul în fa major Op. 9“, de Mozart, prilejuiește acestor virtuozi, scăpați din naufragiul insulei cu elice, unul dintre cele mai mari succese ale carierei lor artistice.

Iată cum se sfârșește istoria acestei a noua minuni a lumii, a acestei neasemuite *Bijuterii a Pacificului*. Se spune că totul e bine când se sfârșește

cu bine, dar totul e rău când se sfârșește rău, și nu așa s-a întâmplat cu Standard Island?...

Nu! ea va fi reconstruită într-o zi sau alta – după cum pretinde Calistus Munbar.

Și, cu toate acestea, trebuie s-o spunem încă o dată, a crea o insulă artificială, o insulă care să se deplaseze pe suprafața mărilor, nu înseamnă oare a depăși limitele impuse geniului uman și nu este oare interzis omului, care nu are la dispoziția sa nici vânturile, nici valurile, să uzurpe cu atâta curaj puterea divină?

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI

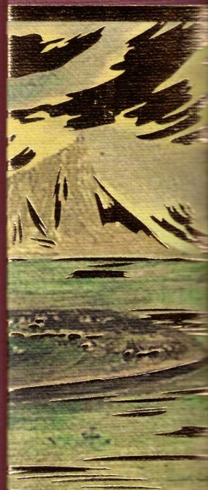
PARTEA A DOUA

ISBN 978-630-342-105-6
9 786303 421056

JULES VERNE

INSULA CU ELICE

LITERA